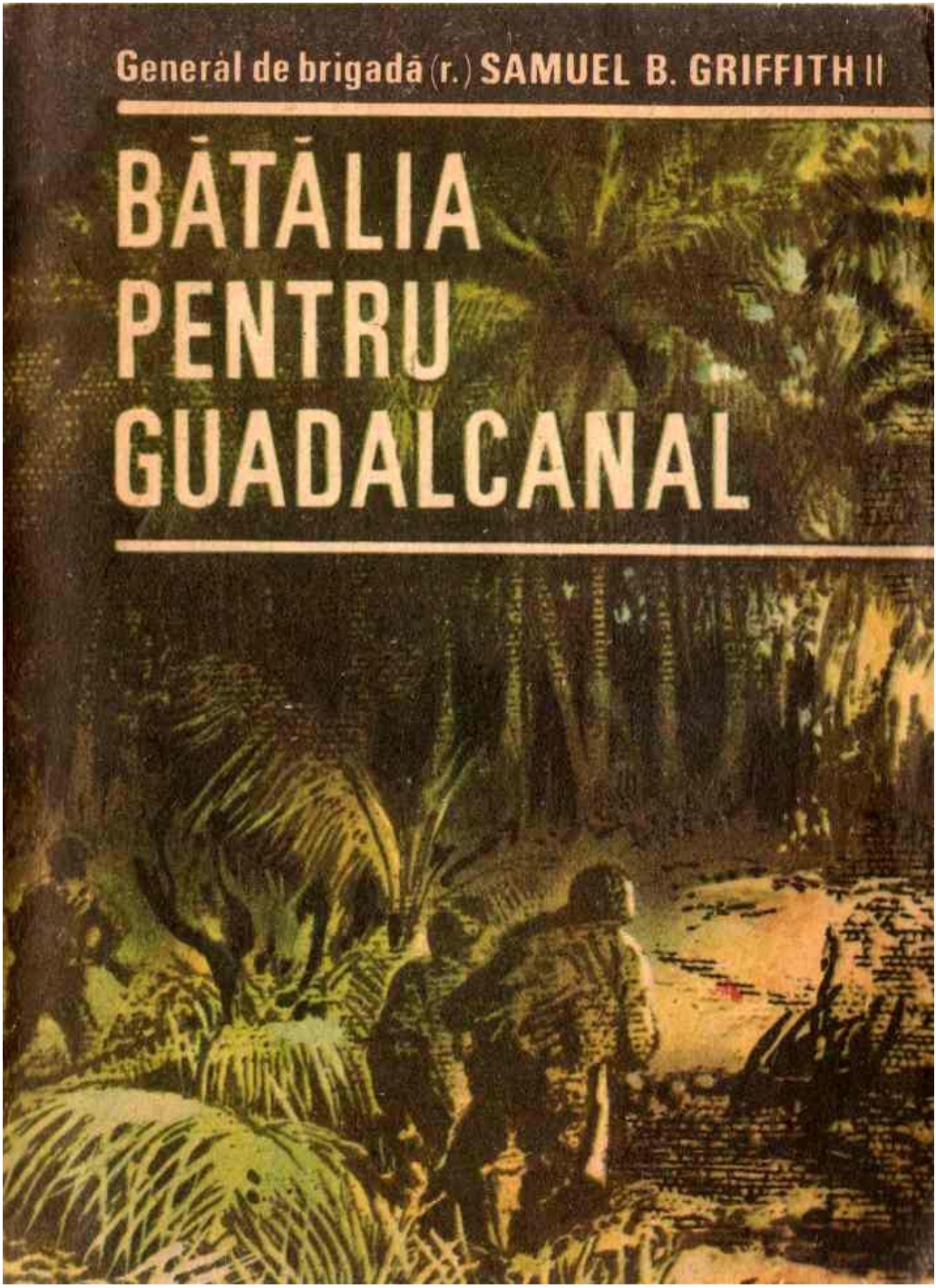

SAMUEL B. GRIFFITH II

general de brigadă în retragere

BĂTĂLIA PENTRU GUADALCANAL

Traducere de dr. TEODOR POPESCU

EDITURA MILITARĂ, BUCUREŞTI, 1987

virtual-project.eu

CUVÂNT ÎNAINTE

Între devastatorul atac executat prin, surprindere la 7 decembrie 1941 de Japonia asupra Pearl Harbor-ului şi capitularea ei, cu aproape patru ani mai, târziu, în golful Tokyo, Statele Unite au purtat de fapt două războaie, la mare distanţă unul faţă de altul şi total diferite. Unul dintre ele a fosl continental, celălalt oceanic. Cartea aceasta este povestea unei bătălii decisive din cadrul războiului oceanic.

Lupta pentru stăpânirea depărtatei insule acoperite de junglă, pe care japonezii o *numeau* Guadarukanaru, *a captivat imaginaţia americană, aşa cum puţine alte bătălii ale celui de-al doilea război mondial au făcut-o. În fiecare an, bărbaţii care au luptat acolo, pe pământ, în spaţiul aerian de deasupra, ori pe mările dimprejur, se întrunesc să comemoreze această primă bătălie dintr-o serie de bătălii crâncene pe lungul drum spre Imperiu şi reevocă, din „cupele spumegânde", faptele de arme ale lor şi ale prietenilor lor. Vandegrift, Halsey, Callaghan, Joe Foss, Marion Carl, Gerry Thomas, Vouza (acum Sir Jacob Vouza), Mitch Paige, „Mike Roşcatul" Edson, Martin Clemens, Kelly Turner, Twining şi Puller sunt nume insistent rememorate.*

Acolo, într-o bătălie crâncenă care a durat luni de zile, ostaşii americani au stăvilit ofensiva din Pacific a Japoniei imperiale; ei au impus unei armate, care se considera ea însăşi invincibilă, umilinţa unei amare înfrângeri şi retrageri şi au cucerit supremaţia aeriană şi asupra mărilor.

Sute din aceşti bărbaţi merg acolo în fiecare an, pentru a rememora zilele acelea vitale şi a aduce prinosul lor camarazilor care au murit. Japonezii vizitează, de asemenea, şi ei câmpurile de bălaie de pe insula singuratică numită de oamenii lor, care au luptat acolo, „Insula Morţii", pentru a aduce un prinos similar camarazilor lor căzuţi. Şi aşa, inamicii de moarte de odinioară se întâlnesc azi în acelaşi loc, cu acelaşi scop. Acum, se întâlnesc în timp de pace.

SAMUEL B. GRIFFITH II

General de brigadă (în retragere) din Corpul de Infanterie Marină al S.U.A.

Norcross Lodge Mt. Vernon, Mâine
7 august, 1979

PREFAŢĂ

În lucrarea sa Mavlborough, *Winston Spencer Churchill scria despre marile bătălii care „câştigate sau pierdute, schimbă întregul curs al evenimentelor, creează noi etaloane de valori, noi stări sufleteşti, noi stări de conştiinţă în armate şi naţiuni, cu care trebuie să se conformeze toţi“. Aşa au fost, în Oceanul Pacific, în al doilea război mondial, bătăliile de la Midway, Guadalcanal şi, mai târziu, din Mariane.*

Pentru recapturarea aerodromului de pe Guadalcanal, care fusese cucerit de infanteria marină americană la 7 august 1942, japonezii au aruncat în luptă o armată (a 17-a) şi o mare parte a forţelor navale imperiale de suprafaţă, aeriene şi submarine. Înfrânţi după şase luni de lupte aproape neîntrerupte, japonezii au abandonat insula, prin aceasta interzicându-li-se din punct de vedere militar folosirea în continuare a mărilor înconjurătoare şi a spaţiului aerian de deasupra acestora. După această bătălie, decisivă sub ambele aspecte, strategic şi psihologic, acei japonezi, capabili să privească obiectiv viitorul în faţă, au ştiut că tezaurul Asiei de Sud-Est, „pământul verii eterne“, cum îl numeau, le va fi luat.

Nu este posibil să se scrie o carte de genul acesteia, fără ajutorul unui număr mare de oameni şi eu am fost foarte norocos în obţinerea deplinei cooperări a unui număr de japonezi care, în 1942, se aflau în posturi de răspundere. Primul dintre aceştia este colonelul Susitmu Nishiura, actualmente şeful Departamentului de Istoria Războiului din Agenţia Japoneză a Apărării. Mulţumită interesului său şi bunelor sale oficii, am putut întreţine o corespondenţă fructuoasă cu foştii general-locotenenţi Shuichi Miyazaki şi Kumao Imoto, foştii general-maiori Tadashi Sumuyoshi şi Toshinaro Shoji şi colonelul Kazuo Taguchi. Le sunt mult îndatorat tuturor acestora.

Mulţi ofiţeri americani căre au luptat în Guadalcanal mi-au dat informaţii de un gen care nu se găseşte de obicei în documentele oficiale. Cel mai de seamă dintre aceştia este generalul Alexander Archer Vandegrift, comandantul forţelor de debarcare ale infanteriei marine a Statelor Unite, care au luat cu asalt Guadalcanalul – Tulagi – Gavutu – Tanambogo. Generalul

Vandegrift a răspuns pe larg la zeci de întrebări, dintre care unele fără îndoială, le-a considerat neavenite. Fostul său şef de stat major, Gerald C Thomas, acum general în retragere în USMC[1] şi fostul său ofiţer cu operaţiile, generalul Merrill B. Twining (acum de asemenea în retragere), au făcut lumină într-un număr de chestiuni care nu sunt clarificate în rapoarte. Unul dintre comandanţii forţelor aeriene aliate la Guadalcanal, generalul-locotenent (în retragere) Louis Woods, USMC, mi-a fost interlocutor de mare ajutor în lungi şi plăcute conversaţii. Generalul-maior Richard C. Mangrum, USMC (pe atunci maior), care a jucat un rol vital în primele faze ale campaniei, a intervenit a doua oară pe prima formă a manuscrisului şi acuitatea memoriei sale m-a salvat de la multe erori. Dat fiind că documentele originale (multe scrise de mână) ale statului major al Brigăzii 1 Aviaţie a infanteriei marine (First Marine Aircraft Wing Headquarter) au fost pierdute, contribuţia acestor doi ofiţeri s-a dovedit de o importanţă specială în descrierea luptei decisive pentru controlul spaţiului aerian.

De asemenea, se cuvin mulţumiri pentru citirea manuscrisului sau a unor fragmente din el, lui Richard West, profesor de Istorie la Academia Navală a Statelor Unite, lui William Harbaugh, profesor de istorie la Universitatea Bucknell, contraamiralului (în retragere), Frank P. Mitchell, USN[2] colonelului Saville T. Clark şi colonelului James E. Kerr, căpitanului Robert Asprey, colonelului Robert D. Heinl, doctorului John Miller Jr. și lui Henry I. Shaw Jr. Nu oricine aspiră să fie istoric militar este binecuvântat cu prieteni atât de capabili şi binevoitori cum au fost aceştia, în oferirea unui ajutor critic.

Lui Martin Clemens, care, cu membrii corpului său de poliţie din Insulele Solomon, sunt figuri importante în relatarea mea, îi datorez mulţumiri pentru accesul la jurnalul său privat (încă inedit) al acelor zile pline de evenimente.

Atât dl. Shaw, şeful Compartimentului de istorie din Direcţia Operaţii (G-3) a USMC, cât şi doctorul Miller, autorul istoriei oficiale a Armatei de uscat a S.U.A. în campania Guadalcanalului, au sprijinit cu simpatie cercetările mele pe toate căile imaginabile. La Departamentul documentelor celui de-al doilea război mondial din Arhivele Naţionale, dl. Wilbur J. Nigh şi dl. Joseph Avery au făcut

---

[1] Corpul de Infanterie Marină al S.U.A. (N. Tr.)

[2] U.S.N. – Marina Militară a Statelor Unite ale Americii (n.tr.).

multe cercetări pentru mine, cum au făcut şi dl M. O'Quinlevan, şeful Secţiunii de documente şi cercetare a Compartimentului de istorie al USMC. Dl. Lynn Delozier, bibliotecar jal Şcolii de Infanterie Marină de la Quantico, Virginia, a răspuns prompt la cererile mele de cărţi şi *periodice. Dl. Dean Allard, şeful biroului arhivelor de operaţii clin Departamentul de istorie navală,* şi *personalul acestuia au fost deosebit de serviabili şi amabili.*

Pentru traducerea memoriilor generalului-maior Kiyotaki Kawaguchi, sunt îndatorat d-lui Yukihisa Suzuki, care la sfârşitul războiului se pregătea să devină pilot kamikaze, iar acum este bibliotecar la Biblioteca Asiatică a Universităţii Michigan din Ann Arbor.

Contraamiralul (în retragere), William W. Wilbourne, USN, care a participat, ca ofiţer cu artileria al crucişătorului San Francisco, *la două bătălii de noapte în largul insulei Savo, mi-a împărtăşit cu amabilitate, pe larg, impresiile sale personale despre aceste încleştări sălbatice.*

Dl. Clarke Kawakami şi dl. Roger Pineau m-au pus pe urmele unor surse japoneze pe care eu, altminteri, le-aş fi trecut în mod sigur cu vederea.

Amiralul de flotă Chester W. Nimitz a citit manuscrisul în forma sa finală şi a făcut mai multe sugestii valoroase. Obligaţia mea faţă de el, ca şi faţă de generalul Vandegrift, nu poate fi răsplătită îndeajuns.

Orice istoric al celui de-al doilea război mondial, care a avut un consultant editorial ca Hanson Baldwin, este într-adevăr norocos.

Hărţile au fost pregătite de dl. John Carnes şi sunt bazate pe cele apărute anterior în istoriile oficiale. Pentru permisiunea de a le folosi, îi sunt îndatorat şefului Oficiului de istorie militară al armatei de uscat a Statelor Unite şi directorului Compartimentului de istorie din Direcţia Operaţii (G-3) a Corpului de infanterie marină al Statelor Unite.

Ar fi necesar să adaug că eu sunt singur răspunzător pentru modul cum sunt prezentate faptele în carte, ca şi pentru interpretarea acestora.

SAMUEL B. GRIFFITH II

PREFAŢĂ LA EDIŢIA ROMÂNĂ

Guadalcanal – *această insulă vulcanică lungă de circa 150 km şi lată de aproape 50 km, situată în arhipelagul Solomon din Sud-Vestul Pacificului, a intrat în istoria celui de-al doilea război mondial ca teatru al unor sângeroase înfruntări, consumate în perioada august 1942 – februarie 1943, în urma cărora forţe armate ale S.UA. și Australiei au oprit expansiunea Imperiului nipon spre Australia.*

Desfăşurată în acelaşi timp cu uriaşele încleştări de pe frontul sovieto-german din Europa, care s-au soldat cu marea victorie de la Stalingrad, bătălia pentru Guadalcanal a constituit, prin rezultatele sale, o cotitură în conflictul din Pacific, determinând trecerea iniţiativei strategice în mâinile comandamentului aliat.

Bătălia pentru Gugdalcanal, căreia generalul de brigadă în retragere Samuel B. Griffith II îi dedică prezenta lucrare, a urmat celei de la Midway, din iunie 1942, în care forţele japoneze aeronavele au suferit pierderi importante (4 portavioane, 1 crucişător greu, 1 distrugător, 322 avioane şi 10 hidroavioane, faţă de 1 portavion, 1 distrugător şi *147 avioane ale americanilor), reducându-se mult superioritatea flotei japoneze faţă de cea americană*[3] *şi obligând pe conducătorii japonezi să renunţe la planurile lor ambiţioase de extindere a ariei cuceririlor în Pacificul central şi sudic.*

După bătălia din insulele Midway, în Statele Unite s-a manifestat tendinţa transformării războiului din Pacific într-un război ofensiv, având drept scop contracararea unor eventuale noi încercări de cucerire din partea japonezilor şi recâştigarea poziţiilor pierdute. Într-o primă etapă, forţele americane şi aliate trebuiau să se rezume la operaţii ofensive limitate în punctele nevralgice ale frontului japonez şi abia mai târziu, atunci când toate pregătirile vor fi terminate, să se lanseze în acţiuni de mai mare amploare pentru recucerirea teritoriilor ocupate de japonezi.

Planul de acţiune al forţelor americane şi aliate prevedea o înaintare treptată foarte prudentă: ocuparea mai întâi a insulei Guudalcanal şi a altor câtorva insule mai mici din partea de sud a

[3] Marea conflagraţie a secolului XX, al doilea război mondial, ediţia a II-a, Editura Politică, Bucureşti, 1974, p. 277—278.

insulelor Solomon, având o importanţă strategică prin controlul pe care îl ofereau asupra căilor de navigaţie spre Australia şi Noua Caledonie; extinderea ulterioară a operaţiilor în partea de nord a acestor insule; în sfârşit, atacarea şi cucerirea Rabaulului din insula Noua Britanie, din arhipelagul Bismarck.

La 7 august 1942, forţele, aliate au atacat prin surprindere insulele Tulogi, Gavutu şi Tanambogo, reuşind să le cucerească cu pierderi minime. În Guadalcanal, insulă cu relief muntos, vârful cel mai înalt atingând 2.420 m, acoperită în mare parte, de junglă, cu o fâşie îngustă de coastă, singura mai accesibilă, au fost debarcate, în aceeaşi zi, trupe americane şi australiene ce se cifrau la 19.000 de oameni.

Cucerirea acestei insule, pe care japonezii debarcaţi în iulie 1942 începuseră să construiască un aerodrom, avea o *mare importanţă strategică şi tactică. Insula era un veritabil portavion şi avea să devină teatrul unor înverşunate bătălii desfăşurate pe apă, în aer şi pe uscat*[4], care *s-au prelungit jumătate de an şi pe care, autorul lucrării de faţă, el însuşi participant la lupte, le prezintă cu rigurozitate în toate aspectele lor, pozitive şi negative, pentru forţele aflate în confruntare.*

Atât o parte, cât şi cealaltă, acordau o mare importanţă cuceririi insulei. Dar, obţinerea victoriei în lupta pe uscat depindea de aprovizionarea şi de întărirea unităţilor aflate acolo. Conştiente de acest lucru, ambele părţi se străduiau să împiedice prin toate mijloacele aprovizionarea forţelor adverse de pe insulă.

După un şir de lupte aeronavale prelungite până la sfârşitul lunii octombrie, în care ambele părţi au înregistrat deopotrivă când succese, când înfrângeri, între 12 şi 15 noiembrie s-a desfăşurat marea bătălie navală al cărei rezultat a făcut ca aliaţii să obţină, în cele din urmă, victoria decisivă. După această bătălie, poziţiile aliaţilor în partea de sud a insulelor Solomon n-au mai fost serios ameninţate de japonezi. Doar aşa-numitul „Expres de Tokyo“ – numele dat navelor care în timpul nopţii căutau să se apropie de insulă pentru a-i aproviziona pe combatanţi – reuşea să se strecoare şi să aducă unele provizii şi întăriri trupelor nipone de pe insulă.

Eşuarea încercărilor repetate ale japonezilor de a recuceri insula Guadalcanal şi dificultăţile tot mai mari în aprovizionarea trupelor proprii de pe insulă au făcut ca *rezistenţa acestora în faţa presiunii*

[4] Ibidem, p. 278, 28L

unităţilor americane, şi australiene, care deţineau supremaţia în zonă, pe apă şi în aer, să fie din ce în ce mai slabă.

Pentru a preveni un eventual nou atac japonez, aviaţia americană a trecut la bombardarea zilnică a terenurilor de aterizare japoneze din partea de nord a arhipelagului Solomon şi din arhipelagul Bismarck. Pierzând speranţa de a mai putea recuceri insula, japonezii au evacuat-o în noaptea de 7 spre 8 februarie 1943. Insula Guadalcanal a trecut în stăpânirea deplină a forţelor armate aliate. Aceasta a înlăturat ameninţarea niponă ce plana asupra liniilor de comunicaţie spre Australia şi Noua Zeelandă şi a deschis perspective favorabile unor noi operaţii împotriva imperialiştilor japonezi.

Cartea Bătălia pentru Guadalcanal, *ajunsă la a patra ediţie în S.U.A., prezintă amănunţit atât luptele purtate timp de şase luni pe apă, în aer şi pe uscat, cât şi activitatea comandamentelor, a oamenilor, de la marii comandanţi, cărora le reliefează personalitatea, capacitatea militară, caracterul, până la soldat. Caracteristica lucrării după părerea noastră – constă în analiza critică pe baza rezultatelor obţinute, a deciziilor adoptate de comandamente superioare şi mari comandanţi americani şi japonezi, autorul dispunând de o documentare solidă, inclusiv din surse japoneze. El critică – de exemplu – lipsurile existente în pregătirea operaţiei de debarcare pe insulă, privind asigurarea aprovizionărilor şi a informaţiilor despre inamic, cercetarea „lăsând mult de dorit", apreciază în termeni caustici pe comandantul forţei expediţionare, care a „etalat o exagerată lipsă de judecată, pentru a nu spune mai mult. Nici însuşi comandantul zonei (amiralul Ghormley – n.n.) nu s-a remarcat în mod deosebit...". Autorul apreciază, de asemenea, că unii comandanţi americani n-au înţeles decât târziu importanţa acţiunilor de flanc şi spate, manevra de învăluire. Toate acestea el le consideră drept cauza principală a sângeroasei încleştări pentru Guadalcanal.*

Totuşi, în pofida lipsurilor şi greutăţilor prezentate, care au fost plătite cu vieţi omeneşti şi pierderi de nave, avioane şi alte materiale de luptă, autorul consideră că la baza succesului repurtat, totuşi, până la urmă, s-au aflat coordonarea acţiunii armelor, îmbunătăţirea, pe parcurs, a aprovizionării trupelor cu cele necesare luptelor, eforturile depuse de ostaşi, rolul principal avându-l micii comandanţi – de pluton, companie, batalion – ofiţerii tineri şi subofiţerii.

Cât priveşte partea japoneză, autorul arată că deşi unii ofiţeri superiori îşi dădeau seama că „lupta pe bucăţi“ era sortită eşecului şi pledau pentru concentrarea forţelor şi realizarea unităţii de acţiune, rivalitatea dintre marină şi armata de uscat a continuat să se manifeste constituind una din cauzele majore ale insuccesului Japoniei. O altă cauză importantă a eşecului nipon a constituit-o dispersarea la mare distanţă a forţelor, ceea ce a îngreunat aprovizionarea lor cu cele necesare luptei, în condiţiile reducerii zilnice a navelor disponibile, ca urmare a confruntărilor navale sau aero-navale, cât şi a acţiunilor, tot mai eficiente, executate de submarinele nord-americane asupra navelor de transport care efectuau curse între Imperiu şi „zona surselor“, în special Indonezia. În sfârşit, degradarea serviciilor medicale din armata de uscat şi marina militară a fost o altă cauză a insuccesului japonezilor, deşi militarii dispuneau de o „voinţă de a lupta fără egal”.

Este de remarcat obiectivitatea cu care autorul descrie capacitatea de luptă, tenacitatea şi spiritul de jertfă ale militarilor japonezi. Referindu-se – de exemplu – la retragerea rămăşiţelor Armatei 17 nipone de pe insula Guadalcanal, pe care chiar şeful statului major al respectivei armate a caracterizat-o ca un „miracol rar”, după ce constată că a fost dusă la bun sfârşit fără a pierde un om, Griffith consideră că aceasta reprezintă „un omagiu remarcabil adus modului meticulos de planificare al japonezilor şi priceperii şi *îndemânării deosebite a marinarilor lor.“*

Bilanţul celor şase luni de luptă pentru Guadalcanal consemnează şase bătălii navale, în timpul cărora au fost scufundate şaizeci şi cinci de nave de luptă şi de transport, din care majoritatea japoneze, pierderea a sute de avioane şi a vieţilor a mii de aviatori (numai japonezii au pierdut circa 800 aparate şi peste 2.300 aviatori). Din 60.000 de oameni angajaţi în luptele terestre, aliaţii au înregistrat 1.500 morţi, 4.200 răniţi, iar japonezii 14.800 morţi ca urmare a luptelor şi 9.000 morţi de boli şi foame, din cei 36.000 de oameni angajaţi. Pe lângă îndârjirea în lupte, ambele tabere au avut de înfruntat adversari comuni care nu le-au cruţat forţa vie: căldura sufocantă, mlaştinile, jungla, malaria şi dizenteria.

Eforturile supraomeneşti la care beligeranţii de pe Guadalcanal au fost supuşi s-au soldat cu victoria aliaţilor şi înfrângerea japonezilor. Plasată în imediata apropiere a poziţiilor acestora din

urmă, din Pacificul de sud-vest, insula a constituit mai târziu o bază de mare importanţă strategică pentru aliaţi, în operaţiile ulterioare de recucerire a teritoriilor pe care japonezii puseseră stăpânire în prima etapă a războiului din Oceanul Pacific.

În lucrarea de faţă cititorul – avizat sau numai amator de lecturi despre cel de-al doilea război mondial – va găsi numeroase aspecte interesante, descrise viu şi colorat, ale luptelor desfăşurate pe un teatru de război insular, în condiţii specifice, care au supus oamenii şi tehnica unor eforturi deosebite.

General-locotenent (r)
dr. GHEORGHE ZAHARIA

CARTEA ÎNTÂI

1. „EL SE RADE CU O LAMPĂ DE BENZINĂ”

Duminică, 30 noiembrie 1941, în timp ce se lăsa amurgul peste oraşul Tokyo, ministrul de externe Shigenori Togo termina de redactat proiectul de telegramă adresat ambasadorului japonez de la Berlin[5]. Acest mesaj conţinea o informaţie pe care generalul Hiroshi Oshima o aştepta de câtva timp: era un „extrem pericol” ca războiul „să izbucnească brusc între naţiunile anglo-saxone şi Japonia, printr-o ciocnire armată". Oshima era instruit să transmită „foarte secret" această ştire dictatorului nazist şi să adauge „că momentul izbucnirii acestui război poate fi mai rapid decât ar visa cineva"[6].

În ziua următoare, a fost convocat, în prezenţa împăratului, un consiliu de stat prezidat de primul ministru, generalul Mideki Tojo. Majestatea sa Hirohito asculta în tăcere în timp ce Tojo relata cu amară concizie despre atitudinile obstrucţioniste şi ostile ale guvernelor american, chinez, britanic şi olandez faţă de „paşnica” expansiune a imperiului japonez pe continentul asiatic şi pe bogatele teritorii tropicale udate de mările sudului. Naţiunea, a conchis el, poate fi păstrată numai prin forţa armelor.

Într-adevăr, Tojo cunoştea atunci (ceea ce impasibilul împărat nu ştia) că data primei, neaşteptatei „ciocniri armate” era deja decisă, că principala ţintă era aleasă, iar forţa navală de izbire fusese concentrată în secret. Amiralul Isoroku Yamamoto, comandantul şef al flotei combinate, dăduse deja semnalul „Urcaţi muntele Niitaka”; şi cele şase portavioane ale viceamiralului Chuichi Nagumo, escortate de nave de linie, crucişătoare şi distrugătoare, plecaseră în linişte din izolatul golf Tankan din depărtatele Kurile, luând un drum înşelător către ceţurile greoaie[7].

---

[5] Ora pentru Tokyo. Dacă nu este stabilit în mod special altfel, toate orele sunt cele locale.

[6] Tribunalul Militar International pentru Extremul Orient. Documente, exponat nr. 802.

[7] FORŢA DE IZBIRE PEARL HARBOR – viceamiral Chuichi Nagumo. 4. FORŢA DE ATAC – viceamiral Nagumo / Portavioanele: Akagi (navă amiral), Kaga, Soryu, Hiryu, Zuikaku, Shokaku / FORŢA DE SPRIJIN – viceamiral Gunichi Mikawa / Nave de linie: Hiei, Kirishima / Crucişătoare grele: Tone, Chikuma / FORŢA DE RECUNOAŞTERE – contraamiral Sentaro Omori / Crucişător uşor: Abukuma / Distrugătoare: Tanikaze,

Lovitura împotriva flotei americane din Pacific şi a bazei sale de la Pearl Harbor a fost concepută ca să întârzie acţiunea americană, câştigându-se astfel timp pentru cucerirea şi consolidarea de noi poziţii în „zona resurselor" din mările Sudului. Japonezii sperau să imobilizeze flota de război a Statelor Unite printr-o serie rapidă de operaţii sincronizate şi să invadeze posesiunile britanice, olandeze şi americane, prevăzute cu garnizoane slabe, din Extremul Orient. Pe acestea, ei ar fi dorit să le includă repede în „Sfera de co-prosperitate a marii Asii Orientale", şi să constituie în jurul teritoriilor cucerite o barieră defensivă pentru a-i determina pe aliaţi să intervină. În sfârşit japonezii credeau că „anglo-saxonii", obosiţi de război şi nemulţumiţi de costisitoarele atacuri asupra poziţiilor de necucerit, vor accepta o pace negociată, prin ale cărei clauze imperiul îşi va păstra cea mai mare parte din pradă.

Japonezii sperau astfel, în mod optimist, că li se vă permite să poarte un război în propriile lor condiţii, un război pe care îl doreau limitat în spaţiu şi timp. Experienţa din China însă ar fi trebuit să le sugereze că este nevoie de ceva mai mult decât dorinţele unui singur participant pentru a limita războiul la aceste condiţii sau la oricare altele.

La exact o săptămână după ce aviaţia japoneză a făcut praf, aleea cuirasatelor", ministrul marinei de război al S.U.A., Frank Knox, se întorcea la Washington dintr-o călătorie precipitată la baza hawaiană. Şocat de cele văzute şi auzite la Pearl Harbor, ministrul a decis, în călătoria sa către casă, că trebuie să facă nişte schimbări radicale şi imediate, la cele mai înalte niveluri ale ierarhiei de comandă pe care o prezida. În ziua când a sosit în capitală, a înaintat propunerile sale preşedintelui. Cea mai importantă dintre acestea se referea la viitoarea numire a unui amiral, pe nume King, un ofiţer pe care Roosevelt îl cunoştea şi admira.

În după-amiaza de marţi 16 decembrie, Knox a fost convocat la Casa Albă. Însoţitorii săi erau şeful operaţiilor navale[8], amiralul Harold R. Stark, şi comandantul şei al flotei din Atlantic, amiralul Ernest J. King. Toţi trei erau la curent cu motivul vizitei pe care

---

Hamakaze, Urakaze, Asakaze, Ka- sumi, Arare, Kagero, Shiranuki, Akigumo / FORŢA DE APROVIZIONARE (Masonori Ito, Roger Pinoau, Andrevv W. Kuroda, The End of tlie Imperial Japanese Navy, W. W. Norton & Co., New York, 1962, p. 31, 32).

[8] Funcţie echivalentă cu cea de comandant al Marinei Militare a S.U.A. (n. tr.)

urmau s-o facă: ministrul îi informase în prealabil pe ofiţeri despre hotărârea lui Roosevelt de a reînfiinţa postul de comandant şef al flotei Statelor Unite şi de a-l numi pe King în această funcţie.

Amiralul King, care-şi sărbătorise a şaizecişitreia aniversare cu trei săptămâni mai înainte, era departe de a fi cel mai popular amiral din marina militară a Statelor Unite, dar era unul dintre cei mai respectaţi. Dăruit profesiei, King aştepta totdeauna de la cei care serveau sub comanda sa să satisfacă exigentele sale criterii. Amiralul nu era un zbir; de-a lungul unei cariere de patruzeci de ani nu învăţase niciodată să suporte superiorii a căror obsesie pentru amănunt le lăsa puţin timp să se concentreze asupra vreunei funcţii de comandă, cu excepţia neîntreruptei hărţuieli a subordonaţilor.,

Ca ofiţer cu o vechime de patru decenii, King îşi dobândise în serviciu o anume reputaţie. Pentru unii, el apărea ca un şef dificil, dar corect, sever, dar drept. Alţii însă, îl descriau pe amiral în termeni mai puţin elogioşi: „un crustaceu îndărătnic”, „atât de dur, încât se rade” cu lampa de benzină, „încăpăţânat”, „un vătaf”. Detractorii amiralului îi calificau specificul drept „îndărătnicie”, ceea ce alţii numeau „perseverenţă”[9].

King considera că prima datorie a comandantului era să repartizeze sarcini şi să stabilească rezultatele scontate; a doua sa datorie, să încurajeze exercitarea deplinei iniţiative în executarea ordinelor primite. Predecesorii săi, amiralii Nelson, Tromp, Earl St. Vincent, Farragut – ale căror fapte de arme îl inspirau pe King – fuseseră cu toţii bărbaţi curajoşi în a căror conduită predominase spiritul ofensiv; oameni în stare să recunoască ocaziile efemere şi să le întoarcă în avantajul lor.

„Fă tot ce poţi, cu ceea ce ai”, era una dintre devizele favorite ale amiralului:

„Nu trebuie să existe nicio tendinţă de a se scuza incompleta stare de pregătire pentru război prin premisa unei viitoare achiziţii, de personal instruit sau de material modernizat... tot timpul, personalul trebuie să fie antrenat şi făcut competent...

[9] De când se aflase la comanda aviaţiei Forţei de Atac, către sfârşitul anilor ’30, circula despre King o istorioară potrivit căreia, „la puţin timp după ce amiralul murise, un aviator al marinei n bătut la porţile raiului. El a fost întâmpinat de Sfântul Petre cu ştirea că fostul loc liniştit a fost întors pe dos, reorganizat şi pus pe picior de război”. „Nu sunt surprins – a spus aviatorul – Ernie King a crezut întotdeauna că este Dumnezeu Atotputernicul”. „Nu acesta este necazul nostru a replicat Sfântul Petre. Este cu mult mai rău decât atât. Acum Dumnezeu Atotputernicul crede că El este Ernie King!“.

materialul existent trebuie menţinut şi utilizat în permanenţă cu maximum de eficienţă”[10].

La mai puţin de 48 de ore de la întrevederea de la Casa Albă, preşedintele Roosevelt a semnat Ordinul executiv nr. 9.894 prin care comandantul şef al flotei Statelor Unite avea „comanda supremă a forţelor operative cuprinzând diferitele flote ale marinei militare a Statelor Unite, şi îl făcea răspunzător de pregătirea şi executarea planurilor „pentru operaţiile de război curente”. Sâmbătă, 20 decembrie, King a fost numit comandant şef al flotei Statelor Unite (Cominch)[11]. Zece zile mai târziu, pavilionul său a fost arborat pe USS[12] *Vixen,* care era ancorată la arsenalul naval din Washington.

Lui King i-a trebuit puţin timp pentru a redacta prima sa directivă, o telegramă către Chester W. Nimitz, care, cu mai puţin de două săptămâni mai înainte, preluase comanda flotei din Pacific. În aceasta, King îi ordona noului comandant şef al Pacificului („CincPac”) să acopere şi să ţină „linia Hawaii-Midway“, să apere comunicaţiile cu Statele Unite continentale şi să menţină securitatea liniilor aeriene şi maritime dintre Coasta de Vest şi Australia. Ultima misiune menţionată postula clar un lanţ de baze insulare. Ernest J. King pornise marşul transoceanic al marinei.

În timpul ultimei săptămâni a lui decembrie 1941, evenimentele se desfăşurau în Pacific cu o viteză deconcertantă. În timp ce ofiţeri superiori britanici soseau la Washington pentru conferinţa „Arcadia”, pe Wake era coborât drapelul american, trupele americane şi filipineze începeau o retragere planificată către Bataan, japonezii debarcau la Sarawak, desăvârşeau cucerirea insulei Jolo din arhipelagul Sulu şi înaintau implacabil spre sud, în Malaya. De Crăciun, Hong-Kong-ul capitula. Poziţiile din Extremul Orient ale aliaţilor nu se mai aflau într-o stare critică, ci cădeau rând pe rând.

---

[10] Amiral de flotă Ernest J King, comandor Walter M. Witehill, Fleet Admirai Ernest J. King, A. Naval Record W. W. Norton & Co., New York, 1942, p. 325.

[11] Commander-in-Chief, United States Fleet (Comandant-şef al Flotei Statelor Unite), în continuare Cominch. Funcţia fusese desfiinţată la 1 februarie 1941, când flotele din Atlantic, Pacific’şi Asiatică au fost constituite ca flote independente. Titlul anterior a fost CincUS (Commander-in-Chief, United States). Din raţiuni evidente, după Pearl Harbor, King a considerat această titulatură (pronunţat „Sinkus”, ceea ce, printr-un joc de cuvinte, poate fi interpretat ca „sink us“, adică „scufundaţi-ne”), cu totul neadecvată.

[12] USS – United States Ship (nava Statelor Unite). Prescurtare ce precede numele navelor militare ale S.U.A. (n.tr.)

În ultima zi a acestei luni sinistre, participanţii la conferinţă au delimitat zona operativ-strategică „ABDA (Australian-British-Dutch-American[13]) din Pacific şi au numit un general britanic – Sir Archibald Wavell – în calitate de comandant suprem. Deşi această organizare pe hârtie avea să se dezintegreze curând sub loviturile japonezilor, au existat cel puţin două rezultate de durată ale „Arcadiei”. S-a stabilit principiul unităţii de comandă, vital pentru succesul final al efortului de război din Europa al aliaţilor, şi s-a dat conceptului marii strategii pecetea aprobării, prezentată în documentul intitulat „ABC-I”[14] Acesta chema la concentrarea efortului aliaţilor împotriva Axei europene, cu o atitudine defensivă în Pacific.

În condiţiile stipulate de „ABC-I“, King avea să devină unul dintre principalii executanţi ai strategiei care îi era congenital antipatică. Pregătirea şi temperamentul lui King nu aveau să-i permită să accepte conceptul unui război „static” în Pacific. Amiralul, pentru care a aştepta era un blestem, era pus astfel în faţa unei dileme. El trebuia să-şi înscrie activitatea în planul strategic. Dacă n-ar fi făcut-o, preşedintele Roosevelt ar fi găsit repede un alt comandant şef al flotei Statelor Unite.

Generalul Alan Brooke, şeful statului major general britanic, spera mereu că preşedintele avea să facă tocmai acest lucru. A scris ulterior ceea ce nimeni altul decât el putea spune: era mai indicat să-l ţină pe King departe de Pacific. Acesta este locul unde îi erau inima şi grosul forţelor sale navale. Războiul european era tocmai o mare, pacoste, care îl împiedica să poarte netulburat războiul său din Pacific"[15].

Invazia japoneză, aparent irezistibilă, îi copleşea pe aliaţi pretutindeni în Extremul Orient. În Malaya, comandamentul uzat al generalului britanic Sir Arthur E. Percival a manevrat succesiv dintr-o poziţie în alta retrăgându-se aproape intact în sacul de la Singapore. În decembrie şi ianuarie s-au înregistrat monoton numai triumfuri japoneze şi eşecuri ale aliaţilor. Comandanţii aliaţi şi trupele lor n-au arătat nicăieri, cu excepţia insulei Wake, vreo înclinare de a lupta cu îndemânarea şi hotărârea necesare. Tema

---

[13] Australiană-britanică-olandeză-americană. (N. Tr.)

[14] „ABC” este prescurtarea expresiei „American-British Staff Conversations”, deci se referă la discuţiile de stat major americano-britanice din ianuarie 1941, denumite codificat „Arcadia”.

[15] Arthur Bryant, The Turn of the Tide, N.Y.: Duble-day and Co., Garden City, 1957, p. 446.

era retragere, – retragere, retragere. După mai puţin de opt săptămâni de război, nimeni nu mai putea pune la îndoială că posesiunile engleze, olandeze şi americane din Extremul Orient, împreună cu apărătorii lor puteau fi înregistrate la capitolul pierderi.

Seria aceasta de dezastre a confirmat opinia lui King că trebuie pornită o acţiune imediată pentru a limita înaintarea japoneză. La 29 ianuarie, trupe ale armatei Statelor Unite au ocupat insulele Fiji, una din verigile lanţului subţire de baze insulare care avea să fie făurit între Hawaii, coasta de vest a Australiei şi Noua Zeelandă. Dar aceasta nu-l mulţumea pe King, care i-a scris, la mijlocul lui februarie, colegului său, generalul George C. Marshall, șeful statului major al armatei terestre, că esenţial era „cât mai rapid posibil…să ocupe în plus alte insule din Pacificul Central şi de Sud-Vest”[16]. Le-a numit pe Tongatabu din insulele Tonga, la aproximativ patru sute de mile sud-est de insulele Fiji, şi pe Efate, din Noile Hebride.

Un timp, şeful statului major n-a răspuns acestei scrisori; când a făcut-o, i-a cerut lui King să traseze concepţia operaţiilor propuse. King a făcut-o, la 2 martie, în esenţă, sugera să fie stabilite în Pacificul de Sud o serie de „puncte puternice”, de la care se putea apoi înainta „pas cu pas”, via insulele Solomon, până la bastionul japonez de la Rabaul.[17] Cominch încă nu-şi dădea seama de aceasta, dar degetul său era aţintit spre Guadalcanal.

Trei zile mai târziu, King a conchis la Departamentul de Război, ideile sale pentru o strategie ofensivă în Pacific nu vor ajunge prea departe şi a pregătit un memorandum către preşedinte. În acesta sugera o linie „utilă” efortului Statelor Unite contra japonezilor şi propunea un plan de operaţii „integrat”, pe care îl rezuma în câteva cuvinte:

Menţinem Hawaii,
Susţinem Australia,
Înaintăm spre nord-vest din Noile Hebride.[18]

Entuziasmul amiralului pentru o înaintare din Noile Hebride spre nord-vest până în insulele Solomon nu era împărtăşit nici de

[16] King şi Whitehill, op. Cit., p. 382.
[17] Ibidem, p. 383.
[18] Ibidem, p. 385

ministrul de război Henry L. Stimson şi nici de generalul Marshall; amândoi – conform planului strategic aprobat de Roosevelt şi Churchill – aveau intenţia să acumuleze în Marea Britanie forţa americană pentru un asalt peste Canal, pe care pe atunci ei îl preconizau, optimist, pentru finele lui 1942 ori începutul lui 1943. În aceste circumstanţe, înaltul comandament al armatei de uscat era înclinat fireşte să considere alte propuneri ca o abatere a atenţiei de la problema principală şi care ar fi dus totodată la o dispersare periculoasă; Marshall se lamenta către Alan Brooke că cererile permanente ale lui King ar fi determinat din ce în ce mai mult o secătuire a firavelor resurse militare: amiralul „tot timpul cerea forţe terestre, ca să ocupe şi să menţină în Pacific baze terestre”[19].

Şeful statului major îşi dădea totuşi seama că Noile Hebride, un ciorchine de insule bântuite de malarie, situate la patru sute de mile spre nord de Noua Caledonie, trebuia să fie menţinute, chiar şi numai pentru a proteja linia de comunicaţie de la Hawaii la Australia. De aceea, la mijlocul lui martie i-a ordonat generalului-maior Alexander M. Patch, din trupele de uscat ale S.U.A., – a cărui divizie „Americal”[20] fusese transportată în grabă, pe părţi, în Noua Caledonie – să trimită o grupare de infanterie întărită în Efate, insula, cea mai de sud a grupului. Corpul de infanterie marină a participat cu Batalionul 4, o subunitate mixtă, întărită atât cu artilerie de coastă cât şi cu antiaeriană. Forţa aceasta organizată în pripă sub comanda generalului de brigadă Rose, din forţele armatei de uscat, a sosit la Vila la finele lui martie şi s-a apucat numaidecât să defrişeze locul pentru un aeroport.

În timp ce infanteriştii marini ai lui Rose defrişau jungla şi Marshall îi încredinţa şefului Statului Major General Imperial la Londra problemele ce-l priveau, King se întâlnea la Washington cu vice-amiralul Robert L. Ghormley, pe care l-a selecţionat ca viitor comandant al forţei şi zonei Pacificului de Sud, nou create. Domeniul acesta întins a fost decupat din vasta zonă a oceanului Pacific, atribuită lui Nimitz printr-o directivă recentă a JCS (Joint

[19] Bryant, op. Cit., p. 288. Alan Brooke nu constituie însă o sursă în întregime demnă de încredere pentru motivele, sau comportamentul amiralului King. Pentru a se explica în cuvinte mai blânde acest caz, trebuie avut în vedere faptul că CIGS (şeful Statului Major General Imperial al armatei de uscat britanice) nu a fost chiar unul dintre cei mai entuziaşti admiratori ai amiralului american.

[20] Divizia „Americal” a fost formată în anul 1942 în Noua Caledonie. Numele său provine din Ameri (de la American) şi Cal (de la New Caledonia). (N. Tr.)

Chiefs of Staff, Comitetul întrunit al Şefilor de State Majore)[21] şi includea Noua Zeelandă, Noua Caledonie, Noile Hebride, partea de jos a arhipelagului Solomon şi sumedenia grupurilor de insule – Fiji, Tonga, Samoa, Phoenix, Society – înainte de război cunoscute în primul rând comercianţilor şi misionarilor. La vest de „SoPac Area“ (Zona Pacificului de Sud) se afla Zona Pacificului de Sud-Vest (SouWesPac), în care prin aceeaşi directivă urma să conducă operaţiile generalului Douglas MacArthur.

Nu este în întregime clar ce l-a îndemnat pe King să facă numirea aceasta. Cu câtva timp mai înainte, Ghormley fusese directorul Diviziei Planurilor de Război din Oficiul Operaţiilor Navale (CNO), unde dobândise o reputaţie de strateg strălucit, dar în timpul celor doi ani imediat precedenţi fusese observator naval special la Londra. Acolo s-a adâncit, natural, zi de zi într-o varietate de probleme fără legătură cu zona în care avea să comande în curând. Amiralul era tot atât de ignorant relativ la Pacificul de Sud şi la inamicul japonez pe care avea să-l întâlnească acolo, ca de altfel toţi ceilalţi din Departamentul Marinei.

Dar Ghormley avea o particularitate care îl impunea incontestabil pentru noua misiune: era un desăvârşit diplomat – agreabil, gentil, răbdător, plin de tact. Calităţile acestea aveau să-i fie de mare folos, atât în raporturile lui cu guvernul Noii Zeelande, cât şi în negocierile, adesea încâlcite, cu nestatornicii şi recalcitranţii reprezentanţi ai Franţei din Noua Caledonie. Cu toate acestea, când amiralul şi-a asumat sarcinile executive care incumbă, în război, unui comandant de zonă, aceste autentice calităţi, care în rolul diplomatic erau avantaje, s-au dovedit deficienţe.

Instrucţiunile lui King către Ghormley erau inevitabil vagi:

„Aţi fost ales să comandaţi Forţa Pacificului de Sud şi zona Pacificului de Sud. Veţi avea sub comanda dv. o zonă întinsă şi o sarcină extrem de dificilă. Nu am ce mijloace să vă dau spre a îndeplini aşa cum trebuie sarcina aceasta. Vă veţi stabili cartierul dv. general în Auckland, Noua Zeelandă, cu o bază înaintată la Tongatabu. Sperăm să declanşăm în timp util, poate toamna aceasta (1942), o ofensivă în Pacificul de Sud. Atunci veţi considera probabil necesar să deplasaţi baza înaintată după cum o

[21] Organ care corespunde, în linii generale, cu Marele Stat Major. (n. tr.)

va cere situaţia şi să vă mutaţi cartierul general pentru a face faţă unor situaţii speciale. Aş dori să părăsiţi Washingtonul, dacă se poate, într-o săptămână"[22].

King nu i-a dat lui Ghormley, în scurta întrevedere avută, niciun indiciu cu privire la raioanele unor operaţii posibile, iar viitorul comandant n-a putut afla nimic nici de la subordonaţii lui King. Pentru că niciunul dintre ei n-avea nici cea mai vagă idee despre amploarea sarcinii căreia avea să-i facă faţă viceamiralul Ghormley. Cei mai vechi amirali din Washington nu aveau nimic de dat colegului lor, în afară de simpatie.

Într-adevăr, unicul articol pe care-l puteau acorda pe-atunci cu generozitate şefii de direcţii din Comandamentul Marinei era simpatia; repetatele solicitări ale lui Ghormley de unităţi adecvat echipate pentru construcţia de baze se izbeau una după alta ca de un zid. Personal calificat era pur şi simplu de neobţinut; utilaje pentru lucrări de terasament, pompe, conducte, vane, materiale pentru mantia pistei de rulaj, ciment, tronsoane de oţel prefabricate pentru rezervoare de depozitare a combustibilului – acestea şi nenumărate alte articole esenţiale erau deficitare.

Aceasta nu constituia o noutate pentru militarii care lucrau cu cazmale şi lopeţi pe aerodromurile de la Vila, dar soldaţii şi infanteriştii marini, comandaţi acum de generalul de brigadă USA[23] Neal C. Johnson, au terminat, în mai puţin de cinci săptămâni, pista pentru avioane de vânătoare şi, la 30 aprilie, Vila s-a declarat gata să primească avioane uşoare. Timp de aproape o lună, n-a sosit niciun avion. Apoi, la 27 mai, un maior din infanteria marină, Harold W. Bauer, a condus acolo trei avioane, construite de firma Grumman, ale escadrilei de vânătoare 212 din infanteria marină. Zece zile mai târziu, au aterizat restul avioanelor de tip *Wildcat*[24]. În următoarele luni, sumedenie de avioane de vânătoare, de bombardiere în picaj şi alte avioane de toate tipurile şi genurile aveau să facă escală pe aeroportul acesta, în drum spre alte locuri de unde mulţi din piloţii lor, inclusiv Bauer, nu aveau să se mai întoarcă.

---

[22] Viceamiral Robert Ghormley, manuscris nepublicat (Biroul Documentelor Navale şi Biblioteca. Arlington, Va), p. 1.

[23] U.S.A. (United States Army) – Armata de uscat a Statelor Unite – (n. tr.)

[24] Tipul de avion menţionat era un F–4–F3, care tocmai fusese inaugurat de firma Grumman şi care avea să fie înlocuit peste puţin timp cu F–4–F 4, o variantă îmbunătăţită.

La începutul lunii iunie, elemente ale forţei lui Johnson au înaintat spre nord de la Efate (nume de cod: ROSES) la Espiritu Santo (nume de cod: BUTTON) şi s-au apucat să construiască o pistă pentru bombardiere. Un batalion de geniu-marină, „Seabee“[25], a apărut aici pentru prima dată în Pacific şi a început să atace jungla. Jungla a ripostat. Pe la sfârşitul lui iunie, zăceau de malarie peste jumătate din ofiţerii şi soldaţii din întregul efectiv. Din Statele Unite au sosit în grabă, pe calea aerului, echipe medicale, care au adus cu ele medicamente noi, inclusiv eficienta atebrină şi, treptat, violenta maladie a fost stăvilită. Dar în lunile următoare, malaria avea să provoace mai multe pierderi decât gloanţele, bombele şi proiectilele japoneze.

Soldaţii care au luptat cu junglele din Noile Hebride nu s-au întors ca eroi în Statele Unite, dar au făcut posibil pentru alţii lucrul acesta. Pentru că ocuparea şi dezvoltarea Noilor Hebride a constituit preludiul esenţial pentru Guadalcanal. Fără insulele acestea, operaţiile proiectate de King n-ar mai fi putut să fie sprijinite.

La 18 iunie, Ghormley a preluat în mod oficial comanda zonei şi forţei Pacificului de Sud la Auckland, Noua Zeelandă. Regiunea asupra căreia îşi exercita el controlul era vastă, iar ameninţarea unei viitoare invazii japoneze, iminentă. De la sfârşitul lui ianuarie, inamicul s-a mişcat permanent, deşi deosebit de încet, către sud-est. Pentru King era tot mai evident că înaintarea aceasta, care ameninţa Hebridele, trebuia să fie imediat stăvilită. Bărbatul „atât de tenace încât se rădea cu lampă de benzină” era hotărât ca marina militară a Statelor Unite să nu stea cu mâinile în sân în timp ce japonezii înghiţeau una câte una insulele strategice din Pacificul de Sud[26].

---

[25] Seabee – denumire dată unităţilor de geniu ale marinei S.U.A.; provine de la citirea în limba engleză a iniţialelor C.B. = **Construction battalion (n.tr.).**

[26] Roosevelt l-a descris odată pe King în aceste cuvinte. La Washington circula zvonul că preşedintele a cumpărat o lampă de benzină şi i-a oferit-o cadou amiralului la cea de-a şaizecişipatra aniversare a sa.

2. „FRIPTURĂ ŞI OUĂ!”

Întinderea de apă cunoscută ca Marea Solomon este limitată la nord de Noua Britanie şi de capătul de sud al Noii Irlande, la vest de neprimitoarea peninsulă Papua a Noii Guinee şi la est de şiragul insulelor Solomon. Această întindere este de fapt partea nordică a Mării Coralilor, care spală atât coasta Australiei de la Capul York până la Brisbane, cât şi insulele Noile Hebride şi Noua Caledonie, situate la o mie de mile spre est de Marea Barieră de Recife.

Cu o lună întreagă înainte de Pearl Harbor, generalul Gen Sugiyama şi amiralul Osami Nagano, respectiv şefii secţiilor armatei de uscat şi marinei din Statul Major General Imperial Japonez şi-au îndreptat atenţia spre zona aceasta şi au avizat, la 10 noiembrie, un proiect de înţelegere pentru operaţiuni combinate spre a cuceri „puncte strategice în arhipelagul Bismarck, cât mai curând posibil după anihilarea Guamului”[27]. Localităţile Rabaul pe Noua Britanie şi Kavieng pe Noua Irlandă de alături au fost selectate pentru sporirea sprijinului flancului de sud al liniei Palau-Truk şi pentru a se asigura baze de la care să se extindă cercetarea aeriană şi cea submarină către sud, în mările Solomon şi Coralilor. Dar exista un avantaj în plus, care rezulta din ocuparea insulelor Bismarck. Căci bazele de acolo nu aveau a

[27] „Nampo Sakusen Riku Kaigun Chuo Kyotaî” – „Acordul central privind cooperarea armatei de uscat şi marinei în zonele sudice”, încheiat la 10 noiembrie 1941. Aceste înţelegeri vor fi numite, în continuare, prin „Acorduri Centrale”.
Japonezii nu aveau un organism aşa cum era Comitetul întrunit al Şefilor de State Majore al Statelor Unite, răspunzător pentru conducerea strategică a războiului. Existau două „secţii” sau „divizii” în Statul Major General Imperial. Acestea erau: Secţia Armatei de Uscat (Dai Honei Rikugunpu) şi secţia Navală (Dai Honei Kaigunpu) pe care le prezidau şeful Statului Major General al Armatei de uscat (Rikugun Sanbo Honpu) şi, respectiv, al Statului Major General al Marinei (Kaigun Gunreipu). Concepţia strategică, obiectivele şi amploarea fiecărei operaţii, liniile generale ale planului şi alocarea forţelor erau hotărâte prin consultări între secţii, cu o activitate preliminară executată în mod invariabil la nivele relativ scăzute ale statelor majore. Când cei doi şefi ajungeau la o înţelegere, se întocmea un „Acord Central” pe baza căruia se emiteau directive complementare către comandanţii care răspundeau de categoriile de forţe. La rândul lor, aceştia se consultau la nivel de execuţie.
Sunt îndatorat generalului-locolenent Shuichi Miyazaki pentru această descriere a modului în care funcţiona Statul Major General Imperial Japonez.

asigura doar focarele din care să interzică zonele maritime din nord-estul Australiei, ci aveau să permită japonezilor să-şi întindă braţele către Noua Guinee şi continentul pe care îl acoperă, precum şi spre sud-est, în insulele Solomon, Noile Hebride, Fiji, Samoa şi Noua Caledonie.

Prin clauzele acestei înţelegeri centrale, detaşamentul mărilor de sud al armatei de uscat (general-maior Tomitaro Horii) şi Flota 4 a marinei (vice-amiral Shigeyoshi Inouye) au fost desemnate să cucerească Rabaulul şi Kaviengul. Dar abia după mai mult de trei săptămâni de la căderea Guamului (10 decembrie 1941) au fost puşi aceşti comandanţi în stare de alarmă[28].

Aprecierile japoneze despre forţa australiană din insulele Bismarck erau corecte: lucrările de apărare erau nedezvoltate şi apărătorii puţini. În zorii zilei de 23 ianuarie 1942, după o serie de grele lovituri aeriene de pe portavioanele mari ale viceamiralului Nagumo, trupele generalului-maior Horii au debarcat la Rabaul, întâmpinând o rezistenţă ineficientă. Simultan, cei 500 de oameni din Forţa 2 Specială Navală de Debarcare Maizuru au cucerit Kaviengul fără a trage un foc măcar.

La o săptămână după aceea, nouă avioane de vânătoare de tip *Zero* au zburat de la Truk la Vunakanau, cam la douăsprezece mile sud-vest de Rabaul, şi au inaugurat aerodromul de pe care au fost lansate, mai târziu, cele mai multe lovituri împotriva Guadalcanalului[29]. În prima zi a lui martie, piloţii Grupului IV aeronaval (48 bombardiere mijlocii-bimotoare *Betty,* 48 avioane de vânătoare *Zero* şi 12 hidroavioane cvadrimotoare *Kawanishi Emily)* au toastat în cluburile ofiţereşti improvizate în pripă la Vunakanau şi Lakunai pentru ultimele cuceriri[30].

---

[28] Detaşamentul Mărilor de Sud, care mai târziu avea să joace un rol important în operaţiile din Noua Guinee, se compunea dintr-un stat major de grup de infanterie, un regiment, un batalion (divizion) de artilerie de munte, o companie de genişti, cavalerie şi mijloace de transport. Efectivul total era cu puţin sub 5 000 de ofiţeri şi soldaţi.

[29] Denumirile americane Zero, Emily, Betty etc „folosite pentru identificarea tipurilor de avioane japoneze, nu fuseseră încă elaborate. Ulterior „tuturor avioanelor de vânătoare li s-au dat denumiri masculine (Zero fiind schimbat în Zeke); toate celelalte tipuri au primit nume feminine.

[30] Modelul Zero al avionului construit de firma Mitsubishi, un avion de vânătoare naval foarte manevrier, se ridica rapid şi vira strâns. Ca armament de bord, avionul dispunea de două tunuri de 20 mm şi două mitraliere; carlinga nu era blindată, iar rezervoarele de benzină nu dispuneau de autoetanşare. Zero nu putea să „ia avans“ iar gloanţele incendiare îi făceau să ia foc imediat.
Bombardierul naval cu două motoare botezat Betty, construit de firma Mitsubishi, era uşor inflamabil; se folosea ca avion de asalt puţind fi înarmat fie cu torpile, fie cu bombe.

Aceste două aerodromuri nou înfiinţate nu erau tocmai primitive, dar le lipseau, natural, adăposturile contra exploziilor, pistele de rulare şi instalaţiile esenţiale pentru a susţine acţiuni aeriene de luptă pe scară mare. Trupele bazei au pornit imediat la lucru, pentru a corecta deficienţele acestea. S-a construit o pistă suplimentară pe două terenuri alăturate ale clubului local de golf, însă după ce s-au avariat o jumătate de duzină de avioane încercând să decoleze de pe suprafaţa aceasta ondulată, a fost abandonată. Cenuşa de la Vulcan, un vulcan învecinat, se cernea peste Vunakanau şi vaporii semiactivului Tavurvur corodau învelişul fuzelajelor şi aripilor avioanelor cu baza la Lakunai.

Un pilot japonez care a servit pe ambele aerodromuri le descria ulterior ca fiind fie pârloage, fie mlaştini, Piloţii, echipajele şi personalul de întreţinere erau încartiruiţi în corturi şi în colibe, înjghebate în pripă, care mărgineau pistele. Dar, în ciuda acestor condiţii, „vulturii de mare“ ai împăratului aveau moralul ridicat. Mulţi piloţi de vânătoare, aşi care luptaseră în China şi împotriva britanicilor, deasupra Malaiei, erau nerăbdători acum să se încleşteze în luptă cu australienii şi cu americanii.

Prin ocuparea aproape fără vărsare de sânge a insulelor Bismarck, japonezii au completat, pe un preţ mic pentru ei înşişi, toate operaţiile planificate pentru „Faza Unu“. Ei şi-au asigurat sursele de petrol şi de cauciuc, vitale pentru susţinerea acţiunilor militare, precum şi orezul cu care trebuiau să menţină economia de război. Marina însă n-a fost niciodată satisfăcută de scopul restrâns al operaţiei Bismarck, aşa cum era schiţat în „înţelegerea Centrală” din 10 noiembrie. Într-adevăr, încă de pe la mijlocul lui Septembrie 1941, Flota 4 a pregătit şi executat o manevră cu tema „o ofensivă în Pacificul de Sud" şi a tras concluzia că, pentru a se apăra efectiv o poziţie pe insulele Bismarck şi a se mări distanţa de executare a cercetării aeriene, era necesar să se ocupe Gasmata (pe coasta de sud a Noii Britanii), Lae şi Salamaua (în estul Noii Guinei) şi Tulagi (în sudul insulelor Solomon). Sub constanta insistenţă a Flotei 4, Statul Major al Flotei Combinate a recomandat, la sfârşitul lui ianuarie, pătrunderi adânci în insulele Solomon şi Noua Caledonie.

Statul Major al armatei de uscat şovăia să aprobe o nouă expansiune în zona sudică. Adânc angajată în China, cu un milion

---

Kawanishi. Un hidroavion încet şi greu, era destinat pentru cercetarea îndepărtată pe mare.

de oameni desfăşuraţi împotriva unei ameninţări ruseşti faţă de Manciuria şi Coreea, şi având de asigurat serviciul de poliţie în teritoriile cucerite, posibilităţile armatei de uscat erau deja supuse drastic la eforturi. Ofiţerii statului său major susţineau că Japonia trebuie să treacă acum la defensiva strategică, să integreze noile teritorii câştigate în „Sfera de co-prosperitate a marii Asii Orientale" şi să consolideze „Zona resurselor" dobândită cu un cost atât de mic de sânge, timp şi bani. Planificatorii marinei erau însă insistenţi; la 29 ianuarie 1942, armata de uscat a cedat şi cele două secţii de stat major au emis directive complementare pentru o nouă mişcare înainte. Documentele stipulau măsuri pentru ocuparea de către marină a unor puncte strategice în insulele Solomon, cu ocuparea simultană de poziţii în estul Noii Guinei, „în scopul de a tăia comunicaţiile dintre aceste zone şi continentul australian şi de a neutraliza apele din nordul Australiei de est"[31]. Concret, planul prevedea o invazie reunită a zonei Lae-Salamaua în Noua Guinee, în timp ce ocuparea insulei Tulagi şi dezvoltarea sa ca bază aeronavală se aflau în responsabilitatea flotei. Se preconiza ca după înfăptuirea cu succes a acestor operaţii, armata de uscat şi marina să organizeze un atac amfibiu asupra localităţii Port Moresby, situată pe coasta sudică a peninsulei Papua, „dacă este posibil".

Nu a fost posibil, cu toate acestea, ca până la 16 februarie, la două săptămâni după primirea directivelor, comandanţii unităţilor destinate acestei operaţii să se întâlnească pentru a organiza invazia Noii Guinei. La 16 februarie s-a acceptat ca înaintarea către insulele Solomon să fie amânată până după ce Lae şi Salamaua vor fi fost cucerite. Prima fază a acestei operaţii cu „doi dinţi de furcă" a fost executată la 8 martie împotriva unei opoziţii slabe şi, patru zile mai târziu, elemente ale Detaşamentului Mărilor de Sud erau schimbate la Lae şi Salamaua de Forţa Navală de Debarcare şi îmbarcate pentru Rabaul.

Era acum mijlocul lui martie. De la ocuparea Guamului, la începutul lui decembrie, japonezii au cucerit Indiile bogate în petrol şi şi-au extins controlul lor pe un teritoriu vital strategic de pe care ei ameninţau direct continentul Australia şi primejduiau serios liniile de comunicaţie din Pacificul îndepărtat. Dar în timpul acestor treisprezece săptămâni, aproximativ cinci săptămâni

[31] Statul Major General Imperial, Directiva Marinei nr. 47, din 20 ianuarie 1942, adresată amiralului Yamamoto.

preţioase au fost pierdute. Timpul este esenţialul în război şi, în vreme ce o înfrângere poate fi compensată printr-o bătălie câștigată, zilele şi orele – chiar minutele – irosite nu mai pot fi niciodată recuperate.

Cu portavioanele de sprijin retrase pentru operaţii în Oceanul Indian, Flota 4 presa acum pentru amânarea Invaziilor asupra lui Tulagi şi Port Moresby până când Flota Combinată va putea să aloce din nou câteva portavioane. Cu toate acestea, între timp, japonezii au ocupat Buka Island, Kieta pe Bougainville, şi Ballale şi Faisi în insulele Shortland, un grup insular în extremitatea sudică a Bougainvillului. La Buka a fost proiectată o pistă pentru avioane.

Planificatorii marinei lansară acum o altă „bombă". Aceasta nu era nici mai mult, nici mai puţin, decât propunerea de a invada Australia, pe care unul dintre purtătorii de cuvânt ai lui Sugiyama a descris-o cu o admirabilă moderaţie drept „ridicolă" şi „necugetată". Deja armata de uscat dăduse prioritate marinei în operaţiile asupra insulelor Bismarck, Noua Guinee şi Tulagi; pe 28 aprilie ea a cedat la noile cereri ale marinei. Rezultatul a fost „Planul de compromis", care prevedea luarea Noii Caledonii şi a insulelor Fiji şi Samoa cât mai curând posibil, după ce Port Moresby şi Tulagi vor fi fost cucerite.

În timp ce secţiile armatei de uscat şi marinei se certau la Tokyo asupra detaliilor Planului de compromis, Statul major al amiralului Yamamoto, aflat pe uriaşul cuirasat *Yamato,* ancorat în Marea Interioară, era ocupat să elaboreze un proiect care să atragă Flota Statelor Unite către Pacificul de Vest într-o bătălie decisivă. Această concepţie exprimată prin cuvintele „Yogeki Sakusen", dominase gândirea navală japoneză timp de cel puţin două decenii, principalul său susţinător fiind amiralul Yamamoto.

Deşi receptiv la noile idei – el a încurajat întotdeauna pe tinerii ofiţeri care credeau în puterea de atac a portavionului – Yamamoto a fost în esenţă un „amiral de cuirasat". El nu susţinea deloc concepţia acţiunilor de desant maritim; pentru el soarta în război trebuia să fie exprimată în clasicul angajament dintre navele de linie, aşa cum a fost pe vremea lui Nelson şi, mai târziu, în timpul amiralului Togo.

Când reprezentanţii lui Yamamoto au mers prima oară la Tokyo, la începutul lui aprilie 1942, cu o schiţă de plan pentru ocuparea Midwayului – Operaţia „MI", ei au fost primiţi cu o rezervă politicoasă. Statul Major General Naval cheltuise un timp

considerabil şi multă energie pentru a convinge armata de uscat să accepte invadarea insulelor Noua Caledonie-Fiji-Samoa (Operaţia „FS“) şi nu era dispus să accepte niciun fel de plan grandios ca operaţia „MI”. La rândul său, Statul Major General al Armatei de Uscat s-a opus în mod violent planului, considerându-l o loterie nesigură, care nu ar produce câştiguri strategice importante, chiar dacă ar fi încununat de succes.

Dar Isoroku Yamamoto era un bărbat de o imperturbabilă fermitate şi cu o voinţă de fier. El era cel mai respectat amiral din marina imperială; subordonaţii săi de toate gradele admirau conducerea sa inspirată, curajul său imaginativ, capacitatea lui pentru reflecţii prelungite şi claritatea ordinelor sale. Convins că o acţiune victorioasă a flotei este singura cale prin care Japonia ar putea câştiga timpul necesar pentru a-şi consolida cuceririle şi a demonstra Americii inutilitatea luptei pe mai departe, Yamamoto a continuat să pledeze pentru operația „MI”.

La Tokyo, planificatorii Statului Major General Naval „încercau din răsputeri să aibă câştig de cauză”, dar în 18 aprilie s-a produs un eveniment care a schimbat brusc opinia pentru deplina sprijinire a proiectului lui Yamamoto. Acest eveniment l-a constituit raidul executat de pe un portavion american de către locotenent-colonelul James H. Doolittle din Forţele Aeriene ale Armatei de Uscat. Îndrăzneţul atac al lui Doolittle asupra pământului japonez, lansat de pe o grupare de portavioane comandată de viceamiralul William F. Halsey, Jr., a produs o reacţie psihologică care a depăşit orice proporţie faţă de efectul material. Această dramatică acţiune l-a afectat adânc pe Yamamoto, care a considerat-o drept un afront adus marinei imperiale şi a apreciat necesar să ceară scuze împăratului pentru neglijenţa marinei faţă de îndatoririle sale. Yamamoto l-a asigurat pe Majestatea Sa Imperială că astfel de acte îndrăzneţe nu se vor mai repeta.

Aprinsa dispută dintre secţiile armatei şi marinei asupra ambelor planuri, „FS“ şi „MI“, era caracteristică relaţiilor dintre ele şi este un interes mai mult decât trecător în a observa că decizia de a-şi asuma cucerirea insulei Midway s-a cristalizat numai ca un rezultat direct al raidului asupra oraşului Tokyo. Greutatea argumentelor amiralului era acum irezistibilă. Planul de compromis a fost amânat până la mijlocul lui iunie şi în 5 mai Statul Major General Imperial Japonez a dat ordinul pentru

executarea operaţiei „MI”, cucerirea Midwayului şi a punctelor stabilite din Insulele Aleutine. Sugiyama a acceptat să furnizeze Regimentul 28 infanterie întărit, pentru a asalta plajele de la Midway.

În timp ce aceste proiecte erau dezbătute la Tokyo, viceamiralul Inouye, a cărui Flotă 4 îşi avea baza la Truk, nu a stat pasiv. Eforturile sale direcţionale spre punerea în aplicare a mult amânatei operaţii Port Moresby au fost recompensate la sfârşitul lui aprilie, când Divizia 6 de crucişătoare (patru crucişătoare grele şi un distrugător), plus portavionul uşor (CVL) *Shoho,* sub comanda contraamiralului Aritomo Goto a fost desemnată ca forţă de sprijin. În acelaşi timp, Divizia 5 de portavioane grele (Cardiv) *Zuikaku* şi *Shokaku* şi Divizia 5 de crucişătoare (Chudiv) (crucişătoarele grele *Miyako* şi *Haguro* plus şapte distrugătoare), sub comanda viceamiralului Takeo Takagi, au fost desemnate ca forţă de acoperire.[32]

La 25 aprilie, avioanele marinei, cu baza la Rabaul, au început asaltul aerian asupra lui Port Moresby şi a nord-estului Australiei; în 28 aprilie, hidroavioane *Kawanishi,* cu patru motoare, atacară Tulagi, Gavutu şi Tanambogo. De la 30 aprilie, amploarea raidurilor a crescut simţitor şi în ziua următoare, un atac executat în zori a surprins legănându-se pe apă două hidroavioane australiene *Catalina,* cu baza la Tulagi. Amândouă au fost lovite; unul a reuşit să decoleze cu greutate şi să dispară pentru totdeauna; celălalt, grav avariat, a fost mai târziu remorcat la Aola, pe coasta de nord a Guadalcanalului şi distrus.

Raiduri intermitente au continuat în timpul zilei. În lumina cenuşie a zorilor care se cerneau în cea de-a doua zi a lunii mai, personalul postului de radio australian a transmis, din Tanambogo, semnalul dinainte pregătit: el anunţa plecarea lor iminentă:

---

[32] Crucişătoarele grele japoneze de tip Miyako aveau deplasamentul de 10.000 de tone (fără combustibil, muniţie şi hrană) şi lungimea de 640 de picioare. Puteau atinge o viteză mai mare de 32 de noduri. Navele erau înarmate cu câte zece tunuri de 8 inch, montate în cinci turele, şi opt tuburi lans torpile. Ca şi la avionul de, vânătoare Zero, proiectantul a sacrificat blindajul. Pentru viteză, şi capacitate de manevră. Liniile carenei erau fără greşeală şi suple, dar suprastructura era (după standardele american şi britanic) excesivă şi înghesuită. Nicio navă de luptă japoneză nu dispunea, ia acest moment, de echipament de radiolocaţie pentru cercetare sau de conducerea focului. Haguro era o navă de acelaşi tip cu Miyako. (Jane’s Fighting Ships, Sampson Low, Marston & Co., Ltd., Londra, 1940. Ed. Francis E. Mc. Murtrie, A.I.N.A., p. 310).

„Staike and aiggs, god-damit! Staike and aiggs!“[33] (Friptură şi ouă, la dracu! Friptură şi ouă!“).

În dimineaţa următoare, forţa navală a contraamiralului a lunecat în jos, de-a lungul strâmtei căi de apă mai târziu cunoscută ca „The Slot”[34], şi s-a oprit în portul pustiu de la Tulagi. Acolo, Goto a debarcat Regimentul 3 Kure (Special Naval Landing Force), peste 400 de militari din Yokohama Air Group (Grupul aerian Yokohama), o unitate navală pentru baze de hidroavioane, o baterie grea antiaeriană de patru tunuri, o companie din Regimentul 6 Sasebo (SNLF) şi personalul de transmisiuni necesar pentru instalarea şi funcţionarea unei staţii de radio de mare putere. Curând după aceasta, primul dintre cele douăsprezece hidroavioane *Kawanishi* a amerizat şi a tras la geamandurile de legare ancorate în grabă. Au urmat douăsprezece avioane de vânătoare *Zero* cu flotoare.

Tot timpul zilei, transportoarele lui Goto au descărcat metodic, fără a fi atacate. Ocuparea acestor minuscule insule, ale căror nume vor străluci trei luni mai târziu pe titlurile fiecărui ziar american, nu a fost un eveniment interesant. Japonezii au debarcat o extraordinară cantitate de echipament radio şi tehnic, mult orez, ţigări, benzină de aviaţie, ulei pentru motoare, conserve cu carne de vacă în sos de soia, mii de sticle cu bere, o importantă cantitate de *sake*[35] în sticle de jumătate de galon, bomboane, cutii cu ananas şi carne de crab. Mai târziu, aceste delicatese vor fi consumate cu mulţumire de infanteriştii marini ai Statelor Unite.

Aceste activităţi au fost observate cu interes de piloţii de cercetare din Marea unitate operativă de portavioane nr. 17 (Carrier Task Forc’e 17) a contraamiralului Frank Jack Fletcher, care atunci naviga la 200 mile sud de insulele centrale Solomon, în Marea Coralilor. În zorii zilei de 4 mai, rapidele portavioane *Lexington* şi *Yorktown* au întors în direcţia vântului şi au lansat avioanele. Obiectivul: Tulagi.

Atacul i-a surprins pe japonezi. Un distrugător, două dragoare şi un transportor înarmat au fost scufundate. În aceeaşi zi, impresionanta forţă de atac a viceamiralului Inouye, sub comanda tactică a contraamiralului Chiuchi Hara, a ieşit încet din portul

[33] Expresia corectă este „Steak and eggs”, însă aici este sugerat modul de pronunţare specific australian. „Friptură și ouă” este un mic dejun tipic pentru sudul S.U.A. (n. tr.)
[34] Deschizătură, trapă (n. tr.).
[35] Sake = rachiu de orez. (n. tr.)

întins de la Rabaul, s-a strecurat prin Canalul Saint George şi s-a îndreptat spre sud către extremitatea estică a Noii Guinei. Obiectivul: Port Moresby.

Scena fusese pregătită pentru bătălia din Marea Coralilor.

Această bătălie de portavioane din 7 şi 8 mai, preludiul bătăliei de la Midway, a costat Statele Unite portavionul *Lexington* plus petrolierul *Neosho* şi distrugătorul *Sims.* Japonezii au pierddt portavionul uşor *Shoho* (scufundat); portavionul greu *Shokaku*, grav avariat, a reuşit să rămână pe linia de plutire. Şi cu toate că portavionul greu *Zuikaku* a scăpat fără nicio avarie, peste jumătate din aviaţia ambarcată a acestor două mari portavioane japoneze a fost distrusă. Avioanele pierdute au dus cu ele în mare piloţii lor de neînlocuit. La ora 3 după-amiază, Hara a întrerupt acţiunea şi s-a îndreptat spre nord.

Tactic, Marea Coralilor a fost un pas înainte pentru americani; strategic, a fost o victorie decisivă. Încercarea de a cuceri Port Moresby printr-o invazie pe mare a fost contracarată. Şi chiar mai important, forţa de portavioane a amiralului Nagumo, acum pregătindu-se să înainteze asupra Midway-ului, a pierdut serviciile portavioanelor *Shoho, Shokaku* şi *Zuikaku.* Portavionul american *Yorktown,* deşi avariat, a trecut peste momentele grele pentru ca, apoi să participe din nou la lupte.

Eşecul din Marea Coralilor nu a afectat în mod vizibil nici planurile lui Yamamoto pentru operaţia „MI" şi nici atmosfera de supremă încredere de care era pătruns Statul Major General Imperial. Aici, atât secţia armatei de uscat, cât şi cea a marinei, cu un optimism ce apare acum a fi uimitor, au purces de la o zi la alta la dezvoltarea detaliilor amânatului „Plan de Compromis" din 28 aprilie. Astfel, s-a emis de către Secţia Navală a Marelui Stat Major General Imperial, la 18 mai, un ordin cerând pregătiri imediate care:

„să ducă la bun sfârşit invadarea Noii Caledonii şi a insulelor Fiji şi Samoa, să distrugă principalele baze inamice din aceste zone, să stabilească baze operative la Suva şi Nouméa, să câştige controlul mărilor la est de Australia şi să acţioneze pentru a tăia comunicaţiile dintre Australia şi S.U.A."[36].

[36] „Daikairei Dai Jukyogo" (IGHQ – Statul Major General Imperial, Ordinul marinei nr. 19, 1942).

În vederea acestei viitoare înaintări către sud-est au fost stabilite zile „Z“ provizorii pentru începutul lui iunie. Secţia navală a alocat în sprijin Flota Combinata şi flota 11 aeriană, în timp ce secţia armatei de uscat destina pentru această operaţie Armata 17 cu cartierul genei al la Rabaul, şi ordona generalului-locotenent Harukichi Hyakutake să preia comanda.

Prin coincidenţă, în această zi de 18 mai, colonelul Kiyanao Ichiki, comandantul unui regiment de elită, ales pentru asaltul plajelor de la Midway, se urca la bordul navei de linie Y*amato,* la Kure, cu statul său major, pentru a primi misiunea de luptă. Amândoi, generalul locotenent şi colonelul, vor lupta la Guadalcanal. Hyakutake, unul dintre cei mai promiţători „tineri” generali, îşi va pierde reputaţia acolo; Ichiki avea să piardă ceea ce un ofiţer japonez, poate corect, preţuia mai puţin – viaţa sa.

*

În timp ce planificatorii mâzgăleau hârtiile la Tokyo şi Truk, iar Flota Combinată făcea pregătirile finale pentru călătoria ei fatală la Midway, japonezii de pe Gavutu şi Tulagi se bucurau de viaţă. Patrule erau trimise pe insulele vecine Savo şi Florida, pentru troc pe porci, pui şi cartofi. Hidroavioane de tip *Kawanishi* plecau în zori de la ancoră şi se ridicau leneşe pentru a cutreiera Marea Coralilor. Apariţiile sporadice ale bombardierelor americane B. 17 „*Fortress“* din depărtatul Port Darwin au produs pierderi uşoare şi au cauzat numai inconveniente minore, au determinat ca navigaţia navelor comerciale să se desfăşoare cu prudenţă. Totuşi, japonezii au remarcat un fenomen ciudat: băştinaşii îi evitau, ca şi cum ar fi fost loviţi de ciumă.

Până la 28 mai, aproape patru săptămâni după sosirea lor la Tulagi, japonezii nu au executat traversarea spre Guadalcanal; în această zi patrule speciale au „vizitat” plantaţiile Lunga, Tenaru şi Mamara, unde au mitraliat o jumătate de duzina de vite aflate la păşune; au prelucrat animalele ucise şi au transportat carnea la Tulagi.

Pentru următoarele trei săptămâni, ei nu au manifestat niciun interes pentru Guadalcanal, decât doar ca sursă de carne şi forţă de muncă autohtonă pentru instalaţiile bazei acum aproape terminate pe măruntele insule care se cuibăreau la adăpostul Insulei Florida.

În timpul primei săptămâni a lui iunie, liniştea a domnit în insulele Solomon. Unităţile de construcţii au lucrat în tihnă la dezvoltarea instalaţiilor bazei din sud-estul Bougainville-ului. Deşi japonezii nu ştiau atunci despre aceasta, fiecare mişcare a lor era observată şi raportată în detaliu statelor majore aliate din Australia.

Bărbaţii care manifestau un astfel de interes constant asupra activităţilor japonezilor erau membrii Organizaţiei australiene de supraveghere a coastei, a comandorului Eric Feldt, acea reţea de informaţii fără asemănare, care s-a dovedit a fi un sprijin inestimabil al aliaţilor în sudul şi sud-vestul Pacificului. Oamenii lui Feldt, toţi voluntari, nu erau soldaţi sau marinari, ci insulari-comercianţi, funcţionari coloniali, administratori şi plantatori care s-au oferit să rămână în spatele poziţiilor japoneze dacă aceştia ar ocupa lanţul de insule care apărau Australia. Fiecare membru al acestei reţele atotcuprinzătoare avea desemnată o poziţie anume pe care urma să o ocupe dacă japonezii ar fi înaintat în zonă, şi fiecare avea în dotare un „teleradio” – emiţător, receptor şi generator – împreună cu coduri simple, dar eficace.

Feldt i-a recrutat şi instruit personal pe fiecare dintre aceşti oameni. Câteva minute după ce japonezii au executat lovitura de la Pearl Harbor, el i-a alarmat, şi pe măsură ce inamicul înainta către sud-est, din insulă în insulă, fiecare, pe rând, intrau în clandestinitate. Cu el au mers autohtonii credincioşi pe care îi cunoştea şi în care avea încredere. Fără un astfel de ajutor, supraveghetorii de coastă (coastwatcher) nu ar fi putut supravieţui. Toţi, albi şi autohtoni deopotrivă, erau în întregime conştienţi de marile neplăceri şi de riscurile permanente pe care activitatea lor le implicau. Dacă unul din ei ar fi fost capturat, cel mai bun lucru pe care l-ar fi putut spera era o moarte fulgerătoare, fără chinuri.

De la Guadalcanal, Martin Clemens, „Snowy“ Rhoades şi proaspătul locotenent din Rezerva regală australiană navală de voluntari, D. S. Macfarlan, toţi rămaşi în spatele inamicului, nu aveau nimic deosebit de raportat, cu excepţia faptului că grupuri de japonezi căutând hrană pe Florida şi-au însuşit „porcii episcopali” lăsaţi de episcopul anglican Baddeley când s-a retras la Malaita. Necunoscută, desigur, acestor bravi şi singuratici

bărbaţi, furtuna de la Midway – „bătălia care a osândit Japonia”[37] – se desfăşura departe, în nord.

Pierderile japoneze la Midway – patru portavioane şi avioanele de pe ele, piloţii şi echipajele aeriene – chiar dacă au fost ascunse cu succes de marină faţă de conducerea armatei, împărat şi, desigur, faţă de opinia publică, au frânat planurile de a avansa bazele operative către insulele Fiji şi Noua Caledonie, iar la 11 iunie operaţia „FS“ a fost „temporar amânată”. Pentru moment, pendulul era la punctul mort.

La mijlocul lui iunie, coastwatcherul Rhoades transmitea următoarea informaţie de mare interes în legătură cu activitatea japonezilor în insulele Solomon de jos:

„Japonezii din Savo, cu o mitralieră şi căşti de oţel, întreabă de locul unde se află oamenii albi pe Guadalcanal. Ei spun că vor merge acolo în două săptămâni. Japonezi sunt de asemenea la Tenaru şi Kukum, unde vinerea trecută s-au distrat călărind. Erau să prindă un băiat de la poliţie"[38].

Probabil că unul dintre aceşti necunoscuţi crescători de vite a conceput ideea că pădurricea plană de cocotieri dintre Tenaru şi Kukum era un loc bun pentru un aerodrom. Nimeni nu ştie. Dar pe 19 iunie, comandantul bazei de la Tulagi a trimis un detaşament de supraveghere la plantaţia Lunga. Puţine zile mai târziu, câteva şlepuri cu japonezi au sosit de la Tulagi; în timpul săptămânii următoare, au fost ridicate două rezervoare de apă şi patrule au scotocit satele de coastă pentru a angaja sau lua cu forţa echipe de muncitori autohtoni. Dar din cauza lipsei de echipament, munca la pista care, mai târziu, va deveni unul dintre cele mai faimoase aerodromuri ale celui de-al doilea război mondial, s-a desfăşurat încet. Coastwatcherul Clemens a raportat aceste activităţi; nu mai era nicio îndoială asupra intenţiilor japonezilor.

În zorii zilei de 1 iulie, Dovu, un autohton, caporal de poliţie care răspundea de cercetaşii de încredere ai lui Clemens, însărcinat să observe activităţile de la Lunga, a sosit extenuat şi cu sufletul la gură în tabăra din pădure a coastwatcherului. După ce l-a trezit pe

[37] Mitsuo Fuchida, Masatake Okuniya, Midway – The Baltle That Doomed Japan, Editat de Clarke Kamakami şi Roger Fineau (Institutul Naval al Statelor Unite, Annapolis. Ediţia a treia, noiembrie, 1955).

[38] Martin Clemens, manuscris nepublicat, p. 50.

Clemens şi a înghiţit o ceaşcă de ceai tare, şi-a prezentat confuz informaţia:

„O mie de japonezi au debarcat la Lunga în cursul zilei de luni“ (29 iunie). „Toţi vin la mal cu şalupe mari, luând o sută de oameni, având o mitralieră mare”.

„Pe ce cale ai înţeles tu că toţi sunt o mie şi s-au oprit la Lunga, Dovu? De ce ţi-a luat atât de mult timp pentru a veni să-mi spui?“

„Eu... am stat jos în hăţiş, am luat zece pietre în mână şi i-am numărat venind la mal; aveau căşti de metal, cizme kaki, toţi aceleaşi pigpig cu două degete şi o baionetă. Mă doare piciorul şi burta”[39].

Două crucişătoare se aflau într-adevăr în radă la Lunga descărcând trupe şi tehnică. În timpul următoarelor câteva zile, 400 de oameni din unităţile de garnizoană 81 şi 84 au săpat tranşee înguste şi au amplasat mitraliere lângă plajă. Primele eşaloane ale batalioanelor 11 şi 13 geniu – marină din Forţa 8 baze au venit să lucreze pe aerodrom. Într-o săptămână, restul efectivelor acestor batalioane au sosit şi tempoul curăţirii terenului s-a înviorat simţitor, în vreme ce cocotierii cădeau cu sutele. Evoluţia evenimentelor era raportată cu conştiinciozitate de Macfarlan, Rhoades şi Clemens, ai căror cercetaşi credincioşi s-au infiltrat în detaşamentele de muncă forţată. Ei estimau că aproximativ 3.000 de japonezi erau pe Guadalcanal. Aceasta s-a dovedit a fi o numărătoare remarcabil de exactă[40].

Clemens mărturiseşte în jurnalul său că situaţia locală se înrăutăţea zilnic, că părea să fie mică şansa de a se face ceva şi că în curând el va fi forţat să se mute chiar mai adânc în junglă. Dar japonezii nu erau singurii oameni interesaţi în câmpia de pe coasta de nord a acestei insule situate la atât de multe mii de mile de Tokyo.

---

[39] Ibidem, p. 53.

[40] Potrivit căpitanului Toshikazu Ohmae, ofiţer cu operaţiile în Flota 8, în acel timp existau pe insulă 2.571 de ofiţeri şi soldaţi în unităţile de construcţii de baze nr. 11 şi nr. 13 (Toshikazu Ohmae, The Battle of Savo Island. Editată de Roger Pineau cu o notă redactată de viceamiralul Gunichi Mikawa în „United States Naval Institute Proceedings", Annapolis, decembrie 1957).

3. COŞMAR ÎN NOUA ZEELANDĂ: PESIMISM LA MELBOURNE, FIASCO ÎN FIJI

La 20 martie 1942, generalul de brigadă Alexander Archer Vandegrift, un gentleman fălcos din Virginia, chipeş, dulce la vorbă, în vârstă de circa 55 de ani, pe atunci locţiitor al comandantului Diviziei 1 Infanterie Marină, a primit un telefon de la generalul-locotenent Thomas Holcomb, comandantul Corpului de infanterie marină, prin care era informat că va primi comanda diviziei pe 23 martie. La acea dată, Vandegrift a fost avansat general-maior, şi la o scurtă ceremonie desfăşurată la New River, în Carolina de Nord, steagul său cu două stele[41] a fost arborat pe catargul văruit din faţa casei fermei reconstruite, care îi va servi atât ca reşedinţă, cât şi ca stat major temporar.

Noul comandant al diviziei, cândva protejatul înflăcăratului general-maior Smedley Butler, învăţase un lucru esenţial de la acel om minunat: cel mai important element în război este omul. Este posibil ca, printr-un proces de osmoză, ofiţerul mai tânăr să-şi fi însuşit o parte din uimitoarea înţelegere a lui Butler pentru natura umană. Dar Vandegrift nu era extravertit. Cei care l-au întâlnit chiar întâmplător, au rămas cu impresia că era un om de o hotărâre nestrămutată. Răbdarea şi forţa lui Archer Vandegrift vor fi puse la încercare de multe ori în lunile următoare.

Vandegrift nu a moştenit o situaţie bună. Divizia pe care el a preluat-o exista numai cu numele. Ea se afla angajată (pentru a treia oară într-un an) într-un proces simultan de dezorganizare şi reorganizare planificată. Înainte cu două zile ca el să fi primit comanda, predecesorul său ordonase dislocarea unui regiment – al 7-lea infanterie marină – pentru a staţiona în Samoa. Pentru a aduce Regimentul 7 întărit în stare de luptă înainte de plecare, toate celelalte subunităţi au fost lipsite de mulţi dintre cei mai experimentaţi ofiţeri, subofiţeri şi specialişti. Vandegrift păstra puţin pentru sine. El se aştepta ca Regimentul 7 infanterie marină să intre în luptă; de aceea i-a dat o parte disproporţionată din cei

[41] În armata americană, gradul de general de brigadă are ca însemn o stea, iar cel de general-maior două stele. (n. tr.)

mai buni oameni, ofiţeri, arme şi tehnică disponibile. Regimentul, ducând cu el crema diviziei, pleca la 10 aprilie 1942 de la Norfolk.

Cinci zile mai târziu, Vandegrift era informat verbal că marea unitate, cu efective reduse, de sub comanda sa, va începe deplasarea în Noua Zeelandă pe data de 1 mai şi că ea va constitui Grupul de debarcare al Forţei Amfibii din Pacificul de Sud[42]. Generalul a primit această ştire cu sentimente amestecate; deşi jubila la perspectiva deplasării diviziei ca o entitate de sine stătătoare către un front, care fără îndoială curând va fi activ, el nu era în niciun caz satisfăcut de stadiul pregătirii ei de luptă şi nici de starea tehnicii. Cu toate că batalioanele ei de infanterie se instruiseră temeinic în cursul lunilor ianuarie, februarie şi martie (şi, printr-o curioasă coincidenţă, pe Insula Solomon, situată la vărsarea râului Patuxent, în Statul Maryland), iar artileria era în bună stare, divizia, după cum spunea comandantul său, nu „atinsese un stadiu satisfăcător de pregătire pentru luptă". Dar Vandegrift a fost asigurat că va fi timp suficient pentru o viitoare pregătire intensivă; el a fost informat de comandant că nu era nevoie să anticipeze o misiune de luptă înainte de ianuarie 1943. Comandantul primise această informaţie dintr-o sursă bună – Ernest J. King.

Pe 29 aprilie 1942, King a dat o directivă oficială pentru înfiinţarea Forţei Amfibii din Pacificul de Sud. „Este urgent necesar ca o forţă amfibie să fie staţionată în Pacificul de Sud", scria el[43]. Titlul codificat al acestei operaţii, ales de amiralul King, era „Lupul singuratic" (LONEWOLF)[44]. King, care credea că cel ce călătoreşte singur, călătoreşte mai repede, punea temeliile marelui său plan: să înainteze către nord-vest din Noile Hebride.

Comandamentul Corpului de Marină a început acum să pompeze personal la New River pentru a aduce marea unitate a lui Vandegrift pe picior de război; grupuri suplimentare soseau aproape zilnic. Ei erau o şleahtă pestriţă. Sute dintre ei erau tineri recruţi care terminaseră de curând instrucţia la Parris Island. Alţii erau mai bătrâni; sergenţi clasa I înşfăcaţi de pe platformele

[42] Vandegrift nu a fost informat oficial până la 23 aprilie 1942, când a primit documentul CMC (Comandamentului Corpului de Infanterie Marină) nr. 003D11342. Este interesant de observat că întrucât „niciun ofiţer curier obişnuit" nu era disponibil, acest document a fost transmis prin poştă, ca orice scrisoare recomandată.

[43] Documentul Cominch nr. 00322 din 29 aprilie 1942: „Planul de bază pentru înfiinţarea Forţei amfibii din Pacificul de Sud". Biroul de documente navale şi Biblioteca (pe viitor ONRL). Arlington, Va.

[44] Iniţial „Bandbox" (Cutie de pălării). „Lonewolf" (Lupul singuratic) este revelator.

arsenalelor navale, sergenţi din serviciile de recrutare, sergenţi de artilerie care au luptat în Franţa, soldaţi bătrâni cu fişe disciplinare lungi de un cot. Aceştia erau profesioniştii; „vechea gardă”[45] a infanteriei marine a Statelor Unite. Mulţi luptaseră contra grupărilor de „Cacos“ în Haiti, a celor de „bandidos” în Nicaragua, precum şi cu soldaţii şi marinarii francezi, englezi, italieni şi americani în fiecare bar din Shanghai, Manila, Tsingtao, Tientsin şi Beijing. Ei erau învederaţi cartofori şi hoţi desăvârşiţi care preferau să bea loţiune de păr în locul berii de la economat (numită „pişat de cal“); înjurau cu o minunată fluenţă şi niciodată nu mergeau la capelă („Cutia lui Dumnezeu”) decât forţaţi. Mulţi practicau prizarea tutunului, fumau trabucuri tari sau mestecau tutun (ţigaretele le considerau a fi bune doar pentru femei şi copii). Ei aveau puţin interes pentru biblioteci sau concursuri sportive. Ei puteau să trăiască cu pastramă de capră, cu cafea neagră tare, pe care o numeau „compoziţie de cazan”, şi cu carne tocată gătită în casca de metal. Mulţi purtau insigne de experţi cu însemne pentru îndemânare la folosirea puştii şi baionetei, pistolului, mitralierei, grenadei de mână şi aruncătorului de mine. Ei îşi cunoşteau armele şi tactica. Ei ştiau că sunt viguroşi şi buni. Erau destui dintre ei capabili să insufle subunităţilor şi să confere miilor de tineri bărbaţi o parte din spiritul deosebit care îi anima şi din îndemânarea pe care o posedau.

În mod simultan, a început o orgie a sortării, împachetării, marcării, înscrierii de certificate de expediţie. Acestea au continuat până ce ultimul om din eşalonul înaintat s-a îmbarcat pe nava *Wakefield* (fostul vas de linie *Manhattan)* la Norfolk, în statul Virginia, la 19 mai[46]. La New Orleans S.S.[47] *Del Brazii* a încărcat tot felul de categorii de provizii cerute pentru a aproviziona un depozit al bazei care urma să fie înfiinţat la Wellington.[48] Între timp, o echipă de ofiţeri a plecat cu avionul în Noua Zeelandă şi a ales un loc de tabără într-un teritoriu accidentat şi plin de tufişuri lângă Wellington. Al doilea eşalon, sub comanda generalului de brigadă William H. Rupertus, noul locţiitor al comandantului

[45] Old Breed - Deşcă bătrână (N. Tr.).
[46] S.S. *Electra* a ridicat ancora de la Norfolk la 10 mai 1942, iar Wakefield, zece zile mai târziu.
[47] SS- Steam ship – vapor (N- tr.)
[48] S.S*. Del Brazil* a plecat din New Orleans la 12 mai.

diviziei, s-a îmbarcat ulterior în tren pentru a se deplasa pe Coasta de Vest şi a ieşi în convoi din San-Francisco[49].

Niciunul dintre eşaloane nu era „pregătit pentru luptă". Mutarea era de rutină, din tabără în tabără; elementul ei caracteristic era viteza. Toate navele erau prin urmare încărcate după criterii comerciale. Aceât lucru nu putea fi văzut ca o eroare de judecată din partea lui Vandegrift. Instrucţiunile primite de el excludeau categoric orice posibilitate de a trece la luptă mai devreme. Şi în orice caz, nu erau suficiente nave pentru a permite o încărcare planificată cu grijă şi riguros pregătită pentru condiţii de luptă.

Pe 14 iunie, eşalonul înaintat a sosit la Wellington şi Vandegrift a raportat, prin radio, prezenţa sa amiralului Ghormley. Infanteriştii marini au început să descarce şi să se mute în taberele-bază. În timp ce ei încă se instalau şi întâlneau prima oară fetele din Noua Zeelandă, Vandegrift a plecat să raporteze situaţia lui Ghormley la cartierul său general din Auckland. Când comandantul de divizie, împreună cu ofiţerii superiori din statul său major, s-au îmbarcat într-un avion la 25 iunie, niciunul nu ştia că această vizită avea să fie mai mult decât una de rutină. Nimeni de fapt, dacă l-ai fi întrebat în acea dimineaţă, nu ar fi ştiut localizarea precisă a insulelor Tulagi, Guadalcanal sau Gavutu. Ei aveau să se lămurească în curând.

*

Imediat după ce King a început să caute o spărtură accesibilă în armura inamicului, au fost confirmate rapoartele preliminare despre pierderile japoneze la Midway. Dar şi Douglas MacArthur a examinat rapoartele de la Midway şi l-a asaltat pe amiralul King cu punctul său de vedere. Propunerea lui MacArthur către Comitetul întrunit al Şefilor de State Majore era curajoasă, dar imprudentă. Generalul sugera nimic mai puţin decât cucerirea Rabaulului, pe care el o putea duce la îndeplinire, după cum afirma, cu o divizie de desant maritim, sprijinită de aviaţia de pe portavioane. Aceasta însemna angajarea portavioanelor rapide – şi erau numai două pe atunci în Pacific – în Marea Solomon plină de stânci submarine.

[49] Infanteriştii marini care au călătorit pe nava închiriată John Ericsson de la San Francisco au avut o vreme proastă. Ei au fost hrăniţi cu unt lânced. Ouă stricate şi carne alterată, nu cu mâncare proaspăta. Sute de oameni sufereau de pe urma dizenteriei şi toţi de subnutriţie. Proprietarii navei şi comandantul ei ar fi trebuit să fie trimişi la închisoare.

Planificatorii marinei, care se temeau că MacArthur ar putea privi portavioanele ca materiale „consumabile”, nu aveau nicio intenţie să primejduiască cu uşurinţă aceste nave preţioase.

Marina nu putea să-şi asume sprijinul pentru un astfel de joc de noroc. În aceste circumstanţe, King a considerat că o debarcare pe Rabaul era ceva asemănător cu a ordona unor soldaţi de plumb să ia cu asalt o sobă înroşită, drept pentru care, în mod autoritar, a respins prin veto ideea. Câteva săptămâni mai înainte, cu ajutorul lui MacArthur, el respinsese planul prezentat de Nimitz, care sugera ca locotenent-colonelul Merritt Edson, din First Marine Raiders (batalion de comando al infanteriei marine), să atace şi să devasteze insula Tulagi, după care să se retragă. Ceea ce King avea în minte era o operaţie limitată ca amploare, dar destinată mai degrabă să-i oprească pe japonezi decât numai să-i întârzie sau să-i irite, şi pe la mijlocul lui iunie, el însuşi avea certitudinea că ocuparea „Zonei Tulagi“, urmată de ocuparea localităţii Ndeni, din Insulele Santa Cruz, ar putea fi îndeplinită cu mijloacele avute la îndemână.

Colegii amiralului din Comitetul întrunit al Şefilor de State Majore s-au dovedit dificili. Generalul Marshall recunoştea necesitatea unei acţiuni limitate în Pacific, dar considera că acea operaţie de-a lungul lanţului de insule acoperite de junglă va lua în mod inevitabil resurse de pe teatrul european, căruia strategia unitară îi dădea prioritate. La rândul său H. H. („Hap“) Arnold, comandantul general al Forţelor Aeriene ale Armatei de Uscat, era de acord cu Marshall că acţiunea în Pacific trebuie să fie de natură defensivă, cel puţin până când pregătirea debarcării aliaţilor în Europa (denumită codificat BOLERO) va fi realizată în bună măsură. Preşedintele a fost destul de clar faţă de Şeful Statului Major (dar evident nu faţă de amiralul King), că el nu vrea să încetinească acţiunea BOLERO. Pe de altă parte, Comitetul întrunit al Şefilor de State Majore era unanim de acord că ceva trebuie făcut pentru a-i ţine în şah pe japonezi. După lungi dezbateri Comitetul a ratificat propunerea lui King.

Rămânea problema spinoasă a comenzii. Marshall dorea ca MacArthur să conducă marşul către insulele Solomon; King insista ca prima fază, sau „Operaţia Task“ (nume de cod WATCHTOWER) să fie condusă de marină. Şeful Statului Major al trupelor de uscat a rămas pe poziţiile sale. King, după ce a subliniat că forţele ce vor fi întrebuinţate constau în întregime din elemente ale marinei şi

infanteriei marine, l-a înfruntat pe Marshall cu ceva ce echivala cu un ultimatum: „Watchtower“ va fi sub comanda marinei sau nu va fi niciun „Watchtower“. Aşa se face că Marshall şi-a dat în final consimţământul său şovăitor şi a fost de acord să mute limita Zonei Pacificului de Sud a lui Ghormley, care iniţial trecea prin extremitatea de vest a Guadalcanalului, cu un grad de longitudine către vest.

Nimitz a primit, în consecinţă, responsabilitatea pentru Operaţia Task I şi MacArthur a fost însărcinat să execute Operaţiile Task II şi III, capturarea insulelor Solomon de Nord şi luarea Rabaulului. El a primit indicaţia să declanşeze aceste operaţii cât mai curând posibil, după încheierea cu succes a Operaţiei Task I. Ordinul preliminar pentru prima fază a ofensivei a fost dat la 25 iunie. Viitoarea zi Z a fost stabilită pentru 1 august.

King nu a notificat, în prealabil, comandanţilor pe care îi avea în subordine în Pacific, că se gândeşte să lanseze o astfel de operaţie la o dată atât de apropiată. Contraamiralul Richmond Kelly Turner, comandant al forţei amfibii din Pacificul de Sud, nici nu ajunsese încă în zonă.

„Eu am aflat despre asta prima oară – scria mai târziu Ghormley –, la sfârşitul lui iunie, când am primit ordinul să discut cu generalul MacArthur în legătură cu propusa ocupare a zonei Guadalcanal-Tulagi. Dacă aş fi ştiut acest lucru, munca noastră iniţială din Sudul Pacificului în planificarea operaţiilor şi a asigurării tehnico-materiale, precum şi în culegerea informaţiilor ar fi fost îndreptată mai direct către primele obiective “[50].

Prima oară când Vandegrift „a aflat asta“ a fost atunci când a intrat în biroul amiralului Ghormley. Aici, lui i s-a spus că misiunea sa era de a cuceri şi menţine Tulagi (nume de cod RINGBOLT), zona Guadalcanalului (CACTUS), care dispunea de aerodromul construit cu sârguinţă de japonezi, şi Ndeni în insulele Santa Cruz. Forţa sa de debarcare urma să fie întărită în timpul deplasării către raionul obiectivului cu Regimentul 2 infanterie marină (un regiment întărit luat din Divizia 2 infanterie marină). Batalionul 1 raideri (First Raider Battalion)[51] (pe atunci în Noua Caledonie),

[50] Ghormley, op. Cit., p. 9.

[51] Batalion de comando; to raid - a întreprinde un atac, o incursiune; raider – participant la un raid (n. tr.).

Batalionul 1 paraşutişti şi Batalionul 3 apărare (3rd Defense Battalion).

Comandantul forţei de debarcare avea de rezolvat două probleme urgente. Prima era să obţină fără nicio întârziere informaţii despre teren şi inamic, care i-ar fi permis să formuleze un plan de bază pentru a manevra pe litoral. De aceasta depindea întreaga schemă a debarcării. Pentru că până nu se pregătea o astfel de schemă era imposibil să se elaboreze planuri detaliate pentru debarcarea de pe nave şi deplasarea de la nave la mal, pentru sprijinul de artilerie navală şi de aviaţie, pentru organizarea aprovizionării pe plaje şi pentru reţeaua complexă de transmisiuni necesară în vederea conducerii şi asigurării debarcării pe litoralul inamicului. Pentru a culege informaţiile necesare elaborării planului său, generalul a trimis imediat pe ofiţerul său cu cercetarea, locotenent-colonelul Frank B. Goettge, în Australia.

În acelaşi timp, el a cerut amiralului Ghormley ca un grup selecţionat de ofiţeri, plus un număr de transmisionişti experimentaţi, cu echipamentul lor tehnic, să plece de îndată cu avionul la Townsville, Australia, să se îmbarce acolo pe un submarin, şi să se îndrepte către Guadalcanal pentru a contacta pe coastwatcherul Martin Clemens. Misiunea acestei patrule ar fi fost să investigheze starea mareei şi a plajelor de debarcare, să observe activităţile japoneze de pe Guadalcanal, şi să raporteze efectivele şi dislocarea inamicului. Având în vedere numărul mic de informaţii de care se dispunea, această cerere era logică şi rezonabilă. Cererea a fost însă respinsă de amiralul Ghormley ca fiind „prea periculoasă”[52].

Cu toate acestea, Goettge s-a deplasat cu avionul la Melbourne, unde Statul Major al lui MacArthur şi guvernul australian i-au dat tot ajutorul posibil. Comandorul Feldt şi-a avertizat observatorii de coastă, cerându-le să raporteze orice frântură de informaţie referitoare la: mişcările navelor şi avioanelor inamicului; forţa inamicului de pe Guadalcanal şi Tulagi, dislocarea instalaţiilor japoneze şi activitatea zilnică, obişnuită, pe care o desfăşoară forţele garnizoanei.

---

[52] „General Merrill B. Twining, U.S.M.C. (ret.). Corespondenţă Twining era în acel timp locotenent-colonel, locţiitor al şefului biroului Operaţii (G–3), al Diviziei 1 infanterie marină. În continuare, această sursă este citată sub numele „Corespondenţa Twining". Am folosii simbolul „G“ pentru secţiile de stat major, în această perioadă, Corpul de Infanterie Marină folosea litera „D“ pentru a indica secţiile de stat major ale udei divizii de infanterie marină.

În timp ce ofiţerii de informaţii ai lui MacArthur comparau toate informaţiile pe care le aveau, Goettge se întâlnea cu foşti funcţionai-i coloniali, plantatori, comercianţi, căpitani de goelete de pe insule, foşti misionari şi funcţionari ai companiilor Lever Brothers şi Burns-Philp South Sea Traders, care cunoşteau insulele. Opt dintre ei au fost în grabă angajaţi şi repartizaţi la statul major al lui Vandegrift. Cu ajutorul lor secţia cercetare a întocmit o hartă aproximativă a coastei de nord a Guadalcanalului de la Taivu la Kukum. Un mozaic de fotografii aeriene fragmentare ale acestei zone a furnizat câteva detalii asupra terenului. Rapoartele zilnice ale coastwatcherilor au completat sărăcăcioasele informaţii despre apărarea inamicului, care părea a fi primitivă şi concentrată în jurul localităţilor Lunga şi Kukum.

Cealaltă problemă a lui Vandegrift era la fel de acută. Al doilea eşalon al diviziei sale era încă pe mare şi nu era prevăzut să ajungă la Wellington până la 11 iulie, trei săptămâni înainte de programata zi Z. Navele încărcate după criterii comerciale, transportând Regimentul 1 infanterie marină, artileria divizionară, tancuri, tractoare amfibii şi majoritatea tehnicii de geniu trebuiau să fie descărcate, iar încărcătura lor să fie sortată pe Aotea Quay, înainte de a putea începe îmbarcarea pe nave după criterii tactice.

Cum marina refuzase cererea lui Vandegrift ca reprezentanţii săi să supravegheze încărcarea în porturile de îmbarcare, statul major al diviziei avea în cel mai bun caz o idee nebuloasă asupra materialului ce se afla pe fiecare din navele care transportau eşalonul al doilea. Acest nod putea fi desfăcut ulterior; sarcina imediată era acum de a încărca, după criterii tactice, navele disponibile cu unităţile şi tehnica existente deja la Tararua.

Explicaţia dată neozeelandezilor pentru necuviincioasa grabă cu care infanteriştii marini, abia ajunşi în minunatele lor insule, se pregăteau acum să plece, a fost aceea a unor „aplicaţii de debarcare”.

Pe 2 iulie, amiralul King, acţionând ca reprezentant al Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore pentru Operaţia Task I, a dat o directivă oficială către Nimitz[53]. În document se stabilea ca obiectiv final al operaţiilor ofensive planificate „cucerirea şi ocuparea zonei Noua Britanie – Noua Zeelandă – Noua Guinee”; scopul lor: „a interzice Japoniei această zonă”. Operaţia Task I era

[53] Cominch 022100, iulie 1942, ONRL.

definită ca „luarea şi ocuparea insulelor Santa Cruz Tulagi şi a poziţiilor adiacente”. Nicio menţiune nu era făcută despre Guadalcanal sau despre necesitatea construirii rapide, acolo, a unui aerodrom. Nici în scrisoarea din 9 iulie, trimisă de Nimitz către comandantul Zonei şi Forţelor din Pacificul de Sud. Nu există nicio instrucţiune privitoare la construcţia aerodromului[54].

Chestiunea pe care nici Comitetul întrunit al Şefilor de State Majore şi nici amiralul Nimitz n-au clarificat-o – ori cel puţin n-au clarificat-o pentru amiralul Ghormley – era fundamentală. Şi anume, *precizarea* scopului final al acestei acţiuni. Se referea aceasta numai la a împiedica înaintarea japonezilor către Hebride şi Noua Caledonie şi din aceste poziţii înaintate să taie liniile de comunicaţii către Australia? Aceasta, afirma Ghormley, era înţelegerea sa: să interzică pătrunderea în zonă a japonezilor. Dar Comitetul întrunit al Şefilor de State Majore stipulase clar că „Watchtower” era primul pas pe lungul drum către Rabaul. Şi cu siguranţă că aceasta a fost concepţia pe care King o schiţase în memorandumul său din martie către preşedinte. Cu toate acestea, istoria campaniei dovedeşte că amiralul Ghormley nu a fost niciodată sigur ce întrebuinţare trebuia să dea „zonei Tulagi“, de îndată ce ar fi capturat-o. Şi pentru a fi drepţi cu amiralul, trebuie spus că el nu era singurul care era nelămurit.

„Watchtower“ a fost concepută, planificată şi lansată pe o bază şubredă, în care elementul de control era timpul. Culegerea deliberată şi evaluarea informaţiilor, alocarea unor forţe echilibrate, consultările prelungite şi planificarea meticuloasă, caracteristice viitoarelor operaţii din Pacific, lipseau. Astfel, această primă ofensivă aliată din al doilea război mondial era destinată să dezvăluie o serie de improvizaţii aproape frenetice şi uneori aproape fatale. Asta este pedeapsa inevitabil cerută în război pentru aceia care din indiferent ce motiv nici nu fac aprecieri corecte, nici nu întocmesc planuri cuprinzătoare.

Câteva zile înainte să fi primit scrisoarea lui Nimitz din 9 iulie, Ghormley a zburat la Melbourne pentru a discuta cu Douglas MacArthur. Amiralul era pesimist. El ajunsese la concluzia că „Watchtower“ era o acţiune nesigură. Ziua Z planificată la 1 august, îşi precipita sosirea; grosul diviziei lui Vandegrift era încă pe mare. Factorul timp nu permitea planificări detaliate şi

[54] Cincpac Ltr. Instrucţiunile WATCHTOWER (Turnul de veghe) către Comsopac din 9 iulie 1942, ONRL.

executarea pregătirilor pe care el le considera esenţiale. Chiar informaţiile elementare cu privire la teren, condiţiile marine şi meteorologice în zona de atac lipseau. Hărţile terestre şi maritime disponibile erau vechi, nedemne de încredere şi de altfel complet nesatisfăcătoare. Tabelele de maree arătau creşteri şi căderi inegale de câteva picioare, produse cu o neregularitate de neprevăzut. Singurele evaluări despre efectivele, armele şi amplasarea japonezilor pe Tulagi, Gavutu şi Guadalcanal erau cele furnizate de coastwatcherii îngropaţi în adâncul junglei şi erau de o precizie discutabilă.

Posibilităţile japonezilor de a răspunde la o invazie a insulelor sudice ale arhipelagului Solomon nu puteau fi verificate. Ghormley ştia că MacArthur nu avea forţa aeriană necesară să neutralizeze Rabaulul şi Kaviengul, adică mult mai puţin decât era nevoie ca să interzică accesul pe mare în zona Guadalcanal-Tulagi dinspre nord-vest. Forţele repartizate erau, sau aşa era convins amiralul, insuficiente şi încă neinstruite corespunzător. El întrezărea o mică şansă ca proiectata operaţiune să poată fi susţinută în mod continuu.

Cât priveşte planificarea logistică, Ghormley vrând-nevrând a făcut-o în vid. Pentru amiralii din Washington, „logistica" era un termen ce desemna o ştiinţă esoterică în domeniul armatei de uscat. „Eu nu ştiu ce dracu este această „logistică" de care tot vorbeşte Marshall", se spunea că ar fi remarcat King la începutul primăverii lui 1942, „dar vreau şi eu o parte din ea". Aşa zicea şi Ghormley, dar n-a obţinut nimic.

„O lipsă deosebită" în cadrul ministerului era faptul că nimeni „n-a luat cunoştinţă în mod corect de elementul timp în furnizarea de material pentru lucrările de construcţii în condiţii variate şi potrivnice". Ca urmare a amânărilor ministerului, singurul aerodrom din Noile Hebride capabil să susţină chiar şi operaţii limitate era cel de la Vila, pe Efate[55].

Contraamiralul John S. McCain, comandantul aviaţiei Pacificului de Sud, comanda toate avioanele, cu baza pe litoral, repartizate lui Ghormley. Dar el nu era mai capabil decât MacArthur să neutralizeze forţa aeriană a inamicului din zona obiectivului sau să interzică accesul pe mare către acesta. Cele mai multe avioane disponibile pentru McCain erau cu rază mică de acţiune. Fără

[55] Ghormley, op. Cit. El a găsit o vină deosebită Direcţiei de Aeronautică (din Statul Major al Marinei Militare) al cărei şef era contraamiralul John H. Towers, din Marina Statelor Unite (USN.).

rezervoare suplimentare sub fuzelaj (şi nu existau astfel de dotări în Pacificul de Sud), ele nu puteau să ajungă, de pe bazele actuale din Noua Caledonie şi Noile Hebride, să acţioneze deasupra insulelor Solomon de jos. Pentru cercetare îndepărtată, McCain putea să folosească avioane B-17, suplimentate de două escadrile de hidroavioane de tip „Catalina" (produse de firma Consolidated), sprijinite de nave-bază.

Singurele lui bombardiere cu rază mare de acţiune erau aceleaşi B-17. Douăzeci şi şapte dintre aceste avioane, care purtau numele de „*Fortress*" – respectiv Grupul 11 bombardament, comandat de un ofiţer capabil şi curajos din forţele aeriene ale armatei de uscat, colonelul La Verne Saunders – ajunseseră de curând în zonă. Grupul lui Saunders era împărţit între Efate şi Noua Caledonie. Chiar de la Efate, B-17 trebuiau să zboare 710 mile pentru a ajunge în zona de operaţii din insulele Solomon.

Condiţiile în care McCain şi Saunders aveau de lucrat ar fi descurajat ofiţerii mai puţin hotărâţi. Şi cu toate că ei formau o echipă cu spirit ofensiv, nicio combinaţie de voinţă şi îndemânare nu putea să compenseze lipsa de aerodromuri, de piloţi de schimb instruiţi şi echipaje de zbor, lipsa de avioane şi piese de schimb şi posibilităţile primitive de întreţinere la îndemâna câtorva mecanici.

Această factură formidabilă de detalii nu era în niciun chip exhaustivă. Membrii statului major „scheletic" al lui Ghormley erau tot atât de ignoranţi ca şi el în ceea ce priveşte complexitatea unei acţiuni de debarcare a desantului maritim. Şeful său de stat major, contraamiralul Daniel J. Callaghan, era un ofiţer plăcut şi chipeş, a cărui principală calificare pentru postul pretenţios pe care îl ocupa, era aceea că fusese aghiotant naval al preşedintelui Roosevelt. Ca ofiţer cu operaţiile aeriene, lui Ghormley i-a fost trimis un tânăr aviator care era inteligent şi harnic, dar de un grad inferior şi neexperimentat în operaţiile de desant maritim. Amiralul avea un cartier general insuficient echipat de la care să exercite comanda. Mijloacele de transmisiuni tactice erau limitate şi nu erau suficienţi ofiţeri şi operatori de serviciu nici pentru a încadra cum trebuie instalaţiile pe care le aveau. Noua Zeelandă nu putea să asigure produsele alimentare pe care planificatorii de la Washington continuau să-l asigure că erau uşor de găsit. Spitalele din zona din adâncime nu erau încă

terminate. Construcţiile din zona înaintată – port, doc, instalaţiile de descărcare şi depozitare – erau încă în stadiul de proiecţie. Pe măsură ce avionul lui Ghormley se apropia de Melbourne, el va stabili acestea, şi alte obiecţii, pentru a le prezenta renumitului său coleg.

Când cei doi bărbaţi s-au întâlnit, MacArthur s-a grăbit să-i exprime opinia sa. Generalul a mers imediat la fondul problemei, pe care el îl considera în mod corect a fi menţinerea superiorităţii aeriene, cel puţin deasupra zonei de operaţii. Nicio astfel de operaţie, afirma el, nu trebuia iniţiată fără să fi existat asigurări pozitive despre o acoperire aeriană adecvată şi fără un sprijin aerian continuu. Japonezii îşi întăreau zilnic forţele aeriene şi de suprafaţă de la Rabaul şi Kavieng. El a confirmat suspiciunile lui Ghormley că de pe aerodromurile existente şi cu avioanele disponibile, el nu putea neutraliza aceste baze. Generalul a subliniat că lipsa de nave de transport excludea fluxul continuu de provizii şi echipament necesar pentru a asigura securitatea oricărei acţiuni desfăşurate pe litoralul inamicului. El considera că înfăptuirea cu succes a operaţiei „Watchtower” era „deschisă celor mai serioase îndoieli”. În orice caz, a conchis MacArthur, concepţia strategică lăsa mult de dorit. El concepea cele trei faze ale înaintării din insulele Solomon de jos la Rabaul ca fiind înfăptuite într-o „mişcare continuă", o înaintare rapidă care, o dată începută, se va îndrepta către nord-vest, ca un bulgăre de zăpadă care se rostogoleşte.

La încheierea discuţiei lor, cei doi comandanţi au redactat şi semnat de comun acord o telegramă către Comitetul întrunit al Şefilor de State Majore, propunând amânarea operaţiei „Watchtower”. Comitetul, în câteva cuvinte bine alese, a respins imediat propunerea prezentată de la Melbourne. Comitetul considera că este necesar să-i oprească pe japonezi, iar aceasta trebuie s-o facă imediat; el „nu dorea să contramandeze pregătirile în curs şi execuţia Operaţiei Task 1“[56].

Pe când amiralul Ghormley conferea cu colegul său la Melbourne, infanteriştii marini lucrau zi şi noapte la Wellington, încercând să elibereze docurile înaintea sosirii celui de-al doilea eşalon al diviziei. Cu acest eşalon au venit şi ploile. De asemenea, au început necazurile cu docherii sindicalizaţi din Noua Zeelanda, ai căror şefi obiectau cu hotărâre pe lângă guvernul lor, refuzând

[56] Ghormley, op. Cât., p. 52.

să permită oamenilor lor să lucreze pe vreme foarte rea. Acest nod nu a fost descurcat – a fost în mod prompt tăiat. Liderii sindicali care călcaseră legea şi oamenii lor au fost evacuaţi din docuri de poliţia din Wellington. Infanteriştii marini lucrau neîntrerupt în schimburi de opt ore şi când puteau ajunge în oraş se amuzau scrijelind pe pereţii toaletelor din hoteluri înjurături obscene la adresa muncitorilor docheri neozeelandezi. „Toţi docherii sunt feciori de curvă“ este poate cea mai reţinută dintre inscripţiile lor.

Aotea Quay a făcut o impresie de neşters asupra celor care l-au văzut în timpul acestui coşmar fără sfârşit. Sub luminile obscure, oameni uzi până la piele luptându-se cu cutiile îmbibate de ploaie, conţinând haine, hrană, medicamente, ţigări şi ciocolată. Containerele din carton ieftin având raţiile marinei şi alimentele infanteriei marine se dezintegrau; un ofiţer îşi aminteşte că mergea aproape o sută de yarzi printr-o mlaştină de fulgi de porumb îmbibaţi cu apă, amestecaţi cu dulciuri terciuite, cutii sparte cu ţigări de foi, încălţăminte desperecheată şi deformată, legături de ciorapi. Lipsa de timp, facilităţile portuare restrânse, vremea nefavorabilă, împachetarea necorespunzătoare şi lipsa de colaborare în muncă s-au combinat pentru a crea ceea ce descria Vandegrift, într-un limbaj notabil pentru moderaţie, ca „o neasemuită încurcătură logistică”. Alţii, într-o terminologie mai puţin elegantă, descriau zona docurilor ca „o mlaştină plină cu gunoi".

Cum nu erau suficiente nave disponibile, tehnica individuală şi a unităţilor a fost redusă drastic. Toţi sacii de efecte, cazarmamentul, echipamentul pentru corturi, valizele şi cuferele au fost depozitate la Wellington. Mărfurile economatelor militare au fost limitate la minimum în ceea ce priveşte cantităţile de săpun, tutun, chibrituri şi lame de ras. Toate proviziile voluminoase – raţii alimentare, carburant, lubrifianţi – au fost reduse la necesarul pentru 60 de zile; muniţia necesară redusă de la 15 la 10 zile de luptă pentru întreg armamentul. Potrivit ordinului diviziei, elementele Forţei de debarcare puteau lua la bordul celor câteva nave repartizate numai „obiectele realmente necesare pentru a trăi şi lupta“.

Cercetarea lăsa încă mult de dorit, şi pe 15 iulie locotenent-colonelul Merrill B. Twining, însoţit de un alt ofiţer din infanteria marină, a zburat în Australia şi de acolo la Port Moresby. Acolo, la

17 iulie, cei doi s-au îmbarcat pe un avion de tip *Fortress,* pentru a face o recunoaştere deasupra zonei de operaţii. Deasupra Guadalcanalului bombardierul a fost atacat de trei hidroavioane de tip *Zero* şi, după ce a aprins două, s-a retras cu supravieţuitorul în coada sa. Twining a putut să raporteze numai că nu erau obstrucţiuni pe plaje şi că pista pe care japonezii o construiau părea completă.

Câteva zile mai înainte, colonelul Charles A. Willoughby, din U.S.A.[57], ofiţer cu informaţiile în statul major al lui MacArthur, ordonase cercetarea foto integrală a insulelor Guadalcanal şi Tulagi ca un „proiect de urgenţă", iar până la 20 iulie a fost pregătit în Australia un set complet de fotografii aeriene ale plajelor de la Lunga, însă pachetele care conţineau această nepreţuită hartă fotografică au fost trimise pe o adresă greşită şi s-au pierdut la Auckland[58].

Între timp, şi chiar înainte de sosirea contraamiralului Turner la Wellington, Ghormley a acceptat planul de bază de debarcare prezentat de Vandegrift. Printr-un ordin suplimentar, care nu a fost comunicat oficial până la 16 iulie, se ordona „Forţei expediţionare" ca în ziua Z să ocupe Tulagi şi „poziţiile alăturate", adică insuliţele Gavutu şi Tanambogo, şi „o porţiune învecinată din Guadalcanal, necesară pentru construcţia de terenuri de aterizare"[59]. Această construcţie trebuia să înceapă „fără

[57] USA – United States Army – Armata de uscat a Statelor Unite. (n. tr.)

[58] Harta a fost găsită mai târziu şi dată secţiei cercetare din Divizia 1 infanterie marină, în decembrie, după ce divizia sosise în Australia de la Guadalcanal.

[59] ComSoPac Opn. Plan (Planul de operaţii al Comandamentului Pacificului de Sud) 1 – 42, 16 iulie 1942, WATCHTOWER (Turnul de veghe), ONRL. În Coral Sea, Midway and Submarine Actions (Volume IV of his History of United States Naval Operations în World War II), contraamiralul Samuel Eliot Morison, discutând planurile operaţiei scrie (p. 268) că, după ce Turner a preluat comanda Forţei amfibii la Wellington, la 18 iulie, atât el cât şi restrânsul său stat major „a început o planificare intensivă pentru debarcare, lucrând zi şi noapte". Acest amiral, ca şi preşedintele Roosevelt, dispunea de o capacitate egală atât pentru vederi largi, cât şi pentru mici detalii şi, cu toate că executa prima operaţie de desant maritim din război, el a planificat-o cu grijă, până la folosirea fiecărei vedete de debarcare, stabilind, totodată, orele exacte şi amploarea sprijinului artileriei navale. „Concluzia sugerată este că până la acea dată nu a mai existat o astfel de planificare. Adevărul este că planurile complete pentru debarcarea personalului, a tehnicii şi a proviziilor, pentru folosirea şalupelor, a sprijinului aerian şi de artilerie navală, precum şi pentru organizarea plajelor etc. Au fost schiţate, înainte de sosirea lui Turner, de către serviciile competente ale statului major al lui Vandegrift. Amiralul Turner era în acea perioadă complet ignorant în legătură cu procesul de planificare a operaţiilor de desant maritim. El şi statul său major au lucrat fără îndoială „zi şi noapte", în timpul petrecut la Wellington, dar meritul pentru pregătirea acestor planuri detaliate şi complicate trebuie în mod necesar să fie acordat imparțial tuturor acelora care îl merită.

amânare”. După aceasta, Turner urma să debarce un regiment de infanterie marină pe insula lipsită de apărare Ndeni (din grupul Santa Cruz), unde noi piste aveau să fie pregătite „fără amânare”[60].

Dar ComSoPac nu avea nicio informaţie cu privire la unităţile aeriene ce aveau să acţioneze de pe aerodromul pe care se aştepta ca infanteria marină să-l ocupe prin luptă. În afară de avioanele *Wildcat* ale lui Bauer, acum repartizate lui McCain, Ghormley avea numai câteva avioane de vânătoare aparţinând forţelor aeriene ale armatei de uscat. Grupul 23, aparţinând Forţelor Aeriene ale infanteriei marinei – două escadrile de vânătoare şi două de avioane de bombardament în picaj – comandat de colonelul William J. Wallace, era în Hawaii unde exersa aterizări şi decolări de pe portavion. Nici la 4 iulie nu existau încă planuri specifice pentru a împinge avioanele cu baze terestre înaintate şi pentru a înzestra aerodromul de pe Guadalcanal. De îndată ce ar fi devenit operativ. În dimineaţa de 5 iulie, două escadrile ale infanteriei marine, una de vânătoare şi alta de bombardament în picaj, au fost alarmate. Dar nimeni nu părea să ştie exact cum aceste avioane cu rază mică de acţiune ar putea să traverseze mai multe mii de mile peste ocean, pentru a ajunge în zona de operaţii stabilită.

Multiplele dificultăţi întâlnite în reîncărcarea navelor, în culegerea şi analiza informaţiilor curente, în pregătirea şi coordonarea complicatelor planuri de trageri navale, sprijin aerian şi transmisiuni, precum şi necesitatea imperioasă de a executa o repetiţie s-au combinat pentru a-l determina pe Ghormley să ceară o amânare a zilei Z. Comitetul întrunit al Şefilor de State Majore a amânat data declanşării acţiunii întâi la 4 august, apoi la 7 august. King acum pe deplin alertat despre progresele inamicului în ce priveşte starea de operativitate a aerodromului din Guadalcanal, a semnalat în termeni hotărâţi că aceasta era ultima concesie şi, pe 22 iulie, flota de invazie ieşea din Wellington.

Nava directoare în coloană era nava amiral a lui Turner, USS *McCawley,* care curând va deveni vestită în Pacificul de Sud sub numele de „Wacky Mac“. La 26 iulie, după-amiază, Task Force (Marea unitate operativă) 62 a lui Turner s-a întâlnit cu Task Force

[60] De fapt directivele referitoare la construcţia de aerodromuri concepute la nivelul Secţiei Operaţii a lui Vandegrift.

61 a viceamiralului Fletcher lângă Koro – o insuliţă singuratică din arhipelagul Fiji, care fusese aleasă ca zonă pentru efectuarea repetiţiei de debarcare. Aici era planificat să se continue lucrul de stat major, să se perfecteze planurile de sprijin ale aviaţiei şi ale artileriei navale, să se rezolve dificultăţile în legătură cu transmisiunile aer-sol şi navă-litoral, să se efectueze exerciţii de bombardamente aeriene şi trageri navale dirijate de pe sol şi să se exerseze modalităţile de debarcare.

Structura de comandă pentru prima ofensivă aliată din Pacific nu era de natură să favorizeze executarea cu succes a unei acţiuni atât de complicate şi de periculoase cum era WATCHTOWER. Ghormley avea, desigur, conducerea generală, însă el îl împuternicise pe viceamiralul Fletcher cu executarea operaţiei. În subordinea imediată a lui Fletcher se afla „Forţa amfibie“ (de desant maritim) – Task Force (Marea unitate operativă) 62, de sub comanda lui Turner. Atât Vandegrift, care comanda Forţa de debarcare, cât şi contraamiralul britanic V.A.C. Crutchely, aflat la comanda Grupului de escortă (format din crucişătoarele australiene H.M.A.S. *Australia, Hobart, Canberra,* cele americane U.S.S. *Chicago, San Juan,* şi nouă distrugătoare), se aflau în subordinea lui Turner. Aceasta organizare era obişnuită pentru operaţiile de desant maritim de la acea dată. Dar era o legătură operativă foarte slabă între elementele ce participau la acţiune. Este grăitoare situaţia lui Turner faţă de contraamiralul McCain, comandantul forţelor aeriene cu baza pe sol, care era subordonat numai lui Ghormley. Dacă, de exemplu, Turner dorea să se execute cercetarea îndepărtată sau misiuni de bombardament aerian, el trebuia să apeleze la Fletcher ca să ceara lui Ghormley să-i ordone lui McCain să le execute. Pachetul cu dinamită, care era cât p-aci să distrugă operaţia, era cu toate acestea ascuns într-altă parte decât în structura de comandă.

Forţele militare care se adunau lângă Koro, pe 26 iulie, nu operaseră niciodată împreună. Comandantul Forţei expediţionare, viceamiralul Fletcher, nu avea o experienţa minimă pentru tipul de operaţie pe care el a fost numit să o execute. Amiralul Ghormley nu a emis nicio „directivă” către Fletcher şi nici Fletcher (care tocmai se întorsese în Pacificul de Sud după o scurtă şedere la Pearl Harbor) nu prezentase lui Ghormley nici chiar un rezumat al planului său pentru o examinare minuţioasă – dacă într-adevăr, atunci el avea vreunul. Rezultatul a fost că amiralul comandant

care avea misiunea să execute operaţia a sosit la Koro cu o concepţie complet greşita despre natura lui „Watchtower” şi despre responsabilităţile sale în legătură cu ea.

Aceste neînţelegeri ar fi putut fi risipite dacă Ghormley ar fi venit la Koro pentru a prezida conferinţa convocată de amiralul Fletcher. Dar Ghormley era ocupat în Nouméa, aşteptând variatele detalii sâcâitoare, pe care ar fi putut să le încredinţeze spre rezolvare statului sau maior. În acea perioadă a războiului, mulţi dintre ofiţerii superiori americani de marină nu aveau nicio vaga idee despre ce era un stat major şi la ce foloseşte el, şi Ghormley nu era o excepţie. Fie cum o fi, el nu a reușit să vină la Koro şi această primă dar nu ultimă abdicare de la responsabilitatea comenzii a pregătit scena pentru o serie de tragice şi aproape fatale evenimente.

Nu există o minută a conferinţei ţinute la bordul portavionului *Saratoga* în ziua de 26 iulie, dar impresia cu care au rămas atât Turner cât şi Vandegrift a fost că Fletcher a condus-o într-o manieră arbitrară. Raportul de mai târziu al lui Turner despre cele petrecute nu numai că întăreşte acest lucru, dar de asemenea, răspândeşte lumina asupra acţiunilor următoare ale lui Fletcher. La o ședință anterioară de la Pearl Harbor, „viceamiralul Fletcher s-a opus foarte mult la întreprinderea acţiunii împotriva Guadalcanalului, fiindcă el simţea sigur că aceasta va fi un eşec“. La Koro, el „a făcut multe remarci împotriva execuţiei planului” şi „a acuzat pe contraamiralul Turner de a fi instigat proiectul”.

„Viceamiralul Fletcher l-a întrebat pe contraamiralul Turner câte zile i-ar trebui să debarce trupele. Contraamiralul Turner a răspuns că aceasta i-ar lua circa cinci zile. Atunci viceamiralul Fletcher a spus ca el va părăsi vecinătatea insulelor Solomon după două zile din cauza pericolului atacurilor aeriene împotriva portavioanelor şi din cauza situaţiei carburantului; că dacă trupele nu pot fi debarcate în doua zile, atunci ele nu trebuie să fie debarcate. În orice caz, el va pleca în acel moment... Contraamiralul Turner a afirmat că trupele nu pot fi debarcate în două zile”[61].

Vandegrift, înspăimântat de perspectiva la care trebui să facă faţă forţa sa de debarcare dacă nu se putea modifica atitudinea lui

[61] United States Naval Administration în World War II, Comandantul șef, Flota din pacific, Forța de desant maritim Vol I (nepublicat), ONRL.

Fletcher, a obiectat la acest dictat tot atât de energic cum a făcut-o şi Turner. În zadar a încercat el să explice lui Fletcher că „Watchtower" era desemnată să cucerească, prin forţă, un cap de pod permanent; aceasta nu era „o manevră de debarcare a unor forţe de pe nave, ci debarcarea unei divizii pe un ţărm ostil" care necesita „o acoperire aeriană pentru un minimum de patru zile", în scopul de a aduce personalul, armele lor, tehnica şi proviziile „pe mal şi a le depozita în siguranţă"[62].

Contraamiralul Callaghan, şeful statului major al lui Ghormley, care venise cu avionul de la Nouméa, lua note în tăcere. După ce Fletcher a anunţat că el nu va accepta mai departe obiecţii, a închis conferinţa, dacă această adunare poate în mod corect să fie astfel numită. Documentele arată deci că reacţia amiralului Fletcher a fost faţă de „Watchtower" consecventă. El i s-a opus.

Aceasta scoate în evidenţă în mod acut responsabilităţile amiralului Nimitz în circumstanţele create. Dacă la Pearl Harbor, Fletcher şi-a exprimat opoziţia sa faţă de „Watchtower" în maniera fără echivoc descrisă de Turner, de ce nu a dat Nimitz această sarcină altui comandant? Ori, de ce Fletcher, care nu avea încredere în succesul operaţiei, nu a cerut să fie schimbat?

Evenimentele din următoarele patru zile nu au contribuit cu nimic la uşurarea şocului de pe *Saratoga.* Repetiţia debarcării a fost nesatisfăcătoare – Vandegrift a numit-o „un fiasco", „un faliment complet". Recifele de corali au împiedicat cele mai multe unităţi să debarce pe plajele desemnate, multe ambarcaţiuni nu şi-au realizat misiunea din cauza defecţiunilor mecanice, bombardamentul avioanelor în picaj s-a produs la întâmplare, iar focul artileriei navale a fost imprecis. Turner şi Vandegrift erau dezamăgiţi, dar amândoi, optimişti, au îmbrăţişat teoria că o repetiţie generală proastă prezice un spectacol bun, şi niciunul nu era pe de-a-ntregul descurajat. Fiecare, separat, a luat acele măsuri pe care a putut să le ia ca să corecteze erorile demonstrate în execuţie şi să rectifice lipsurile dezvăluite în planificare; ulterior, ei au stabilit de comun acord modificările care erau de dorit în modul de desfăşurare al debarcării, au înfiinţat o grupare de şalupe de debarcare, şi au făcut ajustările necesare în planul de transmisiuni pentru legătura navă-litoral.

Târziu, în după-amiaza ultimei zile a lui iulie, navele din grupările operative ale lui Fletcher au adoptat o formaţie

[62] „General Alexander A. Vandegrift, USMC. (ret.) Corespondență"

antisubmarină şi au luat drum vest, un cart la sud. În acea zi soarele apunea ca un disc roşu închis, care semăna cu cel de pe pavilionul de război japonez, un semn care, în conformitate cu unii ghicitori amatori, era rău prevestitor pentru expediţie. Alţii speculau, cu toate acestea, că el prevestea un viitor succes. Câteva minute mai târziu, apăsătoarea noapte tropicală învăluia flota aliată.

CARTEA A DOUA

4. „O FLOTĂ MAIESTUOASĂ”

În zorii zilei de 7 august, Martin Clemens, coastwatcher, s-a trezit brusc în reverberaţiile surde ale unor explozii îndepărtate. Fără a mai sta să respecte obişnuitul ritual al ceaiului de dimineaţă, şi-a smuls din cui binoclul şi a ieşit din coliba sa de paie de pe povârnişul de munte. Deasupra lui Tulagi, unde unităţile de infanterie marină comandate de generalul de brigadă Rupertus se pregăteau să debarce, un fum negru se ridica în valuri. Cu toate că Lunga Point era ascuns de el de crestele şi de arborii înalţi ca nişte turnuri ale junglei, Clemens s-a desfătat la priveliştea panoramică oferită de marea flotă aflată în faţa ţărmurilor nisipoase ale Guadalcanalului. Această „cetate pe mişcătoare valuri dansând în legănare” era cea mai mare forţă de desant maritim ce se constituise până atunci. Aici, la Lunga Roads (adică în radă la Lunga) – în faţa insuliţelor Florida şi Savo – o „flotă maiestuoasă”[63] compusă din crucişătoare, distrugătoare, nave de transport şi de aprovizionare, s-a adunat pentru prima din multele asemenea lovituri date contra poziţiilor japoneze din necunoscutele şi inospitalierele insule ale Pacificului îndepărtat.

În timp ce navele cenuşii, transportând forţele de debarcare, înaintau hotărâte către poziţiile fixate mai dinainte, amiralul Crutchley şi-a dispus crucişătoarele şi distrugătoarele spre nord-est şi sud-vest de insula Savo, ca să protejeze zonele de transport împotriva unor posibile incursiuni, prin surprindere, ale submarinelor inamice şi să întărească apărarea antiaeriană pe cea mai probabilă cale de acces. Experienţele anterioare din Atlantic l-au determinat pe amiralul britanic să fie deosebit de susceptibil la ameninţarea submarinelor; el presupunea că submarinele „I“, japoneze, operau în vecinătate şi anticipa reacţia violentă şi rapidă a forţelor aeriene ale inamicului.

---

[63] Shakespeare, King Henry V, Actul III, prolog, (versurile 13–16):
O! Dar gândeşte-te / Tu stai pe ţărm şi iată: / O cetate pe mişcătoare valuri dansând în legănare / Aşa apare această flotă maiestuoasă!
Îi sunt îndatorat prietenului meu Martin Clemens pentru că mi-a atras atenţia asupra frazelor alăturate, pe care le-am folosit ca titlu pentru acest capitol şi în text.

La 100 de mile sud de Guadalcanal, gruparea de aviaţie de sprijin a amiralului Fletcher executa o manevră, în timp ce portavioanele *„Saratoga”, „Wasp“* şi *„Enterprise”,* protejate de patrule aeriene de luptă, lansau şi recuperau cu o precizie matematică avioane de vânătoare şi de bombardament în picaj. Noua şi rapida navă de linie *„North Carolina“* şi şase crucişătoare făceau acoperirea portavioanelor. Şaisprezece distrugătoare, cu hidrolocatoarele „bâzâind” şi cu servanţii lansatoarelor de bombe antisubmarine aflaţi la posturile de luptă, erau pregătite pentru întâlnirea cu tâlharii din adâncuri.

Clemens s-a repezit la radioul său. Eterul vuia de vocile agitate ale observatorilor aerieni care dirijau tirul navelor. De îndată ce bombardierele în picaj îşi lansau încărcătura şi se redresau, piloţii raportau că ţintele *repartizate* au fost lovite şi cereau altele noi. În portul Tulagi, şapte hidroavioane ancorate, model *„Kawanishi”,* se scufundau, iar nouă avioane tip *„Zero”* cu flotoare erau distruse. Cisternele de combustibil, sfârtecate de proiectile incendiare, aruncau cascade de nori negri de fum. Un şir de barăci acoperite cu tablă de fier ondulată au fost făcute bucăţi. Magaziile şubrede de pe dane vărsau flăcări.

Avioanele de recunoaştere, catapultate în zorii zilei de pe crucişătorul *„Astoria”,* zburau razant deasupra plajelor Guadalcanalului, peste şirurile de cocotieri. Observatorii de pe scaunele din spate raportau că nu se vede niciun semn al vreunei riposte inamice. Ofiţerii de la statul major al diviziei primeau, pe bună dreptate, cu mult scepticism aceste informaţii, dar rapoartele despre inexistenţa inamicului erau corecte. Americanii au realizat ceea ce îşi doreşte totdeauna orice comandant: o surprindere tactică completă.

Faptul că flota lui Turner a ajuns în raionul obiectivului fără a fi descoperită, s-a datorat, în parte, unei planificări riguroase. Drumul de apropiere, calculat pentru a reduce şansa avioanelor japoneze, care patrulau deasupra Mării Coralilor, de a descoperi forţa de atac, trecea mult la sud de Guadalcanal, zonă aflată, în după-amiaza zilei de 6 august, într-un front de ploi. Sub acoperirea ploilor şi întunericului, navele s-au îndreptat cu mare viteză spre nord, către Cap Esperance, vârful de nord-vest al insulei Guadalcanal. După ce au dublat Capul, navele au făcut o întoarcere de 90° spre est către raionul obiectivului.

Forţa de desant maritim fusese norocoasă: ploaia care a acoperit navele, a împiedicat şi cercetarea aeriană japoneză de la Rabaul spre sud-est în ziua de 5 august şi din nou în cea de 6. Jurnalul de operaţii menţionează enigmatic: „Cercetarea anulată din cauza vremii nefavorabile“. Cercetarea zilnică de la Tulagi – trei hidroavioane de tip *„Kawanishi“* cu rază mare de acţiune – a ieşit în recunoaştere pe 6 august, dar a trebuit să se întoarcă în mai puţin de o oră, datorită plafonului jos şi furtunilor. Piloţii au raportat o vizibilitate sub 10 mile şi plafon numai de 100 de picioare (treizeci de metri). „Rezultatul cercetării: Nimic de semnalat”.

Japonezii din Guadalcanal nu şi-au dat seama că inamicul vine peste ei decât atunci când au explodat, în palmierii care le umbreau corturile, proiectilele trase de pe crucişătorul *„Quincy“.*

Data: 7 august 1942. Ora: 6,41 a.m. În timp ce bombele făceau ţăndări cocotierii şi schijele de oţel spintecau pământul, navele au pus la capă în radă la Red Beach[64] şi echipajele au început să răsucească gruiele şi să lase la apă şalupele de debarcare. Prin megafoane se auzeau cuvintele care aveau să se repete aşa de des în următorii doi ani şi jumătate: „Land the landing force!“ („Debarcaţi desantul!“). Mii de infanterişti marini, încordaţi, începeau să se mişte încet şi în tăcere către plasele de debarcare suspendate de punţile transportoarelor, grupaţi câte 36 de oameni pentru o şalupă. Marea era calmă. Debarcarea se făcea în ordine şi repede.

Şalupele încărcate se depărtau de navele transportoare către zonele de adunare, unde formau grupe de şalupe care, la un semnal, se îndreptau în valuri regulate spre plajă. Toate formaţiile treceau la timp linia de plecare. Şefii de şalupe accelerau motoarele, infanteriştii marini asudaţi stăteau chirciţi. Avioanele de asalt vuiau la ieşirea dintr-o angajare finală; tirul tunurilor de pe nave era mutat pe ţinte din interiorul insulei.

La ora 9,09 a.m., cu un minut înainte de „ora H“, şalupele din primul val s-au oprit pe nisipul alb, rampele[65] au căzut în apa

---

[64] Red Beach = Plaja Roşie. În operaţiile de desant maritim organizate de armata americană, prin beach (plajă) se înţelege un „punct (sector) de debarcare pe un litoral neamenajat, repartizat unei subunităţi sau unităţi”. Pentru scopuri tactice, aceste puncte de debarcare primesc câte un nume convenţional. (n.tr.)

[65] Navele de debarcare sunt prevăzute cu câte o platformă ce se poate roti în plan vertical. Când prova navei atinge malul, această platformă (numită rampă) este coborâtă cu un capăt pe plajă, astfel încât trupele şi autovehiculele pot trece de pe navă pe uscat ca pe un pod. Când însă apa este adâncă, acest „pod” poate fi totuşi parţial sub

caldă, albastră-verzuie şi, în sfârşit, oamenii eliberaţi de plictiseala şi aşteptarea interminabile au început să înainteze încet prin apă, cu armele ţinute deasupra capului, către o fâşie liniştită de plajă mărginită în spate de o linie de cocotieri. Aceşti militari din infanteria marină, grupul de luptă „A“ (batalioanele 1 şi 3 din Regimentul 5 infanterie marină), comandaţi de colonelul Le Roy P. Hunt, veteran cu multe decoraţii dintr-un război anterior, au atins Red Beach fără nicio rezistenţă, pe un front de aproape 2.000 de yarzi[66]. Speranţa lui Vandegrift de a debarca acolo unde nu se găsea niciun inamic a fost astfel realizată.

Această forţă de acoperire a fost urmată de debarcarea grupului de luptă „B” (Regimentul 1 infanterie marină), comandat de Clifton B. Cates, un alt colonel care şi-a câştigat o bună reputaţie în Franţa. Regimentul lui Cates a debarcat în coloană de batalioane, a trecut printre rândurile celor din Regimentul 5 şi a înaintat către „Grassy Knoll“ (Mount Austen), o înălţime care domina aeroportul dinspre sud. Scurt timp după debarcare, Cates şi-a dat seama că acest teren-cheie, primul său obiectiv, nu era – cum indicau hărţile în mod eronat – la mai puţin de 2 mile în interior, ci la peste 4 mile. Când regimentul lui s-a deplasat într-acolo, căldura a început să-şi spună cuvântul şi înaintarea s-a redus la o târâre şovăitoare.

Până la amiază, debarcarea a continuat fără nicio întrerupere. „Neobişnuit de reuşite – avea să scrie mai târziu Vandegrift – operaţiile s-au desfăşurat lin şi precis, ca un exerciţiu bine repetat din timp de pace“. Parcul de şalupe, organizat la insistenţa lui după eşecul de la Koro, „a funcţionat admirabil”. Curând însă acest tablou idilic a început să se schimbe. Pe măsură ce artileria, tancurile, maşinile de teren, camioanele şi tractoarele amfibii se deplasau în interiorul uscatului, pe Red Beach s-au îngrămădit în mod alarmant lăzi cu echipament, alimente şi butoaie de benzină.

Neexperimentaţii timonieri au adus şalupe pline eu raţii de alimente în puncte destinate să primească combustibil. Medicamentele s-au amestecat cu muniţia. Infanteriştii de marină, debarcaţi cu valurile ulterioare, se foiau pe plajă, aşteptând semnalul de înaintare în interior. Unii se duceau să înoate, alţii spărgeau nuci de cocos, alţii stăteau pur şi simplu să privească cum detaşamentul de litoral, cu un efectiv insuficient, se chinuie

---

apă. (n.tr.)

[66] Un yard este echivalent cu 0,9144 metri, deci cu exact 3 picioare.

să mute preţioasa încărcătură din şalupe în adăposturile improvizate în pădurricea de palmieri. „La dracu, Mac, noi suntem trupe combatante. Şi tu descarci boarfele astea blestemate”. Puturoşii aceştia nu erau încă trupe combatante, dar aveau să devină în curând.

Dar ajutorul întâmplător al unor spectatori leneşi ar fi făcut cu greu o breşă în grămezile dezordonate. Adevărul era că nu existau suficiente braţe şi nici destule vehicule disponibile pentru a muta sutele de lăzi grele de la şalupe la locurile destinate depozitelor de provizii. Această acumulare devenea haos. Pe o hulă uşoară, pe la mijlocul după-amiezii, o sută de şalupe greu încărcate se legănau departe de mal, în timp ce comandanţii lor căutau în zadar o porţiune liberă pe nisip pentru a debarca. Astfel, deşi debarcarea trupelor a fost executată neaşteptat de lin, operaţiile logistice care întârziau progresiv au creat o problemă de proporţii îngrijorătoare şi au furnizat ţinte ideale pentru avioanele inamice.

Vandegrift era pe deplin conştient de această situaţie, dar era incapabil să o amelioreze. El debarcase numai cinci batalioane de infanterie pe Guadalcanal. Din acestea, el ţinea unul, în mod necesar, în rezervă. Trupele de asalt nu atinseseră încă aerodromul şi nici apărătorii acestuia nu-şi arătaseră forţa sau dispozitivul. Generalul nu avea de ales decât să-şi ţină mica sa forţă de debarcare sub control strâns. Să-şi folosească oamenii care poate ar fi necesari în luptă, pentru a rezolva problema crescândă de la Red Beach, nu ar fi însemnat să-şi asume un risc calculat, ci unul complet nejustificabil.

De îndată ce primele bombe au explodat pe Tulagi, posturile japoneze de emisie de acolo au început să răspândească ştirea că insula se afla sub un atac puternic atât din aer cât şi de pe mare, că o flotă mare asalta Guadalcanalul şi că debarcările de trupe erau iminente. La ora 8,05 a.m., radio Tulagi a semnalat Rabaulului că americanii debarcă. „Şi astfel, un ultim mesaj emoţionant a fost primit, cerând o bătălie decisivă până la ultimul om şi pentru reuşitele permanente ale războiului. Pe urmă transmisiunile au încetat”[67].

Statul major din Rabaul a reacţionat imediat. În timp ce comandantul celei de-a 25-a flotile aeriene a marinei cu baza la Vunakanau îşi instruia piloţii, viceamiralul Gunichi Mikawa, care

[67] „War Diary, Japanese Eighth Fleet“, 7 august 1942, ONRL, documentul nr. 161259, p. 6.

comanda recent activata Flotă 8, a transmis prin radio contraamiralului Aritomo Goto, ale cărui patru crucişătoare grele se aflau la Kavieng, să iasă imediat şi să se deplaseze cu viteză maximă, la o întâlnire lângă Rabaul[68]. Între timp, el a alcătuit în grabă un grup mixt din unităţile disponibile pe plan local şi a ordonat ca îmbarcarea să înceapă fără amânare. Acest detaşament care cuprindea o parte din Regimentul 5 Sasebo SNLF (Forţa Specială de Debarcare a Flotei) s-a îmbarcat pe transportoare, dintre care cel mai mare era *Meiyo Maru,* de 5.600 de tone[69].

În timp ce debarcările americane continuau, avioanele Flotilei 25, pregătite în prealabil pentru un raid de rutină asupra bazei de la Port Moresby, s-au adunat deasupra localităţii Rabaul şi au zburat spre sud-est. Acest grup de şoc era compus din 27 de bombardiere bimotoare de tip *„Betty“,* având ca acoperire 18 avioane de vânătoare de tip „*Zero*”. Urgenţa operaţiei reieşea din telegrama trimisă de amiralul Yamamoto, care l-a impresionat într-atât pe comandantul flotilei, încât acesta a decis să le lanseze fără a le schimba armamentul din bombe, în torpile. Un nemaipomenit noroc pentru navele de transport ale lui Turner.

La ora 10,30 a.m., în ziua de 7 august, raidul japonez, al cărui ordin suna: „Distrugeţi forţa de invazie a inamicului cu toate puterile”, a trecut pe deasupra coastwatcherului P. E. Mason, aflat la post pe dealurile de la sud de Bougainville, şi, la mai puţin de 10 minute după aceea, el a transmis pe frecvenţa „Bells": „De la STO. 24 de bombardiere torpiloare se îndreaptă spre voi"[70].

Debarcarea tehnicii şi a proviziilor a încetat de îndată ce navele lui Turner au trecut în dispozitivul antiaerian. La 45 de minute după aceea, când s-au ivit bombardierele japoneze, navele americane manevrau cu toată viteza, gata de luptă. Datorită

---

[68] Divizia 6 de crucişătoare: Aoba (navă amiral), Furutaka, Kinugasa, Kakoi
Fiecare dintre aceste crucişătoare era înarmat cu şase tunuri de 8 inch în turele, baterii formidabile în borduri, şi douăsprezece tuburi lanstorpile de 24 inci. Proiectanţii americani scoseseră câţiva ani mai înainte tuburile lanstorpile de pe crucişătoare. Ei nu anticipau acţiuni cu crucişătoare la mică distanţă. Concepţia japoneză era mai puţin ortodoxă.

[69] Meiyo Maru a fost scufundată, ziua următoare pe când naviga în largul Capului Saint George, Noua Britanie, de către submarinul american S–38.

[70] Toţi operatorii aliaţi ascultau permanent, pe frecvenţa „Bells“ a coastwatcherilor. Toţi operatorii americani supravegheau suplimentar frecvenţa „Fox“. Emisiunile „Fox“, care se transmiteau de la Pearl Harbor, erau adresate tuturor unităţilor navale din zonele Oceanului Pacific. Emisiunile „Fox“ aveau loc după program şi nu erau folosite în mod obişnuit pentru a transmite avertismente de urgenţă.

alarmei prealabile a lui Mason, o puternică formaţie de avioane de vânătoare, aflată deasupra insulei Savo, la aproape 20 de mile nord-vest de zona de transport, era gata de atac împotriva japonezilor. În ciuda bombardamentului violent executat, atacul aerian inamic nu a provocat decât avarii fără importanţă distrugătorului *„Mugford”.* Au scăpat foarte puţine bombardiere *„Betty“.*

După-amiază, Mason a raportat că o duzină de bombardiere în picaj, fără însoţire, se află pe drum. Din nou, navele şi vânătoarea erau pregătite şi le aşteptau. Piloţii lui Fletcher au revendicat distrugerea a patru avioane. Artileriştii antiaerieni de pe nave au afirmat că au distrus, în mod cert, un număr egal. În realitate, au fost doborâte trei bombardiere în aer, iar şase au rămas fără combustibil şi s-au prăbuşit pe drumul de întoarcere la bază. Piloţii lor nu au fost recuperaţi.

Din 51 de avioane japoneze care au părăsit în ziua aceea Rabaulul, 30 nu s-au mai înapoiat. Printre piloţii care s-au întors era Saburo Sakai, cel mai mare as al Japoniei. Avionul „*Zero*” pe care îl pilota a fost ciuruit, dar mai zbura încă. Orbit de un ochi şi sângerând din mai multe răni, printr-un suprem efort de voinţă Sakai a ajuns la Vunakanau, a coborât la aterizare şi a leşinat. A fost prima şi ultima sa luptă deasupra Guadalcanalului.

Ştirile neaşteptate de la Tulagi nu au prea alarmat Statul Major General Imperial Japonez, care aprecia că nu mai mult de 2.000 de americani erau angajaţi şi că această acţiune era probabil o „cercetare prin luptă“. Statul Major General făcea supoziţii că şi în cazul că ar fi avut loc o debarcare la scară mare, nu va fi nicio problemă de a recupera poziţiile pierdute. Ca urmare, şeful Statului Major General Naval şi-a îmbrăcat uniforma de gală şi s-a dus la vila de vară a împăratului, la Nikko, ca să-l informeze pe Hirohito că nu era niciun motiv de alarmă[71].

Aprecierea eronată făcută de statul major al armatei de uscat japoneze era într-o anume măsură scuzabilă. Nu numai că marina a ţinut secret faţă de armata de uscat dimensiunile complete ale dezastrului de la Midway, dar ea a umflat pierderile produse acolo portavioanelor şi aviaţiei americane într-o astfel de măsură, încât conducerea armatei de uscat era convinsă că marina militară a Statelor Unite fusese redusă la o stare de inferioritate fără

[71] Când a auzit ştirea, împăratul, cu mai mult simţ de prevedere decât consilierii săi, a fost tulburat şi a dorit să meargă imediat la Tokyo.

speranţă. Din informaţiile furnizate lor de către marină, planificatorii armatei de uscat ajunseseră la concluzia că americanii nu vor fi capabili să organizeze o ofensivă serioasă în Pacific înainte de începutul anului 1943. Furtuna din insulele Solomon nu a sugerat nevoia de a se revizui această apreciere.

Oricât ar părea de necrezut, marina nu a informat niciodată armata de uscat că îşi construia un aerodrom pe Guadalcanal. Când colonelul Takushiro Hattori, pe atunci locţiitor al şefului Direcţiei Operaţii a Statului Major General al Armatei de Uscat, a sosit la biroul său, la 7 august, el a fost uluit când a aflat că unităţi constructoare de baze aeriene, aparţinând marinei, lucrau de câtva timp pe „această insulă neînsemnată din Mările Sudului, locuită numai de băştinaşi”[72]. Aprecierea armatei de uscat că era „de neconceput” ca debarcările americane „să depăşească amploarea unei acţiuni de cercetare prin luptă” derivă astfel în parte din faptul că marina a indus-o în eroare. Oricum, secţiile armatei de uscat şi marinei au fost de acord că americanii trebuie să fie respinşi înainte ca ei să poate pune în funcţie pista aviatică ce era practic terminată, iar generalul Sugiyama a petrecut dimineaţa zilei de 7 august căutând o unitate convenabilă pentru a fi trimisă înainte.

În acelaşi timp, amiralul Nagano a trimis instrucţiuni urgente comandantului-şef al Flotei Combinate. În conformitate cu acestea, Yamamoto a constituit Forţa Zonei de Sud-Est, a transmis prin radio viceamiralului Nishizo Tsukahara, care comanda Flota 11 aeriană, cu cartierul general în Saipan, să zboare imediat la Rabaul şi să preia comanda, a indicat ca prima prioritate să fie dată recuceririi Guadalcanalului, şi a ordonat ca toate navele şi avioanele disponibile să fie pregătite pentru un contraatac decisiv.

Târziu, după-amiază, Regimentul 1 infanterie marină era încă destul de departe de Grassy Knoll şi Vandegrift i-a ordonat lui Cates să se oprească şi să se consolideze acolo pentru noapte. Oprirea era deosebit de necesară. Oamenii care au fost înghesuiţi timp de două săptămâni în calele fierbinţi ale supraaglomeratelor nave de transport erau într-o deplorabilă condiţie fizică. Încărcaţi cu pachete excesiv de grele şi muniţie suplimentară, copleşiţi de căldură şi de umiditatea sufocantă, de lipsa de apă şi de tablete de sare, ei nu erau în stare să înainteze, cu atât mai puţin să

[72] Takushiro Hattori *The Complete History of the Greater East Asian War*. Biroul Şefului Istoriei Militare (OCMH). Departamentul Armatei de Uscat 8–5. 1, AF.VII, p. 6.

lupte. Din fericire, infanteriştii marini ai lui Cates nu au întâlnit niciun japonez în prima lor după-amiază petrecută pe mal.

Nici înaintarea Regimentului 5 infanterie marină nu a fost mai satisfăcătoare. În ciuda îndemnurilor repetate ale comandantului regimentului, Batalionul 1 a înaintat către vest cu o viteză exasperant de mică. Cu toate acestea, la căderea nopţii, batalionul acesta a atins obiectivul său pentru acea zi, malul de răsărit al pârâului Aligatorului, un curs de apă leneş, cu semi-maree, la aproximativ două mile vest de Red Beach.

În timp ce în prima zi a primei ofensive în Pacific, infanteriştii marini de pe Guadalcanal nu au întâlnit niciun inamic lucrurile erau diferite în zona Floridei. Aici era anticipată cea mai puternică rezistenţă, iar Vandegrift a trimis cele mai bine antrenate şi dinamice unităţi ale sale, Batalionul 1 raideri al lui Edson, la Tulagi, şi Batalionul 1 paraşutişti al maiorului Robert H. Williams, în portul insuliţei Gavutu.

Pentru protejarea flancului sting al raiderilor, în timp ce ei debarcau pe Blue Beach, la ora 8,00 a.m., compania B (Baker)[73] din Batalionul 1 al Regimentului 2 infanterie marină (locotenent colonel Robert E. Hill) trebuia, mai înainte, să cucerească promontoriul Haleta de pe Florida învecinată. Pentru a proteja paraşutiştii, în timp ce înaintau cu bărcile către Gavutu pentru o oră H prevăzută la 11,00 a.m., restul batalionului lui Hill trebuia ca înainte de acea oră să ocupe o poziţie de acoperire pe extremitatea peninsulei Halavo. Acest aranjament, nu fără complicaţii, era programat să permită o folosire optimă a focului artileriei navale şi a aviaţiei. Opt şalupe care transportau compania căpitanului E. J. Crane au debarcat oamenii la Haleta cu câteva minute înainte de ora 8,00 a.m.; curând după aceea, batalionul lui Hill a cucerit vârful peninsulei Halavo. Primii americani care au atins plajele în insulele Solomon au debarcat fără a trage un foc. Nu se aflau japonezi nici într-un loc, nici în celălalt.

Între timp, Batalionul 1 raideri debarca de pe transportorul rapid în care călătorise din Noua Caledonie. Ei, de asemenea, suferiseră de lipsa de exerciţiu şi de pe urma cazării într-un spaţiu aglomerat, dar spre deosebire de trupele care urmau să debarce pe Guadalcanal o oră mai târziu, ei erau debarcaţi cu minimum de

[73] În armata americană, în loc de compania 1, 2 etc. se spune compania A, B etc. În alfabetul american al radiotelefonistului din acea perioadă, literele A.B.C.D. etc. erau redate prin cuvintele ABLE, BAKER, CAST, DOG etc. (n. tr.)

echipament pentru luptă. Edson se aştepta la o luptă crâncenă. „Nu vă faceţi probleme cu mâncarea”, spusese el unui comandant de companie. „Este destulă acolo. Japonezii mănâncă şi ei. Tot ce aveţi voi de făcut este să o luaţi“.

La ora opt fix, două companii de raideri (Baker şi Dog), B şi D, au început să debarce pe mal, prin apă, din şalupele Higgins[74], puse pe uscat pe bancurile de coral din faţa lui Blue Beach, o zonă de debarcare situată la capătul de vest al insulei, aleasă în speranţa că, deoarece apropierea de plajă părea imposibilă, nu va fi apărată. Această speranţă s-a adeverit, nicio împuşcătură nu s-a auzit din junglă. În timp ce oamenii se luptau în apa adâncă până la brâu, pentru a-şi găsi echilibrul pe învelişul alunecos al coralilor, mulţi cărând încărcături grele – ţevi de aruncător, plăci de bază şi staţii de radio – se duceau la fund. Smucindu-se în picioare, erau împinşi către ţărm. Cei care cădeau, se ridicau cu mâinile însângerate de ieşiturile coralilor, cu pantalonii de bumbac sfâşiaţi şi genunchii însângeraţi. Cu toate acestea, pe la 8,15, companiile de asalt erau pe mal şi ajutorul de comandant a comunicat lui Edson: „Debarcarea a reuşit; nu am întâmpinat rezistenţă”. Restul batalionului a urmat cu repeziciune, de îndată ce şalupele din primul val s-au întors la APD-uri[75] şi au îmbarcat companiile A şi C.

Raiderii au urcat tăcuta creastă abruptă din faţa lor, s-au rotit către dreapta şi au început să înainteze către sud-vest, de-a lungul crestei şi al abruptelor coaste povârnite ale insulei. Pe urmele lor, militarii din Batalionul 2 al locotenent-colonelului Harold E. Rosecrans, din Regimentul 5 infanterie marină, debarcaţi la Blue Beach, au traversat Tulagi şi au măturat jumătatea sa de nord-vest, fără să întâlnească nici urmă de inamic. Rosecrans şi-a adunat apoi batalionul şi a înaintat într-o poziţie favorabilă pentru a-l sprijini pe Edson.

Rezistenţa s-a făcut simţită mai întâi în fostul cartier chinezesc, care îmbrăţişa docurile Burns-Philp de pe coasta de nord, în faţa micuţei insule Makambo. Aici, imediat înaintea amiezei zilei de 7 august, infanteria marină a suferit primele pierderi în luptele din campania din Pacificul de Sud. În încercarea de a da ajutor la trei soldaţi grav răniţi, locotenentul (j.g.) Samuel Miles, un doctor

---

[74] Vedete mici de debarcare. (n.tr.)

[75] Denumire folosită de Marina Militară a Statelor Unite pentru distrugătoarele transformate în transportoare de trupe. Aceste nave (cu patru coşuri) din primul război mondial fuseseră modificate pentru a transporta 175 de ofiţeri şi soldaţi. Confortul lăsa mult de dorit.

tânăr din flotă, a fost ucis, şi un comandant de companie grav rănit. Cum raiderii înaintau cu prudenţă către colibele şubrede, japonezii au deschis focul cu aruncătoare uşoare. Înaintarea s-a încetinit şi, târziu după-amiaza, Edson a ordonat oprirea pentru a se consolida la teren pentru noapte.

Infanteria marină stăpânea o linie care se întindea în general de-a lungul terenului înalt de la Carpenter's Wharf (Debarcaderul dulgherului), la nord, până la spaţioasa construcţie a reşedinţei în care comisarul (australian) a locuit până când a fost forţat să fugă din insulă, la sfârşitul lui aprilie. Pe partea sudică a reşedinţei, un teren uşor în pantă ducea spre o mică clădire a unui club de golf aflat lângă plajă. Această poziţie nu era organizată nu era timp pentru acest lucru. Raiderii au săpat adăposturi puţin adânci pentru câte doi şi trei oameni, iar Rosecrans şi-a desfăşurat batalionul pentru a întări poziţiile înaintate.

Configuraţia terenului îi favoriza pe infanteriştii marini. Creasta pe care o ocupau cădea într-o pantă abruptă, într-o zona rectangulară plană, folosită în zilele mai fericite pentru meciurile de crichet şi de fotbal. Japonezii ocupau poziţii pe o creastă accidentată, stâncoasă, acoperită cu tufişuri, care mărginea partea de est a terenului de joc. Luptele de după-amiază arătaseră că apărătorii lui Tulagi erau dotaţi din abundenţă cu aruncătoare uşoare de mine, aruncătoare de grenade, precum şi cu mitraliere grele şi uşoare. Se aprecia că, acolo, erau între trei şi patru sute de apărători şi că ei voi contraataca în timpul întunericului.

Au făcut-o de patru ori. Dar fiecare asalt a fost mai puţin impetuos decât cel precedent, şi toate au fost respinse. Câţiva japonezi s-au infiltrat în poziţiile infanteriştilor marini; şase s-au târât sub terasa reşedinţei şi s-au ascuns acolo. Chiar în zorii zilei de 8 august ei au ucis trei infanterişti marini. Cinci minute mai târziu erau, la rândul lor, ucişi cu grenade.

Soldatul clasa I John Ahrens, un puşcaş mitralior din compania A, zăcea tăcut, cu ochii închişi, respirând încet, într-un adăpost săpat în centrul liniei subţiri de apărare pentru care luptase cu eroism ca s-o menţină. Ahrens era plin de sânge. El era pe moarte. Alături, zăcea un sergent japonez mort; peste picioarele sale se afla un ofiţer mort. Ahrens fusese lovit în piept de gloanţe şi sângele izvora încet din trei răni adânci, făcute de baionete. În jurul aceluiaşi adăpost se aflau treisprezece corpuri ghemuite de japonezi. Când căpitanul Lewis W. Walt l-a luat pe Ahrens în braţe

pentru a-l duce la reşedinţă, muribundul, încă agăţându-se de arma sa automată de tip BAR[76], spunea: „Domnule căpitan, ei au încercat să treacă peste mine noaptea trecută, dar nu cred c-au reuşit”.

„N-au făcut-o, Johnny, răspunse Walt încetişor, n-au făcut-o”.

*

Insuliţa Gavutu, legată cu şi mai mica Tanambogo printr-un îngust dig provizoriu, s-a dovedit a fi şi mai greu de cucerit în ziua Z decât a fost Tulagi. Deşi apărătorii erau mai puţini, tot puţini erau şi atacatorii americani. Bombardamentul aerian asupra lui Gavutu, care măsoară aproximativ 500 de yarzi în lungime şi mai puţin de 300 în lăţime, a fost scurt şi complet ineficace; ascunşi în adăposturi blindate şi grote, japonezii au suferit puţine pierderi pregătindu-se ei înşişi să facă o primire sângeroasă paraşutiştilor.

Pe măsură ce mijloacele de debarcare se îndreptau spre mal, tunurile de pe distrugătoare au neutralizat focul apărătorilor, dar când şalupele au ajuns la mal şi infanteriştii marini s-au împrăştiat, acest foc al forţelor proprii a încetat şi japonezii au trecut la atac. Paraşutiştii, dezorganizaţi pe moment de ploaia de gloanţe vărsate asupra lor de armele automate bine camuflate, au căutat orice adăpost pe care puteau să-l găsească. Dar asemenea posibilităţi nu prea se iveau. Înainte de a se fi făcut vreun progres, maiorul Williams a fost lovit, iar comanda a fost trecută maiorului Charles A. Miller. Ostaşii mureau pe acea fâşie îngustă de plajă, dar distrugătoarele de sprijin, în ape netrecute pe hartă, ezitau să reducă distanţa pentru a executa focul precis atât de necesar. Singura scăpare era deplasarea şi, în mici grupe, oameni disperaţi înaintau către inamic. Pe la mijlocul după-amiezii o grupă a cucerit vârful cotei 143, punctul cel mai înalt de pe insulă. Aici, un infanterist marin a desfăşurat steagul american. Dar steagul Soarelui Răsare flutura sfidător pe micuţa Tanambogo, ai cărei apărători erau încă în deplină putere. Cel ce s-ar fi expus lângă digul provizoriu, care era din când în când măturat de rafale de foc de arme automate, ar fi plătit cu viaţa.

Era clar că paraşutiştii nu puteau continua cu cucerirea lui Tanambogo, desemnată iniţial ca Faza a doua a obiectivului lor. În acel moment ei stăteau ca pe vârful unui vulcan care putea să

[76] B.A.R. – Browning Automatic Rifle (n.tr.)

erupă în orice moment, pentru că, sub picioarele lor, în vreo două duzini de grote şi adăposturi blindate, îşi aveau vizuina japonezii. Aceste grote puteau fi distruse numai prin încărcături explozive legate de prăjini. Multe astfel de încărcături au fost împinse în poziţii de către uriaşul şi blondul căpitan Harry Torgerson. Pantalonii săi au fost sfâşiaţi în bucăţi de prima încărcătură pe care a detonat-o.

Aşadar, la apusul soarelui în spatele insulei Savo, rămânea de cucerit insula Tanambogo. Rupertus a cerut bombardamente aeriene asupra insuliţei şi a indicat căpitanului Crane, a cărui companie se retrăsese mai înainte de pe Haleta cea fără apărare, să se îmbarce şi să atace în amurg. Ofiţerul cu operaţiile, maiorul William K. Enright, afirma că acest efort, conceput în graba momentului, promitea puţine şanse de succes. Rupertus credea altfel. Aşa cum prezisese Enright, infanteriştii marini ai lui Crane au fost întâmpinaţi de un foc ucigător pe măsură ce bărcile se apropiau de punctul de debarcare. Numai una a reuşit să ajungă pe plajă; ocupanţii ei au fost ciuruiţi. Celelalte două, găurite într-o jumătate de duzină de locuri, s-au retras în grabă la Gavutu.

Acest atac nereuşit a avut un singur rezultat durabil: l-a convins pe Rupertus că are nevoie de ajutor. El a apelat la Vandegrift şi, la miezul nopţii, Turner a retras batalionul locotenent-colonelului Robert G. Hunt (din Regimentul 2 infanterie marină), prevăzut în planul de bază să ocupe Ndeni. Rupertus i-a ordonat lui Hunt să debarce pe Gavutu, în zori, să schimbe paraşutiştii şi să cucerească Tanambogo.

Noaptea şi ploaia n-au adus nicio pauză în lupta de pe Gavutu. Japonezii izolaţi se târau din grote pentru a arunca grenade sau trage rafale spasmodice din puşti mitraliere. Infanteriştii marini nu aveau de ales, doar să îndure aceste atacuri şi să aştepte zorile.

Pe Guadalcanal, americanii ar fi trebuit să petreacă prima lor noapte într-o pace relativă. Dar în ciuda faptului că niciun apărător nu i-a deranjat, odihna a fost imposibilă. Santinelele cu nervii încordaţi au însufleţit lungile ore prin sute de focuri trase asupra unor ţinte imaginare. Agitaţia a fost remarcată de japonezii de dincolo de Matanikau, dar care erau de-a dreptul incapabili să-şi dea seama ce se petrece. Infanteriştii marini erau desigur nervoşi şi epuizaţi. Toţi erau neliniştiţi, iar unii chiar speriaţi. Ei au debarcat aşteptându-se să-i întâlnească pe japonezi şi să lupte cu ei, dar inamicul s-a ascuns. Cu siguranţă se află acolo, undeva în

întunericul impenetrabil. Cu toate acestea, nici în zorii celei de-a doua zi nu era nici urmă de el.

Înaintea miezului nopţii din ziua Z, Vandegrift a dat noi dispoziţii de luptă. El i-a ordonat lui Cates să nu ţină seama de Grassy Knoll, să ocolească către vest, să înainteze către Lunga şi să înconjoare aerodromul dinspre sud. În acelaşi timp, a ordonat Regimentului 5 infanterie marină să se deplaseze rapid către Lunga Point şi să continue – înaintarea către Kukum.

*

Sâmbătă dimineaţa (3 august), patrulele, ce se deplasau ezitând spre aerodrom, au capturat câţiva muncitori japonezi şi coreeni. Informaţiile date de aceştia au făcut să se cristalizeze opinia, până atunci nebuloasă, că inamicul s-ar fi retras către vest, probabil la Kukum sau poate chiar mai departe. În situaţia dată, comandamentul diviziei i-a ordonat lui Hunt să înainteze repede spre Kukum. Dar Regimentul 5 infanterie marină nu se grăbea, aşa că patrulele lui au atins abia pe la jumătatea după-amiezii zona taberei părăsite de japonezi din păduricea de cocotieri, aproape de capătul de nord al pistei.

O recunoaştere rapidă a zonei de cazare invadate a dus la constatarea că personalul de construire a aeroportului şi apărătorii lui din Forţa de debarcare fugiseră în grabă. Unele locuri din tabără, evident părăsite într-o grabă determinată de panică, au fost găsite într-o stare de dezordine cumplită. Uniforme, încălţăminte numită tabi, cu talpă de cauciuc, în care degetul mare este despărţit de celelalte, cămăşi, şepci, căşti, pături, plase împotriva ţânţarilor, puşti, ceşti de ceai, beţişoare de mâncat, străchini pentru orez, cu conţinutul lor pe jumătate consumat, toate zăceau de-a valma. Nenumăraţi cocotieri, atinşi de bombe şi de proiectile, căzuseră, dărâmând clădiri mici şi sfâşiind corturi. În clădiri improvizate, folosite evident ca birouri, hârtii şi instrumente de desen erau răspândite pe jos. Când infanteriştii de marină au dat cu ochii de această privelişte, efectul a fost lugubru. Aici omul a trăit şi a muncit până când s-a abătut asupra sa o neaşteptată catastrofă, smulgându-l din lumea lui.

Între timp, alte patrule din Regimentul 11 infanterie marină au scotocit câmpul de luptă, dar fără a da de urma inamicului. Comandantul artileriei, colonelul Pedro A. del Valle, a însoţit una

dintre aceste patrule. Raportul său conchidea că trebuie să „împingă“ mai înainte şi spre seară unul dintre batalioanele lui Cates a traversat pista de aterizare şi a săpat tranşee pentru noapte pe malul de est al râului Lunga.

Între timp, descărcarea de materiale pe Red Beach continua în neorânduială. Predomina o dezorganizare totală şi, într-un efort de a dispersa periculoasa concentrare de provizii, Vandegrift a cerut lui Turner să lărgească zona de descărcare către plajele situate la aproximativ o milă vest de aglomerata Red Beach. Turner s-a împotrivit; el era îngrozit numai la ideea că trebuia să-şi mişte navele în ape care puteau fi minate. Dar Vandegrift insista. Până la urmă, amiralul a putut să vadă el însuşi că pur şi simplu nu era spaţiu pe Red Beach pentru a debarca o parte din încărcătura de luptă aflată încă în calele navelor. Şi curând, şalupele au început să descarce lângă gura lui Block Four River. Spre a preveni repetarea mersului anevoios de pe Red Beach, unele dintre transportoare au trimis marinari pe uscat pentru a întări echipele epuizate de efort.

În timp ce infanteria marină de pe Guadalcanal cotrobăia prin taberele părăsite, spărgea nuci de cocos, aduna amintiri şi lua ca mostre primele ţigarete japoneze, fraţii lor de arme de pe insulele Tulagi şi Gavutu continuau să lupte cum luptaseră şi în ajun.

În zorii zilei de sâmbătă (8 august), când au ieşit din adăposturile individuale puţin adânci, infanteriştii de marină ai lui Edson şi Rosecrans au văzut, pentru prima oară, în faţa liniilor lor, cadavrele mutilate ale oamenilor care, cu câteva ore mai devreme, dăduseră un asalt cu o înverşunare învecinată cu frenezia. Pentru unii dintre ei, prima întâlnire cu moartea prin violenţă s-a soldat cu un şoc brutal, dar a fost un lucru cu care s-au obişnuit, iar plutoanele şi grupele s-au deplasat, curând, spre grotele în care îşi găsiseră japonezii refugiul final.

Nici bombardierele în picaj şi nici tirul tunurilor de pe nave n-au putut lichida inamicul din grotele acelea stâncoase. Infanteriştii de marină nu aveau nici mine Bangalore (încărcături alungite), nici aruncătoare de flăcări, nici tancuri. (Singurul tanc debarcat pe plajă la Tulagi, pierduse o şenilă şi acum se odihnea într-un şanţ). Ei au acţionat la început cu grenade de mână. Japonezii le ridicau rapid şi le aruncau înapoi. În câteva minute, infanteriştii de marină au înţeles că a te mişca în faţa grotelor însemna moarte.

Din fericire, raiderii aveau o secţie de distrugeri, condusă de Angus Gauss, un tunar din corpul de infanterie marină căruia îi plăcea să arunce în aer orice. Pentru urechile lui Gauss o explozie era cea mai dulce muzică ce putea fi receptată. El şi oamenii lui au petrecut dimineaţa improvizând încărcătura de trotil pe o prăjină şi pe la amiază japonezii ascunşi au început să le simtă pe propria piele. Astfel, doi oameni din detaşamentul de distrugeri, sub acoperirea unor grenade fumigene şi susţinuţi de focul mitralierelor au pătruns în gurile întunecate a două grote adiacente alese pentru a li se acorda atenţie. Câteva clipe mai târziu, bubuituri înăbuşite punctate de răcnete au semnalat succesul deplin al primelor experienţe ale lui Gauss. După amiază, cele mai multe grote erau astupate. Două plictisitoare enclave şi o jumătate de duzină de trăgători de elită mai rămâneau să fie lichidaţi, dar la apusul soarelui Rupertus a putut transmite prin radio lui Vandegrift că Tulagi era în siguranţă. Batalionul de asalt a pierdut 99 de oameni: 47 morţi şi 52 răniţi. Batalionul lui Rosecrans din Regimentul 5 infanterie marină a pierdut 56 oameni.[77]

Batalionul lui Hunt, eliberat cu şovăire de Turner vineri, cu puţin înainte de miezul nopţii, a început debarcarea pe Gavutu vineri la ora 7 a.m. Şi sâmbătă 8 august, la prânz, aceste trupe proaspete aveau insula sub control. Hunt i-a ordonat lui Miller să-şi îmbarce paraşutiştii şi să se deplaseze cu ei la Tulagi. Însângerata Gavutu aparţinea americanilor. Paraşutiştii au plătit pentru ea cu 84 de morţi şi răniţi – procentul pierderilor a fost de peste 20 la sută din efectiv[78].

Hunt i-a transmis acum lui Rupertus că este gata să atace Tanambogo şi i-a cerut să execute un bombardament aerian pregătitor. Aproape imediat au răspuns şase bombardiere în picaj din aviaţia de pe portavioane, aflate în aşteptarea executării unor asemenea misiuni. Atacul lor a fost mai mult dăunător decât util: câteva bombe lansate prea devreme, care au căzut pe Gavutu, au

[77] Secţia istorică a Corpului de infanterie marină nu dispune de un centralizator privind cifrele pierderilor înregistrate în cursul confruntărilor din campania pentru Guadalcanal. Singurele cifre disponibile pentru cercetător sunt presărate printre rapoarte şi în catalogul evidenţei mecanizate. În acest catalog am descoperit câteva greşeli evidente. Cifrele date aici sunt cele mai precise pe care le-am putut găsi în documentele existente. Raportul final al Diviziei 1 infanterie marină dă 90, dintre care 36 ucişi în luptă sau morţi pe insulă în urma rănilor primite.

[78] Vezi nota 77, supra. Cifrele pentru Gavutu indică 28 ucişi în luptă, un mort în urma rănilor, 49 răniţi în luptă, 6 dispăruţi (probabil morţi).

făcut bucăţi trei militari din infanteria marină şi alţi 9 au fost răniţi grav. Hunt l-a silit pe conducătorul zborului, înjurându-l, să se ducă înapoi de unde-a venit.

De îndată ce avioanele au părăsit zona, crucişătorul *San Juan* a intrat în port, a bombardat, timp de câteva minute, Tanambogo, apoi s-a retras. La puţin timp după aceea, a apărut pe scenă un al doilea grup de avioane ce fuseseră ambarcate pe portavion, ele având misiunea expresă de a da jos steagul japonez care mai flutura încă pe cel mai înalt punct al insulei. Mai multe bombe au căzut din nou alături de ţintă şi au ucis şi rănit câţiva infanterişti de marină de pe Gavutu. Altele au lovit obiectivul, dar n-au deranjat steagul Soarelui Răsare. După această întâmplare, Hunt a cerut cu hotărâre ca „sprijinul" aerian să fie întrerupt numaidecât.

La ora 4,00 p.m., Hunt, acum plin de speranţă că nu va mai avea de dat piept nici cu japonezii şi nici cu bombardierele în picaj ale Statelor Unite, a cerut distrugătorului „*Buchanan"* să deschidă focul, din apropiere, asupra insulei Tanambogo. *„Buchanan"* s-a apropiat de ţărm. Scurtul său bombardament a fost devastator şi, la 5 minute după ce tunurile au deschis focul, compania I (căpitan W. B. Tinsley) a debarcat pe insulă. La o oră după aceea, un sergent dădea jos drapelul japonez pe care o duzină de piloţi nu reuşiseră să-l doboare.

*

În zorii acestei zile de sâmbătă coastwatcherul Jack Read, din Bougainville, a început obositoarea operaţie de a-şi deplasa aparatul său de radio-emisie pe o nouă poziţie, în vârful unei coaste abrupte, unde spera să găsească mai bune condiţii de recepţie şi emisie. Pe când el şi cărătorii băştinaşi transpiraţi urcau poticnindu-se prin jungla, Read a auzit zgomotul unor avioane ce zburau la mică altitudine. Pe deasupra capului lor au trecut bombardiere *Betty* în direcţia sud-est, în formaţia de V-uri, constituite într-un triunghi cu vârful înapoi, însoţite de avioane de vânătoare „*Zero*". În timp ce doi băieţi fixau antena, Read număra avioanele. În câteva minute a transmis în eter. „De la JER[79]. 40 de bombardiere se îndreaptă spre voi". Acest mesaj a fost recepţionat la Townsville, în Australia. De acolo a fost retransmis

[79] JER = Jack E. Read (n.tr.).

la Melbourne şi mai departe la Pearl Harbor, de unde a ajuns la Fletcher şi Turner, la 40 de minute după ce l-a emis Read.

Centrul de dirijare a aviaţiei de vânătoare de pe portavionul *Saratoga* a adunat din nou avioanele de tip *„Wildcat”* deasupra insulei Savo şi iarăşi a încetat descărcarea, transportoarele şi cargourile punându-se în mişcare pentru a respinge atacul aerian. De data aceasta însă japonezii au făcut un arc spre nord, la 50 mile de Savo, şi când bombardierele torpiloare au ajuns mugind pe deasupra vârfurilor copacilor de pe Florida, patrulele aeriene de intercepţie se aflau deasupra insulei Savo, la altitudini de 10, 15 şi 25 mii de picioare. Fiind siguri că nu vor avea rezistenţă din aer, japonezii anticipau o chermeză, dar ei nu luau în calcul precizia tunarilor lui Turner, care petrecuseră multe ore plictisitoare urmărind zborul la joasă altitudine al avioanelor.

Aveau acum ocazia să plătească dividende pe măsură. De la 20 la 40 de picioare deasupra apei, bombardierele torpiloare *„Betty“* îşi croiau drum prin focul artileriei antiaeriene către ţintele lor. Aceasta era altitudinea prescrisă de noua concepţie a atacului cu torpile, bazată pe acţiuni reuşite împotriva navelor britanice. Sistemul de conducere a focului la americani era însă mai avansat. Bombardierele *„Betty”* au fost izbite de o furtună de oţel. Unul câte unul se aprindeau, explodau, se dezintegrau, unele atât de aproape de nave, încât bucăţi de aripi şi fuzelaje le loveau corpul, iar bucăţi de motoare rupeau vârful suprastructurilor. Marinarii de pe o navă de transport au măturat peste bord în ziua aceea braţele, picioarele şi piepturile unor piloţi japonezi.

Alertată în cele din urmă, vânătoarea americană a interceptat neconcludent avioanele de vânătoare japoneze de tip *„Zero“* din escortă. Ambele părţi aveau să pretindă, fără moderaţie, că au scufundat nave şi au doborât avioane. Transportorul *George F. Elliott* s-a aprins de la un bombardier care a căzut şi a explodat pe puntea sa. Distrugătorul *Jarvis* a fost greu lovit. Pierderile reale japoneze în avioane nu pot fi determinate nici până azi. Piloţii de pe portavioane au revendicat şase avioane „*Zero*”. Piloţii japonezi de pe „*Zero“,* 6 avioane americane, în aceeaşi zi, după-amiază, Read a văzut un singur avion *„Betty“* zburând către nord-vest. Pilotul acestui avion, evident singurul supravieţuitor, a aterizat la Rabaul şi a pretins că a scufundat o navă de linie. Nimeni nu i-a putut combate afirmaţia.

Duminică (9 august), dis-de-dimineaţă, Hunt a trecut 2 companii la Tanambogo şi, pe la amiază, sergentul său specializat cu distrugerile redusese la tăcere poziţiile din grote. Un observator imparţial (unul dintre capelanii regimentului) prezintă în mod concis această procedură:

„Sergentul O.S. Bergner a săpat cu sânge rece o gaură adâncă deasupra grotei, a plasat în ea o încărcătură zdravănă de trotil, pe care a aprins-o şi a aruncat în aer grota, ucigând pe ocupanţi”[80].

În sprijinul celor ce acţionau pentru distrugerea grotelor au debarcat două tancuri uşoare, comandate de locotenentul R.J. Sweeney. Unul s-a îndepărtat de infanteria care îl sprijinea – sau poate plutonul de puşcaşi a înaintat prea încet – şi a ajuns la ananghie:

„Japonezii au ţâşnit din adăposturi şi din grote şi l-au blocat prin introducerea unei bare mari de fier în şenilă. În încercarea de a se debarasa de această bară, tancul a dat înapoi, peste trunchiul unui cocotier, în care s-a blocat, neputând să mai dea nici înainte, nici înapoi. Japonezii au început să arunce cu sticle incendiare şi alte substanţe inflamabile, care au ucis întregul echipaj, cu excepţia unui singur ostaş, care a reuşit să scape“.[81]

Pe la jumătatea după-amiezii de duminică, 9 august, Rupertus l-a informat pe comandantul diviziei că forţa de debarcare din nord a cucerit toate obiectivele. Infanteriştii marini au îngropat peste 600 japonezi în timp ce alţi aproximativ 100 japonezi au fost sufocaţi în grote. Probabil 70—80 au scăpat pe insula vecină, Florida. Au fost ucişi sau răniţi 295 americani.

Tuturor încercărilor de a-i determina pe apărători să se predea li s-a răspuns cu plumb; japonezii au refuzat să ceara cruţarea vieţii. Vandegrift a descris acţiunea Tulagi-Gavutu-Tanambogo ca pe o „... operaţie furtunoasă – neîntreruptă şi fără milă... decisă de exterminarea unuia sau altuia dintre adversarii angajaţi. Spiritul ostășesc s-a manifestat peste tot acolo unde inamicul a fost

[80] Raportul lui W. Wyeth Williams, preotul militar protestant al batalionului 3 din Regimentul 2 infanterie marină. Rapoarte diverse. Secţia istorică a Corpului de infanterie marină al Statelor Unite. Documentul a II–2.

[81] „Raportul final al Diviziei 1 infanterie marină”.

întâlnit... şi a fost o fermă hotărâre de a accepta... hazardul unei lupte apropiate şi sângeroase“[82].

Debarcările din insulele Solomon au dovedit că concepţia executării operaţiilor de desant maritim, la care mulţi ofiţeri de infanterie marină şi câţiva din flotă au adus contribuţii remarcabile în timpul deceniului precedent, era în esenţa judicioasă. Într-adevăr, câteva probleme tehnice critice rămâneau să fie rezolvate, cea mai presantă dintre ele fiind cum să se grăbească şi să se controleze descărcarea. Infanteriştii marini de pe Guadalcanal nu erau la curent cu faptul că existau nave de debarcare a tancurilor (Tank landing ships – LST): în august 1942, foarte puţini cunoşteau această realitate. În ciuda faptului că tractorul amfibiu – un vehicul pe care Corpul de Infanterie Marină l-a finanţat şi pe care Vandegrift, într-o scrisoare personală către generalul Holcomb, îl descria ca „salvatorul vieţii noastre” – a demonstrat utilitatea sa, dar acest hibrid eficient, DUKW[83] era numai în stadiul experimental[84].

Exigentele cerinţe ale unei lupte coordonate pe pământ, pe mare şi în aer au relevat multe slăbiciuni în planificare, înzestrare şi pregătire de luptă. Vandegrift era în mod special neliniştit de rezultatele sub orice critică aduse de patrule, lipsa de legătură între unităţi şi nivelul abominabil al disciplinei focului. „Materialul de transmisiuni – scria el comandantului – e de proastă calitate. Pur şi simplu, aparatele n-au funcţionat, şi nu din vina personalului"[85].

Serioase deficienţe au fost relevate în conducere la toate nivelele, de la regiment la pluton. Pe Guadalcanal era în toate prea multă ezitare. Vandegrift va trebui, în scurt timp, să efectueze schimbări în statul său major şi la comanda regimentelor şi batalioanelor, pentru a asigura o conducere mai activă şi mai inspirată.

---

[82] Ibidem. Evidenţa mecanizată a Corpului de infanterie marină al Statelor Unite. Cifrele privind pierderile pentru Tanambogo trebuie considerate ca fiind incorecte. Ele indică 39 ucişi în luptă, 3 răniţi în luptă şi un mort în urma rănilor, un total de 43, plus G ucişi de bombe de aviaţie pe Gavutu înainte ca Tanambogo să fie atacat. Ceva este în mod evident greşit aici. Raportul lui Hunt despre acţiunea pe Tanambogo nu detaliază pierderile. Cifra de 56 dată în „Raportul final” este totuşi folosită în mod consultativ.

[83] DUKW = autoamfibie pentru transportul de materiale. (n.tr.)

[84] Scrisoare personală. Vandegrift către generalul locotenent Holcomb, îl august 1942.

[85] Ibidem.

Tunurile navale de calibru mediu au dovedit clar că tragerile împotriva unui sistem defensiv de grote şi adăposturi blindate echivalează cu o risipă de muniţie. Astfel de ţinte pot fi distruse numai dacă sunt exact localizate şi lovite prin trageri directe de la distanţă mică. Experţii Corpului de Infanterie Marină în probleme de trageri de artilerie navală încercaseră o vreme să prezinte amiralilor lor această realitate, dar n-au avut decât puţin succes. Mai târziu, Connolly zis „Close-in“[86], arăta comandanţilor navali mai grijulii cât de eficace poate fi focul de sprijin al artileriei navale.

Din punct de vedere strategic, operaţia a tins să îndeplinească tot ceea ce King sperase. Aliaţii au trecut la ofensivă şi au oprit mareea japoneză în creasta ei critică.

Ei au salvat (cel puţin temporar) insulele Santa Cruz şi Noile Hebride şi au stabilit o poziţie de pe care puteau să interzică operaţiile japoneze în mările Solomon şi Coralilor. Din Australia s-a ridicat un mare oftat de uşurare. Numai că bucuria de la Washington, Melbourne şi Honolulu avea să fie de scurtă durată.

[86] „Close-in“ – expresie folosită de observatorii de artilerie, cu sensul de „mai strâns", „mai aproape" de ţintă. (n.tr.)

5. „LIMBA DE FIER DE LA MIEZUL NOPŢII”

La începutul după-amiezii de sâmbătă 8 august, cu obiectivele ce le fuseseră repartizate deja atinse sau a căror înfăptuire era iminentă, Turner şi Vandegrift mai aveau o singură problemă deosebită, sau cel puţin așa credeau ei. Aceasta era grăbirea descărcării navelor. Flota de invazie înfruntase trei atacuri aeriene grele în 24 de ore. Turner ştia, pentru că i se spusese în termeni foarte clari, la Koro, că putea să se aştepte la o acoperire aeriană pentru nu mai mult de alte 18 ore. El ştia, de asemenea, că era imposibil să golească navele sale în acel timp. El urmărise desfăşurarea operaţiei de descărcare şi era conştient că practic încă nu se debarcase pe ţărm nimic din tehnica grea. Urmărind activitatea de pe nava amiral *McCawley,* Turner era neliniştit. În timpul mesei de seară, un mesager i-a înmânat o bucată de hârtie, menită mai mult să diminueze extraordinarul său optimism şi să-l provoace la una din exploziile de înjurături colorate pentru care era atât de simpatizat.

Interceptarea unei telegrame urgente operative de la Fletcher către Ghormley, conţinea o informaţie pe care comandantul Forţei de desant maritim o găsea, după propria sa expresie, „de necrezut”. În mesajul său, Fletcher raporta prezenţa unui număr mare de avioane torpiloare şi de bombardament în zonă; forţa sa de vânătoare, redusă de la 99 la 78 de avioane, combustibilul redus drastic. El recomanda imediata retragere a portavioanelor. Comandantul forţei expediţionare a luat această „foarte nefericită” hotărâre fără a informa nici pe Vandegrift, nici pe Turner [87].

Chiar dacă Fletcher putea să spere că navele sale nu fuseseră detectate, el nu putea fi sigur şi evident presupunea că ele au fost sau vor fi descoperite în curând. Noi ştim acum că nici submarinele inamicului şi nici cercetarea aeriană nu reperaseră

[87] Într-o trecere în revistă a tuturor rapoartelor privind bătălia pentru Savo, amiralul Nimitz a decis să nu critice niciun comandant în mod individual, dar a descris retragerea lui Fletcher ca „foarte nefericită". (E.B. Potter, Amiral de Flotă Chester W., Nimitz, USN the Great Sea War; The Story of Naval Action în World War II, Pientice Hall, Inc. Englewood Cliffs, N.J., 1960, p. 254)

Marea unitate operativă 61 (Task Force 61), că buncărele lui Fletcher aveau combustibil suficient pentru a opera în zonă încă cel puţin două zile, înainte ca el să fie nevoit să procedeze la o întâlnire pentru realimentare cu combustibil, că avea de peste două ori mai multe avioane de vânătoare disponibile decât aveau japonezii pe aerodromurile din insulele Bismarck şi că într-adevăr a început să se retragă cu 12 ore înainte de a primi aprobarea lui Ghormley. „Dezertarea elementelor vitale ale forţei", cum a descris Turner, ulterior, retragerea, a continuat în ciuda informaţiei cu care Fletcher era la curent, la mai puţin de două ore după ce a iniţiat cererea sa de retragere, că o forţă japoneză de suprafaţă înaintează către insulele Solomon de jos[88]. Ghormley şi-a călcat pe inimă ca să-i lase pe Turner şi pe Vandegrift fără acoperire aeriană, dar nu credea că el poate să ordone lui Fletcher să rămână. Oricum, ComSoPac (comandantul Pacificului de Sud) nu putea citi registrele de combustibil de pe navele lui Fletcher [89].

Hotărârea nu i-a lăsat lui Turner nicio alternativă. El va trebui să-şi retragă navele sale de desant, atât de vulnerabile şi de valoroase, singurele de acest gen la vest de Hawaii, şi cât mai repede posibil. De aceea i-a convocat imediat pe Vandegrift şi pe Crutchley pe „Wacky Mae"[90].

*

În timp ce portavioanele americane se întorceau către sud-est, coloana viceamiralului Gunichi Mikawa, compusă din 5 crucişătoare grele, 2 uşoare şi un distrugător, cu *Chokai* în frunte, îşi croia drum prin strâmtoarea „The Slot" de la nord de insula Noua Georgie. Pe puntea acestei nave comandant se afla un bărbat care nu era chinuit de îndoieli şi temeri înspăimântătoare; Mikawa înainta cu îndrăzneală către bubuitul tunurilor. El ştia

[88] Naval Administration. Centrul de transmisiuni al lui Turner a trecut în jurnal acest mesaj la „1807" – adică orele 6.07 p.m. ora locală. El trebuie să fi ajuns descifrat în mâinile lui Turner între 6,30 și 7,00 p.m.

[89] Alţii, mai târziu, au putut să facă acest lucru (Contraamiral Samuel Eliot Morison, History of United States Naval Operations in World War II: The Struggle for Guadalcanal, Little Brown and Company, Boston 1950, vol. V p. 28 și nota. Aici Morison prezintă o analiza bazată pe studii detaliate făcute de către locotenentul Roger Pineau din Rezerva Marinei Statelor Unite (U.S.N.R.) şi de către Colegiul Naval de Război al Statelor Unite care au respins în mod categoric declaraţia lui Fletcher conform căreia navele sale duceau lipsă de combustibil.

[90] Porecla navei comandant a contraamiralului R.K. Turner, U.S.S. McCawley. (n. tr.)

exact ce urma să facă: să distrugă forţa de invazie anglo-americană într-un atac de noapte.

Cercetarea efectuată încă de dimineaţă cu hidroavioanele crucişătoarelor i-a dat lui Mikawa o apreciere rezonabilă despre forţa aliată; bazat pe rapoartele observatorilor săi, amiralul şi-a elaborat planul de luptă. Acesta prevedea executarea unui atac fulgerător la sud de Savo, lovirea imediată a crucişătoarelor şi transportoarelor aliaţilor în largul Guadalcanalului, distrugerea navelor ancorate la Tulagi şi retragerea la nord de Savo. Simplitatea şi temeritatea acestei concepţii ar fi fost lăudată chiar de Horatio Nelson. Pe la 2,20 p.m., Mikawa şi-a transmis dispoziţiunile. Acestea erau scurte şi la obiect:

„Noi vom pătrunde la sud de insula Savo şi vom torpila principalele forţe inamice la Guadalcanal. De acolo, vom înainta către zona din faţă şi vom lovi cu torpile şi foc de artilerie, după care ne vom retrage la nord de Insula Savo”[91].

Chiar dacă navele japoneze nu acţionaseră niciodată împreună, Mikawa a considerat inutilă detalierea ordinelor sale. Concepţia executării bătăliilor de noapte era foarte dezvoltată în marina imperială japoneză; comandanţii de nave erau veterani abili şi echipajele excepţional instruite. Iar prin torpilele lor de mare viteză, cu motoare cu oxigen, de 24 de inch, numite „Long Lance”, japonezii posedau o armă ucigătoare, în care investiseră încredere totală şi pe care evenimentele viitorului imediat o vor justifica pe deplin.

Două ore mai târziu, toate materialele inflamabile de pe suprastructuri au fost aruncate în mare şi pe când soarele apunea în spatele navelor sale, Mikawa a transmis un semnal vizual:

„În tradiţia cea mai bună a marinei imperiale, noi vom angaja inamicul într-o bătălie de noapte. Este de aşteptat ca fiecare bărbat să-şi facă datoria pe deplin"[92].

Mikawa conta pe surprindere, pe care avea să o realizeze, în ciuda faptului că forţa sa navală fusese detectată şi urmărită pe 8 august de două avioane de cercetare ale Forţelor Aeriene Regale

[91] Conform schiței făcută de căpitanul Ohmae și aprobată de Mikava. Ohmae op. cit. p. 1271.
[92] Ibidem, p. 1272

Australiene. Unul dintre piloţi nici măcar nu şi-a bătut capul să o observe destul timp pentru a face o apreciere corectă şi, cu o incredibilă inconştienţă, a raportat descoperirea navelor inamice numai după ce şi-a terminat patrularea, a aterizat şi şi-a luat ceaiul de după-amiază. Colegul său, mai puţin indolent, a prezentat un raport incomplet. Din diverse motive, informaţia nu a fost prelucrată prompt; transmiterea celor două rapoarte a fost în mod nepermis amânată şi nu au fost comunicate până la 7,00 p.m. (aproximativ o oră după ce transmisioniştii lui Turner au interceptat şi decodificat telegrama urgentă a lui Fletcher către Ghormley), când unul dintre aceste mesaje a ajuns la Turner. El a retransmis acest mesaj navelor de sub comanda sa. Posibil, din cauza redactării ambigue – „Trei crucişătoare, trei distrugătoare, două nave-bază pentru hidroavioane sau canoniere, drum 120°, viteza 15 noduri" – atât Turner cât şi Crutchley (care din ordinul lui Turner se grăbise să-şi părăsească locul din formaţia de nave de siguranţă şi să vină lângă nava *McCawley* la bordul navei sale comandant *Australia)* au ajuns la concluzia pripită că japonezii erau fără îndoială în drum către golful Gizo, pentru a înfiinţa o bază de hidroavioane. Aici nu a fost o încercare de analizare a posibilităţilor inamicului, ci mai degrabă o simplă „ghiceală", lipsită de imaginaţie cu privire la intenţiile sale.

Dacă Fletcher ar fi rămas în zonă şi ar fi trimis avioane să execute acţiuni de cercetare, înainte de înserare, către nord-vest, o măsură elementară de securitate, în mod vădit dictată de situaţie, poate că ar fi fost detectată coloana lui Mikawa. Sau dacă toate rapoartele de reperare (erau, de fapt, în total patru) ar fi fost confruntate, comparate şi evaluate...[93] Sau dacă avioanele B-17 ale lui Saunders nu ar fi fost blocate la sol în ziua de 8 din cauza vremii... Ori dacă ar fi fost executată în sus pe „The Slot" cercetarea suplimentară cerută mai devreme de Turner amiralului McCain..."[94].

O eroare clădită pe alta, ghinion, judecată proastă şi pură neglijenţă, ingrediente amplificate de îndrăzneala lui Mikawa şi de

---

[93] Două rapoarte despre forţele de suprafaţă japoneze situate la sud de arhipelagul Bismarck au fost întocmite la data de 7 august. Primul, o observaţie făcută la începutul după-amiezii de către un B-17 din subordinea lui MacArthur, era vag, dar relevant pentru contextul în care era efectuat. Acest avion a zărit Divizia 6 de crucişătoare a lui Goto înainte de întâlnirea acestuia cu Mikawa. În amurg, submarinul american S–38 a redactat un raport mai clar.

[94] Acest mesaj a fost evident primit sau decodificat şi distribuit la statul major al amiralului McCain prea târziu pentru ca cercetarea să fie executată aşa cum se cerea...

îndemânarea echipajelor sale. Toate s-au combinat pentru a produce o drojdie pe care marinarii australieni şi americani, îmbarcaţi pe navele care făceau siguranţa pe căile de acces dinspre nord-vest către zonele de transport, o vor înghiţi cu greu până la ultima picătură.

Era acum puţin după 9,00 p.m. și în timp ce Crutchley şi Vandegrift (care venise cu şalupa de la postul său de comandă de lângă Lunga) discutau cu Turner la bordul întunecat al navei *McCawley,* ofiţerii şi marinarii de pe crucişătoarele lui Mikawa, la numai 100 de mile nord-vest de Savo, se pregăteau pentru atac. Pe navele care executau siguranţa, navigând încet şi metodic la nord şi la sud de Savo, totul era liniştit. Niciunul dintre comandanţii de nave nu părea conştient că raportul trimis mai devreme de Turner putea să însemne pericol. Niciunul, cu excepţia lui Bode, temporar la comandă pe *Chicago,* nu era nici măcar la curent cu faptul că Crutchley retrăsese *Australia* din formaţia de siguranţă şi era acum la 20 de mile către est. Bode nu şi-a bătut capul să transmită cuiva această informaţie. Amiralul britanic dăduse nişte instrucţiuni vagi, dar nu ordine specifice pentru o bătălie de noapte şi niciunul dintre comandanţi nu ceruse detalii suplimentare. Deşi la Koro existase ocazia de a convoca o consfătuire la care posibilităţile unei acţiuni de suprafaţă, pe timp de noapte, puteau fi explorate şi amiralul putea să schiţeze măsurile operative oportune, Crutchley a neglijat să-şi convoace comandanţii săi pe nava amiral.

Desigur, pe hartă, planul său de dislocare părea satisfăcător. La sud de Savo, cu ordine de a patrula între această insulă şi Cap Esperance, erau trei crucişătoare: *Australia, Canberra* şi *Chicago,* cu două distrugătoare. Crucişătoarele *Vincennes, Astoria* şi *Quincy,* tot cu două distrugătoare, blocau trecerea nordică dintre Savo şi Florida, în plus, un distrugător înzestrat cu staţie de radiolocaţie a fost plasat în supraveghere între 6 şi 8 mile vest de fiecare din cele două grupuri de la Savo ale lui Crutchley. La est de zona de transport, în Lengo Channel (Canalul Lengo) patrula contraamiralul Norman Scott cu nava *San Juan.* Crucişătorul australian *Hobart* şi distrugătoarele *Monssen* şi *Buchanan* erau sub comanda sa. Acesta era un plan nefericit, pentru că din cele opt crucişătoare şi opt distrugătoare aflate la dispoziţia lui Crutchley,

numai *San Juan* avea radiolocatoare noi (SG) pentru cercetare navală[95].

Nu trebuie să fii expert în tactica navală pentru a observa că acest amiral britanic şi-a divizat forţa de care dispunea în aşa fel încât şi-a plasat fiecare element într-o poziţie în care putea fi lovit şi anihilat separat. Indicând o patrulare gen „cutie“ la nord de Savo, el a privat, de asemenea, crucişătoarele de acolo de posibilitatea de a „bara T-ul“ – adică de a fi permanent în măsură să se plaseze repede într-o astfel de formaţie încât artileria lor să poată lovi lungimea unei coloane inamice. În plus, deşi toate distrugătoarele erau echipate cu torpile, niciun ordin nu fusese dat cu privire la folosirea lor.

Că nici amiralul Crutchley şi nici superiorul său imediat nu au luat în mod serios în seamă posibilitatea unui atac inamic cu nave de suprafaţă, nu este o scuză, ci o acuzaţie care condamnă. Aproximativ cu 2.000 de ani înainte, filosoful militar chinez Sun Tzu avertiza: „În război să nu presupui că inamicul nu va veni, ci să te pregăteşti să-l întâmpini“[96]. Japonezii veneau şi veneau repede, dar nici navele aliate şi nici echipajele lor nu erau gata sa-i întâmpine.

Circa 40 de minute înainte de miezul nopţii, amiralul japonez a lansat din nou hidroavioanele cu ordinul de a cerceta apele de la est de Savo, a descoperi navele inamice, a-i raporta continuu şi a le ilumina cu rachete conform ordinului. Aceste avioane, arătându-şi cu nonşalanţă luminile de poziţie, roşu şi verde, au ajuns deasupra viitoarelor victime ale lui Mikawa, la miezul nopţii, şi au bâzâit în jurul lor 30 de minute inspectând flota de invazie, iluminată slab dar suficient de către nava *Elliott,* care era pusă pe uscat şi încă mai ardea. Avioanele erau auzite şi luminile lor observate. S-a presupus că sunt „prietene”. Mikawa era în postura norocoasă a vânătorului la pândă, a cărui rugăminte era ca prada să uite complet de prezenţa sa, dar să fie şi prea insensibilă ca să ia în seamă avertismentul clar al iminentei distrugeri.

La 12,40 observatorii de pe *Chokai* au reperat distrugătorul USS *Blue,* aflat în supraveghere de radiolocaţie în partea de sud, apropiindu-se din tribord. Distanţa era de 10.000 de metri. Destul

---

[95] Dintre aceste distrugătoare, doar Ralph Talbot a jucat uri rol semnificativ în bătălie. Cele din grupul de sud erau Bagley şi Patterson. Blue era avanpost. Cu grupul de nord erau Wilson şi Helm. Ralph Talbot era avanpost.

[96] Traducerea în engleză a fost făcută de autoul cărţii.

cu ignoranta prejudecată care susţinea că rasa japoneză este dotată cu o vedere slabă!

Radiolocaţia lui *Blue* nu a detectat coloana japoneză şi nici observatorii săi nu au văzut inamicul care se apropia. Pe puntea de comandă a navei *Chokai,* amiralul şi statul său major au îngheţat. Mikawa a murmurat un ordin. „Stânga cârma. Reduceţi la 22 de noduri”. Pe el nu-l interesau distrugătoarele.

Însă *Blue* s-a apropiat şi mai mult:

„Din înaintarea sa hotărâtă, fără grijă, era clar că el nu ştia de noi – sau că este supravegheat – și nici de faptul că fiecare tun din gruparea noastră era îndreptat asupra lui. Secunde încordate în timpul cărora noi aşteptam inevitabilul moment când el trebuia să ne vadă – şi atunci distrugătorul inamic a întors la drum opus“[97].

Acesta a fost un minut greu, încărcat de destin; înainte ca japonezii „să poată aprecia deplin norocul lor bun“, un alt observator a comunicat despre prezenţa unei nave la 20 de grade în prova babord. Aceasta era nava *Ralph Talpot.* Ea naviga către nord, departe de coloană. Uşa era deschisă.

Mikawa a mărit imediat viteza de înaintare la 30 de noduri, şi la 1,37, exact patru minute după reperarea crucişătoarelor la tribord (*Canberra* şi *Chicago), Chokai* a lansat atacul. Apropiindu-se de inamic cu o viteză incredibilă, adică de o jumătate de milă pe minut, crucişătoarele din siajul navei amiral au deschis focul. La 1,46, crucişătorul *Canberra* înclinându-se într-o parte şi cuprins de flăcări, era terminat.

Japonezii şi-au îndreptat apoi furia tunurilor şi a torpilelor asupra lui *Chicago;* 60 de secunde mai târziu, era scos şi acesta din luptă, cu prova aruncată în aer; clătinându-se ca un beţiv, s-a îndepărtat în întuneric. *Chicago* era inofensiv; Mikawa l-a lăsat să supravieţuiască. El avea ochii pe un nou vânat. Se descotorosise de două dintre cele cinci crucişătoare aliate în ceva mai puţin de 10 minute din momentul deschiderii focului. Acest amiral japonez nu pierdea timpul, şi norocul a fost alături de curajul său.

În timp ce *Chicago* se târa greoi către Cap Esperance, *Chokai* urmat de *Aoba, Kako* şi *Kinugasa,* s-a îndreptat către nord-est. Aproximativ în acelaşi timp, ultimele trei crucişătoare din coloană – *Furutaka, Tenryu* şi *Yliban* – au executat succesiv întoarceri de 90° la stânga şi au format o coloană care înainta aproximativ

[97] Ohmae, op. cit., p. 1273.

către nord. Ele erau acum pe un drum aproximativ paralel cu cel al lui Mikawa, dar la aproape două mile mai la vest, eşalonate uşor spre pupa în stânga sa. Cele trei crucişătoare americane rămase – *Astoria, Quincy* şi *Vincennes* – încă navigau somnoroase cu 10 noduri. Peste câteva minute, acum secunde, braţele de fier ale lui Mikawa, braţele morţii, vor îmbrăţişa pe rând fiecare victimă nebănuitoare.

La 1,49 au înflorit rachete deasupra navelor americane, proiectoarele necruţătoare le-au învăluit şi mai puţin de două minute mai târziu primele salve de 8 inch răpăiau în jurul lor. În 6 minute, *Astoria,* lovită de torpile, era în flăcări. Tunarii japonezi au tras sute de proiectile în nava în flăcări care se îndrepta către sud-est. Dar mutilata *Astoria* încă lupta, ultima ei salvă a distrus o turelă de pe *Chokai.*

Cam în această vreme, fasciculele proiectoarelor lui *Aoba* au căzut din plin pe *Quincy* şi l-au dezvăluit cu turelele orientate spre prova şi pupa. Câteva secunde mai târziu, o salvă de 8 inch a aruncat în aer unul dintre hidroavioanele aflate pe catapulta sa. Flăcări au ţâşnit şi japonezii „au continuat bătălia foarte liniştiţi, fără nicio teamă“[98]. *Quincy,* acum cuprins de foc, era devastat de proiectile din amândouă părţile. Cu toate acestea, tunurile sale – sau unele dintre ele – erau mânuite şi trăgeau. Dar nu pentru mult timp. O torpilă a pătruns în camera căldării nr. 4, o turelă a explodat, puntea de comandă a fost sfărâmată, iar comandantul ucis. În câteva minute, crucişătorul s-a aprovat şi, la 2,35 a.m., s-a răsturnat şi s-a cufundat.

Între timp, *Kako* l-a iluminat pe *Vincennes.* Din nou una dintre primele salve japoneze a lovit pupa, unde avioanele de cercetare se aflau pe catapulte. Flăcări au ţâşnit iar în aer şi din nou proiectilele şi torpilele şi-au găsit ţintele. Cel puţin trei, posibil patru torpile au lovit crucişătorul şi i-au distrus elementele vitale. El era în agonia finală la 2,15, când japonezii au încetat focul. O jumătate de oră mai târziu, *Vincennes* s-a dus, de asemenea, la fund.

Această repriză a durat doar câteva minute mai mult decât prima, dar rezultatele au fost identice: americanii au fost surprinşi şi nimiciţi înainte de a fi fructificat şansa de a replica. Câteva salve au lovit navele japoneze; din fericire pentru „Watchtower“, una dintre cele câteva salve trase de către bateria principală a lui

[98] Citat de Morison, op. cit., volumul V, p. 45.

Quincy a căzut lângă puntea de comandă a lui *Chokai,* distrugându-i camera sa de operaţii şi ucigând 30 de ofiţeri şi marinari a căror prezenţă era esenţială pentru conducerea bătăliei.

În acel moment, Mikawa a luat hotărârea să întrerupă acţiunea şi să se retragă. La 2,23 *Chokai* a transmis prin semnale luminoase: „Toate forţele se retrag" şi imediat: „Forţa în linie de şir, drum 320°, viteza 30 noduri". Când navele japoneze ieşeau din zonă, ele au reperat şi angajat pe *Ealph Talbot.* Succesiv, bateriile principale şi tunurile din borduri ale lui *Furulaka, Tenryu* şi *Yubari* au tras asupra lui. Dar acum japonezii efectuau o retragere în viteză şi focul lor nu era nici susţinut, nici precis. Distrugătorul vânat, lovit de o jumătate de duzină de proiectile, a răspuns cu foc şi a lansat torpile. Din fericire, o aversă de ploaie l-a învăluit brusc. Când aceasta a trecut, *Ralph Talbot* era în derivă, dar japonezii dispăruseră[99].

*

Zorii zilei de 9 august au dat la iveală peste 1.000 de marinari acoperiţi cu păcură, mulţi arşi, alţii grav răniţi, agăţaţi disperaţi de lăzi goale de proiectile, plute de salvare, lăzi de portocale, obiecte aruncate de pe nave sau de orice fel de sfărâmături ce pluteau pe valuri, care le susţineau capul afară din apă. Urmele de sânge au atras rechinii; în timpul lungii nopţi, oamenii dispăreau din când în când înspăimântător de neaşteptat. Operaţiile de salvare începute în zori au continuat în timpul dimineţii. În cinci ore, mai mult de 700 de răniţi au fost salvaţi. O duzină de rechini au fost ucişi cu focuri de armă de către marinarii aflaţi pe ambarcaţiunile de salvare şi pe punţile distrugătoarelor.

Până în zorii zilei, când câte o barcă a început să aducă pe plajă oamenii plini de păcură şi pe jumătate îmbrăcaţi, nimeni pe ţărm nu era la curent cu rezultatele luptei desfăşurate pe mare. Relatările incoerente ale supravieţuitorilor extenuaţi sugerau că înverşunata acţiune avusese loc poate undeva în larg, concluzie confirmată de prezenţa transportoarelor, dintre care unele descărcau încă materiale. Că marina militară era încă pe aproape

[99] Theodore Roscoe, United States Destroyer Operations în World War II, Institutul Naval al Statelor Unite, Annapolis, Md., 1953, p 172.

– sau că navele sale de desant se aflau pe acolo – era un semn de bun augur.

Dar comandantul lor era acum un om grăbit. Înainte de 6,00 a.m. Turner avea destule informaţii de primă mână care să-i permită să înţeleagă amploarea tragediei din noaptea precedentă. În adevăr, la ora 5,00 amiralul a ordonat crucişătorului *Canberra* ca ori să i se alăture imediat, ori să fie abandonat. Cum nava era înclinată foarte mult şi nu putea nici să se deplaseze şi nici să facă uz de cârmă, nu era de ales, aşa că *Patterson* şi *Blue* s-au apropiat de ea ca să-i ia echipajul. Două ore mai târziu nava era torpilată de un alt distrugător american. *Astoria* încă mai plutea, dar eforturile de a o salva nu-i erau de niciun ajutor. Ea s-a scufundat la câteva minute după prânz.

Deşi la Savo navele lui Mikawa au suferit numai stricăciuni superficiale, iar echipajele au înregistrat doar câteva pierderi, nu tuturor le-a fost scris să se reîntoarcă, la adăpost, în insulele Bismarck. Cum crucişătoarele sale victorioase se retrăgeau în sus pe „The Slot“, Mikawa a transmis, prin semnale, lui Goto să iasă din formaţie împreună cu *Aoba, Furutaka, Kinugasa* şi *Kako* şi să se îndrepte spre Kavieng. Amiralul, la bordul lui *Chokai,* s-a îndreptat către Rabaul acompaniat de *Tenryu, Yubari* şi de distrugătorul *Yunagi.* Spre sfârşitul zilei, fiecare grup s-a aflat în deplasare către portul desemnat, navigând cu viteză convenabilă. În zorii zilei de luni, cele patru crucişătoare, cu destinaţia Kavieng, acum acoperite de un avion aflat în patrulare antisubmarină, s-au întors cu 90° la stânga şi s-au îndreptat către portul aflat la mai puţin de 70 mile, unde îi aştepta un binemeritat bun-venit.

Kako, ultimul în coloană, nu se va bucura de acesta. La ora 8,00 a.m., speranţa sa de viaţă era de exact 13 minute, pentru că în acel moment, locotenent-comandorul John R. Moore, de pe submarinul S-44, l-a ales drept ţintă. Moore l-a urmărit câteva minute. Apoi, la distanţa de 700 de yarzi, a lansat torpilele din prova. La 8,08, patru torpile au spintecat crucişătorul *Kako,* care în cinci minute a dispărut. În vuietul de deasupra, S-44 a alunecat liniştit mai departe.

Nici pentru aliaţi bilanţul acestei bătălii nu era încă complet. Distrugătorul *Jarvis,* greu avariat sâmbătă după un raid aerian, a început, curând după atac, să se retragă încet, către vest. El a trecut miraculos, fără a fi avariat prin învălmăşeala de la Savo. Reperat, duminică, de unul dintre avioanele de cercetare ale lui

Fletcher, la sud de Cap Esperance, exact după răsăritul soarelui, *Jarvis* înainta cu greu către sud-vest cu prova scufundată şi lăsând o dâră de păcură. Aceasta a fost ultima ştire despre el. S-a considerat că s-a scufundat cu toţi marinarii.[100] Pierderea lui *Jarvis* a adăugat 247 de nume la totalul pierderilor de la Savo. Aproape 1.300 de marinari aliaţi au murit; alţi 700 au suferit arsuri sau au fost răniţi. Pierderile japoneze au fost cu mai mult sub o zecime din totalul pierderilor aliaţilor.

În raportul său, prin radio, către comandantul-şef al Flotei Combinate, Mikawa a enumerat cinci crucişătoare grele şi patru distrugătoare scufundate şi alte nave avariate. El a afirmat că două crucişătoare s-au retras. Mikawa exagera într-o măsură oarecare mărimea exactă a pierderilor aliaţilor, dar el şi oamenii săi meritau din plin mesajul de felicitare care îi aştepta la Rabaul:

„Apreciez lupta grea şi curajoasă a fiecărui om de pe navele aflate în subordinea dv. Eu aştept ca dv. să exploataţi rezultatele şi să faceţi toate eforturile pentru a sprijini forţele terestre ale armatei imperiale care sunt acum angajate într-o luptă pe viaţă şi pe moarte”[101].

semnat,
Yamamoto Isoroku

În Japonia, presa şi radioul triumfau în mod justificat. Titlurile de o şchioapă şi comentatori emoţionaţi anunţau „mari rezultate în război… unice în istoria universală”. Parăzi de amploare, în cinstea victoriei, s-au desfăşurat în fiecare oraş; la Tokyo, mulţimea bucuroasă umplea străzile. Ca rezultat al bătăliei de la Savo, proclama Radio Tokyo, Australia „a devenit în mod absolut un orfan al sud-vestului Pacificului”. Douăzeci şi patru de nave de luptă şi unsprezece transportoare „pline ochi cu infanterişti marini” au fost scufundate!

Camera nobiliară a hotărât să trimită imediat ministrului marinei un certificat de gratitudine. În emisiunea în limba engleză din 15 august, ascultătorii (care includeau şi pe infanteriştii marini de la Guadalcanal şi Tulagi) erau informaţi că Flota Statelor Unite nu mai are acum portavioane în stare operativă, că toate au fost

[100] Presupunerea era corectă. Distrugătorul a fost atacat de avioane torpiloare în după-amiaza zilei de 9 august. Membrii echipajului lui sunt incluşi în lista de pierderi întocmită de Morison, op. cit., vol. V, p. 63, nota 52.
[101] Japanese Eighth Fleet War Diary, p. 7.

„făcute bucăţi în bătăliile din Marea Coralilor şi Midway”. Comentatorul a adăugat că Oceanul Pacific era acum sub controlul japonezilor. Infanteriştii marini din insulele Solomon erau numiţi „insecte de vară care au căzut singure în foc”. Acest stil bombastic a fost salutat cu înjurături, în locul unde asta cu adevărat conta.

Pe măsură ce propagandiştii de la Tokyo creşteau cifra pierderilor aliaţilor, tot mai multe laude erau aduse flotei, a cărei „forţă atât de mare şi de neînţeles (sic) pentru inamic” a anihilat „resturile” anglo-americane şi a izolat Australia. Infanteriştii marini, care ascultau transmisiunile la radio, erau asiguraţi de „o moarte sigură”, ce va sosi în timp scurt, iar Marinei Statelor Unite i se comunică că era încă „destul spaţiu pe fundul Pacificului pentru mai multe flote americane”[102].

Hotărârea amiralului japonez de a se retrage, atunci, a fost aspru criticată. El a fost, de fapt mustrat în particular şi într-un mod politicos de amiralul Yamamoto. Ar fi trebuit, se spunea, să fi mers după transportoare. Dar asupra lui plana în acea noapte ameninţarea aviaţiei portavioanelor lui Fletcher. El era pe deplin conştient că dacă piloţii americani atacau coloana, cu precizia şi hotărârea cu care au făcut-o la Midway, navele sale ar fi fost distruse, iar victoria în mod complet anulată. Ceea ce nu putea el şti era că Fletcher se dusese deja de mult, fiind „plecat”, cum spunea Turner, „spre alte regiuni”.[103] Acţiunea lui Mikawa trebuie judecată în lumina informaţiilor ce le avea la dispoziţie în momentul când lua hotărârea sa vitală. Pentru că în adevăr era vitală. Dacă ar fi pătruns între transportoare, fără îndoială că le-ar fi distrus. Dar, la acea dată, Mikawa nu considera, asemenea majorităţii contemporanilor săi de rang înalt din armata de uscat şi marina japoneză, că pericolul ce plana asupra Guadalcanalului era serios. Americanii erau puţini la număr, foarte dispreţuiţi ca luptători, şi alungarea lor urma să fie realizată la timpul cuvenit de armata imperială. Mai mult, concepţia unei acţiuni decisive cu nave de suprafaţă, *Yogeki Sakusen,* domina gândirea acestui amiral. Ţintele potrivite pentru navele de luptă erau navele de luptă. Aceasta era gândirea sa dogmatică.

---

[102] Toate citatele din acest paragraf, precum şi din cele doua paragrafe precedente sunt luate după înregistrările emisiunilor radio japoneze (Arhivele Naţionale, Washington, D.C.).

[103] Naval Administration (Administraţia Navala).

La Pearl Harbor şi Washington, reacţia oficială „se manifesta” printr-o tăcere profundă. Primele rapoarte, incomplet alcătuite, sugerau înfrângerea; detaliile ce se amplificau indicau aproape un dezastru. Era clar că nimic nu putea fi divulgat presei, și purtătorul de cuvânt a lui King s-a limitat la o declarație laconică, afirmând că operațiile erau ”în desfășurare”. Incapabilă să afle informații clare de la Ministerul Marinei care era refractar, revista Time a decis în final, să dea publicităţii faptele de vitejie ale marinei, chiar dacă comandantul ei suprem nu ar fi voit, și pe 24 august a dezvăluit că în noaptea de 8 august:

„crucișătoare și distrugătoare au încercat să lovească flota de invazie. Lupii de mare ai Statelor Unite se rugau de mult timp să aibă un astfel de prilej: prima încercare reală tun contra tun dintre forțele navale de suprafață ale Statelor Unite și Japoniei. Rezultatul: o ciomăgeală pentru japonezi”.[104]

Pentru prima oară, dar nu pentru ultima, Radio Tokyo furniza o informație mai autentică decât revista săptămânală americană.

Un raport complet și oficial al acestui prăpăd a fost reținut, spre a nu fi divulgat poporului american, timp de câteva săptămâni. King știa că punerea în circulație a unor amănunte concrete ar fi servit numai la scăderea moralului, la știrbirea prestigiului marinei, dând în același timp ajutor și liniște inamicului. Și el știa, de asemenea, că atunci când pierderile navale ale aliaților ar fi în sfârșit dezvăluite, inevitabila vânătoare pentru un țap ispășitor ar începe. Pentru o parte a presei americane, contraamiralul Crutchley era parcă croit pentru acest rol. Desigur, acest contraamiral lipsit de valoare trebuia să-și aibă partea sa de responsabilitate, dar și mulți alții, de asemenea, trebuia să și-o poarte pe a lor.

Chiar dacă dispunerea navelor din siguranţă invita la înfrângere prin lovituri separate, planul lui Crutchley a fost examinat şi aprobat de Turner.[105] Din nefericire, nici el şi nici subordonatul său britanic nu erau familiarizaţi cu posibilităţile şi limitele staţiilor de

[104] „Time”, nr. 24 august, 1942, p.25....

[105] Privită retrospectiv, această divizare a unor importante forțe disponibile, pentru a acoperi căile de acces, ne apare ca o greșeală certă; dar, având în vedere că amiralul nu dispunea de informaţii clare cu privire la forţa şi intenţiile inamicului, hotărârea adoptată părea, la timpul respectiv, cel mai normal lucru de făcut“ (sublinierea mea – S. G.). (Căpitan S.W., R.N. Roskill, The War at Sea 1939–1945, vol. II, The Period of Balance Her Maiesty’s Stationery Office, London, 1956, p.224)

radiolocație de cercetare de pe cele două distrugătoare din supraveghere, cărora li s-au desemnat astfel de poziţii încât masele de pământ învecinate făceau semnalele radar fără înţeles.

Transmiterea informaţiilor a fost defectuoasă în cel mai înalt grad. Analiza făcută de Turner a fost dezastruoasă. Transmisiunile erau execrabile. Acest aspect al situaţiei a fost bine rezumat:

„Sistemul material s-a poticnit, ceea ce este de înţeles luând în consideraţie tehnica existentă atunci la dispoziţia flotei, dar cea mai serioasă eroare a fost cea umană, greşeala comandanţilor de a nu comunica celorlalţi informaţiile pe care fiecare le poseda. Noaptea a fost plină de întreruperi tragice în lanţul informaţiilor. Amiralul Crutchley nu a spus crucişătoarelor din grupurile de nord sau de sud că a părăsit poziţia şi nici nu a raportat amiralului Turner că nu şi-a reluat locul în formaţia de siguranţă. Gruparea sudică nu a informat-o pe cea de nord că era atacată de inamic, deşi aceste minute de avertizare erau vitale pentru ea. Amiralii Turner şi Crutchley nu au transmis nici unuia din grupuri o apreciere a situaţiei aşa cum o ştiau ei la miezul nopţii, cea mai dăunătoare omisiune fiind ştirea că portavioanele au fost retrase. Dacă s-ar fi ştiut acest lucru, orice avion care ar fi survolat zona trebuia să fie imediat considerat ca fiind inamic. Fiecare comandant dormea pe o pătură de presupuneri, fiecare cu a lui şi puţin diferită de a celorlalţi, dar toate greşite şi fiecare s-a trezit în coşmarul zdrobitor al morţii”.[106]

Comandanţii navelor şi echipajele nu erau familiarizaţi cu dificultăţile şi riscurile luptei pe timp de noapte. Atât *Quincy* cât şi *Vincennes* erau recent transferate din Flota Atlanticului unde în timpul precedentelor 15 luni niciuna dintre ele nu întâlnise inamicul, nu participase la aplicaţii de noapte şi nu executase acţiuni de pregătire de luptă pe timp de noapte.[107]

Ulterior, Turner a discutat cu mulţi supravieţuitori de la Savo. El a constatat că foarte puţini dintre ei aveau vreo cunoştinţă despre solicitările pe care le implică lupta. Un număr din oamenii, care erau plătiţi să fie treji, dormeau. Numai puţini din ei erau pregătiţi psihologic; nicio navă pe care ei erau îmbarcaţi nu era pregătită

[106] Richard F. Newcomb, Savo, *The Incredible Naval Debacle off Guadalcanal*, Holt, Rinchart şi Winston, New York 1961, p 235. Newcomb a întreprins o investigaţie completa a acestei bătălii, fapt reflectat în concluzii.

[107] Ghormley, op. cit., p. 25.

sub aspect material. Toate navele erau într-o situaţie foarte rea în ceea ce priveşte prevenirea incendiilor la bord.[108] Încărcarea fără grijă, în partea superioară a navei, a benzinei de aviaţie cu înalta cifră octanică şi a altor materiale inflamabile, a dus la pierderea mai multor nave şi a sute de vieţi. Ofiţerii şi marinarii au probat, în mod repetat, curajul lor la Savo, dar vitejia singură nu este suficientă.

Comanda superioară a flotei a făcut faţă celei mai grele situaţii. Comandantul Forţei Expediţionare a etalat o exagerată lipsă de judecată, pentru a nu spune mai mult. Nici comandantul zonei nu s-a remarcat în mod deosebit, el care a absentat de la cruciala consfătuire de la Koro şi nu l-a împuternicit pe şeful său de stat major să vorbească acolo, în numele său, şi cu tot sprijinul autorităţii sale. Din nou, totuşi, trebuie să încercăm să vedem situaţia în lumina informaţiilor aflate atunci la dispoziţia lui King şi Nimitz. Au trecut săptămâni până când un raport clar despre Savo avea să ajungă la cunoştinţa fiecăruia din ei. Până când să aibă suficiente elemente pentru a analiza situaţia în mod obiectiv, bătălia de la Savo a fost depăşită de alte evenimente explozive. Poate că era, în esenţă, o problemă ce se exprima prin zicala: „Mai bine să-ţi pară rău că ai tăcut, decât că ai zis“.

*

La prânz, în următoarea zi de la derularea acestui eveniment care aducea a catastrofă, transportoarele și cargourile lui Turner au început să cheme şi să ridice la gruie bărcile şi mai târziu, după-amiază, ultimele din navele lui, însoţite de *Australia, Hobart, San Juan* şi, *Cicago* care abia înainta, au dispărut către est prin Canalul Lengo.

Infanteriştii marini erau singuri.

[108] Ibidem, p. 87-88

6. „NOI AM PUS VÂRFUL PICIORULUI”

La ora 9.00 a.m. în această duminică, Vandegrift a convocat statul său major şi pe comandanţii de regimente. După ce a făcut câteva consideraţii pesimiste asupra consecinţelor bătăliei navale, generalul a ordonat:

1) Viitoarele acţiuni terestre să fie restrânse la viguroase patrulări.
2) Lucrările de apărare să fie imediat organizate pentru a respinge un eventual atac dinspre mare.
3) Proviziile să fie mutate în depozite provizorii de campanie, dispersate.
4) Terenul de aviaţie să fie pregătit pentru a asigura executarea unor acţiuni aeriene cât mai devreme posibil.

Subunităţile stabilite au plecat să îndeplinească aceste ordine şi spre seară a fost creat un cordon rudimentar de apărare a plajei, întinzându-se de la râul Ilu Tenaru către vest, în jurul zonei Lunga şi de acolo către un punct la aproximativ 1000 de yarzi vest şi sud de Kukum.[109] Această fâşie de siguranţă cuprinzând efective puţine a fost întărită cu tunuri de 37 mm şi mitraliere de calibru 50 îngropate în adăposturi astfel amplasate încât să poată respinge debarcarea japonezilor pe care generalul o considera iminentă.

Vandegrift a mutat un batalion într-o poziţie centrală ca rezervă a Forţei de debarcare; el a păstrat controlul asupra tancurilor şi autotunurilor semi-şenilate de 75 mm. În timpul zilei, colonelul Robert H. Pepper, care comandă Batalionul 3 apărare, şi-a amplasat tunurile sale mobile a.a. de 90 mm lângă aerodrom.[110] Toate acestea necesitau o extraordinară cantitate de muncă, dar, către luni seară, Vandegrift a considerat că pregătirile sale au

[109] Râul care limita perimetrul spre est era Ilu și nu Tenaru, cum este arătat pe hărțile infanteriei marine. Vandergrift avea la dispoziție cinci batalioane de infanterie pentru a apăra un front de peste 10.000 de yarzi.

[110] Cele patru tunuri navale de 5 inch ale lui Pepper nu au sosit până la începutul lunii septembrie.

progresat suficient pentru a garanta o primire fierbinte atacatorilor de pe mare.

Din nefericire, fuseseră debarcate numai 18 bobine cu sârmă ghimpată; magaziile navelor ce se reîntorceau la Nouméa conţineau mii de saci de nisip, ca şi toate uneltele necesare grupelor, plutoanelor şi companiilor. Topoare, fierăstraie, sape de foraj, lopeţi, cazmale, cuțite, târnăcoape. Nici mine antitanc şi nici anti-infanterie nu erau, iar lipsa lor nu putea fi compensată cu altceva. Sacii împletiţi din paie de orez, lăsaţi de japonezi, s-au dovedit cei mai buni înlocuitori ai sacilor de nisip aflaţi acum în drum către Noua Caledonie.

Inventarul echipamentului capturat a dezvăluit o bogată pradă care a atenuat într-un anume grad lipsa de tehnică de geniu necesară pentru terminarea pistei. Au fost puse rapid în funcţiune patru tractoare grele, şase compresoare pentru drumuri, două locomotive pe benzina cu vagoneţi pâlnie şi o duzină de camioane Chevrolet neavariate de bombe şi de proiectilele trase de pe nave. Geniştii se confruntau cu o problemă dificilă. Japonezii lucraseră de la amândouă capetele terenului către mijloc, iar acolo era o adâncitură lungă de aproape 200 de picioare care cerea o umplutură de aproximativ 7000 de yarzi cubi. Excavatoarele cu cupă, autocamioanele basculante, screperele și grederele se aflau în magaziile navelor. Dar, într-unul din primele valuri ale debarcării fusese descărcată o preţioasă unealtă de geniu – un buldozer de mărime mijlocie, care, cu buldozeristul său experimentat valora, în astfel de circumstanţe, mai mult decât greutatea lui în aur.

Se făceau simţite acum şi alte lipsuri. Staţii de radiolocaţie de cercetare, aparatură radio pentru legătura sol-aer, sirene pentru alarmare, aparatură de cercetare topografică, cartografiere şi reproducerea hărţilor – toate acestea erau acum în drum către sud. Dar japonezii, prevăzători, creaseră un sistem de alarmă antiaeriană eficient și lăsaseră în urma lor un sortiment remarcabil de instrumente de desen de calitate superioară.

Pe 9 august, cei mai mulţi militari din infanteria marină de pe Guadalcanal transportau provizii şi săpau adăposturi. Alţii erau în patrulare. Una dintre aceste patrule, o echipă de cercetare formată din 12 oameni a început să cerceteze râul Matanikau, la o milă şi jumătate vest de Kukum, un curs de apă inaccesibil, care nu poate fi trecut prin vad. Infanteriştii marini au ajuns pe malul

de est fără niciun incident, dar într-un punct, trecând prin apa adâncă până la glezne peste un banc de nisip de la gura râului, au fost atacaţi cu foc. Un ofiţer a fost ucis şi mai mulţi soldaţi răniţi. În ziua următoare o patrulă de forţa unui pluton a reluat trecerea, dar a fost alungată înapoi pe malul de est. Deoarece în timpul incursiunilor executate spre est şi către Lunga nu au mai fost întâlnite forţe inamice, presupunerile că japonezii au fugit către vest apăreau acum în mare măsură, verosimile. Muncitorii coreeni – „termite" pentru cei care i-au ţinut prizonieri – au furnizat mărturii care confirmau situaţia. Un marinar japonez, un tip morocănos purtând o uniformă albă cu guler şi manşete albastre, a fost capturat pe 12 august. După o interogare foarte lungă, care a inclus şi câteva păhărele de rachiu medicinal, el a fost nevoit să afirme, cu părere de rău, că sute dintre camarazii săi flămânzesc în junglă şi sunt dornici să se predea. Informaţia respectivă confirma de fapt conţinutul unui raport ciudat pe care ofiţerul cu cercetarea îl primise în ziua precedentă, când o patrulă văzuse un „steag alb" desfăşurat pe malul de vest al râului Matanikau. Toate acestea au fost suficiente pentru locotenent-colonelul Goettge, care a hotărât să cerceteze personal situaţia. În timpul cinei profitând de prezenţa lui Vandegrift, Goettge i-a prezentat propunerea sa. Generalul nu a fost entuziasmat de cele ce i se propuneau. Dar cum şeful cercetării insista, comandantul diviziei a acceptat, în final, ca Goettge să conducă, personal, o patrulă în zona unde a fost văzut steagul alb. Ca urmare, colonelul a adunat imediat 25 de oameni, cei mai mulţi dintre ei din secţia sa de cercetare. Puţin înainte de miezul nopţii, ei s-au îmbarcat la Kukum într-o şalupa Higgins.

Nu se vor cunoaşte niciodată detaliile complete ale tragediei pe care a trăit-o această expediţie imprudentă. Cei trei supravieţuitori au fost de acord că patrula a debarcat exact la vest de Matanikau, pe la miezul nopţii, când au fost descoperiţi de japonezi şi, practic, nimiciţi într-un schimb de focuri care a durat mai puţin de cinci minute. Cei trei au reuşit să scape înotând, strecurându-se către est. Au ajuns la avanposturi în zori, epuizaţi, cu mânile şi genunchii sfâşiaţi de corali. Niciodată nu s-a aflat nimic mai mult despre soarta lui Goettge ori despre soarta acelora care, probabil, au pierit odată cu el.

Chiar înainte ca şeful cercetării să plece în misiunea din care nu s-a mai întors, un avion *Catalina,* pilotat de aghiotantul

contraamiralului „Slew“[111] McCain, a aterizat pe pista numită mai târziu „Henderson Field”, în onoarea unui pilot al unui bombardier în picaj, aparţinând infanteriei marine, ucis în bătălia de la Midway. Acesta a fost primul avion care a folosit pista ce tocmai fusese terminată de geniştii infanteriei marine. Pista încă nefinisată, lungă numai de 2.600 de picioare, nu dispunea de căi de rulare, adăposturi blindate pentru avioane şi nici de un sistem de drenaj. Dar aghiotantul lui McCain a avizat-o ca fiind corespunzătoare pentru acţiunile aviaţiei de vânătoare.

La 9 august, vremea rea a ţinut pe pământ pe „vulturii” Rabaulului, dar în fiecare dintre zilele următoare ei au bombardat puternic acest aerodrom rudimentar. În clipa când suna încetarea alarmei, geniştii, cu multă vigoare, umpleau gropile făcute de bombe. De la 12 august, tunurile antiaeriene ale lui Pepper au început să „glăsuiască”. Câteva zile mai târziu, de la Flota 11 aeriană se raporta la Tokyo că într-un raid de zi, cinci bombardiere *Betty* au fost avariate serios: „Tunurile a.a. inamice s-au dovedit a fi destul de precise”. Bombardierele, prevenite la timp, au urcat de la 10 la 25 de mii de picioare, ceea ce a avut drept consecinţă scăderea preciziei lansării bombelor.

Sosirea promiselor avioane ale infanteriei marine era acum aşteptată cu nerăbdare. Cu fiecare zi geniştii extindeau pista. Cu dinamita japoneză, ei au înlăturat obstacolele constituite din copacii care acopereau capătul de nord şi cu trei piloni de compactat pământul, acţionaţi de compresoare de aer japoneze, îndesau cu sârguinţă noile rambleuri, săpate de târnăcoapele şi lopeţile japoneze, şi aduse pe şantier în camioane japoneze, alimentate cu benzină japoneză.

Tot ce rămăsese de la inamic era utilizat judicios. Pionierii foloseau grinzi japoneze pentru a construi poduri şi material japonez de construcţii hidrotehnice pentru repararea molurilor de acostare japoneze avariate de bombardamentul din ziua Z. Bucătarii preparau mâncarea pe sobe de campanie alimentate cu petrol japonez. Infanteriştii marini stăteau la coadă pentru a folosi latrinele construite din cherestea veche japoneză şi apărate de muşte cu perdele japoneze. Când sirena japoneză anunţe apropierea avioanelor japoneze, infanteriştii marini se aruncau în tranşee săpate de japonezi. Toţi soldaţii fumau ţigări japoneze, beau bere japoneză şi ascultau Radio Tokyo.

---

[111] Slew = ucigaş; Poreclă dată amiralului. (n. tr.).

Unii combinau raţiile lor de campanie cu conserve japoneze de plante marine, mâncând din boluri japoneze cu beţişoare japoneze; puţinii norocoşi se îndopau cu carne de crab japonez şi delicioase bucăţi de carne de vacă conservată în sos de soia, şi încheiau masa cu zahăr candel şi *sake* sorbit pe îndelete din cupe japoneze. Mulţi scriau scrisori pe hârtie de orez japoneză, socoteau pe un abac japonez numărul zilelor când avea să expire înrolarea lor, foloseau moneda de ocupaţie japoneză pentru a cumpăra amintiri japoneze. Un sergent de artilerie a deschis un mic curs pentru aranjamentul florilor în stil japonez; manualul său era o carte minunat ilustrată recent apărută la Tokyo.

Pe Tulagi, Merritt Edson petrecea câteva ore zilnic citind în traducere engleză „Istoria scurtă a Japoniei”; un comandant de companie, care „eliberase” un patefon „Victrola” şi o colecţie de discuri de la magazinul din Carpenter’s Wharf, asigura o muzică adecvată în timpul cinei la popota coloneilor. În acele zile, gluma făcută frecvent era că infanteriştii marini pot să schimbe prin troc ofiţerul cu intendenţa al corpului, pentru individul care este omologul lui la Tokyo. „Oamenii sunt bine, au un moral bun şi, mulţumesc lui Dumnezeu, încă sunt sănătoşi” raporta generalul lor comandantului.[112]

Infanteriştii marini pălăvrăgeau bucuroşi despre perspectiva întoarcerii în trei săptămâni în Noua Zeelandă. De îndată ce vor sosi „forţele de garnizoană” ale armatei de uscat, „eroii” din insulele Solomon se vor îmbarca și vor naviga pe mările de azur către sud, pentru a întâlni acolo tinere femei captivante şi poate amabile; vor mânca dimineaţa friptură şi ouă şi vor lua cu asalt barurile din Wellington şi Auckland. Dar erau şi unii care vedeau situaţia altfel.

Unul dintre ei era generalul-maior Miliard F. Harmon, ofiţerul cel mai mare în grad al armatei de uscat din zona lui Ghormley. Sub ComSoPac, Harmon comanda toate unităţile terestre şi aeriene ale armatei de uscat a S.U.A. din Pacificul de Sud. Amândoi, el şi şeful său de stat major, generalul de brigadă Nathan B. Twining (fratele mai mare al adjunctului ofiţerului cu operaţiile din comandamentul lui Vandegrift) erau realişti, cu capul limpede, şi amândoi erau sceptici cu privire la capacitatea marinei de a menţine poziţia câștigată. Pe 11 august, Harmon a pus pe hârtie temerile sale, într-o notă personală adresată generalului Marshall:

---

[112] „Scrisoare”. Vandergrift către Holcomb, 22 august.

„Lucrul care mă îngrijorează pe mine, mai mult decât orice altceva în legătură cu operaţia Solomon, este faptul ca noi nu suntem pregătiţi pentru a exploata succesul... Pot infanteriştii marini să menţină poziţia? Este loc considerabil pentru îndoială.“[113]

Harmon nu era pesimist; era în adevăr destul loc pentru îndoiala. Din fericire, această scrisoare sumbră nu a căzut în mâinile presei americane, ai cărei reprezentanţi din Washington erau acum avizi de orice fărâmă de informaţie.

Şi mijlocul lui august 1942, fărâmiturile erau hrana lor zilnica – cel puţin în măsura în care marina era implicată. Patru săptămâni după Savo, amiralul King a binevoit să scape foarte puţine de pe masa sa. În această perioada, ofiţerul pentru informaţiile publice l-a întrebat, în mod repetat ce să spună reporterilor care îl silesc pe el în fiecare zi, să le dea ştiri despre insulele Solomon. „Nu le spune nimic“ – bufnea exasperatul King – „Când se va termina, spune-le cine a câştigat“.

*

„La câteva zile după Savo, japonezii au tras concluzia ca Marina Militară a Statelor Unite nu mai era o ameninţare pentru ei în apele dintre Guadalcanal și Tulagi și zilnicde la 11 august, un crucişător sau câteva distrugătoare japoneze defilau insolent, în sus şi în jos, în afara razei de acţiune a vechilor tunuri navale de 5 inch ale colonelului Pepper. Câteodată, un submarin ieşea la suprafaţa, cu neruşinare, pentru a bombarda, leneş, Tulagi și a vâna şalupele Higgins care treceau încoace şi încolo.

În dimineaţa zilei de 12 august, observatorii de pe Tulagi au fost primii martori la una dintre acele întâmplări „de-a hoţii şi vardiştii“. În jurul orei zece, un post de observare a semnalat două şalupe Higgins, la doua mile în larg. Nimeni nu a dat mare atenţie; aceasta era prima cursă din ceea ce se aştepta să devină un transport obişnuit de poştă şi pasageri. Dar în câteva clipe a deveni evident fiecăruia dintre spectatori că el era martorul celei

[113] World War II Archives, Alexandria, Va, „Scrisoare”. Comandantul general al Pacificului de Sud (ComGenSoPac) către Șeful Statului major al armatei de uscat a Statelor Unite, 11 august 1942, OPD 318; PTO1.

mai dramatice dintre toate scenele imaginabile: o adevărată cursă între viaţă şi moarte. La 3.000 de yarzi vest de încrezătoarele şalupe Higgins, o namilă neagra s-a ridicat, încet, din apele frământate. În timp ce submarinul se întorcea către şalupe, figuri îmbrăcate în alb au ieşit din turelă şi au alergat să manipuleze tunul sau din faţă. Oamenii din şalupele Higgins l-au observat în ultimul moment. Stropii de apă au început să zboare din provele lor când comandanţii au ambalat motoarele. Deodată un fum albastru s-a ridicat dintr-o şalupă, care a încetinit.

„Isuse, motorul ei s-a stricat!“, a spus un infanterist marin cu vocea sugrumată de plâns. Pe când oamenii disperaţi de pe ţărm înjurau şi se rugau, şalupa din faţă a încetinit mersul până a ajuns a se târî, iar a doua a alunecat de-a lungul ei şi echipajul şi pasagerii s-au îngrămădit din nava lor în cealaltă, care a ţâşnit înainte. Un gheizer de 30 de picioare s-a ridicat la 100 de yarzi în spatele şalupei ticsite, al doilea, la o distanţa egala, în faţă. Submarinul greşise ţinta. El se apropiase la mai puţin de o milă, iar şalupa Higgins mai avea o milă de parcurs până să ajungă, în siguranţă, în portul Tulagi.

În acest moment critic, patru trombe de apă au udat, până la piele, pe japonezii care mânuiau tunul de pe punte. Şi astfel, pentru prima dată, o baterie samarizată de artilerie a infanteriei marine americane a demonstrat o eficienţă care avea să devină proverbială în Pacific. Un proiectil din cea de-a doua salvă a lovit submarinul. Servanţii tunului s-au îngrămădit prin tambuchiul turelei – şi submarinul japonez a intrat în imersiune. În câteva minute şalupa Higgins s-a răsucit cu bordul către Carpenter’s Wharf (Debarcaderul dulgherului) şi a acostat[114].

---

[114] Autorul a fost martor la incident. Bateria era una dintre acelea aflate sub comanda maiorului Manley L. Curry, al cărui batalion nr. 3 din Regimentul 10 infanterie marină a debarcat pe Tulagi. Un bilanț al acestui episod , reflectând punctul de vedere al unuia dintre cei de pe șalupă, este redat în Richard Tregaskis Guadalcanal Diary, Blue Ribbon Books, Garden City, N.Y.,1943, p. 75-78.
Mai târziu exact după o săptămână, a fost întreprinsă o măsură de răzbunare. În dimineața zilei de 19 august, două distrugătoare, Hagikaze și Yamakaze, s-au apropiat de Tulagi și au început să bombardeze impertinenta baterie americană care îndrăznise să deschidă focul asupra submarinului. În timp ce erau astfel angajate, cele doua distrugătoare au fost atacate de o formație de trei avioane de bombardament B–17. O bombă bine țintită a lovit Hagikaze între turela pupa și etambou. Supraveghetorii de pe țărm au ovaționat nebunește când au văzut izbucnind flăcări și fum. Distrugătorul a pierdut din viteză și a început să se învârtească în cercuri dezordonate. După ce cârma a fost reparată, acesta a făcut cale întoarsă escortat de Yamakaze, a reușit să părăsească lupta.

*

Trei zile mai târziu, nave americane au apărut în radă la Lunga, primele nave care, după o săptămână de la plecarea lui Turner, îi călca apele. Acestea erau transportoarele rapide (transformate din distrugătoare) *Little, McKean* şi *Gregory.* Ele aduceau un mic detaşament al infanteriei marine specializat în acţiuni aeriene, condus de maiorul Charles H. Hayes, 400 de butoaie cu benzină de avion, aproape 300 de bombe, benzi de muniţie pentru armamentul de pe avioane, unelte şi piese de schimb. Alţi pasageri importanţi erau ensign George W. Polk şi un grup de soldaţi afectaţi la „CUB One“, o unitate de întreţinere a bazelor aviaţiei flotei. Cei din CUB erau atunci indiferenţi infanteriştilor marini, dar curând, ei au învăţat să-i îndrăgească pe oamenii ensign-ului Polk. Această acţiune l-a determinat să vorbească presei pe ofiţerul amiralului King însărcinat cu relaţiile cu publicul; în ziua următoare, ziarul „New York Times” a publicat, sub titluri mari, ştiri potrivit cărora infanteriştii marini îşi „ÎNTĂRESC STRÂNSOAREA” asupra insulelor Solomon, „în timp ce MARINA CONTINUĂ SĂ ADUCĂ PROVIZII”. Potrivit corespondentului financiar al acestui ziar deosebit de serios, confirmarea oficială de către Marina Statelor Unite a faptului că avea situaţia sub control ferm a generat un entuziasm considerabil pe Wall Street, unde cursurile la bursă „au crescut cu 1 la 2 puncte”. Reporterul ziarului „Herald Tribune” s-a arătat sceptic şi s-a mărginit la observaţia moderată că „negociatorii profesionişti erau dispuşi să meargă pe linii colaterale, aşteptând rezultatul invaziei insulelor Solomon. „Profesioniştii erau însă sortiţi să fie pe linii colaterale” o perioadă considerabilă.

Documentele japoneze ale perioadei dezvăluie un curios amestec de mistificare şi de crescândă satisfacție. De ce nu se întăreau acei americani liniștiți? Dacă ei erau cu adevărat abandonați pe aceasta „insulă fără importanţă", în mod indiscutabil puteau fi lichidați fără riscuri considerabile. Dar întâi era de dorit să se stabilească contactul cu efectivele japoneze înfometate de la vest de Matanikau. Astfel, pe 16 august, distrugătorul *Oite* a debarcat, în plină zi, provizii și un detaşament format din 200 de oameni din Regimentul 5 Sesebo SNLF din (Forţa specială navală de debarcare). În ziua precedentă, avioane de transport lansaseră coșuri conținând alimente, muniţie pentru

armamentul ușor de infanterie, medicamente şi mesaje de încurajare. Multe containere au căzut în liniile infanteriștilor americani; într-unul a fost descoperit un mesaj de rău augur: „Ajutorul este pe drum! Banzai!“[115]

Desigur, aceasta l-a influenţat pe Vandegrift să ordone lui Rupertus trimiterea pe Guadalcanal a Batalionuiui 2 din Regimentul 5 infanterie marină, a raiderilor şi paraşutiştilor de pe Tulagi, îndată ce deplasarea lor era posibilă.

Şi acum o nouă problema, una care a devenit brusc urgentă şi care ameninţa în mod serios puterea de luptă a diviziei; neglijența în disciplina sanitară a favorizat răspândirea rapidă a unei acute forme de dizenterie, care făcea ca un om să slăbească cu câteva livre, în răstimpul de la răsăritul la apusul soarelui. Sute de suferinzi vizitau latrinele de câte douăzeci sau treizeci de ori pe zi, și mijlocul lui august un om din cinci era atât de slăbit că abia se putea târî singur la acele gherete rău mirositoare. Mulţi trebuiau să fie ajutaţi ca să-şi dea jos sau să-ți ridice pantalonii.

Medicul diviziei a luat măsuri de urgentă şi cazurile de dizenterie au început să scadă încet; dar în vreme ce epidemia era adusă sub control, infecţiile cu fungus au devenit obişnuite, în special la picioare. Oamenii care ştiau că situaţia le cere să se arunce într-o tranşee în fiecare oră din douăzeci şi patru, natural că ezitau să-şi scoată încălţămintea, ciorapii şi pantalonii. Cei mai mulţi infanterişti marini erau incredibil de murdari. O baie la Lunga, o experienţă de invidiat, era ceva de care foarte puţini s-au bucurat.

Pe, 17 și 18 august, Tulagi şi Guadalcanal au fost bombardate de pe mare şi în amândouă zilele avioane *Betty* au aruncat bombe cu acţiune întârziată care explodau sporadic pe pistă. Aceasta a complicat misiunile geniştilor, mai puţin numeroşi cu fiecare raid, dar nevoiţi să repare mereu pista, pentru a fi gata în orice moment să primească avioanele care urmau să sosească. Dar când? Tensiunea psihică a devenit treptat palpabilă; nu mai rămăsese aproape nimic din obişnuita atmosferă glumeaţă din timpul primelor zile, în acele condiţii de aşteptare încordată, când practic nu aveau loc lupte cu japonezii, infanteriştii marinei aruncau cuvinte pline de invective asupra „ofiţerilor escroci” care „i-au târât de fund”; asupra armatei de uscat, „pifanii care stau cu

[115] Cuvânt de încurajare (în lb. japoneză). (n.tr.)

fundul pe cămașă în Noua Caledonie”; asupra „cazematei[116] Doug” MacArthur. Infanteriştii marini ai lui Vandegrift erau mai mult decât pregătiţi pentru luptă. Ei era bolnavi de lipsa acesteia.

*

După nimicirea patrulei lui Goettge, Vandegrift se gândea să organizeze o acţiune limitată pentru a curaţa malul de vest al râului Matanikau, şi astfel să înlăture pericolul ce-l ameninţa din acea parte. Această ameninţare era desigur mai mult potenţială decât reală, cu toate acestea, japonezii aflaţi acolo, în tranşee, erau prea aproape pentru a-i da linişte; prezenţa lor arunca o umbra peste capul de pod. Astfel, la 17 august, generalul a hotărât să lovească inamicul, simultan, din trei direcţii.

Compania Love (L) din Regimentul 5 infanterie marina (căpitan Lyman D. Spurlock) se va îndrepta pe uscat către un punct situat la circa 1.000 yarzi pe râu în amonte. Va traversa, va coti către dreapta, şi va ataca către mare. Compania Baker (B) (căpitan William L. Hawkins) va angaja japonezii de pe poziţiile de pe malul de răsărit prin foc şi va traversa bancul de nisip, dacă este posibil. A treia companie (căpitan Bert W. Hardy, jr.) va înainta cu şalupa către un punct la câteva mile vest de râu, va debarca, va ocupa satul Kokumbona şi va ataca spre est. Această acţiune coordonată urma să fie precedată de o scurtă pregătire de artilerie asupra poziţiilor probabile ale inamicului.

Spurlock a ieşit din bivuacul său, unde se afla din noaptea precedentă, la 9,00 a.m., pe 19 august, şi a înaintat către nord în direcţia micului sat de coastă Matanikau. Aproape imediat va întâmpina dificultăţi, atât cu terenul necunoscut, – cât şi cu japonezii. Deşi doi comandanţi de pluton au fost ucişi şi câţiva oameni răniţi de focul automat, el a continuat să înainteze către ţărmul mării. Între timp, Hawkins, ţintuit pe malul de est al râului de un foc precis de mitralieră, era imobilizat, practic, în poziţia sa iniţială, incapabil să traverseze bancul de nisip.

Compania lui Hardy, despre care se presupunea că se va apropia de la vest, după debarcare, nu sosise pe poziţia de luptă, când cercetaşii lui Spurlock s-au oprit la liziera junglei care înconjura o îngrămădire de colibe pustii, făcute din trunchiuri de

[116] Expresie care denumea ofițerii în retragere rechemați în activitate (n.tr.)

palmieri, cunoscută sub numele de satul Matanikau. Aici militarii din avangarda au fost primiţi cu foc, la care au răspuns viguros.

Japonezii s-au adunat în grabă și înainte ca oamenii lui Spurlock să fi știut ce se întâmplă, s-au pomenit ținta primului atac curajos („banzai”) executat la baionetă, pe timp de zi, în războiul din Pacific. În mai puțin de 10 minute totul era terminat. Din front și din flancuri o jumătate de duzină de arme automate Browning au secerat atacatorii; puţinii japonezi care nu participaseră la asalt au tras câteva cartuşe şi au fugit către Point Cruz. Șaizeci și cinci de militari inamici au fost uciși; de tabăra cealaltă, 4 infanterişti marini au fost uciși și 11 răniţi.

În timpul acesta, compania lui Hardy a debarcat din șalupele Higgins în apropierea satului Kokumbona. Deplasarea lor a fost o adevărată aventură. Din cauza bombardamentelor efectuate de un submarin și mai târziu de două distrugătoare, deplasarea companiei a fost în mod justificat întârziată. Dar debarcarea s-a desfăşurat cu succes şi japonezii din Kokumbona au fugit, în derută jungla. În acest timp Spurlock a cercetat terenul a adunat armele, jurnalele cu însemnări zilnice şi alte documente, şi s-a retras cu şalupele la Kukum.

Această încleştare s-a încheiat cu un anumit succes datorită sângelui rece, hotărârii şi vigilentei căpitanului Spurlock şi a oamenilor săi. Şi deşi acea acţiune nu a avut o influenţă deosebită asupra situaţiei generale ea a oferit unele învățăminte. Ca de obicei, transmisiunile n-au funcţionat corespunzător. Radiotelefoanele s-au dovedit din nou nefolositoare în condiţiile acelui teren. Coordonarea acţiunilor unor subunităţi îndepărtate nu s-a putut asigura. Deplasarea subunităţii lui Spurlock a indicat clar cât de mult timp şi câtă energie erau necesare pentru a se asigura deplasarea prin junglă chiar a unei coloane mici. Pe 19 august i-au trebuit patru ore epuizante pentru a parcurge mai puțin de o milă.

În aceeaşi zi, Roosevelt i-a telegrafiat lui Stalin: „Noi am pus, cred eu, vârful piciorului în sud-vestul Pacificului, de unde japonezilor le va fi foarte greu să ne disloce. Noi am avut acolo pierderi substanţiale navale dar avantajul câștigat merită sacrificiul, şi avem de gând să menţinem o presiune puternică asupra inamicului”.

Probabil că şeful Executivului american nu citise încă mesajele lui Ghormley, din 16 şi 17 august, către King și Nimitz. În acestea,

ComSoPac îi prevenea pe superiorii săi că japonezii pot să recucerească Guadalcanalul, dacă nu se va da mai mult sprijin de pe portavioane și nu vor crea întăriri disponibile. Ghormley ar fi fost surprins, pentru a nu spune mai mult, dacă ar fi văzut copia mesajului preşedintelui către şeful guvernului sovietic. În acest moment, nici japonezii şi nici americanii nu aveau în Pacificul de Sud mijloacele necesare pentru a fac mai mult. Dar la Tokyo şi Rabaul, planificatorii proiectaseră deja un plan pentru a zdrobi cât mai curând posibil degetele piciorului american.

7. „MOARTEA ESTE MAI UŞOARĂ DECÂT FULGUL“[117]

În timpul dimineţii de 10 august, Statul Major General Imperial Japonez a primit un mesaj, care a confirmat aprecierile anterioare, potrivit căruia debarcările americane în insulele Solomon erau neînsemnate. Această telegramă descria pe invadatori ca pe o forţă de câteva mii de soldaţi Cu moralul scăzut şi a căror misiune era numai de a distruge aerodromul, după care să se retragă. Sursa acestei dezinformări era atașatul militar japonez de la Moscova. Marina imperială nu mai era astfel singură în acţiunea de dezorientare a armatei de uscat; chiar şi ruşii au participat la aceasta.

În după-amiaza aceleiaşi zile, amiralul Nagano s-a întâlnit cu generalul Sugiyama. Rezultatul discuţiei lor a fost un nou acord comun, care schiţa viitoarele operaţii în estul Noii Guinei şi insulele Solomon „în concordanţă cu noua situaţie”[118]. Acest document sublinia importanţa exercitării presiunii continue împotriva zonei Port Moresby şi ordona lui Hyakutake să recucerească imediat Tulagi şi Guadalcanal, cu forţele ce vor fi făcute disponibile.

Secţia armatei de uscat din Statul Major General Imperial a repartizat Armatei 17, în vederea acestei operaţii Brigada 35 infanterie, plus două regimente de infanterie întărite.

De fapt, acest ajutor, pe hârtie, nu îmbunătăţea în mare măsură situaţia lui Hyakutake. Brigada 35 era în Palaus și unul dintre regimentele de infanterie în Filipine. Unitatea cea mai apropiată de teatrul de luptă, Regimentul 28 infanterie al colonelului Kiyanao Ichiki, era la Guam, pregătindu-se să se întoarcă în Japonia. Regimentul lui Ichiki, la urma urmelor, nu răvăşise plajele de la Midway.

---

[117] Din cunoscutul cuplet inclus în Edictul Oficial al împăratului Meiji către soldați și marinari: „Moartea este mai uşoară ca fulgul; / Datoria, grea ca un, munte“

[118] Josei Ni Ozuro Tobu Nyu Giniya-Soromon Gunto Homen Sakusan Ni Gansuri Riki-Kaigun Kyotei, 10 august 1942.

Două zile mai târziu (12 august), adjunctul şefului statului major al armatei de uscat, generalul-locotenent Moritake Tanabe, şi-a asumat răspunderea rezolvării problemei lui Hyakutake:

„Amploarea operaţiilor pentru recucerirea punctelor strategice din insulele Solomon va fi hotărâtă de comandantul armatei pe baza aprecierilor sale asupra situaţiei inamicului. Statul Major General consideră că este posibil de folosit Brigada 35 infanterie şi detaşamentul Aoba, dacă situaţia o cere. Cu toate acestea, până la ivirea primei ocazii favorabile din punct de vedere tactic, se consideră preferabil, în limitele posibilului, să se recucerească aceste zone imediat, folosindu-se numai detaşamentul Ichiki şi Forţele speciale navale de debarcare”[119].

Această telegramă este importantă din două motive: întâi, pentru că ea reflectă atmosfera de incredibilă supra-încredere, care atunci învăluia Statul Major General Imperial Japonez; al doilea, fiindcă aceasta prefigura politica de angajare fragmentară care a contribuit în mod decisiv la o serie de înfrângeri suferite de japonezi pe Guadalcanal.

Unele cadre din Statul Major General Imperial Japonez s-au opus cu putere angajării „numai a detaşamentului Ichiki şi a Forţelor speciale navale de debarcare”. Unul dintre aceşti ofiţeri era fostul secretar al statului major al lui Tojo, pe atunci şeful serviciului administrativ al secţiei armatei de uscat din Statul Major General Imperial, colonelul Susumu Nishiura. Când a auzit despre planul acţiunii, el „a reamintit ce s-a întâmplat atât de des înainte; la Nomanhan, unde noi am luptat cu ruşii şi, mai târziu, în repetate rânduri în China, când noi am angajat forţe inadecvate pentru misiunea lor”.

Nishiura a fost atât de tulburat de această perspectivă, încât a telefonat primului ministru şi ministrului apărării Tojo la reşedinţa sa. „Dar el (Tojo) a răspuns că nu poate face nimic; că hotărârea era a generalului Sugiyama; că el nu se va amesteca”. Nishiura a cerut atunci o audienţă la şeful său, Sugiyama l-a ascultat tăcut şi a zis: „Ordinele au fost emise. Ele nu mai pot fi acum anulate”. Colonelul s-a întors în biroul său. „Nimic nu mai putea fi făcut. Oare nu ar fi fost mai bine să aşteptăm câteva zile pentru a aduna

[119] Citatele din documentele japoneze folosite în acest capitol au fost extrase în mare măsură din „Seventeenth Army Operations”, vol. I OCMH, dosarul 8-15, AC 34.

forţe mai mari şi astfel să nu repetăm greşelile noastre precedente? Eu mai puteam doar să sper în succesul colonelului Ichiki”[120].

*

Efectivele din unitatea armatei de uscat desemnate pentru operaţia „KA“, nimicirea trupelor americane şi „recucerirea imediată a punctelor strategice din insulele Solomon”, s-au îmbarcat la Guam, fără întârziere, şi au navigat imediat către Truk. Acolo, câteva zile mai târziu, comandantul regimentului a primit instrucţiuni de la un ofiţer de stat major, venit cu avionul de la cartierul general al lui Hyakutake. Ordinele primite de colonelul Ichiki erau clare:

Armata 17, Statul major, ora 15,30, 13 august. Rabaul.

a. Efectivele inamice debarcate în zona Solomon nu se cunosc, încă, dar activitatea inamicului nu este de amploare. Chiar până în această zi, 13 august, se confirmă că ei nu folosesc aerodromul de acolo.

b. Armata de uscat va coopera cu marina la atacul şi distrugerea rapidă a inamicului din insulele Solomon, în timp ce inamicul se străduieşte să consolideze poziţiile ocupate, Armata de uscat va recaptura şi menţine aceste poziţii vitale.

c. Detaşamentul Ichiki va coopera cu marina la recucerirea rapidă şi menţinerea aerodromurilor de 1 pe Guadalcanal.

d. Dacă nu este posibil, acest detaşament va ocupa o parte din Guadalcanal şi va aştepta sosirea altor trupe din spate. Pentru îndeplinirea acestui scop, o unitate din avangardă, de aproximativ 900 de oameni, va fi organizată şi îmbarcată pe şase distrugătoare, care se află în apropiere, şi va înainta către Guadalcanal, pe o rută directă.

*

Eşalonul înaintat urma să debarce la Taivu Point, la Circa 22 de mile aeriene est de poziţia americană, în ziua de 18 august, la puţin timp după miezul nopţii. Un detaşament al Forţelor speciale

[120] Așa cum mi-a relatat colonelul Nishiura într-o conversaţie personală.

navale de debarcare (aproximativ 250 de ofiţeri şi soldaţi) urma să debarce lângă Kokumbona, într-o zonă pustie, într-o acţiune de diversiune. Restul regimentului colonelului Ichiki, totalizând aproape 1.500 de oameni, urma să debarce la Taivu în următoarea săptămână[121].

Amiralul Mikawa a protestat. Fusese desemnată, în această misiune, o unitate pregătită pentru a se întoarce în patrie. El se temea că moralul oamenilor va scădea din cauza schimbării neaşteptate a ordinelor. Mikawa avea disponibile în Rabaul trei unităţi ale Forţelor de debarcare, mult mai potrivite pentru îndeplinirea unei astfel de misiuni decât unitatea colonelului Ichiki. De asemenea, amiralul a remarcat că zona Tulagi-Guadalcanal era totuşi în responsabilitatea marinei. Contrapropunerile sale nu au fost acceptate.

Responsabilitatea pentru transportul în siguranţă al acestei unităţi „de avangardă" a fost dată comandantului Forţei de întărire, contraamiralul Raizo Tanaka, un bărbat al cărui nume se înscrie, pe bună dreptate, în rândul celor mai buni comandanţi din ambele tabere. Tanaka a primit ordinele cu îndoială atunci, şi măi târziu a scris:

„Fără nicio legătură cu punctul meu de vedere... acest ordin a cerut ca executarea celei mai dificile acţiuni din război – o debarcare în faţa inamicului – să fie îndeplinită de unităţi mixte care nu au avut posibilitatea să facă o repetiţie sau măcar un studiu preliminar... În strategia militară, promptitudinea are uneori prioritate asupra prudenţei; dar Ordinul dat era pe de-a-ntregul nechibzuit. Eu am putut vedea că în statul major al Flotei 8 domina o mare confuzie".[122]

Ordinul primit de Tanaka nu era „pe de-a-ntregul nechibzuit". Nici ordinul înmânat lui Ichiki la Truk nu era nechibzuit. Dar ordinele date ulterior de Ichiki erau bazate pe informaţii foarte

---

[121] Au existat numeroase discuții referitoare la efectivul şi compunerea primului eșalon al Detașamentului Ichiki. Documentele japoneze indică următoarele date:
Comandantul detaşamentului – colonelul Ichiki; Statul major al detaşamentului – 163; Statul major al batalionului – 23; Companiile 1–4, (câte 105 oameni) – 420; Compania de mitraliere: (12 mitraliere grele) – 110; Un pluton dintr-un divizion de tunuri – 2 tunuri; Compania de geniu – 150; TOTAL – 916

[122] Viceamiralul Raizo Tanaka cu ajutorul lui Roger Pineau „Japan losing struggle for Guadalcanal" în „United States Naval Institute Proceeding", July (I) and august (II), Annapolis, Md. 1956, p. 690.

sumare şi total neveridice. Lui Ichiki i s-a spus că în acel „cap de pod acoperit de junglă” erau aproximativ 2.000 de americani, că moralul lor era scăzut, că unii fugeau de pe Guadalcanal la Tulagi şi că toţi păreau nerăbdători să scape de pe o insulă aflată „sub controlul Forţelor aero-navale japoneze”.

Ichiki era un ofiţer eminent, cu rezultate remarcabile. El era cunoscut în armata japoneză ca un om brav şi hotărât, ca expert în tactica infanteriei. În China, el a comandat, mai mulţi ani, diferite batalioane. Când Ichiki a citit ordinele primite şi a reflectat asupra informaţiei obţinute la Truk, el a ajuns probabil la concluzia că un singur batalion este capabil să îndeplinească misiunea, fără să aştepte restul regimentului. Este perfect clar că el a dat puţină atenţie instrucţiunilor lui Hyakutake. Un comandant mai circumspect n-ar fi acţionat cu graba condamnabilă a lui Ichiki.

*

Câteva minute înainte de miezul nopţii de 18 august, infanteriştii marini de la posturile de ascultare au auzit zgomotul specific valurilor ce se sparg pe plajă când sunt create de nave care trec cu viteză mare aproape de mal. Au raportat imediat. Pe la ora 3.00 a.m., ei au recepţionat aceleaşi semnale. În zori, zvonuri despre o debarcare de noapte, la est, circulau liber, iar şeful operaţiilor, colonelul Gerald C. Thomas, a luat imediat măsuri să afle ce se întâmplase. Omul pe care el l-a chemat era un fost funcţionar colonial britanic, Martin Clemens. După ce a băut o ceaşcă de ceai călduţ şi a mâncat o grămadă de clătite tari, Clemens (care venise în liniile infanteriei marine cu patru zile mai înainte, împreună cu o duzină de cercetaşi) i-a ordonat sergentului major Vouza să conducă o patrulă de băştinaşi, de la est la vest în jurul poziţiei infanteriei marine.

Vouza, un fost agent al poliţiei insulare, era un vechi cunoscător al drumurilor împădurite de pe Guadalcanal. Prin junglele Guadalcanalului el urmărise ucigaşi, hoţi de porci şi de găini, precum şi alte asemenea specimene care tulburau liniştea supuşilor Majestăţii Sale Britanice. În 1939, după 25 de ani de serviciu credincios, Vouză s-a retras la Malaita să cultive cartofi-dulci, dar când japonezii au venit pe Guadalcanal, el s-a reîntors într-o canoe şi a cerut să fie numit în serviciul activ. Acest

autohton experimentat, inteligent şi loial, s-a dovedit un om de o valoare deosebită şi cu o voinţă de neînfrânt.

Chiar înainte ca Vouza şi cercetaşii săi să pornească la drum, căpitanul Charles Brush, împreună cu caporalul Daniel Puie şi cu alţi trei poliţişti autohtoni au traversat râul Ilu în fruntea unei puternice patrule de luptă din compania Able (A), Regimentul 1 infanterie marină, şi s-a îndreptat către est, de-a lungul drumului guvernamental. La prânz, Brush era în vecinătatea lui Koli Point.

Acolo, avangarda sa a observat un grup de japonezi îndreptându-se către ei, printre cocotierii dintre drum şi plajă. Brush şi oamenii săi s-au desfăşurat imediat şi nu au deschis focul până când japonezii nu au fost la mai puţin de o sută de yarzi. În timp ce majoritatea componenţilor patrulei sale îi ţinea pe japonezi în loc, unul dintre ofiţeri, locotenentul Ioseph Jachym, s-a deplasat rapid cu o grupă de soldaţi în partea stângă a spatelui poziţiilor inamicului. Numai 3 din 34 de japonezi au scăpat de focul concentrat al armamentului automat. Infanteriştii marini au avut 6 răniţi. După succesul său, Brush „şi-a strâns curelele căştii”, a pus posturi de pază la est şi sud, a raportat prin radio statului major al regimentului şi a cercetat personal cadavrele.

Căştile japonezilor morţi aveau steaua armatei de uscat imperiale, nu crizantema marinei. Patru erau ofiţeri, având săbii şi binocluri, purtând cizme lustruite şi îmbrăcaţi în uniforme călcate, completate cu şiruri de barete multicolore ale decoraţiilor. Brush nu a pierdut timpul, le-a golit port-harturile şi după-amiază s-a reîntors cu preţioasele documente capturate. Ele au fost date imediat căpitanului „Pappy” Moran, singurul cunoscător de limbă japoneză din serviciul de informaţii al diviziei. Examinarea atentă, în grabă, a acestora, indica faptul că infanteriştii marini se aflau în plină dificultate; hărţile capturate indicau o uimitor de precisă imagine, a dispunerii artileriei în jurul aerodromului. (Cum şi-a procurat inamicul aceste informaţii a rămas un mister pentru o perioadă de timp; doar mai târziu s-a descoperit că pe Grassy Knoll era un post de observaţie japonez care a transmis zilnic rapoarte despre activitatea din jurul aerodromului. Fotografiile aeriene luate de la joasă înălţime au furnizat detalii amănunţite. Aceasta şi pentru că nu fuseseră debarcate materiale de camuflaj).

Vandegrift avea acum de făcut faţă la prima dintre multele hotărâri decisive pe care numai el le putea lua. Informaţiile aduse

de Brush au dezvăluit că forţa inamică de la est era doar o parte a unui detaşament de mărimea unui regiment al armatei imperiale care a venit, pe mare, din Guam. Dar, din nenorocire, în ciuda hărniciei lor, cei care au făcut notele zilnice au neglijat să consemneze alte detalii interesante ca: efectivele şi armamentul lor, locul unde se află în prezent sau intenţiile ce le. Aveau. Vandegrift a analizat şi a respins sugestia ca un batalion să fie trimis către est. Fără o rezervă, el ar fi fost complet nimicit de un atac simultan dintr-un flanc, sau din amândouă şi de pe mare. Nu era altceva nimic de făcut decât să intensifice măsurile de apărare, să întărească avanposturile şi, mai presus de toate, să fie vigilent tot timpul.

În conformitate cu acestea, tancurile au fost puse în stare de alarmă, tunurile antitanc de 37 mm au fost aprovizionate cu cantităţi sporite de mitralii anti-infanterie, sute de saci japonezi din paie de orez au fost umpluţi cu nisip, şi de la îngrăditurile plantaţiei s-a întins, în grabă, sârmă în lungul poziţiei Ilu (Tenaru). Observatorii înaintaţi din Regimentul 11 infanterie marină al lui del Valle s-au alăturat apărătorilor de pe linia râului, şi după verificarea legăturilor prin fir şi radio un divizion de obuziere samarizate de 75 mm şi piesele cu ţeavă scurtă, de 105 mm, au fost amplasate pe malul de răsărit al râului şi pe limba de nisip de la gura acestuia.

Un sprijin important era pe drum. În timpul după-amiezii de 20 august, portavionul de escortă *Long Island,* recent improvizat din SS *Mormacmail,* a ajuns într-o poziţie la sud-est de San Cristobal şi a lansat primul avion al Escadrilei 232 a maiorului Richard C. Mangrum. Escadrila 223 a căpitanului John L. Smith, compusă din nouăsprezece avioane de vânătoare pântecoase *Wildcat,* construite de firma Grumman, a urmat cele douăsprezece bombardiere de picaj, *Dauntless,* ale lui Mangrum.

O oră mai târziu, în lumina blândă de la începutul înserării, Mangrum a găsit pista, a făcut un tur de recunoaştere, şi a fost adus la aterizare de maiorul Charles H. („Fog”) Hayes, un fost ofiţer cu aterizările pe portavion. În clipele următoare, SBD[123]-urile şi Wildcat-urile care-l urmau pe Mangrum au coborât rapid pe pistă, îndreptându-se către zonele de parcare, care flancau pista. Sute de ofiţeri şi alţi militari, cu uniforme murdare „ovaţionau eşalonul înaintat al MAG 23 (Grupul aerian al infanteriei marine).

[123] Avioane de bombardament în picaj şi cercetare de tip „Dauntless“. (n. tr.)

Un spectator, poate puţin prea exaltat, aplauda şi striga: „A*cum* să vină bastarzii!".

Câteva ore mai târziu japonezii aveau să sosească.

*

Chiar după miezul nopţii, observatorii postaţi în păduricea de cocotieri de pe malul de răsărit al lui Ilu au raportat că au auzit „clinchete" nedefinite, şoapte şi alte zgomote ameninţătoare, iar locotenent-colonelul Edwin A. Pollock, comandantul Batalionului 2 din Regimentul 1 infanterie marină, i-a retras la adăpost. O linişte grea, punctată numai de fâşâitul întâmplător al frunzelor de palmier, învăluia malurile râului, în timp ce marea caldă spăla monoton nisipul de la gura lui.

La 2,40 a.m., japonezii au declanşat atacul. Mitraliere şi arme automate uşoare au cântat inconfundabilele lor melodii funebre, şi pe când minele de aruncător explodau în poziţiile infanteriştilor marini, groaznica lumină verde emisă de rachetele de semnalizare a dezvăluit un grup strâns de japonezi înaintând în grabă, prin apa puţin adâncă[124]. Apărătorii erau însă pregătiţi. Tunurile de 37 mm au împroşcat cu obuze rândurile atacatorilor. Strigătele de „banzai" s-au preschimbat brusc în gemete; cei câţiva japonezi care au supravieţuit acestui foc nimicitor s-au târât peste trupurile mutilate ale camarazilor lor morţi sau pe moarte către malul de est.

Prima încercare a lui Ichiki a dat greş. A reorganizat trupele şi s-a avântat din nou la atac. După ce a potopit poziţiile infanteriştilor marini cu foc de tunuri şi aruncătoare, el a trimis o companie, întărită, prin valurile joase dinspre mare a limbii de nisip, să atace la baionetă. La orele 5,00 a.m. aceşti japonezi au asaltat poziţia dinspre plajă a unităţii lui Pollock, uşor consolidată cu reţele de sârmă ghimpată. Atacatorii, ajunşi în apropierea reţelelor de sârmă, au fost loviţi cu foc de anfiladă de către mitralierele de pe plajă, amplasate la vest. Câteva secunde mai târziu, concentrările de foc cerute artileriei au erupt în nisip şi au învăluit plaja în foc şi moarte.

---

[124] În mod curios, ora exactă a primului atac nu a fost niciodată stabilită. „Raportul final" al diviziei indică 03,10. Pollock o consideră chiar mai devreme de 02,40, oră pe care mi-a indicat-o unul dintre participanți.

Cu primele lumini cenuşii ale zorilor, s-a instalat o binemeritată acalmie. La o distanţă de peste 200 de yarzi, unii dintre puşcaşii lui Pollock doborau unul câte unul pe japonezii care se mişcau aproape neobservaţi sub frunzele palmierilor. „Ochiţi-i şi doborâţi-i“, îndemna fierbinte Pollock pe aceşti trăgători de elită, pregătiţi conform celor mai bune tradiţii ale infanteriei marine. „Era ca la examenul de tragere de la Quantico[125], spunea un mitralior rănit. „Isuse, oricine putea să-i facă bucăţi pe tâmpiţii ăştia. Stăteau în picioare, pentru numele lui Cristos; nu aveau suficient simţ să se târască. Cine dracu o fi spus acestor capete seci că sunt soldaţi?“

Înainte de răsăritul soarelui, un băştinaş grav rănit s-a târât singur până în liniile infanteriştilor marini. Acesta era sergentul-major Vouza. Infanteriştii marini l-au adus la punctul de comandă al lui Pollock; când a sosit Clemens, Vouza era pe moarte:

„Era într-o stare groaznică. Cu greu am putut să suport să-l privesc. Noi l-am tras în spatele unui jeep şi acolo mi-a spus povestea sa cât de bine a putut, în ciuda rănii care se căsca în gâtul său.

A plecat cu patrula sa luând cu el un steag american în miniatură, care îi fusese dat ca amintire. Mergând să-l ascundă într-o casă la Volonavua, el s-a întâlnit nas în nas cu trei sau patru plutoane de japonezi. Aceştia erau dispersaţi în jurul satului şi Vouza nu avea nicio şansă să scape cu steagul său american. Prins asupra faptului, a fost târât în faţa ofiţerului comandant. Era acolo unul Yishimoto, un japonez care a fost în insulele Solomon în timp de pace şi care putea vorbi englezeşte. El n-a putut nega că a fost cu americanii. Japonezii au încercat să obţină informaţii de la el. Tentativa lor eşuând complet, l-au legat de un copac. După ce l-au lovit cu paturile puştilor, japonezii l-au străpuns cu baionetele până când a leşinat. Vouza avea şapte răni în piept şi cea mai mare dintre toate, la gât. Când a căzut întunericul, ei l-au lăsat, crezându-l mort, şi au înaintat în poziţie pentru atac.

După mai multe ore Vouza şi-a revenit şi a reuşit să-şi desfacă frânghiile; s-a ridicat spre a încerca să contacteze pe infanteriştii marini dar numai după puţin timp a devenit atât de slăbit de puteri, încât a căzut jos. S-a târât apoi aproape trei mile, chiar prin mijlocul luptelor. Şi ca şi cum suferinţele nu ar fi fost destule, a

[125] La Quantico, în statul Virginia, se află o bază de instrucţie a Corpului de Infanterie Marină al S.U.A. (n.tr.)

insistat să „bolborosească” o foarte valoroasă descriere a compunerii forţelor japoneze, numărul de oameni şi armele lor. Toate acestea au fost transmise imediat. Un glonţ a lovit Jeep-ul chiar în timpul transmiterii datelor.

Vouza a pierdut mult sânge şi avea o înfăţişare groaznică. El se aştepta cu siguranţă să moară şi, înainte de a leşina din nou, mi-a dat pe patul de moarte un lung mesaj pentru soţia şi copiii săi. După toate acestea, teribila încordare l-a doborât. Noi l-am dus în spate şi i-am lăsat pe doctori să-l îngrijească. A fost operat, i s-a făcut transfuzie şi era de aşteptat ca el să trăiască. Speram toţi ca spitalul să nu fie afectat de raiduri aeriene. Ce loialitate avea omul şi ce vitalitate! Am simţit o mândrie extraordinară”[126].

Vouza s-a însănătoşit şi a condus multe alte patrule în junglă.

*

Infanteriştii marini au respins două atacuri disperate; sute de cadavre inerte, răsturnate pe nisip, mărturie a pierderilor cauzate inamicului atât de perseverent. Dar cât de grav a fost lovit japonezul? Ţăcănitul sporadic al mitralierelor ușoare *Nambu,* mai lentele şi mai metodicele pocnituri ale celor grele ce trăgeau din ascunzişuri, mişcările furișate în obscuritatea palmierilor de pe malul celălalt al râului – toate sugerau lui Thomas că, în ciuda loviturilor pe care le primise, japonezul nu era încă îngenuncheat. „Noi nu vom lăsa aceşti oameni să zacă acolo toata ziua", a spus el şi a propus învăluirea imediată a poziţiei inamice. Vandegrift a fost de acord cu propunerea şi a introdus în luptă rezerva diviziei, Batalionul 1 din Regimentul 1 infanterie marină al lui Cates, comandat de locotenent-colonelul Lenard B. Cresswell.

Thomas a explicat schema manevrei: Cresswell va traversa râul în amonte de pozițiile japonezilor, cât mai curând posibil, va face o manevră de 90° către nord, se va desfășura în forma evantai şi va înainta către mare, în timp ce de pe malul vestic batalionul lui Pollock va fixa inamicul. După-amiază, batalionul lui Cresswell şi-a încheiat desfășurarea sa bine camuflată spre spatele unei linii de plecare, situate de-a lungul lizierei junglei care înconjura păduricea de palmieri la sud. Când atacul a început, el a înaintat încet, dar continuu. Prinşi în grindina unui foc încrucişat şi cu

[126] Clemene, op. cit. p. 152–153

proiectilele de artilerie explodând în palmierii de deasupra lor, japonezii şi-au părăsit poziţiile şi s-au împrăştiat în toate direcţiile.

Dar pentru ei nu era scăpare. În timp ce trei companii îi presau încet, alta le tăia retragerea spre est. Focul artileriei cădea bubuind asupra a ceea ce fusese aripa stângă a Batalionului 1 încercuit al colonelului Ichiki. Avioanele nou sosite au executat repetate bombardamente şi au mitraliat intens. La ora trei un pluton de tancuri uşoare a traversat limba de nisip, trăgând cu tot armamentul în timp ce şenilele lor de oţel sfârtecau şi zdrobeau deopotrivă pe cei în viaţă şi morţii. Despre desfăşurarea acestei ultime faze a bătăliei, Vandegrift scria: „partea dinapoia tancurilor arăta ca maşinile de tocat carne”[127].

Bătălia de pe „Tenaru“ intrase în istorie. „Puterea divină” a „baionetelor ascuţite” ale armatei imperiale care „subjugă diavolul”, a fost anulată[128]. Aproape 800 de japonezi au fost ucişi, 15 răniţi fiind luaţi prizonieri. Aproximativ 30 de supravieţuitori demoralizaţi s-au târât în junglă; unii, grav răniţi, au trăit pentru ca să moara de foame; numai o mână de oameni, incluzând pe Ichiki, au reuşit să se întoarcă la Taivu ca să se alăture grupului de transmisiuni de acolo. Batalionul lui Pollock a înregistrat 69 de pierderi; al lui Cresswell doar 20.

Cei mai mulţi dintre răniţi se opuneau infanteriştilor marini, care încercau acum să-i ajute, nu să-i ucidă. Câțiva vânători de amintiri au fost împuşcaţi de japonezii întinşi pe pământ şi aparent morţi, iar locotenent-coloneii Twining, Pollock şi Cresswell au fost pentru o clipa în primejdie datorită fanatismului unui subofiţer aflat pe moarte şi care a descărcat un pistol automat înspre ei, după care şi-a zburat creierii. Un ofiţer, căpitanul lakao Tamioka, a supravieţuit măcelului. Colonelul Ichiki după înfrângere, s-a grăbit către Taivu cu stegarul, a rupt ceremonios steagul regimentului său, a turnat benzină pe el şi i-a dat foc. Odată treaba terminată, şi-a făcut hara-kiri. Cu un total de 99 de pierderi, incluzând 43 de morţi[129] infanteriştii marini au eliminat una dintre unităţile de asalt de elită ale armatei japoneze. Dar ei făcuseră cu mult mai mult. Mitul invincibilităţii japoneze căpătat la Ţulagi şi Gavutu, a fost zdrobit la Tenaru. Aici, se spune într-un raport japonez, „comandantul detaşamentului a introdus treptat în luptă toate

[127] „Scrisoare”, Vandefrift pentru Holcomb, 22 august 1942

[128] Fraze atribuite generalului Matsui, comandantul trupelor japoneze care au jefuit Nankingul.

[129] Inclusiv șapte pierderi înregistrate de patrula căpitanului Brush și 3 de Batalionul 3

efectivele sale, dar nu a fost nicio modificare în situaţia luptei... Cea mai mare parte a primului eșalon... în aceste circumstanţe, a murit eroic fără niciun avantaj“[130]

Câteva zile mai târziu, Vandegrift a găsit timp să-i scrie lui Holcomb:

„Domnule general, eu nu am mai auzit sau citit vreodată despre o astfel de luptă. Aceşti oameni refuză să se predea. Răniţii aşteptau până când vreun sanitar venea deasupra lor să-i examineze... şi se sinucideau cu o grenadă în mână, făcându-l bucăţi și pe celalalt.”[131]

Aceste 12 ore de luptă sângeroasă au lăsat nerezolvate o serie de probleme greu de înţeles. De ce Ichiki nu a dedus, după ce patrula sa a fost aproape nimicită, că americanii erau decişi să reziste? De ce a atacat atât de grăbit? De ce nu a cercetat linia râului o milă mai în interior? Dacă ar fi făcut asta, el ar fi putut trece pe acolo grosul forţelor sale, ar fi manevrat către nord şi ar fi atacat poziţia Ilu din spate. De ce a lansat un al doilea atac în aceeaşi manieră? Ce gândire strâmbă şi obscură a produs acest masacru autoprovocat?

O parte a răspunsului rezidă, desigur, în faptul că informaţiile deţinute de Ichiki erau greşite. Dar de mai mare importanţă au fost aroganta sa ignorare a realităţii, încăpăţânarea sa, incredibila sa inflexibilitate tactică. Şi o explicaţie poate fi, probabil, găsită în acceptarea senină a japonezilor, în momentul disperării, de a îmbrăţişa cu stoicism, datul sorţii. A muri glorios pentru împărat în fata unor forţe de netrecut era o datorie de neînlăturat și desigur, o dorinţă aflată în subconştientul multor soldaţi japonezi. Ceea ce a ieşit la iveală, întâi pe Tulagi şi Gavutu, şi din nou pe malurile râului mlăştinos pe care infanteriştii marini îl numeau „Tenaru“, era modelul încleştării totale, încleştare până la ultima suflare a ultimului om.

Mai târziu, amiralul Tanaka va spune

„Eu l-am cunoscut pe colonelul Ichiki de la operaţia Midway şi am fost foarte conştient de minunatul său talent de comandant şi de nestăpânitul său spirit de luptă. Dar acest episod a arătat

[130] „Seventeenth Army Operations”, p. 32
[131] „Scrisoare”, Vandegrift pentru Holcomb.

foarte clar că infanteriştii înarmaţi cu puşti şi baionete nu au nicio şansă împotriva unui inamic echipat cu armament modern. Această tragedie ar fi trebuit să arate ineficienţa tacticii *suliţei de bambus*."[132]

Dar era ceva esenţial implicat aici. Mai mult decât o acţiune executată pe baza unor slabe informări, un colonel nesăbuit şi stupid, soldaţi devotaţi şi lipsa armamentului modern. Aceasta era „aparenţa". Îndată ce şi-a scos sabia din teacă, Ichiki trebuia să cucerească cu ea sau să moară. Aceasta era legea samurailor: „Calea războinicului" – *Bushido.*[133]

În ce-i priveşte, infanteriştii marini americani au învăţat o lecţie pe care nu o vor uita. Din aceasta dimineaţa, până în ultimele zile ale Okinawei, peste doi ani şi jumătate mai târziu, ei au luptat într-un război „fără cruţare". Nu s-au cruţat pe ei înşăşi, dar nici nu au dat nimic japonezilor.

[132] Tanaka, op. cit, l, p. 691.
[133] Codul cavaleresc al samurailor (n. tr.)

8. „EXPRESUL DE TOKYO”

În timp ce colonelul Ichiki pornea de la Taivu ca să-i nimicească pe îngâmfaţii americani „dintr-o lovitură”, Statul Major General Imperial Japonez a trecut conducerea operaţiilor de pe Guadalcanal de la marina la Armata 17, iar generalul Hyakutake a ordonat generalului maior Kiyotaki, Kawaguchi, care comanda Brigada 35 infanterie de la Truk, să se pregatească și să se îndrepte spre Gaudalcanal cu veteranii săi din Borneo, sa preia comanda tuturor unităţilor armatei şi de acolo și să termine cu toţi americanii care ar putea să scape de Ichiki. Generalul şi-a pus brigada în stare de alarmă pentru o îmbarcare imediata..

Simultan contraamiralul Tanaka – ale cărui distrugătoare specializate în acţiuni pe timp de noapte (renumitul „Expres de Tokyo“) aveau să devină îndată nu doar un ghimpe ci un pumnal în coasta infanteriştilor mărim ai Statelor Unite – a îmbarcat la Truk Regimentul 5 Yokosuka din Forţa specială navală de debarcare (SNLF) şi jumătate din regimentul lui Ichiki în transportorul *Kinryu Maru* și în patru distrugătoare transformate.

Cu aceste măsuri preliminare în curs de execuţie Yamamoto a ordonat navelor de linie din Flota 2 a lui Kondo şi port avioanelor din Flota 3 a lui Nagumo sa iasă din Truk. Misiunea: să localizeze şi să distrugă portavioanele americane reperate în zona dintre Noile Hibride și San Cristobal, să lovească noul aerodrom dat în funcțiune pe Guadalcanal, să bombardeze poziţiile infanteriei marine și de asemenea, să acopere şi să sprijine debarca Regimentului 5 Yokosuka SNLF şi restului Regimentului 28 infanterie. Pentru optimiştii din statul sau major – și erau mulţi – se părea că amiralul de flotă Yamamoto folosea un baros pentru a sparge o nucă. Dar Yamamoto învăţase lecţia de la Midway: el dobândise un real respect pentru aviaţia de pe portavioanele Statelor Unite.

Ştirea că Flota combinată plecase de la baza sa și că se îndrepta către insulele Solomon, a ajuns la generalul Vandegrift chiar înaintea prânzului, pe 22 august; câteva ore mai târziu, un raport de observare, înaintat la Guadalcanal, menţiona câteva unităţi ale flotei inamicului în raza de acţiune a avioanelor de pe

Henderson. Hotărârea ce urma să se ia a fost cântărită însă cu grijă. Era justificat riscul de a angaja cele câteva avioane disponibile? Vandegrift credea că da, şi a ordonat ofiţerului său cu aviaţia, colonelul Charles L. Fike, să descopere şi să lovească navele japoneze.

Mangrum conducea grupul de bombardiere în picaj acoperite de avioanele de vânătoare ale căpitanului Smith, în ceea ce mulţi gândeau că era o misiune disperată. În condiţii atmosferice din ce în ce mai rele, formaţia s-a îndreptat către nord peste Tulagi şi Florida spre strâmtoarea dintre Santa Isabel şi Malaita. Aici a pătruns într-un puternic front atmosferic. Ploaia torenţială acoperea parbrizele şi în condiţiile în care vizibilitatea se apropia de zero forţa de lovire s-a reîntors pe aerodrom. Când zburătorii dezamăgiţi s-au întors la bază, l-au găsit pe generalul Vandegrift măsurând cu paşi înceţi duşumeaua de lemn, murdară, a construcţiei în formă de pagodă, din care japonezii îşi planificaseră să-şi conducă propriile lor operaţii aeriene „El era calm, încurajator pentru un grup de aviatori dezamăgiţi, dar foarte pesimist de perspectiva viitorului “[134].

Mai erau şi alţii abătuţi. La Nouméa, generalul maior Harmon a luat tocul în mână pentru a adresa o notă personala lui „Hap Arnold”. În aceasta, el îşi exprima opinia că marina va plăti în insulele Solomon pentru că „Watchtower” a fost conceput şi planificat în grabă şi nu s-a prevăzut o asigurare tehnico-materială adecvată. Campania „a fost concepută de planificatorii ei ca o operaţie de desant maritim, sprijinită din aer, nu ca un mijloc de stabilire a unei acţiuni puternice aeriene cu bază terestră".[135]

În timp ce Harmon scria aceasta scrisoare, forţa de acoperire a lui Kondo şi forţa de lovire a lui Nagumo navigau la circa 200 de mile nord de insulele Solomon de sud. Portavioanele *Saratoga, Enterprise* şi *Wasp* ale lui Fletcher, acționând ca trei grupuri operative, în ape care acum erau pline de submarine japoneze, se aflau la 300 de mile spre sud-est. Dimineaţa *Saratoga* a interceptat un raport de observare de la unul dintre hidroavioanele cu raza lunga de acţiune de tip *Catalina,* ale amiralului McCain: un grup de transport inamic, la aproximativ

[134] General-maior Richard C. Mangrum, U.S.M.C. „Corespondență”

[135] Locotenent-cotonel Frank.D. Hough; maior Merle E. Ludwig; Henry I. Shaw, Jr. „History of US Marine Corps Operations în World War II, Pearl Harbor to Guadalcanal Historical Branch”, G-3 Division, Headquarters, US Marine Corps. US Government Printing Office, Washington 25, DC., p. 276.

300 de mile nord de Guadalcanal, se îndrepta către sud cu o viteza de 17 noduri. Informaţia a fost de asemenea recepţionată şi la *Henderson,* unde avioanele de atac erau înarmate şi piloţii în stare de aşteptare. Pe nava amiral a lui Fletcher, măsuri similare erau în curs de executare.

Obiectul acestui interes şi al acestei activităţi comune era contraamiralul Tanaka, a cărui forţă de transport a fost văzută departe, la vest de portavioanele lui Nagumo. Pe nava comandant *Jintsu,* amiralul, dându-şi seama ca a fost reperat, a programat să debarce trupele de la bord în noaptea următoare. El a raportat imediat la Rabaul târcoalele date de Catalina şi în timp ce marele hidroavion huruia depărtându-se în norii plumburii, comandantul Flotei 8 i-a transmis prin radio lui Tanaka să-şi îndrepte convoiul său către nord.

Această manevră a dat rezultate: formaţiile de atac lansate de pe *Henderson Field* şi *Saratoga* au fost incapabile să străpungă ceţurile întunecate. Calvarul unui atac aerian asupra transportoarelor sale fără apărare a fost astfel cel puţin amânat, dar Tanaka nu s-a bucurat de o după-amiază lipsită de hărţuială. După prânz, un mesager i-a înmânat o radiogramă de la statul major al Forţelor zonei de sud-est. Prin radiogramă i se ordona să facă un ocol, şi, pornind spre sud, să execute debarcările aşa cum erau planificate. Elementul timp făcea acest lucru imposibil şi ordinele contradictorii îl determinau pe Tanaka să se întrebe ce se petrecea la Rabaul.

În acest moment, atât Nagumo cât şi Fletcher au intuit, cu siguranţă, că portavioanele celuilalt erau pe aproape. Dar unde? Fletcher a hotărât să găsească răspunsul şi la începutul după-amiezii a lansat un grup de cercetare şi atac de pe *Saratoga.* Comandorul Harry D. Felt a căutat ţintele şi cu acele de la indicatoarele de combustibil arătând către zero a adus grupul de pe „Sara”[136] la Henderson. Piloţii săi au înnoptat aici. În dimineaţa următoare, în schimbul ospitalităţii şi al combustibilului de care avea nevoie Felt ca să se întoarcă cu avioanele sale pe Saratoga, infanteria marină a reţinut bombele de 1.000 de livre care erau acroşate sub SBD[137]-uri. Acestea au fost primele bombe de o jumătate de tonă care au ajuns pe insulă.

---

[136] Diminutiv do la „Saratoga”. (n. tr.)

[137] Avioane de bombardament în picaj și cercetare de tip „Daunuess” (n. tr.).

Între timp, amiralul american, totdeauna nerăbdător să se alimenteze cu carburant la întreaga capacitate, a ales acest moment pentru a trimite grupul *Wasp* către sud să facă plinul. Prin această hotărâre nefericită, Fletcher s-a privat el însuşi de superioritatea care putea să schimbe scorul final în bătălia care se pregătea acum[138].

În dimineaţa de 24 august, Kondo, cunoscând în general poziţia lui Fletcher, a detaşat portavionul *Ryujo,* crucişătorul *Tone* şi două distrugătoare din Forţa de atac a lui Nagumo şi le-a ordonat să înainteze către sud, pentru a momi pe americani. Şi au reuşit să o facă. *Ryujo* a fost descoperit, atacat cu violenţă şi lăsat arzând şi înclinat. Dar sacrificiul făcut a dat lui Nagumo ceea ce voia – o lovitură clară asupra celor două „punţi de zbor" (portavioane) ale lui Fletcher. *Enterprise* a început să fie atacat la ora 4 şi 41 de minute; patru minute mai târziu, el a încasat trei lovituri directe din atacuri succesive executate fiecare cu mai mult de 30 de bombardiere în picaj. Dar „marele E" (porecla portavionului *Enterprise),* o navă solidă și cu un echipaj bun, a supravieţuit. *Saratoga,* ca şi *Shokaku* și *Zuikaku* ale lui Nagumo, era neatinsă. Amurgul se lăsase de-a binelea când Fletcher a întrerupt bătălia şi s-a întors către sud, îndreptându-se spre zona unde urma să fie alimentat cu combustibil.

În acel timp o forţă de atac de pe *Enterprise,* constituită din 11 bombardiere în picaj (SBD) şi 12 avioane torpiloare (TBF) era încă în aer şi îi căuta pe japonezi. Norocul însă nu le-a surâs; bombardierele în picaj, cu carburantul pe sfârşite, nu au avut de ales decât să arunce încărcătură şi să încerce o aterizare pe Henderson Field. În timp ce escadrila („Flight 300") a locotenentului Turned F. Caldwell un grup mixt de bombardiere în picaj din „Recunoaştere 5" şi „Bombardament 6", primea un salut zgomotos de la piloţii istoviţi ai lui Cactus Air Force[139]*,* avioanele TBF cu rază mai lungă de acţiune erau recuperate cu succes de avariatul *Enterprise.* În dimineaţa următoare, portavionul a părăsit zonă pentru a fi reparat, lăsând „moştenire" „Flight 300" la Henderson. Această neaşteptata şi binevenită completare a componentei aeriene a lui Vandegrift a rămas pe uscat o perioadă de peste o lună, aducându-și o contribuţie notabilă la pierderile provocate transporturilor maritime japoneze.

[138] Nici distrugătoarele care-l însoţeau pe „Wasp" (Viespe) şi nici portavionul însuşi nu aveau nevoie de combustibil. Vezi analiza lui Morison, op. cit., vol. V, p. 83.

[139] Cactus – numele de cod al insulei Guadalcanal (n. tr).

Nagumo, Kondo şi Fletcher s-au gândit poate că acţiunea cunoscută ulterior ca „Bătălia din estul insuleloi Solomon“ era terminată, dar se înşelau. Acolo rămânea tenacele amiral Tanaka, care, pe 24 august, îşi împinsese grupul său de transport către sud, în timp ce portavioanele se îndreptau spre est. Până în dimineaţa următoare el şi-a continuat înaintarea, atingând un punct situat la numai 100 de mile nord de Guadalcanal.

La 0,30 a.m., un grup mixt, format din avioane SBD, de sub comanda lui Mangrum şi din Escadrila 300 a decolat de pe Henderson şi a plecat după ea. Tanaka s-a dovedit greu de găsit. În ultimă instanţă, Smith a transmis lui Mangrum ştiri neliniştitoare despre avioanele de acoperire *Wildcat* aflate acum la limita maximă a razei de acţiune și nevoite să se întoarcă, iar două minute mai târziu, avioanele de vânătoare făceau cale întoarsă. Avioanele SBD fără însoţire s-au rotit către vest, apoi spre sud şi au pornit către casă, când deodată, sub ele, se aflau navele lui Tanaka.

Prima bombă a lovit crucişătorul uşor *Jintsu* chiar în faţa punţii de comandă. Explozia a deformat plăci, a declanşat incendii, a culcat toată lumea de pe puntea de comanda şi a scos din funcţiune aparatura de transmisiuni. Tanaka, pentru o clipă inconştient, şi-a revenit repede, a trecut punctul său de comandă pe distrugătorul *Kagero* și a apărut pe puntea acestuia tocmai la timp pentru a vedea transportorul *Kinryu Maru* de 9.000 de tone încasând o bomba de 1.000 de livre lansată de sublocotenentul Fink, aflat nu de mult pe *Enterprise.* Amiralul a ordonat distrugătoarelor *Mitsuki* şi *Yayoi* să stea pe lângă transportor pentru activităţi de salvare. Zburătorii de la Henderson, terminându-şi bombele, au examinat atent scena de la o distanţă în afara primejdiei, după care s-au adunat în formaţie şi au plecat.

Dar necazurile lui Tanaka nu erau în niciun caz sfârşite. Nici măcar nu au dispărut bine spre sud avioanele SBD, şi o formaţie de avioane B-17 a lui „Blondie“ Saunders, cu baza în Hebride, a sosit în zonă şi a lansat o nouă serie de bombe. *Mitsuki* s-a dus la fund; *Yayoi,* avariat de o bombă căzută în apropiere, abia mai plutea. Pe când *Jintsu* se depărta, grav avariat, Tanaka a primit ordin să se retragă către insulele Shortland, cu ceea ce mai rămăsese din forţa sa.

Prima mare încercare de recucerire a Guadalcanalului printr-un atac direct de pe mare, eşuase.

*

În timp ce supravieţuitori, mulţi cu arsuri şi udaţi până la piele ai celui de-al doilea eşalon al decedatului colonel Ichiki se îndreptau la bordul distrugătoarelor către insulele Shortland, se elaborau noi planuri pentru a-i lichida pe americani. Acestea preconizau o întărire continua a forței de pe Guadalcanal prin debarcări de noapte efectuate în ascuns, de pe distrugătoare. Statul major al zonei i-a ordonat lui Tanaka să planifice prima dintre aceste acţiuni – denumiţă, pe drept cuvânt, operaţia „Rat”[140] –, pentru noaptea de 27 august. Amiralul a îmbarcat în grabă, un batalion din regimentul lui Ichiki pe trei distrugătoare și le-a trimis către Guadalcanal. Două ore după ce navele au părăsit insulele Shortland şi erau de mult în marş, Statul major al Flotei 8 i-a ordonat amiralului să emită o rechemare imediată; debarcarea fusese amânata cu 4 de ore.

Amiralul era acum nemulţumit şi furios. Pentru a doua oară în trei zile primea ordine de la Statul major al zonei, care le contraziceau pe cele primite de la amiralul Mikawa:

„Primisem din nou ordine contradictorii, care se băteau cap în cap, de la comandantul zonei şi de la superiorul meu imediat şi eram în încurcătură, neştiind ce să fac. Dacă astfel de circumstanţe continuă mă gândeam eu, cum vom putea oare să câştigăm o bătălie? Mi-a trecut din nou prin minte că această operaţie nu avea la bază un studiu atent şi deliberat; totul părea să se facă la întâmplare. În calitate de comandant al Forţei de întărire, aceasta mă punea într-o foarte proastă situaţie”.[141]

Amiralul punea degetul pe cheia problemei: exista prea puțină coordonare la Rabaul. Comandantul zonei şi subordonatul său nominal, comandantul Flotei 8, acţionau din state majore separate şi, evident, rivale. Fiecare citea ce dorea el în rapoartele informative aflate la dispoziție şi concepea, separat, proiectul său. Pripeala şi confuzia au fost rezultatul inevitabil al acestui stil de lucru.

---

[140] Rat – Şobolan (n. tr.)

[141] Tanaka, op. cit., I, p. 694. Viceamiralul Nishizo Tsukahara, al cărui stat major se afla la Rabaul, comanda atât Forţa Zonei de sud-est, cât şi Flota 11 aeriană. Viceamiralul Mikawa, comandând Flota 8, era superiorul imediat al lui Tanaka.

După rechemarea distrugătoarelor, Tanaka s-a liniştit suficient pentru a face un nou plan pentru „Rat Two“, o acțiune în care urmau să fie angajate patru nave, în noaptea următoare. Din nou statul major superior, insistând pentru o plecare prea din vreme, a pus beţe în roate. Orarul de deplasare prescris de Rabaul a adus cele patru „tinichele”[142] în raza de acţiune a avioanelor cu baza pe Henderson, chiar înaintea înserării, pe 28 august. Ele au fost lovite prompt de bombardierele în picaj ale lui Mangrum. *Asagiri* a încasat o bombă de 500 de livre în compartimentele sale vitale şi a explodat. *Shirakumo* a fost lăsat în derivă; *Yugiri,* grav lovit, s-a depărtat încet. Când astfel de veşti descurajatoare au ajuns pe insulele Shortland, amiralul Tanaka fierbea; el a scris mai târziu, într-un limbaj lăudabil pentru expresiile utilizate, că aceste distrugătoare preţioase au fost pierdute degeaba; că nu era oare o „curată nesăbuinţă” să încerci o acţiune de debarcare fără „o preliminară neutralizare a puterii aeriene a inamicului?“[143]

Deşi numai o navă mai rămăsese utilizabilă din cele patru ale Divizionului 20 distrugătoare, amiralul s-a consolat oarecum cu faptul că Divizionul 24, care a părăsit mai târziu Shortlandul, a debarcat cu succes trupe la miezul nopţii. „Rat One“ fusese contramandată şi „Rat Two” distrusă, dar „Rat Three“ a îndreptat situaţia în oarecare măsură. Tanaka a transmis aceste ştiri la Rabaul şi şi-a permis câteva ore de odihnă.

Comandantul forţei de întărire nu a fost lăsat mult timp să se relaxeze. Imediat după masa de dimineaţă, din ziua următoare, ofiţerul său de serviciu a anunţat sosirea pe nava comandant a generalului-maior Kawaguchi şi a statului său major. Generalul tocmai sosise în sud în transportorul de trupe *Sado Maru* şi era nerăbdător să-şi urmeze cu grosul brigăzii sale, cât mai curând posibil, primul eşalon pe Guadalcanal. Aceasta, l-a asigurat amiralul, nu este o problemă. Acţiunile „Rat” sunt rapide şi dacă sunt bine planificate se poate conta în întregime pe ele: marina japoneză stăpâneşte apele care înconjoară Guadalcanalul din seară şi până în zori. În plus, „vulturii de mare” erau acum în măsură să asigure o oarecare acoperire aeriană. Pista de la Buka era în stare operativă. 29 de avioane *Zero* sosiseră acolo, pe 28 august, de la Rabaul.

---

[142] Denumire dată distrugătoarelor în jargonul marinăresc american (n.tr.).

[143] Ibidem nota 141, p. 695.

Kawaguchi l-a ascultat politicos. Când Tanaka a încetat să vorbească, generalul l-a informat că el nu va avea nimic comun cu transportul „Rat”. El a reamintit ca din cauza spaţiului limitat de pe distrugătoare, colonelul Ichiki a debarcat cu raţii reduse şi cu o cantitate nesatisfăcătoare de tehnică: numai două tunuri de munte, insuficiente aruncătoare grele de mine, muniţie inadecvată, fără telefoane de campanie şi numai cu o staţie de radio. Brigada Kawaguchi va merge cu şalupe mari şi mici şi cu tehnica necesară pentru a întreprinde acţiuni de pedepsire împotriva americanilor, sau nu va merge deloc. Acestea, a conchis generalul, erau ordinele primite de la Armata 17. Acestea erau intenţiile sale.

Tanaka era la fel de inflexibil. Ordinele lui erau să transporte Brigada 35 cu distrugătoarele. Nu erau decât câteva şalupe disponibile. Kawaguchi va pleca cu distrugătorul sau nu va pleca deloc. Deja, a continuat amiralul, o mie de soldaţi se aflau la bordul distrugătoarelor căpitanului Murakami, pregătite pentru „Rat Four“. Kawaguchi a acceptat în silă să permită acestei serii să plece, conform planului. În acea noapte şi, după ce şi-a luat rămas bun de ia Tanaka, s-a întors la *Sado Maru.*

Această întâlnire cu Kawaguchi l-a forţat pe amiral să întrebe Kabaulul, dar nu a obţinut un răspuns imediat. Singura telegramă pe care a primit-o Tanaka era de la Flota 8, care îl informa că două transportoare, un crucişător greu şi două distrugătoare americane descărcau la Lunga. Acestea trebuiau atacate de distrugătoarele lui Murakami, după ce vor fi debarcat trupele la Taivu.

Spre sfârșitul dimineţii lui 30 august, Murakami s-a întors în insulele Shortland pentru a raporta că deşi a debarcat rapid trupele, nu a atacat navele americane de transport din cauză „că era lună“ şi că avioanele de pe Henderson erau în aer[144]. Tanaka, amuţit pentru o clipă, şi-a regăsit curând puterea de a vorbi. El l-a schimbat din funcţie pe loc pe Murakami, a raportat la Rabaul incapacitatea acestuia de a executa ordinele şi a convocat o consfătuire de stat major înaintea unei alte întâlniri cu generalul Kawaguchi. Desfăşurarea consfătuirii a fost deranjata doar de mesajele înţepătoare primite de la comandantul zonei şi de la amiralul Mikawa, privitor la abaterea lui Murakami.

Comandantul Forţei de întărire, acum şi mai prost dispus, l-a găsit pe general la fel de neînduplecat. El voia şalupe sau nimic.

[144] Era lună plină şi avioanele de pe Henderson decolaseră.

Dar şiretul amiral avea o surpriză pentru Kawaguchi: un distrugător şi două distrugătoare de transport îmbarcau în acel moment trupele sale pentru „Rat Five”. În faţa noului argument, generalul a fost de acord ca această acţiune să continue, peste protestele colonelului Akinosuka Oka, cel mai vechi comandant de regiment din subordinele sale şi ale mai multor membri ai statului său major. Ei au debarcat cu bine la Taivu imediat după miezul nopţii.

Opoziţia lui Tanaka la transportul cu şalupele era bine fondată. Şalupele standard disponibile, cu lungimea de 40 picioare, erau incomode, încete şi pe vreme rea nu ţineau bine marea. Încărcate la maximum, viteza lor era în jur de şapte noduri. Amiralul a subliniat în mod repetat că navigaţia pe lângă coastă, în timpul nopţii, şi staţionarea, în timpul zilei, erau periculoase şi necesitau un timp mai lung. Experienţa pe care a avut-o anterior Kawaguchi cu şalupele, era însă mulţumitoare. De aceea, el le prefera distrugătoarelor. De aici proveneau reticenţele generalului!

La consfătuirea din ziua următoare, Kawaguchi a consimţit, încălcându-şi convingerile, să meargă cu distrugătorul în acea noapte, cu o grupare de 1.500 de ofiţeri şi soldaţi, cu condiţia ca restul de 1.000 de oameni din brigadă să fie trimişi cu şalupele, cât mai curând posibil. Rabaul-ul a ordonat lui Tanaka să accepte aceste condiţii şi la prânz Kawaguchi a îmbarcat personalul statului major și un batalion întărit în opt distrugătoare. El a debarcat la Taivu în ultima zi a lui august.

Aviatorii infanteriei marine au făcut tot posibilul ca să oprească acţiunile de noapte ale lui Tanaka dar acest lucru era aproape fără speranţă. Luminozitatea era în descreştere, și adesea nici chiar urmele lăsate de siajul navelor nu puteau fi zărite. Mangrum nu a permis nimănui, în afară de cei mai experimentaţi, să zboare în condiţiuni atât de proaste. Numai când japonezii deschideau focul puteau piloţii avioanelor SBD să-şi descopere ţintele. Tanaka a dat însă repede ordin de interzicere a iluminării navelor ori de deschiderea focului cu artileria antiaeriana.

*

Între timp, viceamiralul Mikawa, învingătorul de la Savo a reflectat asupra învăţămintelor operaţiilor recente El era nesatisfăcut de cooperarea marină-armată de uscat sau, poate

mai exact, de lipsa acestei cooperări. Într-un rezumat datat la 31 august, el informa Flota combinată şi subordonaţii săi că politica de întărire bucată cu bucată va duce numai la dezastru: „Toate eforturile trebuie să fie făcute pentru a folosi marile unităţi concomitent“. Acestea, a continuat el, trebuie să fie transportate pe nave rapide. Mai mult, prostul obicei de „a subestima inamicul şi a supraaprecia forţele noastre" va primejdui întreaga operaţiune „KA“:

„Rezistenţa şi contraatacurile inamicului pe Guadalcanal şi în zona insulelor Solomon au fost extrem de tenace, iar acţiunile noastre, din prima perioadă au fost total incapabile să le facă faţă. Dacă acţiunile nu se desfăşoară conform unor planuri detaliate şi minuţioase, întocmite pe baza unor informaţii corecte, probabilitatea succesului este scăzută”[145].

Dar pentru situaţia dată, cel puţin, un astfel de realism era limitat la Rabaul. Cu siguranţă, Statul Maior General Imperial (IGHQ) nu era mulţumit de progresele făcute, dar ofiţerii de stat major de la Tokyo nu erau încă aşa timoraţi de succesele minore americane pentru a simţi stringenţa sfatului sincer al lui Mikawa. Cu toate acestea, în aceeaşi zi, Statul Major General Imperial Japonez a emis instrucţiuni potrivit cărora prioritatea operativă numărul unu era „recucerirea imediată a Guadalcanalului”.[146] Această directivă stipula că viitoarele operaţii ofensive prevăzute în Noua Guinee erau amânate, în timp ce forţele armatei de uscat şi marinei vor fi utilizate pentru recâştigarea poziţiilor pierdute în insulele Solomon.

Astfel, tot centrul de greutate al puterii japoneze din zona de sud-est s-a deplasat, implacabil, către Henderson Field şi pădurile de cocotieri care îl înconjurau.

*

Pista îngustă de aterizare pe care japonezii erau hotărați să o cucerească, iar infanteriştii marini americani şi mai hotărâți s-o apere, primise lovituri puternice în timpul ultimelor zece zile ale lui

[145] „War Records, Japanese Navy”, Desron 2’ (Escadra 2 Distrugătoare). ONRL, doc. Nr. 161711, p. 9.
[146] „Daikaishi Dai Hyakunijushichi-go“. Imperial GHQ, Navy Directive, nr. 127, p.9.

august. Dar oricum, deşi erau obosiţi piloţii reuşeau să decoleze şi să aterizeze clătinându-se pe pistă. Şi făcând asta, ei, echipajele şi avioanele lor au zdrobit un alt mit. „Luptătorii Cactus", scria Robert Sherrod, „și-au adus o mare contribuţie în război, distrugând mitul că *„Zero"* era invincibil; aviatorii infanteriei marine i-au dat prima lovitura pe 24 august"[147]. În acea zi, înainte de a fi fost scufundat, portavionul *Ryujo* a lansat întregul său efectiv de avioane împotriva Guadalcanalului. Acest raid a fost interceptat de avioanele *Wildcat* ale lui Smith şi 16 avioane japoneze au fost doborâte. Patru avioane ale infanteriei marine au fost pierdute. Un pilot s-a paraşutat şi a fost cules în apele din largul insulei Tulagi. Un serviciu de salvare aer-mare, simplu dar eficient, mai salvase anterior alţi câţiva piloţi.

Două zile mai târziu, avioane de la Rabaul au ajuns la aerodrom şi i-au provocat serioase distrugeri. Patruzeci de butoaie cu benzină de aviaţie au ars, în timp ce schijele fierbinţi au ciuruit bombardierele americane ce se aflau parcate pe pistă. Băieţii lui Smith, înşelaţi temporar de avioanele *Zero* aflate în înaltul cerului, au interceptat apoi bombardierele japoneze pe drumul de întoarcere şi au aprins treisprezece.

Piloţii bombardierelor în picaj care l-au şifonat pe amiralul Tanaka la 25 august, şi-au meritat din nou solda pe 28; în ziua următoare, vânătorii au doborât opt avioane japoneze, şi pe 30 august au trântit la pământ alte patrusprezece. Patrusprezece avioane *P-400,* înarmate cu tunuri, formând Escadrila 67 aviaţie de vânătoare, din forţele aeriene ale armatei de uscat ale S.U.A., comandate de căpitanul Dale D. Brannon, zburaseră de la Espiritu Santo la Guadalcanal în săptămâna precedentă: ele au trecut în contul lor patru avioane inamice pe care le-au doborât sub altitudinea de 12.000 de picioare, dar au pierdut un număr egal deasupra acestei înălţimi. *P-400* – o variantă de export a lui *P-39,* un avion de care generalul Arnold era excesiv de mândru – lipsit atât de compresor de supraalimentare cât şi de echipament adecvat de oxigen, era în întregime inadecvat pentru lupta la mare altitudine. După numai șase zile de luptă doar trei avioane *P-400* din cele patrusprezece trimise pe insulă au rămas în funcţiune şi Vandegrift le-a repartizat pentru misiuni de sprijin apropiat[148]. În

[147] Robert Sherrod, History of Marine Corps Aviation în World War II, Combat Forces Press, Washington, 1942, p. 81.

[148] Comandantul Aviaţiei din Pacificul de Sud (ComAirSoPac) făcea următoarea apreciere relativ la avionul de vânătoare din dotarea armatei de uscat: „Fără a fi bun la altitudine,

acest rol, ele s-au dovedit de un inestimabil ajutor; pentru că, pe lângă tunul de 37 mm fiecare putea să poarte o bombă de 500 de livre.

Până la 26 august efectivele japoneze de la Vunakanau şi Lakunai au fost reduse, datorită pierderilor în lupte și avariilor tehnice, la 19 avioane *Zero* şi 29 avioane *Betty,* dar în ziua următoare, 24 de avioane de vânătoare *Zero* au sosit în insulele Marshall, de unde au fost transportate de portavioane de escortă. Presiunea pe care o simţeau japonezii era deosebit de puternică. Circumstanţele erau descrise ca „înfricoşătoare", iar situaţia ca una greu de remediat. „Piloţii Cactus" dacă ar fi cunoscut aceste concluzii, ar fi avut motive suplimentare de satisfacţie.

Avioanele cu baza pe Henderson aveau propriile lor necazuri. Ele erau ţinute în stare de funcţionare de echipe de întreţinere care foloseau piesele bune de la avioanele grav avariate cu aceeaşi preţuire cu care locuitorii insulelor Solomon împărțeau, cu un secol în urmă, pe durduliii misionari mutilaţi. Alimentarea şi înarmarea avioanelor de vânătoare sau a bombardierelor în picaj erau operaţii complicate, în care o pompă de mână, un filtru din piele de căprioară, îndemânarea şi răbdarea erau principalele obiecte ale echipamentului. Nu existau autocisterne, cărucioare pentru bombe sau vinciuri, maşini pentru încărcarea benzilor de cartuşe ale mitralierelor de avion calibru 50; ne erau nici pneuri de schimb, parbrize, roţi sau elice. Când ploua, aeroportul devenea în câteva minute o mlaştina brăzdată de făgaşe; când soarele bătea o oră peste acest terci, stratul de deasupra se cocea transformându-se într-o ţărână sfărâmicioasă şi sufocantă. Fiecare aterizare şi decolare era o aventură.

Piloţii, echipajele şi mecanicii petreceau cea mai mare parte a fiecărei nopţi în adăposturi (de fapt nişte gropi) individuale

---

este descurajator pentru oamenii viteji care zboară pe el" (Sherrod, op. cit., p. 82). În ciuda rapoartelor care confirmau în mod constant că acest avion de vânătoare era impropriu condiţiilor de purtare a luptei la mare altitudine în arhipelagul Solomon, „bateria" de conţopişti a lui Arnold din Washington a insistat să fie utilizat în continuare. (Vezi Lesley Frank Craven, James Lea Cate, The Army Air Forces în World War II, vol. IV, The Pacific: Guadalcanal to Saipan. The University of Chicago Press, 1950, p. 40 42). Sherrod, op. cit., p. 82, citează din istoricul Escadrilei 67 aviaţie de vânătoare: „Noi nu putem să manevrăm şi purtăm o luptă de aproape cu avioanele japoneze Zero; oare cât suntem noi de buni? Oamenii noştri îşi riscă viaţa în fiecare zi încercând să pună avioanele la punct; pentru ce? Nu facem decât să consumăm carburantul – nu este suficient să dai târcoale aiurea şi să iroseşti benzina valoroasă – aprovizionarea cu carburant scade în fiecare zi. Drace, noi nu putem să luptăm. Când vin japonezii, ni se spune să mergem „în recunoaştere". La ce suntem buni?"

amenajate, şi mâncau tocătură, orez și fasole la masa de dimineaţă şi, din nou aceeaşi mâncare la masa de seară. Acest regim alimentar monoton era îndoială periculos pentru aviatorii care lucrau la altitudini înalte. Piloții se plângeau mereu de extraordinare dureri de stomac, şi problema procurării unei alimentaţii adecvate pentru ei a căpătat o importanţă majoră. Dizenteria era violentă, iar hârtie igienică nu se găsea. Dar avioanele încă zburau.[149] Vandegrift era foarte mindiu de piloţii săi. Scriindu-i soţiei, el declara simplu: „Doamne, aceşti băieţi sunt extraordinari luptători”[150].

Pe 30 august, nava de aprovizionare *Athena* s-a strecurat cu provizii pentru aviaţie, echipament şi personal. În aceeași zi, și tocmai la momentul potrivit, în timpul unui raid puternic, întăririle aeriene au sosit. Restul de escadrile ale Grupului aerian 23 din infanteria marină condus de colonelul William J. Wallace a rulat huruind pe suprafaţa ondulată a lui Henderson. Escadrila 224 aviaţie de vânătoare (VMF 224) era comandata de maiorul Robert E. Galer; avioanele de bombardament în picaj (Escadrila -VMSB-231), de maiorul Leo E. Smith. În mai puțin de 24 de ore, piloţii de vânătoare care l-au urmat pe Galer în aterizări colbuite erau în văzduh încăierați cu avioanele *Zero*.

Wallace, prin firea sa deschisă, calmă, s-a dovedit a fi extrem de necesar. Totdeauna, aflându-se printre conducătorii de frunte ai Corpului de infanterie marină, fiind în acelaşi timp şi un excelent aviator, acest om vesel, răbdător şi înţelegător a transmis o parte din calmul său ofiţerilor de aviaţie şi echipajelor care trăiau din ceva mai mult decât nervi uzaţi şi curaj îndârjit. Infanteriştii marini „pedeștri” de orice grad, erau în mod justificat mândrii de zburătorii „lor“. Când un caporal întreba „Don’ căpitan, aţi aflat scorul?“ şi căpitanul răspundea: „Doisprezece la unu, băiete!“ sau „Unsprezece la trei“ dialogul nu se referea la un joc de copii.

Centrul care difuza astfel de informaţii de bază se afla la fabrica de gheaţă lăsată în stare de funcţionare de către japonezi. Aici se aflau spânzurate două scânduri late. Pe una din ele fiind scris cu litere mari:

---

[149] Se spune că subsecretarul pentru marină, Forrestal, ar fi zis: „Firma Grumman a salvat Guadalcanalul”. Wildcat-ul produs de firma Grumman era un avion minunat, dar infanteriştii marini nu apreciau exact această remarcă.

[150] „Life”, 16 noiembrie 1942.

FABRICA DE GHEAŢĂ TOJO SUB O NOUĂ CONDUCERE – *J. Genung, Serg., USMC* – *director*

Pe cealaltă scândură scria simplu: „SCORUL ZILEI“. Aici „directorul“ Fabricii de gheaţă Tojo consemna conştiincios, cu pensule japoneze, rezultatul activităţilor aeriene, pentru informarea privitorilor de la parter, care, fatalmente, apăreau la câteva minute după ce huruiturile din cer încetau şi tuburile fierbinţi ale cartuşelor de la mitralierele calibru 50 nu mai cădeau în adăposturile lor individuale. „Nu mai cad tuburi, hai să mergem la fabrica de gheaţă!”.

În pofida dificultăţilor, rezultatul bătăliei aeriene înclina serios în favoarea americanilor. Japonezii erau surprinşi; amorul lor propriu era cu adevărat lovit „Inamicul, în loc să cadă sub atacurile repetate ale unităţilor noastre aeriene, cu bază terestră, s-a angajat într-o lupta aeriană hotărâtă“[151]. Nu era oare aceasta o repetiţie pentru China, Malaya sau Filipine?

Dar cât timp mai puteau să continue piloţii „flămânzi“ de somn să se angajeze în „lupte aeriene hotărâte“ împotriva „vulturilor de mare“ ai marinei japoneze? Aceasta era o problemă care îl frământa pe amiralul McCain. În ziua următoare aterizării avioanelor lui Wallace, a raportat CincPac-ului că piloţii Guadalcanalului sunt „foarte obosiţi” şi că avioane şi echipaje suplimentare trebuie asigurate imediat. El a recomandat ca două escadrile întregi de *Light-ning* sau *Wildcat* să fie trimise îndată pe insulă. „Situaţia, a declarat el, nu admite nicio amânare…”.

„Cu substanţialele întăriri cerute, Guadalcanalul poate fi mormântul forţei aeriene a inamicului, şi poate fi consolidat, extins şi exploatat pentru lovirea de moarte a inamicului. Reversul ar fi adevărat şi dacă noi pierdem Guadalcanalul”.

McCain a aşternut atunci pe hârtie:

---

[151] „Southeast Area Naval Operations”, vol. I, OCMH 8–5.1, AC 98, p. 18.

„Dacă întăririle cerute nu pot fi făcute disponibile, Guadalcanalul nu poate fi aprovizionat şi de aici rezultă că nu poate fi menţinut”[152].

Așa cum notifica McCain, evenimentele se îndreptau rapid şi implacabil către apogeu. Deşi în timpul zilei aviatorii infanteriei marine controlau spaţiul aerian de deasupra aerodromului Henderson şi marina reuşea uneori să trimită acolo câte o navă, nopţile aparţineau japonezilor, şi aceste nopţi erau lungi şi chinuitoare. Somnul era alungat de hidroavioanele cu baza la Faisi, în insulele Shortland. Acestea, poreclite „Maşina de spălat Charlie lansau bombe cu focoase cu întârziere după ce „Louie Păduchiosul” iluminase cu paraşute luminoase. Aproape în fiecare noapte distrugătoarele lui Tanaka, trecând către sau de la acţiunile „Rat”, aruncau sute de proiectile în direcţia aerodromului Henderson. Pentru americani această hărţuială părea insuportabilă şi chiar din acest motiv ea îşi îndeplinea scopul său esenţial: să le ia infanteriștilor marini orice posibilitate de odihnă, să-i zguduie, să-i istovească. Aceşti intruşi de noapte nu erau trimişi să atace anumite obiective fizice. Misiunea lor era să distrugă moralul. Ei lucrau la asta în mod asiduu.

Cercetașii lui Clemens aduceau zilnic rapoarte despre japonezii nou-sosiți și activi în vecinătatea zonelor Kokumbona, la vest și la est. Turner era îngrijorat. Pe 1 septembrie el i-a raportat prin radio lui Ghormley:

„Declarându-mă întotdeauna pentru o mutare la Tulagi, vă reamintiţi poate că am prevenit mereu asupra faptului că pentru succesul acţiunii este necesar un permanent sprijin din partea unor puternice forţe aeriene şi navale... imediata consolidare a pozițiilor de pe Cactus este acum posibilă și recomandabilă și este o şansă de aur pe care avem obligaţia să n-o pierdem"[153].

În noaptea dinaintea transmiterii în eter a acestui mesaj, generalul-maior Kawaguchi debarca cu statul său major lângă Taivu Point, aproximativ în aceeaşi zonă în care nefericitul Ichiki a petrecut primele sale ore pe Guadalcanal. Această coincidenţă nu l-a tulburat pe general, care, stabilind o bază de aprovizionare a

[152] ComAirPac către CinPac, 31 august 1942, ONRL
[153] CTF 62 către ComSoPac, 1 septembrie 1942, ONRL

ordonat imediat unui mic grup de genişti să taie un drum şerpuit prin junglă, de la plantaţia de la Tetere către sudul aerodromului. Kawaguchi nu învăţase nimic din eşecul atacului organizat în grabă şi prost executat de către Ichiki; el se apuca acum nu numai să repete unele dintre erorile care au culminat cu sinuciderea colonelului înfrânt, dar să şi născocească câteva variaţiuni originale pe această temă.

Generalul japonez nu avea nicio informaţie despre terenul peste care îşi propunea să-şi conducă trupele. nu avea nici hărţi precise şi nici fotografii aeriene satisfăcătoare. El nu intenţiona să facă nici o recunoaştere înainte de a ordona la patru batalioane să înainteze prin jungla necunoscută. În antichitate, filozoful militar chinez Sun Tzu scria: „Acei care nu cunosc condiţiile munţilor şi pădurilor, ale defileurilor primejdioase, mocirlelor şi mlaştinilor, nu pot conduce marşul unei armate. Cei care nu folosesc ghizi autohtoni sunt incapabili să folosească avantajul terenului”[154]. Nu existau ghizi autohtoni disponibili. Autohtonii, toţi, erau credincioşi cauzei aliaţilor. Satele Taivu, Tasimboko şi Tetere fuseseră părăsite de multă vreme.

Şi serviciul de informaţii al lui Kawaguchi funcţiona de altminteri defectuos. El credea ca aparatorii puţini la număr, vor da înapoi în faţa autorităţii „spirituale copleşitoare a săbiilor şi baionetelor japoneze. Astfel şi lui i a fost uşor să citească propriile sale convingeri în instrucţiunile lui Hyakutake, deşi acestea erau neîndoios clare. Generalul comandant al Armatei 17 îi indicase lui Kawaguchi să cerceteze „forţa inamicului, poziţia şi terenul” să vadă dacă era „posibil sau nu să se obţină un succes rapid într-un atac împotriva aerodromului cu efectivul actual la dispoziţie.[155] Dar Kawaguchi nu era înclinat să piardă timpul „cu cercetarea" forţei inamicului, poziţiei şi terenului.

Înainte de a părăsi insulele Shortland, generalul japonez îşi făcuse planul său. El hotărâse să ocupe aerodromul pe 13 septembrie printr-un atac din trei direcţii.

a). Lovitura principală, atacul prin surprindere executat de un batalion din Regimentul 124 infanterie şi două batalioane rămase din regimentul lui Ichiki, va fi condusă de el însuşi şi va înainta din sudul aerodromului.

---

[154] Traducerea în limba engleză a fost efectuată de autor.

[155] „Seventeenth Army Operations”, p. 41

b). Un batalion din Regimentul 124 va trebui să lovească, simultan, spre vest, prin junglă, spre Tenaru.

c). De la Matanikau, colonelul Oka cu două batalioane întărite se va îndrepta spre nord-est către Lunga Point, va trece râul Lunga şi va lovi aerodromul dinspre nord-vest.

d). Efortul principal va fi sprijinit de focul artileriei navale şi prin lovituri aeriene.

Această formulă tactică sugerează că generalul Kawaguchi a petrecut mai mult timp comandând manuale decât conducând aplicaţii în teren. În felul acesta, chiar înainte de a ajunge pe insulă, Kawaguchi dăduse de belea.

Cearta finală a comandantului brigăzii cu amiralul Tanaka, de asemenea, a avut un gust amar. Amiralul se opusese cu putere să transporte în şalupe ultimii 1.000 de oameni ai brigăzii lui Kawaguchi pe Guadalcanal dar, pentru a păstra armonia armată-marină, serios încordată, la Rabaul au fost înlăturate obiecţiile. În felul acesta:

„Efectivul rămas din Detaşamentul Kawaguchi numărând 1.000 de oameni îmbarcaţi pe 48 de şalupe de debarcare mari şi mici, a plecat în noaptea de septembrie din partea de nord a insulei Isabel. Ascunzându-se în timpul zilei şi înaintând noaptea, trupele erau programate să părăsească extremitatea sudica a insulei Isabel în noaptea de 4 septembrie şi să debarce pe vârful nord-vestic al Guadalcanalului în zorii zilei de 5 septembrie”[156].

Tanaka a lăsat în voia soartei grupul de şalupe şi pe 4 septembrie a executat cu succes o acţiune de noapte:

„Trupele din Forţa de debarcare „Rat” au reuşit să debarce fără nicio piedică din partea inamicului. După debarcarea trupelor, divizionul de distrugătoare a înaintat în direcţia locului de ancorare al inamicului şi a angajat şi scufundat un crucişător auxiliar. Divizia a bombardat după aceea aerodromul de pe Guadalcanal, provocând incendii care au durat o ora, şi apoi s-a întors fără nicio pierdere”.

[156] „Southeast Area Naval Operations”, p. 20.

În aceeaşi noapte, ambarcaţiunile forţei de debarcare au părăsit coasta sudică a insulei Isabel, escortate de crucişătorul *Sendai* şi trei distrugătoare:

„Forţa de debarcare s-a despărţit la un punct aflat la 21 de mile marine nord de punctul desemnat pentru debarcare în zorii zilei de 5 septembrie şi a înaintat independent"[157].

Şalupele au întâlnit o mare agitată şi au fost reperate de recunoaşterea efectuată în zori de pe Henderson. În următoarele ore, şalupele aruncate de valuri încoace şi încolo şi ocupanţii lor deznădăjduiţi au fost bombardaţi şi mitraliaţi fără încetare.

„Din cauza vremii rele şi a inconvenientelor provocate de aviaţia inamică pe drum, ei au suferit pierderi grele, forţa de debarcare fiind ruptă în două”[158].

Aproape 300 de oameni au debarcat pe Savo şi număr puţin mai mare, inclusiv colonelul Oka lângă Cap Esperance. Cei de pe Savo au ajuns în noaptea următoare la Kamimbo. Patru sute de ofiţeri şi soldaţi pieriseră pe mare.

[157] Ibidem
[158] General-locotenent Kumao Imoto, „Corespondenţă”.

9. „MORI, INFANTERISTULE MARIN!”

Generalul Vandegrift a înțeles că bătălia de la Ilu a fost doar un preludiu al unor tentative mai consistente de recucerire a celor câțiva acri de pământ stăpâniţi acum de infanteriştii de marină. Numeroase mărturii indicau o activitate intensă în afara poziţiei atât de precar ocupată. Cercetaşii din rândurile populaţiei băştinaşe au raportat debarcări japoneze în vest, la Tassafaronga și golful Kamimbo, precum şi în est, lângă satul părăsit Tasimboko.

În timpul primei săptămâni a lui septembrie, Vandegrift, prudent, dar nu şovăitor, a decis să lovească cu suficiente forţe pentru a deregla concentrarea inamică. Ştia că Regimentul 7 infanterie marină, întărit, era în drum din Samoa către Pacificul de Sud[159]. Mai ştia că Ghormley dorea să trimită această unitate de luptă, atât de necesară pe Guadalcanal, în insulele Santa Cruz. Regimentul 7 de infanterie marină constituia o forţă de valoare, utilizarea acestuia intrând însă în jocul ipotezelor. Situaţia imediată ridica propriile sale imperative. Vandegrift nu putea să mai aştepte mult timp ca să-şi dea seama ce se petrece în jurul său. Dar nu îndrăznea să întreprindă nicio acţiune care nu putea fi îndeplinită între răsăritul şi apusul soarelui.

În situaţia existentă, generalul făcea faţă unor probleme tactice pentru care manualele nu ofereau nici o soluţie. Ca urmare a recentei sosiri de la Tulagi a Batalionului 2 din Regimentul 5 infanterie marină, amândouă regimentele sale de infanterie aveau acum efectivele complete. Dar plajele pe care el trebuia să le apere împotriva unui atac aşteptat dinspre mare se întindeau pe 8.000 de yarzi, de la Ilu până la un punct la vest de Kukum. Amândouă flancurile, de est şi vest, se arcuiau în adâncimea junglei pe o distanţă de 1.500 de yarzi. Şase batalioane nu erau suficiente pentru a apăra liniile constituite, a asigura adâncimea poziţiei şi a furniza rezervele necesare. Pentru a obţine o oarecare

[159] Când a început îmbarcarea Regimentului 7 infanterie marină în Samoa, comandantului unităţii i s-a comunicat că urma să fie trimis în Noua Zeelandă pentru continuarea instrucţiei, după care urma să fie transferat pe teatrul de acţiuni militare al forţelor subordonate lui MacArthur.

supleţe tactică el a ordonat lui Rupertus, în ultima zi a lunii august, să trimită pe Guadalcanal raiderii şi paraşutiştii.

La nicio oră de la sosirea sa pe insula, Edson a recomandat efectuarea unei recunoaşteri în forţă fie către Esperance, fie către Taivu. Într-adevăr, ca răspuns la rapoartele băştinaşilor despre „Omul Jap" pe insula Savo, el a trimis acolo în ziua de 4 septembrie un detaşament compus din două companii cu navele *Little* şi *Gregory.* Pe Savo nu se aflau trupe inamice, dar plaja murdară, cu urme de petrol şi morminte nou-săpate, puţin adânci, în care autohtonii au îngropat cadavrele aruncate de valuri pe ţărm, mărturiseau furia bătăliei navale care şi-a luat numele de la această insulă odinioară liniştită.

Cele zece ore zadarnice pe care raiderii le-au petrecut căţărându-se şi coborând pantele abrupte ale vulcanului stins de pe Savo au avut însă o urmare tragică. Încărcate cu ostaşi şiroind de sudoare, *Little* şi *Gregory* au sosit în largul lui Kukum când se lăsa înserarea şi, după ce au debarcat pasagerii lor epuizaţi şi au ridicat şalupele la bord, au constatat că nu mai dispuneau de timp suficient pentru a se îndrepta înainte de lăsarea nopţii spre portul Tulagi. Pentru acest motiv, navele s-au deplasat încet de la vest la est şi înapoi la vest, în Canalul Sealark. Aici, distrugătoarele de mare viteză ale lui Tanaka, puternic înarmate, aflate pe prima porţiune a drumului de înapoiere dintr-o altă acţiune plină de succes la Taivu, le-au descoperit şi surprins.

Acţiunea a fost unilaterală şi scurtă. Japonezii au deschis focul la ora 2,08 a.m. Şapte minute mai târziu *Little* şi *Gregory,* cu bordajele subţiri, având plăcile rupte de focul precis al artileriei, au fost transformate în epave în derivă; cuprinse de flăcări, au sărit în aer, găsindu-şi astfel locurile de odihnă în Ironbottom Bay[160]. Marinarii au luptat să supravieţuiască în apele negre care au înghiţit atât de repede navele lor pătate de sânge.

*

Pe 3 septembrie, la o oră după lăsarea nopţii, un mesaj urgent a sosit la centrul de operaţii aeriene. Anunţându-se că un avion DC-

[160] Ironbottom Bay sau Fond de Feraille – nume dat de marinarii americani şi de către istorici pentru a desemna zona cuprinsă între Guadalcanal, Florida şi Savo, unde s-au dat numeroase bătălii navale şi au fost scufundate multe nave de război americane şi japoneze (n. tr.).

3 urma să aterizeze din moment în moment, în mesaj se cerea ca pista să fie iluminată. Şapte Jeep-uri au fost adunate în grabă şi aşezate la capătul de sud al pistei, pentru a asigura iluminarea ei. Avionul de transport a aterizat mugind, roţile lui trecând la câteva picioare deasupra capetelor şoferilor. Acest avion a adus la Guadalcanal un general de brigadă din aviaţia infanteriei marine, cu umerii puternici şi părul alb, Roy S. Geiger. De la obţinerea brevetului de pilot în 1916, Geiger zburase pe fiecare tip de „ladă zburătoare", de la *DI* şi *Jennie* din primul război mondial, la avioanele de transport *Fokker* sau *Ford* şi până la cele mai noi avioane de vânătoare produse de firma Grumman. Îl însoţeau la fel de experimentatul colonel Louis E. Woods, şeful statului major al Brigăzii 1 aviaţie a infanteriei marine şi ofiţerul său cu cercetarea, locotenent-colonelul John C. Munn.

Geiger era zgârcit la vorbă, rece şi, spun unii, nemilos. El era cu certitudine hotărât să stoarcă ultimul dram de performanţă de la oameni şi maşini. Şi a făcut-o. Din pagoda lăsată moştenire, de japonezi, el şi micul său stat major pe care energicul Woods îl conducea, a luat personal controlul acţiunilor aeriene. Aviatorii dovediseră deja o excepţională capacitate de zbor înainte ca Geiger să vină; acest bărbat, cu o figură aspră şi caracter de general roman, le-a insuflat însă un spirit nou. El cu Woods îşi făcuseră cariera de aviatori în carlingi deschise, nu pe scaune turnante. Amândoi erau administratori buni şi erau mândri de asta.

Geiger era croit din aceeaşi stofă ca şi Vandegrift; niciunul nu era de acord să lase inamicului satisfacţia iniţiativei fără obstacole. La 4 septembrie şi apoi în ziua următoare, SBD-urile lui au bombardat, au mitraliat şi au împrăştiat, la extremitatea sudică a insulei Isabel, trupele lui Kawaguchi, transportate în şalupe; în următoarele două zile, bombardierele în picaj au zburat peste „The Slot" pentru a lovi baza de hidroavioane japoneze de la Gizo Bay.

Spiritul ofensiv semnat de Geiger şi Woods era contagios; în cele câteva zile după sosirea lor, „numărul unu" din „parada şlagărelor" de pe Guadalcanal era o melodie cântată în gura mare pe muzica lui „On the Road to Mandalay":

„În „comandamentul" Cactus
Unde curge alcool gratis
Se coc misiuni urgente

Pentru Grupul 23.
Când proiectilele explodează în palmieri
Auzi „comandamentul“ cum spune:
Umpleţi cu benzină burţile avioanelor băieţi,
Luaţi cercetaţii la Gizo Bay.
Trimiteţi o încărcătură la Gizo Bay
Unde liota japonezilor îşi petrece ziua
Şi apoi, poţi auzi avioanele Betty *bombardând*
De la Rabaul la Lunga Quay.
Loviţi drumul către Gizo Bay
Unde hidroavioanele Zero se *joacă*
Şi mugetul bombelor cade ca un tunet
Pe băştinaşii de peste drum“.

Cei pe care treburile îi aduceau pentru scurt timp pe Henderson, în acea perioadă, când se întorceau la statul major descriau unitatea aeriană a lui Geiger ca trăgând să moară. La drept vorbind, această descriere era o minunată prezentare trunchiată a lucrurilor. Dar nici chiar copleşitorul simţ al urgenţei, reflectat în rapoartele vizitatorilor, nu era suficient ca să declanşeze acţiunile solicitate: materialele de acoperire a pistei, bombele, benzina şi echipamentul de construcţii soseau în „jalnice rate care întârziau”. Din pistă, numai o porţiune de 1.000 picioare era pardosită. După fiecare ploaie torenţială, restul devenea o mlaştină acoperită cu făgaşe şi hopuri pe care chiar jeepurile o parcurgeau cu greutate. Singurul element salvator consta în faptul că pista se usca destul de repede.

*

În dimineaţa zilei de 6 septembrie, Edson a vizitat Serviciul operaţii al diviziei pentru a discuta cu şeful acestuia. El i-a găsit pe Thomas şi pe agresivul său adjunct Merrill Twining, ocupaţi cu planificarea unui raid de felul celui pe care tocmai venea ca să-l propună. Seara, Twining s-a dus cu maşina la păduricea de palmieri din spatele lui Kukum, pentru a-l informa pe Edson că Vandegrift îi aprobase propunerea de a face o incursiune la est pentru a nimici concentrarea inamică semnalată la Tasimboko.

Tocmai când Twining discuta cu Edson, distrugătoarele lui Tanaka se apropiau de Cap Esperance pentru a debarca, la miezul

nopţii, lângă Kokumbona, statul major şi cel de-al doilea batalion din Regimentul 124 infanterie, comandat de colonelul Akinosuka Oka. În zori, trupele lui Oka, având în frunte drapelul regimentului, au început înaintarea spre Matanikau, pentru a sprijini efortul principal întreprins de forţele lui Kawaguchi. Pe la prânz, în ziua de 7, Oka a fost informat printr-o radiogramă că unităţile generalului au întâmpinat rezistenţe neaşteptate în junglă.

Mesajul a făcut vâlvă la Rabaul şi Tokyo. Statul Major General Imperial Japonez aflase că la 5 septembrie un puternic convoi american a sosit în insulele Fiji, găsindu-se probabil în drum de la Hawaii către Guadalcanal[161]. Era-evident necesar ca forţele lui Kawaguchi să grăbească înaintarea şi Hyakutake a ordonat ca atacul să fie lansat în noaptea de 12. Generalul a răspuns că va face tot ce-i stă în putinţă ca să respecte termenul şi a trimis un curier pentru a-i transmite schimbarea intervenită în plan şi colonelului Oka. La rândul său, Mikawa şi-a refăcut programul de sprijin cu foc de artilerie. Statul major al Flotei 11 aeriene a alarmat o escadrilă de avioane Zero şi i-a ordonat să decoleze cu destinaţia Henderson, în ziua de 12 septembrie sau imediat după; a mai ordonat ofiţerului comandant al detaşamentului de transporturi aeriene să expedieze, imediat ce Vandgrift ar fi capitulat, piesele de schimb esenţiale şi personalul de întreţinere al aerodromului recucerit.

*

După ce s-a întunecat, pe 7 Septembrie, raiderii s-au îmbarcat pentru Tasimboko pe distrugătoarele de transport *Manley* şi *McKean* şi pe şalupele „Yippies”[162] 346 şi 298, acţionate cu motoare Diesel[163]. Aruncând o ploaie de scântei roşii, strălucitoare, aşa cum pufăiau înaintând catre est prin întuneric, cu motoarele duduind puternic, şalupele „Yippies” îşi anunţau prezenţa tuturor acelora care nu erau orbi sau surzi.

---

[161] În realitate, din Samoa. Acest convoi a transportat Regimentul 7 infanterie marină şi Batalionul 5 apărare.

[162] Nume dat în timpul celui de-al doilea război mondial şalupelor pentru patrulate în porturi şi şantierele navale – termenul vine de la iniţialele cuvintelor Yard Patrol (Y.P.) (n. tr.)

[163] Infanteriştii de marină numeau aceste vedete „Yippies (YP-uri), după simbolul YP pe care îl purtau în registrele marinei.

Japonezii de la Taivu nu sufereau nici de una şi nici de cealaltă dintre aceste afecţiuni, dar norocul joacă feste curioase în război. Pe când şalupele se îndreptau spre plajă, transportoarele *Fuller* şi *Bellatrix,* aflate în drum către Lunga, sub acoperirea unui crucişător şi a patru distrugătoare, au apărut la orizont dinspre răsărit. Militarii din ariergarda lui Kawaguchi, tulburaţi şi înspăimântaţi de amploarea debarcării în curs de desfăşurare, au rămas doar atâta timp cât era necesar să transmită un mesaj şi, abandonând masa caldă de dimineaţă, armele şi două tunuri antitanc cu care ar fi putut distruge şalupele de debarcare încă din apă, s-au refugiat în junglă. Raiderii au debarcat nestingheriţi, au scos închizătoarele de la tunuri, le-au aruncat în mare, şi apoi au pătruns în interiorul insulei o jumătate de milă, îndreptându-se către vest printr-o plantaţie de cocotieri. În momentul când a primit neaşteptata ştire de la eşalonul său de servicii – aproximativ 300 de soldaţi din subunităţi de aprovizionare şi transmisiuni – Kawaguchi nu a mai putut face altceva decât să-i ordone să „dea piept cu inamicul”. Nici vorbă de a se mai putea întoarce pentru a-i acorda ajutor.

Generalul nu-şi exagera dificultăţile. Cu peste 3.000 de oameni, el îşi croia drum prin jungla umedă, putrezită. Udaţi până la piele de ploile torenţiale şi scăldaţi ore întregi în sudoare, ostaşii săi înaintau pas cu pas într-o coloană şerpuitoare, lungă de peste trei mile, alunecând şi poticnindu-se prin mlaştinile adânci până la gleznă, spre poziţiile de pe care trebuiau să lanseze, prin surprindere, atacul planificat asupra aerodromului.

La Rabaul, ştirile despre contradebarcarea americană au produs nelinişte. Pesimist, Hyakutake a transmis prin radio Statului Major General Imperial Japonez că Kawaguchi era „prins la mijloc”. Mikawa a planificat un bombardament de noapte cu artileria de pe un crucişător şi opt distrugătoare. Tokyo a alarmat două batalioane din Batavia ordonându-le să se pregătească şi să plece imediat. Tanaka a îmbarcat imediat un batalion din Detaşamentul Aoba în distrugătoarele disponibile şi l-a expediat rapid la Kamimbo. Comandantul Armatei 17, de asemenea, a ordonat Regimentului 41 infanterie să se concentreze la Kokoda pe pista Buna-Moresby, pentru a fi gata să se deplaseze din Noua Guinee în insulele Solomon. „Red Mike“ Edson ar fi avut toate motivele pentru a se bucura de urmările păcălelii provocate de raidul său.

În timp ce raiderii se îndreptau spre vest de Taivu, distrugătoarele şi şalupele „Yippie“ s-au grăbit să se întoarcă la Kukum pentru a aduce paraşutiştii în scenă, în acest timp, ariergarda lui Kawaguchi şi-a strâns suficienţi oameni pentru a mânui două tunuri de munte şi două obuziere ascunse în păduricea de cocotieri. Puştile-mitralieră *Nambus* au început clănţănitul lor aducător de moarte. Deşi. Edson era partizan al acţiunilor desfăşurate sub protecţia unui foc puternic, cea mai importantă subunitate de sprijin pe care o avea la dispoziţie era un pluton de aruncătoare de mine de 60 mm. În aceste condiţii, el a cerut imediat sprijin aerian apropiat şi în 50 de minute avioanele P-400, cu bot de rechin, ale lui Dale Brannon, se aflau deasupra câmpului de luptă aşteptând instrucţiuni. Concomitent, o companie de raideri, dirijată de cercetaşii lui Clemens, a pornit pe o cărare din junglă ca să încercuiască flancul drept al inamicului. Pe la prânz, compania s-a desfăşurat în dispozitiv de luptă, lângă Tasimboko, mult în spatele apărătorilor. Surprinşi, japonezii au fugit, abandonând 27 de morţi, piesele de artilerie şi şase mitraliere grele. Dintre japonezii căzuţi, mulţi erau împuşcaţi în spate.

Prada a fost bogată, dar acum nu era timp pentru încărcarea armelor, tehnicii şi alimentelor capturate, deşi toate ar fi putut să fie utilizate avantajos. Obiectele pe care infanteriştii marini au pus mâna, cu excepţia unei jumătăţi de duzină de puşti-mitralieră *Nambus,* cu încărcătoare şi muniţii, au fost sistematic distruse. Cincizeci de soldaţi aveau misiunea să facă găuri cu baionetele în câteva mii de cutii de conserve cu carne de vacă şi de crab, în timp ce alţii goleau sute de saci cu orez în valurile mării.

Dick Tregaskis, norocosul corespondent al agenției INS[164], ’ adoptat de raideri, a cotrobăit prin jur și a umplut o pătură militară japoneză cu documente, caiete de note hărţi terestre şi maritime; infanteriştii marini au sfărâmat un puternic aparat de radio și au ars cinci bărăci acoperite cu frunze, pline cu provizii variate. Edson privea scena cu satisfacţie. La ora patru, el a ordonat trupelor să îmbarce și după câteva minute toată lumea era în drum către Kukum.

În timpul rapidei curse de întoarcere la bază comandantul batalionului a descoperit că, în dezordinea prezentă la o îmbarcare în grabă, fiecare ofiţer şi soldat era îndoit de mijloc sub greutatea

[164] INS – International News Service – Agenţie de presă (n. tr.).

cutiilor de conserve de carne de crab şi de vită în sos de soia. Douăzeci și una de lăzi de bere japoneză şi şaptesprezece sticle de jumătate de galon de *sake*, și-au găsit, de asemenea, locul la bordul lui *Manley*.

„Aceasta nu este o adunătură de japonezi” i-a spus enigmatic, Edson lui Thomas. Câteva ore mai târziu după ce a examinat materialul adus la baraca camuflată a serviciului de informaţii, „Pappy Moran” a confirmat că într-adevăr nu era vorba de o adunătură. Cercetaşii lui Clemens au adăugat rapoartelor lor atente o informaţie: un puternic detașament de japonezi – probabil mai mult de 3000 de militari – se afla în mișcare de la Tetee în direcția sud-vest.

În dimineaţa următoare, hărţi şi fotografii erau desfăşurate la serviciul operaţii al diviziei, iar ultimele rapoarte de la patrulele de cercetaşi studiate. La sfârşit după o lungă discuţie, Thomas s-a întors către Edson spunând: „Ei vin”. Edson bănuia, de asemenea, că japonezii veneau. Dar din ce direcţie? Indicând cu degetul arătător de-a lungul unei fotografii aeriene a spus cu vocea sa guturală: „Aceasta pare să fie o bună cale de acces”

Linia luminoasă subliniată de Edson reprezenta o creastă de coral spartă, accidentată, acoperita cu kunai[165], care ducea paralel cu Lunga, la sud de aerodrom. Jungla acoperea pantele ei de sud, est şi vest; la nord, terenul se sfârșea printr-o pantă blândă către atât de des bombardatul Henderson. Vandegrift a hotărât, trecând peste opinia statului său major – sa-şi stabilească, în apropierea crestei un nou punct de comanda. Ei a prea dezgustat şi obosit să tot sară în şi afară din adăpostul de lângă aerodrom; spera ca la noul punct de comandă să găsească o oarecare liniște.

Pe când generalul îşi muta sediul, într-o zona unde se gândea că o să fie mai puţin deranjat de bombele japoneze, Ghormley, aflat la Nouméa, chibzuia în fața celui mai deosebit mesaj pe care l-a primit de la Nimitz. Acesta îi ordona să-i dea lui MacArthur un regiment întărit de „trupe de desant maritim experimentate” împreuna cu trei nave de transport şi o navă de aprovizionare necesare asigurării deplasării unităţii în condiţii de luptă! Amiralul era nedumerit; Comitetul întrunit al Şefilor de State Majore, care elaborase această instrucţiune stranie ştia la fel de bine ca şi el, că singurele astfel de trupe din întreg Pacificul de Sud erau acum angajate în luptele purtate cu inamicul în insulele Solomon. Poate

[165] Denumirea locală a unei specii de iarba înaltă. (n. tr.)

că „şefii” doreau ca el să trimită generalului MacArthur chiar Regimentul 7 infanterie marină, care se găsea în drum către această zonă?

Pentru a ieşi din impas, l-a întrebat pe Turner ce-i recomandă să facă. Comandantul Forţei de desant maritim, stăpânindu-se cu greu, i-a răspuns:

„Singurele trupe de desant experimentate din Pacificul de Sud sunt cele de la Guadalcanal şi retragere Ior este de neconceput”[166].

Regimentul 7 infanterie marină, a continuat Turner, era în garnizoană în insula Samoa de câteva luni şi în niciun caz nu era pregătit să execute o debarcare prin luptă. Deşi Ghormley nu a solicitat nicio propunere, Turner i-a dat una. Avea nevoie vădită de aşa ceva:

„Vă reţin, cu respect, atenţia asupra poziţiei actuale nesigure, a Guadalcanalului... Forţa navală şi aeriană adecvată nu a fost făcută disponibilă... Vandegrift a insistat în permanenţă să fie întărit imediat cu cel puţin încă un regiment... Eu am aceeaşi părere”[167].

La începutul lui septembrie, fiecare comandant al forţelor celor două părţi angajate în luptă – Kawaguchi, Ghormley, Hyakutake, Turner, Vandegrift – avea propriile sale necazuri. Geiger şi Woods nu făceau excepţie. Pentru aviatori, fiecare zi aducea o nouă problemă şi nu era singura ce trebuia rezolvată. Pierderile de material creşteau în mod alarmant; pe 8 septembrie, opt avioane s-au deteriorat în timpul decolării. Posibilităţile primitive de reparaţii nu au permis decât recuperarea a două aparate; celelalte şase au fost târâte în „curtea oaselor” pentru a li se lua piesele refolosibile. Două zile mai târziu, Geiger a putut să numere doar 11 avioane *Wildcat* disponibile din cele 38 care aterizaseră acolo până la acea dată. Cum el supraveghea posac grămada crescândă de sfărâmături, un pilot de vânătoare a făcut următoarea remarcă unuia dintre membrii statului major al lui Harmon, aflat în vizită:

---

[166] Turner către Ghormley, 092300, septembrie 1942. ONRL.
[167] Ibidem.

„În acest ritm, ne putem bate singuri fără niciun ajutor din partea japonezilor”.

Lipsurile acute de cartuşe de pornire, bombe, oxigen, gloanţe perforante şi incendiare, cauciucuri şi lubrifianţi se succedau de o manieră deconcertantă. Şi, mai mult decât orice, era problema benzinei. Forţa aeriană trăia de pe o zi pe alta în stare de criză. Şi când una era depăşită, alte două luau proporţii. Piloţii erau aproape epuizaţi, cazurile de malarie se înmulţeau, nu erau imuni.

Încă de la sfârşitul lui august, subsecretarul de stat al marinei, James Forrestal, în acea vreme în vizită în Pacificul de Sud, a comunicat prin radio prietenului şi colegului său, adjunctul secretarului de stat al Ministerului de Război pentru problemele aerului, Robert Lovett, despre nevoia disperată de a avea mai multe avioane de vânătoare capabile să acţioneze la altitudinile necesare pentru intercepţie. Avioanele P-400 ale armatei nu puteau pur şi simplu să urce. Aveau nevoie de noul P-38 *Lightning;* trei zile mai târziu după apelul făcut de Forrestal la Lovett, Ghormley a apelat într-un mod asemănător la MacArthur. Amiralul cerea „o mică cantitate” de avioane P-38. MacArthur nu avea de unde să dea; el avea numai şase.

Dar în timp ce McCain, Turner şi Vandegrift îl bombardau pe Ghormley cu cereri urgente pentru avioane de vânătoare, avioane *Wildcat,* nefolosite, se aflau disponibile în Pacificul de Sud. Acestea, care făceau parte din grupul aerian al lui *Saratoga,* zburaseră în ultima zi a lui august, la baze în Noua Caledonie şi Hebride, când marele portavion a fost lovit de o torpilă lansată de submarinul inamic 1-26; au rămas la noile baze fără a mai fi transferate.

Din punctul de vedere al subordonării, aceste avioane de portavion nu erau sub comanda lui Ghormley şi deci nu putea să dispună de ele. Aparatele aparţineau viceamiralului Fletcher care continua să opereze în zona lui Ghormley, dar sub comanda lui Nimitz. Fletcher, se subînţelege, doritor să menţină integritatea grupului aerian al acestui portavion – chiar dacă el nu avea în acel moment niciun portavion în stare operativă de pe care grupul să poată să zboare – obţinuse promisiunea de la Ghormley că avioanele lui de vânătoare nu vor fi trimise la Guadalcanal. Aceasta era atunci situația. Marina avea avioane de vânătoare disponibile, pilotate de aviatori experimentați, care puteau să ajungă pe Guadalcanal în trei ore. Dar ei erau legați de bazele din

spate. Și nu numai din cauza unei probleme tehnice de comandă, ci și pentru că doctrina marinei prevedea că avioanele de portavion trebuie „în mod normal“ să opereze de pe portavioane.

Cu toate acestea, la 10 septembrie, Nimitz a rezolvat problema şi a transferat toate avioanele de portavion „care pot fi disponibile” lui Ghormley ca să le folosească cum va crede de cuviinţă. ComSoPac a acţionat acum cu vigoare, nu întotdeauna caracteristică lui şi, în ziua următoare „a ordonat locotenent-comandorului LeRoy C. Simpler să zboare „imediat” cu cele 24 de avioane Wildcat din escadrila sa „Vânătoare Cinci" de la Espiritu la Henderson. Simpler a executat imediat ordinul.

Escadrila nu a aşteptat mult pentru a-şi arăta utilitatea. A doua zi după ce au sosit, la amiază, piloţii lui Simpler s-au ridicat pentru a ataca un grup de bombardiere escortate de douăzeci de avioane *Zero* care au acoperit totul până la o distanţă de o milă în jurul pagodei, cu bombe incendiare, bombe explozive şi „daisy cutters”[168]. Împreună cu aviatorii infanteriei marine, zburătorii din aviația flotei au doborât 16 avioane japoneze. Un pilot american a fost ucis într-o aterizare forţată.

Douăzeci şi patru de ore mai târziu, au mai avut loc două raiduri. Luptele aeriene erau crâncene. „Alarma Roșie” (starea de pregătire pentru luptă nr. 1) anunţată întâi pe la mijlocul dimineţii, a rămas în vigoare cea mai mare parte a zilei. Între „Alarmele Roşii” au sosit alte avioane de portavion; în trei zile Ghormley a dislocat pe insula un total de 60 de avioane. Poate suficient pentru a menţine un timp o stare de echilibru stabil, poate nu. Pentru că numai într-o singură zi – 12 septembrie – contraamiralul Yamagata a adus mai mult decât dublul acestui număr de avioane la Vunakanau şi Lakunai[169].

*

Pe 10 septembrie, după masa de dimineaţă compusa din orez fiert şi cartofi deshidrataţi, raiderii şi paraşutiştii au părăsit tabăra şi au început să înainteze către o creastă Situată la sud de aerodrom. „Prea multe bombe şi proiectile aici lângă plajă”, a

[168] Daisy cutters - Expresie argotică pentru a desemna bombele și proiectilele reglate să explodeze în apropierea suprafeței pământului (n.tr.)

[169] Flotila 26 aeriană având în compunere 140 de avioane, mai mult de jumătate din ele avioane de vânătoare de tip Zero.

remarcat Edson. Le mutăm într-un loc mai liniştit“. Zâmbea. Marşul către zona pe care colonelul a ales-o ca o „tabăra de odihnă” a fost de două ori întrerupt de raiduri aeriene, dar la ora două, elementele înaintate din grupul sau mixt, 700 de oameni în total, au atins creasta. Edson i-a desfășurat pe măsură ce soseau: raiderii în jurul movilei sudice cu compania din flancul drept desfăşurata dispersat către Lunga; parașutiștii – acum comandaţi de Torgerson – la stânga.

Albia în care punctul de comandă a fost instalat era la 100 de yarzi spre sud de punctul stabilit pentru statul major al diviziei. Aici, rezerva lui Edson, o companie epuizată, a săpat adăposturi individuale puţin adânci, iar transmisioniştii căpitanului William D. Stevenson au amenajat un adăpost pentru centrate telefonica.

În dimineaţa următoare, câţiva infanterişti mărini au tăiat cu baionetele plantele agăţătoare din jur. Unii au întins un baraj din cei câţiva yarzi de sârmă ghimpată disponibilă; alţii au săpat adăposturi individuale. Anunțul că un raid de rutină era pe cale de a se produce, nu a deranjat pe nimeni. Japonezii bombardau totdeauna aerodromul. Dar de această dată obiectivul nu avea să fie aerodromul. Era creasta. Asupra ei, 26 de avioane *Betty* au descărcat, serie după sene, bombe de 500 de livre, amestecate cu discernământ cu „daisy cutters. Infanteriştii de marină au scurmat câţiva inch mai adânc în gropile lor individuale ori s-au adăpostit în spatele buştenilor, scăpând zgâlţâiţi, dar teferi. Cei care au stat în picioare sau au alergat fără ţintă –, şi câţiva au făcut-o – au fost ucişi sau răniţi de schije. Şi acum, scuturându-şi în tăcere pământul clisos de pe haine, oamenii au înţeles dintr-o dată că japonezii vor veni în acea noapte, sau în alta, în orice caz curând, năvălind cu urlete, aşa cum au făcut-o şi la „Tenaru“.

„Blestemată zonă de odihnă!“, a spus un caporal. „Blestemată zonă de odihnă!“.

Recunoaşterile conduse înainte de înserare de Edson şi de ajutorul său, la o distanţă de o jumătate de milă către sud, nu au descoperit nimic. Dar cercetaşii lui Clemens, care înaintau mai repede, au raportat despre o lungă coloană inamică, apropiindu-se de la răsărit către cursul superior al râului Lunga. Japonezii erau acolo, dar unde? Cu ce efectiv? Tot ce putea să facă Vandegrift era să aştepte, să se pregătească şi să spere că dispozitivul său era bine articulat. Şi trebuia să fie: cu Excepţia Batalionului 2 din Regimentul 5 infanterie marină, acum în rezerva diviziei, nu mai

avea trupe neangajate. Fiecare al doilea soldat se găsea în liniile rarefiate, organizate pentru acoperirea poziţiilor de apărare ale plajelor.

*

În timpul după-amiezii de 11 septembrie, Kelly Turner a zburat de la Espiritu Santo la Henderson. El fusese puţin timp mai înainte la Nouméa, unde discutase cu amiralul Ghormley şi cu ofiţerul său cu planificarea, Dewitt Peck, un colonel de infanterie marină cu pregătire superioară şi autoritar. Când Turner a păşit pe pământ, Vandegrift i-a întins mâna şi i-a oferit ospitalitatea insulei. Sirena de alarmă aeriană a sunat chiar în acel moment. „Alarma Roşie” era în vigoare.

Mai târziu, generalul l-a însoţit pe oaspetele sau la noul punct de comandă şi i-a promis un pat. Turner, vizibil încurcat, a scos din buzunarul său de ia piept o bucată de hârtie împăturită, un mesaj sec de la Marina Statelor Unite şi l-a înmânat lui Vandegrift fără să spună un cuvânt. Generalul a desfăcut hârtia şi a început să citească. Pe măsură ce continua, rând după rând, el se îngălbenea şi se crispa în mod vizibil. Tot aşa pe tăcute precum a primit hârtia, el a dat-o colonelului Thomas. Thomas a citit-o. Atmosfera din încăpere era acum pe bună dreptate electrizantă…

Acest mesaj conţinea o analiză a situaţiei inamicului elaborată de statul major al ComSoPac şi aprobată de acesta cu 48 de ore mai înainte. În esenţă, mesajul conţinea aprecierea că forţe navale japoneze copleșitoare erau concentrate la Rabaul şi Truk, că efectivele aeriene de la Vunakanau şi Lakunai creşteau zilnic şi câteva duzine de transportoare erau acum ancorate la Simpson Harbor, încărcând provizii şi trupe. Un puternic atac se anticipa a fi lansat în zece zile, în două săptămâni, sau cu certitudine înainte de sfârşitul celei de-a treia săptămâni.

Şi aceste date nu formau decât preambulul.

Urma o sinteză a situaţiei ComSoPac-ului. Se menţionau lipsurile în crucişătoare, portavioane, distrugătoare de transport şi cargouri. Evaluarea se încheia cu afirmaţia uluitoare că ComSoPac nu mai putea mult timp să sprijine infanteriştii marini de pe Guadalcanal.

Thomas a împăturit hârtia şi a pus-o în buzunarul cămăşii (avea să o poarte în buzunarul său până în ziua când a părăsit insula,

aproape trei luni mai târziu). Turner şi-a deschis valiza şi a scos o sticlă de scotch pe care a pus-o pe masa goală. Apoi a spus: „Vandegrift, eu nu sunt înclinat să văd situaţia aşa de pesimist cum o face Ghormley. El nu crede că eu pot să aduc aici Regimentul 7 infanterie marină; eu cred. Am şi un plan ca să-i păcălesc cu succes pe japonezi. Acum, am adus o sticlă de whiskey din care o să bem ceva, vom discuta despre plan mai târziu". Discuţia de mai târziu s-a încheiat cu recomandarea urgentă făcută ComSoPac-ului ca Regimentul 7 infanterie marină să fie adus de îndată[170].

Noaptea petrecută de amiral pe Guadalcanal nu a fost deloc odihnitoare. Timp de aproape două ore proiectilele trase de japonezi de pe nave au bumbăcit împrejurimile crestei apropiate. Cu ani mai târziu, Vandegrift remarca: „Tu ştii, Kelly gândea că noi eram cu degetul în permanenţă „pe trăgaci", dar când acele proiectile au început să ne tăbăcească, şi-a schimbat părerea. Japonezii au făcut din el un credincios. Înainte de a pleca, în ziua următoare, mi-a spus că va aduce Regimentul 7 infanterie marină, şi că îl va debarca oriunde i-aş fi cerut"[171].

După ce l-a văzut pe Turner plecat, Vandegrift s-a dus să discute cu Geiger. Ce era de făcut dacă starea de necesitate, considerată iminentă de Ghormley, se amplifica? Evident, toate avioanele trebuiau să fie pregătite pentru a-şi lua zborul de îndată. Şi Geiger? Răspunsul său a fost fără echivoc. El va rămâne.

Concomitent, Thomas şi Twining discutau despre acelaşi subiect.

„Noi nu putem accepta un alt Bataan, Bill", a spus Thomas. „Noi vom înainta spre coline, către cursul superior al lui Lunga. Ne vom lua mâncarea și gloanţele necesare".

Twining era de acord şi s-a dus la cortul său. Acolo, singur, a petrecut câteva ore redactând un proiect de ordin de operaţii scris de mână, pe care l-a închis în casa sa de fier. Acest document nu poartă nici dată, nici număr de înregistrare[172].

*

[170] ComAmphforSoPac, 120530, septembrie 1942, ONRL.

[171] „Corespondenţă Vandegrift – Thomas – Twining. Twining nu a fost prezent la conferinţa amintită, dar a citit memorandumul câteva ore mai târziu.

[172] „Corespondentă Thomas-Twining".

În dimineaţa sosirii lui Turner, comandantul artileriei diviziei a decis să hoinărească împreună cu adjunctul său, locotenent-colonelul John Bemis. Pe creasta unde se organiza Edson, „Don Pedro“ del Valle a adus secţia sa regimentară de cartografiere. Lucrările nu le-au fost întrerupte: raidul zilnic a fost interceptat în apropiere de Henderson şi artileriştii desenatori s-au întors teferi cu datele lor, la centrul de conducere a focului (FDC)[173]. Acolo, Bemis a muncit ca un sclav toată noaptea, făcând grile pe hărţi şi proiectând planuri de foc.

Între timp, obuzierele de 105 mm ale lui del Valle s-au deplasat pe noi poziţii, de pe care puteau să dea sprijin apropiat, dacă era necesar, lucrărilor de apărare de pe creastă. Observatorii înaintaţi s-au alăturat lui Edson într-un post de observare situat pe capătul de sud al crestei, au stabilit legătura cu FDC şi au condus reglajul tirului prin alegerea anticipată a reperelor.

Curând după prânz, „Alarma Roşie” avertiza din nou asupra apropierii bombardierelor inamice. De această dată, infanteria marină s-a adăpostit rapid. De câteva ori, echipe bine plasate s-au urcat la creastă şi au cercetat împrejurimile. Bombe explozive de un sfert de tonă zdrobiseră jungla înconjurătoare, „daisy cutters” de 250 de livre au sfâşiat vegetaţia căţărătoare de pe copaci şi au secerat iarba kunai înaltă de şase picioare.

Nicio avertizare suplimentară nu mai era necesară. Oamenii care au dormit numai intermitent în ultimele 43 de ore au adâncit în grabă adăposturile individuale. Au tăiat subarboretul pentru a îmbunătăţi vizibilitatea tragerii în faţa liniilor de apărare şi au întins cele câteva bobine de sârmă disponibile, luate de pe poziţii mai puţin ameninţate şi aduse cu jeep-urile. Cantităţi suplimentare de grenade şi benzi de muniţie au fost aduse în amplasamente. Vandegrift şi-a deplasat rezerva în partea de sud a aerodromului; comandantul, căpitanul Joseph J. Dudkowski (lt.-col. Rosecrans suferise o dislocare la şira spinării în timpul unui raid din ziua precedentă), statul sau major şi comandanţii de companie au recunoscut drumurile de acces ce urmau a fi folosite dacă batalionul va fi chemat pe creastă în timpul nopţii. Batalionul lui Cresswell din Regimentul 1 infanterie marină a fost plasat în spatele poziţiei lui Dudkowski. Tot ce putea fi făcut a fost făcut.

Cu întunericul a venit ploaia şi cu puţin timp înainte de ora 22 un crucişător şi trei distrugătoare au început bombardamentul de

[173] Fire Direction Center (n. tr.).

noapte. Dar de această dată ţinta nu era aerodromul. Proiectilele se auzeau apropiindu-se ca trenurile de marfă şi explodau în jurul crestei. Unele au căzut scurt, altele au explodat înăbuşit în junglă, la vest de Lunga. Când focul de artilerie a încetat, au început acţiuni de tatonare ale japonezilor. Focul puştilor şi mitralierelor s-a dezlănţuit, când de-a lungul flancului drept, când de-a lungul flancului sting. Aruncătoarele de mine au tuşit spasmodic; la cerere, artileria lui del Valle a împrăştiat, în faţa liniilor, concentrările planificate. Numai pe dreapta, unde s-au furişat printre lăstarii înalţi, au reuşit japonezii să-i disloce pe apărători. Aici, inamicul a izolat un pluton de raideri care, luptând, a ieşit din încercuire şi s-a retras pe panta de vest a crestei. Şapte soldaţi lipseau.

Chiar înainte de primii zori, Edson şi-a retras flancul stâng. Acolo, paraşutiştii, care au fost atacaţi de vreo şase ori, intraseră într-o confuzie totală. În zori, care nu puteau veni prea devreme pentru infanteriştii marini, focul a încetat şi cum japonezii au şters-o în junglă, un contraatac local a recuperat poziţia iniţială a flancului drept, pierdută în timpul nopţii. Singurul obiect de negăsit a fost pachetul sergentului plutonului, pachet ticsit cu corespondenţa nou-sosită şi încă nedistribuită. Nu au fost găsite niciodată corpurile celor şapte infanterişti marini dispăruţi.

În dimineaţa zilei de 13 septembrie, după ce desfăcuse o conservă de carne, Edson i-a convocat pe comandanţii de companie. Şedea pe o buturugă, îmbucând fără graba câte o lingură de amestec rece de friptură şi cartofi, mestecând pe-ndelete.

„Au făcut o tatonare”, a spus el. „O tatonare doar. Vor reveni. Dar poate nu tot atât de mulţi”. Gura îi surâdea, dar ochii ba. Chibzuia cu gura plină de carne. „Sau mai mulţi, poate. Vreau să întărim toate poziţiile, să punem în ordine toate reţelele de sârmă, iar oamenilor să le dăm hrană caldă. Azi săpaţi, întindeţi tare sârmele şi trageţi un pui de somn. De odihnă toţi avem nevoie. Ofiţerii de stat major şi comandanţii de companie, care stăteau pe vine în semicerc, bând cafea călâie şi fumând, s-au sculat în picioare. „Nipon-ul va reveni”, spuse Edson. „Vreau să-i fac o surpriză”.

Baza surprizei consta în a le cădea în spate de-a lungul crestei, printr-o comprimare şi întărire a poziţiei pe flancuri. Schimbarea dispozitivului sporea în mare măsură câmpul de tragere al armelor

automate şi impunea atacatorului un parcurs cam de 100 de yarzi de la liziera junglei, înainte de a putea intra în poziţia pregătită de luptă. În timp ce era obligat să străbată acest spaţiu deschis, inamicul putea fi supus unui foc razant ucigător.

În realitate, presupunerea lui Edson că japonezii făcuseră în noaptea precedentă o „tatonare", nu era corecta. Kawaguchi intenţionase ca atacul său să fie unul decisiv.

„... dar, din cauza junglei infernale, brigada era dispersată peste tot, scăpată complet de sub control. Niciodată, în viaţa mea, nu m-am simţit atât de neajutorat. Când m-am uitat în jur, i-am văzut doar pe primul, meu aghiotant Yamamoto, pe devotata mea ordonanţa Noguchi şi alţi patru sau cinci. A fost o tragedie. Dacă nu am fi primii ordinul de la cartierul general să atacăm în noaptea de treisprezece, ar fi putut fi evitat un fiasco atât de jalnic"[174].

Kawaguchi era frustrat şi nu înţelegea nimic din situaţia în care se afla; la Rabaul, comandanţii japonezi erau într-o situaţie şi mai rea. De la raidul întreprins de Edson asupra punctului Tasimboko, ei nu au mai fost în stare să comunice nici cu eşalonul de ariergardă al brigăzii, nici cu generalul. La Vunakanau şi Lakunai, avioanele *Zero* şi transportoarele încărcate stăteau cu motoarele oprite, cu piloţii şi echipajele aşteptând cu nerăbdare, în bараci, ordinul de a zbura la Guadalcanal, pentru a asista la ceremoniile de capitulare. Adevărat, ultima veste de la Kawaguchi a fost primită cu vreo 36 de ore mai înainte. În conformitate cu mesajul transmis, – generalul ar fi trebuit să ocupe aerodromul la 12 septembrie. Presupunerea firească era că a şi făcut-o. Dar faptul că nu se comunica nicio veste nouă era într-adevăr straniu!

Comandantul Flotei 11 aeriene a trimis patru avioane pentru a se informa asupra situaţiei:

„Se părea, fără a fi clar, că aerodromul fusese ocupat. S-au luat măsuri pentru a se notifica situaţia tuturor unităţilor implicate. Dar, după întoarcerea avioanelor de recunoaştere, a reieşit că

[174] „Jitsuroku Taibeiyo Senso" (Documente personale privind războiul din Pacific). Memoriile lui Kawaguchi: „Bătăliile Forţei detaşate Kawaguchi". Sunt foarte îndatorat domnului Yukihisa Suzuki, autorul unei Autobiography of a Kamikaze Pilot, în prezent director la Biblioteca Asia, Universitatea din Michigan, pentru traducerea acestei relatări personale a comandantului japonez despre bătălia de la Edson's Ridge.

aerodromul nu fusese încă ocupat. S-a presupus că forţele armatei şi-ar fi putut amâna atacul. De aceea, executarea planului propus a fost amânată cu o zi”[175].

Cu toate acestea, statul major al Flotei 11 aeriene a considerat că nu este bine să bombardeze aerodromul sau creasta, decizând în schimb să atace o ţinta de prima mână, infanteriştii marini care debarcaseră cu şase zile mai înainte la Taivu, despre care se presupunea că se aflau în apropiere. La amiază, 26 bombardiere *Betty,* însoţite de o duzină de avioane de vânătoare *Zero*, au zburat la mică altitudine deasupra insulei Florida, lansându-şi încărcătura asupra eşalonului din ariergardă, înfometat şi dezorganizat, al lui Kawaguchi. Nu avut loc nicio împotrivire antiaeriană şi piloţii de vânătoare au profitat de ocazie pentru a mitralia cu furie Tasimboko. Ţintele lor, membrii îngroziţi ai detaşamentelor de aprovizionare şi transmisiuni ale lui Kawaguchi, au fost măcelăriţi în timp ce încercau să întindă, pe nisipul de la ţărmul mării, drapelele japoneze. Steagurile acestea, însângerate şi ciuruite, au fost aduse mai târziu de cercetaşii băştinaşi.

*

La ora nouă în acea noapte, „Louie Păduchiosul”[176] şi-a oprit motorul deasupra satului Kukum, a plutit cam un minut de-a lungul coastei, apoi a lansat o paraşută luminoasă, care lumina verde deschis deasupra centrului pistei de aterizare. La acest semnal, şapte distrugătoare aflate în radă la Lunga au început să bombardeze aerodromul Henderson. Bombardamentul a durat o oră. Pe durata acestor lungi 60 de minute, oamenii lui Edson s-au luptat pe creastă – pentru mult mai mult decât propriile lor vieţi.

În valuri, două batalioane japoneze întărite, compuse din vreo 2.000 de oameni, au luat cu asalt alunecoasele pante. Aruncătoarele infanteriei marine, aflate în adăposturi, îşi azvârleau minele atât de repede, pe cât le puteau lăsa încărcătorii să lunece pe ţevile înroşite. Focul artileriei sfârteca, cu schije de oţel, carnea

---

[175] „Outline of Southeast Area Naval Air Operations” Part II, OCMH 8-5, I, AC 121, p. 22. Detaliile despre atacurile japoneze din acea perioadă sunt luate în mare măsură din acelaşi document.

[176] „Louie the Louse”, denumirea dată de americani unui tip de avion japonez de observare (n. tr.)

japoneză. La dreapta, strigăte de „Banzai“ se amestecau cu gemetele, iar undeva, la stânga, se auzeau strigăte de luptă. „Atac cu gaze! Atac cu gaze!“ ţipau japonezii înaintând în lumina verzuie a rachetelor de semnalizare. „Maline, you die!“[177].

„Mai întâi veţi mânca rahat voi, bastarzilor!“, striga un puşcaş mitralior.

Acest atac feroce a întors apărarea în jurul crestei precum fierarul îndoaie o potcoavă înroşită. Potcoava se contractă, dar nu se rupse, iar la ora 11 a survenit încetarea luptei: Kawaguchi şi-a retras trupele de asalt, pentru a se regrupa. Îngrămădiţi la marginea junglei, japonezii bolboroseau. Infanteriştii marini şi-au păstrat sângele rece şi au început să se pregătească pentru a face faţă unui nou atac.

Cu câteva minute înainte de miezul nopţii, Kawaguchi a lansat un nou asalt. Dar Edson era sprijinit puternic de focul tunurilor şi aruncătoarelor. Concentrarea focului artileriei tocmai înaintea primei linii de apărare a tăiat în bucăţi înaintarea japonezilor. Dar aceştia înaintau totuşi. „Scurtaţi focul“, striga Edson observatorilor artileriei lui del Valle. „Mai aproape!“ „Mai aproape!“ Tirul s-a scurtat.

Japonezii care se aruncau în gropile individuale ale infanteriştilor marini, ca să scape de moartea ce îi pândea, erau zvârliţi afară cu totul. Duzini de morţi şi de muribunzi, infanterişti marini şi japonezi, unii cu braţe şi mâini smulse, unii cu picioare zdrobite, unii cu piepturi străpunse, cu abdomene găurite şi cu obrajii mânjiţi de noroi şi de sânge, erau târâţi spre o staţie primitivă de pansare, unde doi doctori din marină şi ajutoarele lor, cu lanterne camuflate, le aplicau garouri, le făceau transfuzii, le curăţau şi pansau rănile.

Până la miezul nopţii, infanteriştii marini ai lui Edson au respins două atacuri puternice. În contact direct, au rezistat unui inamic hotărât. Şi potcoava ţinea încă strâns creasta. Mitralierele uşoare şi armele automate încinse îşi consumaseră muniţia; cei din poziţiile înaintate nu mai aveau grenade. Maiorul Kenneth D. Bailey, o secţie compusă dintr-un singur om, a făcut repetate drumuri pe brânci de-a lungul crestei bătute cu foc să aprovizioneze cu grenade şi muniţii infanteriştii marini ghemuiţi în gropile individuale. Edson, care se afla chiar în spatele primei linii,

---

[177] „Mori, infanteristule marin!“. *Maline* reprezintă pronunţarea stâlcită de către japonezi a cuvântului englezesc *marine* (n. tr.)

admonesta oamenii epuizaţi care se poticneau de el: „Du-te de unde ai venit. Singurul lucru pe care ei îl au şi voi nu-l aveţi este curajul”.

La ora 2,00 a.m. un baraj de mine de aruncătoare a acoperit ambele părţi ale crestei şi a tăiat firele telefonice cu divizia şi cu artileria de sprijin. Cinci minute mai târziu, rachetele de semnalizare au luminat din nou creasta. De-a lungul ei. Japonezii alergau strigând şi scandând: „Maline, you die!“, „Banzai!“, „Maline, you die!“, „Banzai!“. Se aflau la mai puţin de 1.000 de yarzi de aerodromul Henderson.

Infanteriştii marini nu se gândeau deloc la moarte; înjurăturile lor sălbatice şi obscenităţile se ridicau peste zgomotul armelor automate. Un tânăr observator de artilerie a fost lovit; un sergent i-a luat locul şi a cerut sprijin cu foc, printr-o linie de comandă tocmai instalată de transmisionişti. La 2,30 a.m. japonezii s-au retras din nou. La fel a făcut şi Edson, repliindu-se pe poziţiile dinainte pregătite, pe o ultimă movilă. Creasta era tăcută. „Noi putem s-o ţinem”, i-a murmurat el lui Thomas, pe un circuit cu destinaţie generală. Şeful operaţiilor începuse deja să introducă în luptă rezerva diviziei, companie cu companie.

Batalionul 2 al Regimentului 5 infanterie marină a ajutat să se reziste şi în faţa celor două atacuri purtate cu ezitări, înainte de zorii zilei, de trupele lui Kawaguchi. Rândurile atacatorilor nu s-au mai ridicat de la pământ; artileria care trăgea necontenit dincolo de marginea junglei le-a zdrobit. La ora 6, aviaţia de vânătoare a lui Branson, zburând la 20 picioare deasupra infanteriştilor marini, a început să sfâșie cu proiectile de 37 mm tufişurile junglei. Generalul japonez a dat ordin de retragere lăsând în urma o creastă însângerată, presărată cu cadavre. Corpurile a peste 500 de oameni, care au murit glorios pentru împărat, zăceau în poziţiile groteşti specifice celor ce se întâlnesc brusc cu moartea violentă. Capete cu limba scoasa, guri schimonosite. Nepătrunsa moarte se zgâia cu ochii sticloşi şi lipsiţi de vedere la soarele dimineţii.

Trăgătorii de elita japonezi au rămas însă activi; echipe de infanterişti marini au început să-i doboare din pomi sau din tufişuri. Un ofiţer japonez mânuitor de sabie a năvălit sălbatic în postul de comandă al lui Vandegrift şi a aruncat sabia, ca unul care ar mânui o suliţă, spre un sergent de artilerie din infanteria marină. Sabia i-a trecut prin corp. Sergentul major de divizie

Shepherd Banta, care mustra un furier în momentul acela, auzind strigătul de „Banzai!” a ieșit repede din cortul său, a scos pistolul și l-a omorât pe japonez cu un singur foc. Apoi s-a întors în biroul sau şi şi-a continuat treaba neterminată[178].

Pe creastă, infanteriştii marini continuau să aibă pierderi. La ora 3 a.m., un jeep cu cinci răniţi grav mergea încet spre aerodrom. Ocupanţii, inclusiv şeful de operaţii al lui Edson, maiorul Robert S. Brown, au fost ciuruiţi de trei rafale trase de o puşcă-mitralieră *Nambu*[179].

În timp ce forţele principale ale lui Kawaguchi asaltau creasta, un alt batalion al brigăzii sale ataca poziţiile întărite cu sârmă ghimpată ale batalionului locotenent-colonelului William J. McKelvy, din Regimentul 1 infanterie marină, aflat de-a lungul râului Ilu, la aproximativ 2.000 de yarzi est de Edson. Şi aici, repetatele atacuri au fost respinse cu mari pierderi pentru inamic. În zorii zilei, cinci tancuri ale infanteriei marine s-au aventurat fără sprijin pe un teren mocirlos. Trei s-au împotmolit fiind perforate imediat de focul antitanc executat de inamic. Intervenţia tancurilor i-a speriat pe japonezi care s-au retras curând către est, spre Koli Point. În timpul după-amiezii, un atac din vest, organizat tardiv de colonelul Oka, a fost respins cu mici pierderi de ambele părţi.

Aşa s-au terminat acţiunile desfăşurate în raionul cunoscut atunci sub nume diferite, între care „Creasta raiderilor“ (Raiders’ Ridge) sau „Creasta însângerată” (Bloody Ridge) sau, mai simplu „Creasta". Niciun infanterist marin nu avea nevoie să întrebe *care* creastă. Mai târziu, acest teren acoperit cu iarbă a fost numit „Creasta lui Edson", (Edson’s Ridge)[180]. Aici raiderii au pierdut 135 de oameni, iar paraşutiştii 128. Dintre cei 263, 49 au fost omorâţi şi 10 dispăruţi[181].

Brigada lui Kawaguchi a fost foarte greu lovită. Angajând în luptă 225 ofiţeri şi 6.005 ostaşi, pierderile s-au ridicat la aproape 20 la sută:

ucişi şi dispăruţi: 708, adică 29 ofiţeri şi 679 soldaţi
răniţi în luptă: 505, adică ofiţeri 13; soldaţi 492[182].

---

[178] „Corespondenţa Twining”. Colonelul Twining a fost martor la fapta lui Banta.
[179] Autorul a identificat, câteva minute mai târziu, cadavrul maiorului Brown.
[180] În „First Mardiv Final Report”.
[181] Cei zece dispăruţi (şapte raideri şi trei paraşutişti) au fost consideraţi a fi morţi.

Din cei 1.213 ofiţeri şi soldaţi ucişi, dispăruţi şi răniţi, aproape 600 au căzut pe creastă. Destul de macabră este această cifră; ea devine şi mai deconcertantă când o raportăm la „Memoriul” postbelic al lui Kawaguchi, din care aflăm că în această fază a luptei au fost angajate doar două batalioane din cele trei planificate; este clar că cele două batalioane au fost aproape nimicite.

Ce s-a întâmplat totuşi cu batalionul locotenent-colonelului Kusukichi Watanabe, subunitatea despre care s-a presupus că „ar fi pătruns pe aerodrom”?

Întregul batalion „a petrecut noaptea fără a fi întreprins nicio acţiune. Acest puternic batalion, unul pe care am contat eu cel mai mult, a fost condus complet greşit” – afirma Kawaguchi. „Când am auzit aceasta, nu mi-am putut opri lacrimile de dezamăgire, furie şi regret”.

După ce şi-a redobândit cumpătul, generalul a trimis după Watanabe:

„Laşule” a strigat el când s-a apropiat colonelul. „Fă-ți harakiri!“[183].

Probabil că japonezii nu şi-au dat seama, dar calvarul lor era departe de a se termina în dimineaţa zilei de 14 septembrie. Kawaguchi era pus acum în faţa unei alternative disperate. El trebuia ori să se retragă spre Taivu, ori să-şi croiască drum prin junglă pentru a ajunge pe malul de vest al râului Matanikau. A ales calea din urmă şi, pe la jumătatea dimineţii, a început deplasarea spre sud, tăindu-și drum spre izvoarele lui Matanikau. În coloană erau şi peste 400 de răniţi purtaţi pe brancarde improvizate, cărate de câte patru camarazi, adesea de şase. Retragerea s-a

---

[182] „Seventeenth Army Operations”, Kawaguchi, opt. cit. Brigada lui Kawaguchi era formată din unităţile menţionate mai jos, cu efectivele existente la plecarea din insulele Shortland: Compania de stat major - Bg. 35 inf. 12 ofiţeri, 40 soldaţi; Regimentul 124 infanterie 120 ofiţeri, 3.550 soldaţi; Batalioanele 2 şi 3 din Regimentul 4 infanterie 44 ofiţeri, 1.272 soldaţi; TOTAL - 176 ofiţeri, 4.862 soldaţi. Suplimentar: Un pluton antitanc – 4 tunuri (două au rămas la Tasimboko); O baterie de artilerie de munte – 4 tunuri (două cu Kawaguchi); O baterie de obuziere – 4 tunuri (două cu Kawaguchi); Un detaşament de transmisiuni; Un detaşament medical; Un detaşament de geniu; Efectivul total se ridica la 210 ofiţeri şi ceva mai mult de 6.000 soldaţi. Din efectivul iniţial, circa 400 au fost pierduţi în şalupe pe mare. Batalioanele 2 şi 3 din Regimentul 4 infanterie, care formau „Detaşamentul Ichiki”, au fost încorporate în Brigada 35.

[183] Kawaguchi, op. cit. În realitate, Kawaguchi era mai îngăduitor. Colonelul avea o scuză foarte bună. Picioarele sale erau într-o situaţie aşa de grea din cauza mersului în junglă încât abia putea să se târască. Cauza pentru care el nu a predat comanda locţiitorului său rămâne însă un mister.

făcut fără surprize. Nu se afla nicio unitate de infanterie marină disponibilă şi capabilă să-i urmărească.

Batalionul de paraşutişti era decimat: din 377 de ofiţeri şi soldaţi care au debarcat pe Gavutu, la 7 august, 212 ei au atunci ucişi sau răniţi –, pierderile în luptă atingând peste 55 de procente. Raiderii erau într-o situaţie ceva mai bună. De la debarcarea pe Tulagi, cu un efectiv cu puţin peste 750 de oameni, ei au pierdut în luptă 234, peste 30 de procente. Rezerva diviziei care fusese introdusă în luptă pe părţi, era dezorganizată pentru moment. Astfel, Kawaguchi era liber să-şi taie, cât putea de bine, drum spre libertate.

În timp ce lunga sa coloană se mişca încet peste crestele interminabile, prin văi adânci, unde încâlcitura de vegetaţie îi prindea ca pe insecte într-o capcană, la aerul umed şi greu se adăuga absenţa orezului. Scăpând de atacurile aeriene neîncetate în zbor razant şi la adăpost de focul intens al artileriei, japonezii trebuiau să facă faţă acum unui nou inamic – foametea – mai persistentă şi mai nimicitoare decât proiectilele, bombele şi gloanţele. Când treceau cu mers greoi, încet, povârnişurile de sud ale muntelui Austen, îşi consumau ultimele mizerabile boabe de orez. Trei zile mai târziu, oamenii înfometaţi jupuiau cu unghiile scoarţa copacilor, smulgeau rădăcinile plantelor iarba şi frunzele, rodeau curelele puştilor şi beau apă din smârcuri. Au îngropat aruncătoarele de mine şi mitralierele grele, înainte de a escalada crestele lui Lunga au fost abandonate curând şi puştile-mitralieră *Nambus,* aruncătoarele uşoare, muniţia, căştile şi raniţele.

În după-amiaza celei de-a opta zi de agonie, avangarda lui Kawaguchi a atins poziţiile ariergărzii colonelului Oka. Prăpădiţi, desculţi, sleiţi, cu hainele ferfeniţă, păstrându-și doar puştile, rămăşiţele dezorganizate ale brigăzii 35 s-au adunat lângă Point Cruz. „Armata, observa mai târziu un ofiţer de marină japonez, fusese obişnuită să lupte cu trupe de valoarea celor ale guvernului de la Canton.”[184]

[184] „US Strategic Bombing Survey” (USSBS). Anchetă. - Contraamiralul Morison scria mai târziu: „Bătălia pentru creastă (Ridge) a fost una dintre acțiunile cruciale în cadrul războiului din Pacific. Ea a fost câștigată datorită conducerii inspirate a lui Edson și a măiestriei și curajului personal probat de infanteriștii marini. Dacă această bătălie s-ar fi încheiat altfel aerodromul Henderson ar fi fost pierdut ...” (Morison, op. cit. vol. V, p. 130)

CARTEA A TREIA

10. POZIŢII „APARATE CU ATÂTA INCERTITUDINE"

Dacă trupele lui Kawaguchi, bătute şi epuizate sperau să se odihnească şi să prindă noi puteri în luminşurile de la vest de Matanikau, atunci ele s-au înşelat pentru că nici japonezii de acolo nu aveau rezerve de hrană. Colonelul Oka, debarcat cu comandamentul Regimentului 124 infanterie, plus alte două batalioane cu efective reduse, dispunea de raţii alimentare suficiente doar pentru a face faţă nevoilor unităţii proprii, până când Kawaguchi avea să captureze Hendersonul. După capitulare, colonelul se aşteptase desigur ca oamenii lui să o ducă cu orezul american sau cu ceea ce infanteria marină consuma în locul acestuia. Provizii fuseseră debarcate, în mod regulat, la Kamimbo Bay, dar colonelul era departe la aproape 50 de mile distanţă de acel centru de aprovizionare. Între orezul de la Kamimbo şi trupele sale se mai aflau şi cei vreo 2.000 de militari ai Forţelor Bazei 8 care, la 7 august, fugiseră din vecinătatea aerodromului cu mâinile goale. Detaşamente ale diferitelor forţe navale de debarcare sporiseră şi ele, cu alţi 700, numărul japonezilor înfometaţi din extremitatea de vest a Guadalcanalului.

Şi lucrurile au continuat să se înrăutăţească încă şi mai mult; inamicul „abandonat" continua să se agaţe cu încăpăţânare de terenul de aterizare. Cu propria sa unitate trecută la raţii reduse, Oka nu-i putea hrăni pe vizitatorii nedoriţi ce-i veniseră pe cap. O mulţime dintre cei răniţi pe creastă erau acum bolnavi de malarie; sute de oameni sufereau de dizenterie şi cu toţii erau la capătul puterilor, de pe urma calvarului din jungla nemiloasă. Răspunzător pentru apărarea liniei râului, Oka nu avea altă alegere decât să-i împingă pe toţi către vest, imediat ce ei nimereau în sectorul lui. La Kokumbona, la Tassafaronga, la Cape Esperance puteau găsi doctori, orez şi chinină.

Cineva consemnase într-un jurnal personal faptul că „niciodată n-a visat" că nucile de cocos i-ar putea salva viaţa „în acest groaznic loc". Camarazii săi, veterani, nu erau „decât piele şi os", „nişte sălbatici palizi". Îşi fumase ultima ţigară; nu mai avea niciun

chibrit şi umbla de colo până colo, „cu un fitil aprins”, cerşind rămăşiţe de tutun de la prietenii mai economi. În fiecare dimineaţă, pe deasupra capetelor le zburau avioane de bombardament şi de vânătoare; aşa că în cea mai mare parte a zilei stătea înghemuit într-un locaş individual plin de noroi. „Deşi am văzut şi avioanele noastre, ele par să nu aibă niciun efect. Supremaţia maritimă şi aeriană este în întregime în mâinile inamicului. Am ajuns ca un om primitiv”. Acest soldat deznădăjduit nu mai găsea desigur nicio consolare, ascultând emisiunile radio ale Tokyo-ului care-i descria pe americanii de pe Guadalcanal ca aflaţi în pragul unei morţi lente de foame, paralizaţi de frică şi aşteptau „baioneta mântuitoare” destinată să le curme în curând viaţa.

Primele rapoarte sumare privind dezastrul ce se abătuse asupra generalului-maior Kawaguchi au ajuns la Rabaul la 15 septembrie şi au provocat o serie de dezbateri la care au luat parte atât ofiţerii de stat major ai lui Yamamoto, cât şi planificatorii lui Hyakutake. Deliberările s-au concretizat în formularea unei cereri de trupe suplimentare şi două zile mai târziu Statul Major General Imperial Japonez a stabilit, în acest scop, Divizia 38, care luptase la Hong Kong, în Java, în Timor şi în Sumatra, pe care a subordonat-o Armatei 17.

Înainte chiar ca Diviziei 38 să i se ordone deplasarea, din Indiile Olandeze[185], către noul front, în Insulele Shortland au sosit batalioanele 1 şi 3 din Regimentul 4 infanterie, împreună cu statul său major şi un divizion de artilerie samarizată de 75 mm. Tanaka a trimis înainte Batalionul 3, la 11 septembrie, care a debarcat lângă Cape Esperance, la miezul nopţii. Trezite devreme, aceste trupe, proaspete, bine aprovizionate şi înzestrate, echipate şi dornice de luptă, au început să mărşăluiască spre est, pe drumul de coastă, pentru a întări poziţia de luptă a colonelului Oka. Comandantul regimentului, colonelul Nomasu Nakaguma, a debarcat şi el la Kamimbo, la 14 septembrie, cu batalionul rămas, însoţit de statul său major şi de alte subunităţi de artilerie. Pe Nakaguma îl însoţea, de asemenea, generalul-maior Yumio Nasu, comandantul grupului de infanterie al Diviziei 2.

Problema cu care se confrunta Hyakutake nu era însă uşor de rezolvat. El avea de întreprins două operaţii, însă îi lipseau atât trupele cât şi mijloacele de întărire pentru a le duce simultan la

[185] Indiile Olandeze – Indonezia. (n. tr.)

bun sfârşit. Trebuia făcută o alegere şi Hyakutake a recomandat Statului Major General Imperial suspendarea atacului asupra Noii Guinei. Era o decizie dureroasă, mai ales că generalul maior Tomitaro Horii raporta că avangarda Detaşamentului mărilor de sud, de sub comanda sa, zărise, în noaptea de 14 septembrie, de pe coastele Muntelui Owen Stanley, luminile din Port Moresby, de care, chinuitor de aproape, îi despărţea acum doar mai puţin de 30 de mile.

Oamenii lui Horii, fiecare dintre ei trăind dintr-o raţie mai mică de o jumătate de livră de orez pe zi, erau epuizaţi şi flămânzi, dar ar fi putut, cel puţin aşa afirma comandantul lor, să se bazeze acum, dacă era necesar, până la atingerea obiectivului, doar pe resursele lor spirituale. Hyakutake a refuzat însă să dea curs acestei sugestii şi, prompt, i-a ordonat lui Horii să se retragă de îndată la Kokoda[186]. Deja, ca urmare a raidului lui Edson din 8 septembrie asupra Tasimboko-ului, o parte a Regimentului 41 infanterie s-a retras la Buna, unde-şi pregătea poziţiile defensive în aşteptarea deplasării către insulele Solomon.

Astfel, evenimentele petrecute pe Guadalcanal, în primele două săptămâni ale lui septembrie, au pus capăt ameninţării imediate de către armata imperială a Port Moresby-ului. Ca rezultat al acţiunilor desfăşurate la sute de mile depărtare, această însemnată porţiune a „drumului prin junglă către Tokyo“, ce avea să fie străbătut mai târziu de generalul american Eichelberger, a fost redus la un segment de importanţă secundară.

Timp de mai multe zile, înainte ca Hyakutake să fi ordonat, fără nicio tragere de inimă, oprirea lui Horii pe drumul de munte către Moresby, amiralul Ghormley a încercat şi el să decidă ce era de făcut cu Regimentul 7 infanterie marină întărit (colonel James W. Webb) şi cu un detaşament al Batalionului 5 apărare, comandat de locotenent-colonelul William F. Parks. Îmbarcate la Samoa cu câteva zile mai înainte, aceste unităţi se aflau în drum către Noua Zeelandă când, pe neaşteptate, au fost deviate către Espiritu Santo de către CincPac. Acolo aşteptau acum hotărârea pe care Ghormley ezita să o ia.

Turner, după scurta lui vizită la Vandegrift, s-a reîntors la Espiritu la 12 septembrie. Aici a găsit un mesaj din partea lui Ghormley. Era răspunsul la cererea sa urgenta de întăriri (cu care

[186] Hattori, op. cit., II, p. 22. Eşecul atacului lui Kawaguchi „s-a dovedit fatal pentru înaintarea terestră a Detaşamentului Mărilor de Sud către Port Moresby”.

Vandegrift fusese de acord) şi nu era nici pe departe încurajator[187]. Ghormley nu făcea decât să amâne din nou hotărârea; deşi „în principiu”, era de acord cu întăririle cerute, nu le autoriza, până când situaţia nu avea să devină „cunoscută"[188]. Amiralul nu preciza când credea el că această stare satisfăcătoare de lucruri avea să se producă şi nici dacă ea avea să devină vreodată. Se mulţumea, pe moment, să lase iniţiativa pe seama inamicului. Dar nu în felul acesta procedează comandanţii care vizează victoria.

În război, situaţiile sunt rezultatul voinţei care, în mod reciproc, se exclud şi sunt incompatibile. Ca urmare, ele sunt întotdeauna şi cu deosebire fluide. Tocmai această fluiditate a situaţiilor generează acea atmosferă de incertitudine denumită „ceaţa războiului”. În mod frecvent o acţiune îndrăzneaţă, o aventură calculată, constituie catalizatorul necesar pentru risipirea acestei ceţi. Ghormley avea acum la îndemână mijloacele unei asemenea acţiuni. Rămânea de văzut în ce măsură avea să încerce trimiterea la atac a trupelor proaspete de care dispunea.

Din nefericire, Turner nu a consemnat reacţia sa imediată la mesajul ezitant al superiorului său. El a continuat totuşi să facă pregătiri pentru expedierea transportoarelor, presupunând că Ghormley trebuia neapărat să intre în horă şi, în ziua următoare, ComSoPac a şi făcut aşa, dându-i ordin lui Turner să acţioneze cum singur a propus[189]. Fiind luată, în sfârşit, hotărârea de trimitere a întăririlor, Ghormley s-a pus în mişcare cu toate mijloacele ce-i stăteau la dispoziţie Şi, într-adevăr, a fost bine că a făcut-o. Se pare că şi Radio Tokyo l-a ajutat pe Ghormley să se decidă; comentariile batjocoritoare cu privire la „o nesăbuită invazie” care „lăsase zece mii de oameni abandonaţi fără speranţă”, zgândăriseră şi mai mult amorul propriu deja puternic ştirbit, al Marinei Statelor Unite; şi era destul adevăr în aceste afirmaţii pentru a răni.

Amiralul a desemnat deci cele două portavioane disponibile ca acoperire îndepărtată pentru cele cinci transportoare şi două nave de aprovizionare, pe care Turner le-a trimis de la Espiritu Santo la 14 septembrie, dis-de-dimineaţă, cu o escortă de crucişătoare şi distrugătoare. Cam la aceeaşi vreme, în aceeaşi dimineaţă,

---

[187] Ca răspuns la mesajul 120530 al lui Turner către Comandamentul Pacificului de Sud, citat mai înainte.

[188] ComSoPac, 122348, septembrie, 1942, ONRL.

[189] ComSoPac, 130540, septembrie 1942, ONRL.

generalul-maior Kawaguchi a hotărât şi el să-şi suspende atacurile pe sângeroasa culme de la sud de Henderson Field.

*

14 septembrie a fost o zi lungă în viaţa lui Kelly Turner. În vreme ce coloana sa tăia apele în zig-zag către nord-vest, pe ofiţerii de transmisiuni îi treceau toate sudorile. Şi aveau şi motive: ei descifrau un lung şir de mesaje care avertizau navele americane împotriva unor mari unităţi operative de portavioane, cât şi împotriva submarinelor şi avioanelor de cercetare japoneze. Dar furtuna n-a izbucnit până în după-amiaza următoare, iar când a început, a fost scurtă şi ucigătoare.

Cam la ora două şi jumătate, două submarine japoneze – I-19 și I-15 – navigând în apele pe care marinarii ce aparţineau de Comandamentul Pacificului de Sud le cunoşteau deja ca pe „locul de întâlnire cu torpilele”, şi-au ridicat periscoapele. Ceea ce a văzut fiecare din comandanţii lor a fost o grupare operativă având în centru un portavion. La ora trei fără un sfert I-19 l-a torpilat pe „*Wasp“.* Într-o jumătate de oră, portavionul devenise un infern şi comandantul lui, Forrest Sherman, a dat ordinul de abandonare a navei. Dar bravul *Wasp,* căruia Churchill îi atribuise mai înainte salvarea Maltei, nu s-a scufundat. El a plutit ore în şir, cu plăcile sale înroşite, un rug pentru cei aproape 200 de marinari americani rămaşi la bord. Distrugătoarele au cules 366 de răniţi de pe plute şi din apă. La ora 21,00, contraamiralul Norman Scott a ordonat distrugătorului *Landsdowne* să torpileze corpul incandescent. Rămânea, în Pacificul de Sud, doar un portavion în stare operativă, *Hornet.*

Wasp a fost însă numai prima dintre pierderile acelei zile. Şapte minute după atacul submarinului 1-19, 1-15 a lovit cu o torpilă nava de linie *North Carolina.* Torpila a pătruns adânc, intrând chiar sub centura blindată şi a aruncat afara 400 de picioare pătrate de oţel din babordul *Carolinei.* Restabilirea controlului asupra avariei a fost promptă, iar nava de linie şi-a revenit dintr-o uşoară înclinare aproape imediat, continuând să înainteze maiestuos, cu o viteza de 25 de noduri, o performanţă care trebuia să fi constituit o surpriză pentru comandantul lui 1-15, daca ar fi urmărit scena.

Însă nu urmărise scena. 1-15 avea periscopul şi tuburile lanstorpilelor din prova îndreptate către distrugătorul *O'Brien* şi două minute după ce prima sa torpilă a străpuns corpul *North Carolinei,* a doua torpilă a pătruns în *O'Brien.* Scorul, după 9 minute: un portavion, o navă de linie şi un distrugător. Cele două submarine japoneze, după o zi în care treburile le merseseră de minune, cu 15 distrugătoare învârtindu-se deasupra lor, s-au îndreptat spre zona mai liniştită, ca şi navele rămase din marea unitate operativă a contraamiralului Leigh Noves[190].

Kelly Turner a căutat, de asemenea, să ajungă în regiuni mai sigure şi chiar după căderea întunericului și-a dirijat navete de transport către sud-est. A continuat să se retragă, până către mijlocul după-amiezii zilei următoare când, la orele 15,00, a întors pe neaşteptate la drumul opus și fixând viteza la 15 noduri, s-a îndreptat către Lunga Point. Ne putem imagina ce le-ar fi putut face torpilele japoneze transportoarelor sale cu bordaje subţiri. Dar dacă ar fi existat submarine în calea sa, Turner a izbutit să le evite.

Atunci, ca şi astăzi, este greu de înţeles de ce japonezii nu au întreprins un efort submarin major pentru a stopa consolidarea Guadalcanalului. Ţintele decisive pentru submarinele şi torpiloarele lor sigure şi iuţi nu ar fi trebuit să fie în circumstanţele respective, port-avioanele, navele de linie sau distrugătoarele, ci transportoarele și navele de aprovizionare. Şi totuşi, doctrina acţiunilor submarine care indica navele de luptă ca ţinte principale, a rămas inflexibilă. Pentru ofiţerii de marină din Tokyo, ca şi pentru Yamamoto mai ales, distrugerea navelor de luptă americane a fost întotdeauna şi avea sa rămână o problemă de prioritate absolută.

După cum am văzut, japonezii erau conştienţi de faptul că acest însemnat convoi ajunsese în apele Pacificului de Sud şi avuseseră ocazia să concentreze suficiente submarine pentru a-l distruge. Şi totuşi, nu au reuşit să o facă. Lipsa aproape totală de imaginaţie, inflexibilitatea intelectuală, stereotipia care caracterizau atât înaltul Comandament al Armatei de uscat cât şi cel al marinei

[190] ComSoPac l-a criticat pe amiralul Noyes pentru pierderea portavionului Wasp. Este adevărat că cele două grupări operative aeronavale nu navigau cu viteză mare şi nici nu au efectuat zigzaguri. Dar un portavion nu poate să execute zigzaguri când se îndreaptă în direcţia vântului ca să lanseze avioane. Aceasta era manevra în care Wasp era angajat când a fost lovit. Atât Nimitz cât şi King au reexaminat împrejurările şi l-au exonerat complet pe amiralul Noyes.

japoneze şi care cu extrem de puţine excepţii, ajungeau până la ofiţerii superiori ai ambelor categorii de forţe armate, aveau să coste scump Japonia până la sfârşitul războiului din Pacific.

Cu câteva minute înainte de ora şase dimineaţa, pe 18 septembrie, Turner îşi aducea triumfător convoiul în apele de la Lunga. În ochii oamenilor tăcuţi, neraşi, care împreună cu comandantul lor priveau debarcarea trupelor proaspete, Marina Statelor Unite era reabilitată.

Împreună cu Regimentul 7 infanterie marină mai soseau tancuri, un divizion de artilerie, genişti, companii medicale şi de transport auto, echipe de întreţinere pentru aviaţie şi personal pentru transmisiuni. Cu cei peste 3.000 de ofiţeri şi soldaţi, colonelul Webb mai aducea raţii alimentare, benzină, tot felul de muniţii şi mărfuri pentru magazinele militare. Ultimele includeau pasta de lustruit nasturi, cremă de ghete, tutun de prizat, scrobeală, vopsea albă pentru jambiere şi 20 de mii de cutii rotunde mici de aluminium. Câteva zile mai târziu li s-au atribuit celor din infanteria marină, la micul dejun, câte 3 „Troiene” gratuit. Chiar dacă nu erau prea ermetic închise, aceste cutii s-au dovedit foarte eficiente pentru păstrarea lucrurilor perisabile, de genul ţigărilor chibriturilor bomboanelor şi mai ales a scrisorilor primite de la iubitele din Statele Unite.

În amurg, navele au ieşit în larg luând la bord rămăşiţele Batalionului 1 paraşutişti. Cei care au supravieţuit la Gavutu şi la Edson Ridge nu au mai participat la nicio misiune de luptă. Şi nici nu vor mai participa vreodată.

În vreme ce infanteria marină se bucura de distribuirea gratuită a unei bucăţi de ciocolată de fiecare om, secţiunile armatei de uscat şi Flotei din Statul Major General Imperial au emis directive suplimentare ordonând ambelor arme să-şi „desfăşoare efectivele lor de luptă într-o acţiune combinată pentru atacarea şi capturarea aerodromului de la Guadalcanal” imediat ce vor putea fi aduse întăriri şi provizii.[191] Statul Major General Imperial a stabilit ziua de 17 octombrie ca dată orientativă pentru „atacul decisiv” şi a ordonat generalului-locotenent Tadayoshi Sano, comandantul Diviziei 38, să plece fără întârziere în Indii[192], către Rabaul, şi să se prezinte personal generalului comandant al

[191] World War II Combat Archives, Alexandria, Va, Directiva marinei nr. 135.
[192] Indii – Indonezia. (n. tr.)

Armatei 17. Flota combinată avea să asigure acoperirea navala, iar Isoroku Yamamoto urma să coordoneze operaţiile.

*

În vreme ce opinia publică japoneză era dezinformată cu privire la situaţia din insulele Solomon, nici publicul american nu era mai bine informat. În comunicatele sale, King arunca praf în ochii lumii cu scopul de a ascunde adevărata stare de lucruri. Numai cei din eşaloanele superioare erau conştienţi de gravitatea situaţiei. În timp ce infanteria marină flămânzea pe Guadalcanal, şi aproape fiecare lucru se găsea în cantităţi insuficiente, la Nouméa şaizeci de nave aşteptau să fie descărcate. Cele mai multe dintre ele erau încadrate cu echipaje ale marinei comerciale, care pretindeau plăţi exorbitante pentru serviciul în „zonele de luptă". În plus, ofiţerii şi echipajele lor cereau „ore suplimentare". Forrestal, cel puţin, ştia ce se întâmpla şi spunea că dacă poporul american ar fi aflat, ar fi fost revoluţie acasă[193].

Roosevelt simţea şi el apropierea crizei. Într-un discurs către naţiune, ţinut la începutul lunii septembrie, preşedintele a minimalizat importanţa strategică a operaţiilor din insulele Solomon şi s-a referit, cu prudenţă, la situaţia critică din Guadalcanal, „fiindcă el ştia, ceea ce publicul nu aflase, grelele pierderi navale pe care noi le-am suferit şi căuta să pregătească poporul pentru posibila veste a unei respingeri a infanteriei marine de către japonezi de pe poziţiile apărate cu atâta incertitudine"[194].

Scepticismul era în creştere în Departamentul de Război, unde conducerea armatei de uscat recunoştea că marina era „puternic presată în Guadalcanal"[195]. La 16 septembrie, la o întrunire a Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore, amiralul King, după ce a recunoscut, într-un mod cu totul fără precedent – pentru el – că Marina era „într-o situaţie grea în acest moment anume", a formulat o cerere urgentă de avioane de vânătoare de tipul P-08 (*Lightning)*[196]. Generalul Arnold a acceptat fără tragere de inimă să

[193] Dacă Marina Comercială ar fi fost federalizată la izbucnirea războiului şi pusă sub jurisdicţia marinei militare, această situaţie scandaloasă nu s-ar fi produs.
[194] Robert E. Sherwood, Roosevelt and Hopkins, Harper and Bros., New York, 1948, p. 632.
[195] General de aviaţie H.H. Arnold, Global Mission Harper and Bros, New York, 1949, p. 337.
[196] Ibidem.

retragă de la operaţia TORCH, numele de cod al debarcării în Africa de nord, tot ceea ce putea oferi: 15 avioane de acest tip. Exista însă şi aici un mic obstacol. Aceste avioane *Lightning* nu erau disponibile imediat şi nici nu aveau să fie pentru câtva timp.

Această concesie făcută în silă nu satisfăcea pe exasperatul amiral care, în biroul său, la data de 17 septembrie, a pregătit un lung memorandum către Marshall. În document, King arăta că din cele 62 de avioane *Wildcat*, trimise pe Guadalcanal de la 21 august încoace, doar 30 mai erau în stare de luptă; că marina „nu era în stare să facă faţă acestui ritm de uzură şi în acelaşi timp să acţioneze cu portavioane" şi că era în consecinţă „imperios necesar ca viitorul flux neîntrerupt de avioane de vânătoare de la armata de uscat să fie asigurat, din chiar acest moment, cu o prioritate absolută şi indiferent de angajamentele faţă de oricare alt teatru de acţiuni militare". Odată ajuns la destinaţie, acest memorandum a fost pus la dosar.[197]

Câteva zile mai târziu, Arnold a ajuns în Hawaii. La Pearl Harbor, el a vorbit cu comandantul armatei aerului din Pacific, generalul-locotenent Delos Emmons şi l-a vizitat pe amiralul Nimitz. Emmons, care se întorsese de curând dintr-o vizită în Pacificul de Sud, a concluzionat categoric că Guadalcanalul nu mai putea fi păstrat. Pentru a-şi susţine această apreciere defetistă, el cita o evaluare la fel de întunecată ce i-o oferise MacArthur. Arnold l-a găsit însă pe Nimitz la fel de categoric în a afirma că infanteria marină putea rezista pe cât era Emmons de categoric că ea nu putea să reziste. Cu toate acestea, Arnold n-a fost în mod deosebit impresionat de părerile exprimate de amiralul Nimitz. Plin de pesimism, generalul comandant al Forţelor aeriene ale armatei de uscat s-a îndreptat din Hawaii spre zona aflată sub comanda viceamiralului Ghormley.

---

[197] Statul major al generalului Arnold s-a apucat să pregătească un răspuns abia peste trei săptămâni, dar generalul Marshall a considerat scrisoarea ce i-a fost adusă la semnat pe 5 octombrie „puţin prea pripită" şi a refuzat să o semneze. Pe parcursul următoarelor două săptămâni, Statul Major al Aerului a găsit timp să schiţeze un răspuns mai temperat la memorandum-ul din 17 septembrie al lui King. Forma definitivă i-a dat-o pe 18 octombrie. Scrisoarea a mers spre semnare la generalul Marshall cu următoarea notă interesantă „Situaţia din sudul Pacific s-a schimbat aşa de mult de la data când a fost scris memoriul lui King, încât a da acum răspuns la aceasta este considerat a nu mai fi necesar". Apreciez că nu mai este necesar nici un alt comentariu asupra acestui incident. (World War II, Combat Archives, Alexandria, VA. OPD4521 Pacific Theather of Operation, Sec 1).

*

Din fericire, pe Guadalcanal atmosfera era mai puţin bântuită de îndoieli. O zi după debarcarea Regimentului 7 infanterie marină, Vandegrift i-a primit pe reporterii aflaţi la punctul său de comandă.

„Aveţi intenţia să menţineţi acest cap de pod, domnule general? Aveţi de gând să rămâneţi aici?“ l-a întrebat unul dintre ei.

„La dracu, da“, a replicat Vandegrift răstit. „Şi de ce nu?“[198]

În timpul acestui interviu, o mică barcă cu motor gâfâia de-a lungul digului Beachmaster de la Kukum. La cârmă era un băştinaş musculos şi lat în spate îmbrăcat într-o lava-lava[199]. Un alb înalt, subţire, cu obrajii scofâlciți, purtând o cămaşă kaki mototolită, se îngrijea de motorul cârcotaș. Barca a mai tuşit o dată înainte de a se opri şi această pereche nepotrivită a păşit pe ţărm. După ce s-a legitimat, au împrumutat un jeep. Albul era Marion Carl, un pilot de vânătoare cu renume pe plan local; negrul era caporalul Eroni, unul dintre cercetaşii lui Martin Clemens.

Carl, doborât la 14 septembrie la Koli Point, s-a catapultat, a căzut în apă, a înotat la mal şi l-a întâlnit pe Eroni care de atunci îi purtase de grijă. Ambarcaţiunea cu „un motor“ în care acest modest om – unul dintre piloţii de frunte ai celui de-al doilea război mondial – a navigat până la Kukum era barca de patrulare a lui Eroni, încredinţată acestuia de către Clemens şi destinată a-i salva pe aviatorii americani ce s-ar fi întâmplat să cadă în vecinătatea lui.

Carl şi Eroni s-au îndreptat imediat către comandamentul escadrilei, unde l-au întâlnit pe generalul Geiger. Comandantul aviaţiei a fost fericit surprins, căci Carl fusese dat ca dispărut. Între cei prezenţi în acel moment era şi Căpitanul John L. Smith care, în timpul absenţei de cinci zile a lui Carl, îşi mărise punctajul japonezilor doborâți la paisprezece.

După ce l-a salutat, Geiger i-a spus lui Carl: „Marion, am veşti proaste. Smith are acum paisprezece; tu ai numai doisprezece. Ce ne facem cu treaba asta?“

Cari a ezitat un moment, apoi a spus: „

„La dracu, domnule general, ţine-l la sol cinci zile!”

---

[198] Acest dialog a fost tipărit pentru prima dată în ziarul „New York Times„ la 3 noiembrie 1942.

[199] Cămaşă purtată de bărbaţi şi femei în arhipelagul Samoa. (n. tr.)

*

Cu divizia sa întrunită pentru prima dală, Vandegrift era în stare să-şi reorganizeze atât planul de apărare, cât şi să pună la cale derularea japonezilor, care încă se cramponau cu îndărătnicie pe malul de vest al Matanikaului. Generalul dispunea acum, în Guadalcanal, de 9 batalioane de infanterie, rămăşiţele batalionului de raideri, 4 divizioane de artilerie, două companii de tancuri uşoare şi un batalion de arme speciale comandat de maiorul Robert B. Luckey, expert în „giugiulitul tunurilor". Cu semişenilatele sale, dotate cu tunuri de 75 mm, gruparea hibridă a lui Luckey putea organiza un „bal duminical" pe cinste dacă japonezii ar fi recurs la tancuri.

Însă dintre unităţile debarcate la început, niciuna nu mai număra acum efectivele normale. Pentru că, în vreme ce pierderile în luptă nu se ridicau încă la 1.000 de oameni, suferinzii din cauza proastei alimentaţii, a urmărilor dizenteriei, ale diferitelor infecţii virulente şi oboselii erau într-un număr de două ori mai mare. Malaria, ce avea în curând să doboare atât de mulţi, abia începuse să apară, iar spre mijlocul lui septembrie doar 50 de cazuri au fost considerate suficient de grave pentru a justifica spitalizarea lor. La 10 septembrie a început tratamentul de combatere în masă cu atebrină. S-a răspândit imediat zvonul că aceste pilule galbene provoacă impotenţă şi infanteriştii marini au refuzat categoric să le mai ia. „Personalul medical... Era forţat să asiste la servitul mesei la popotă şi nu numai să supravegheze luarea acestui medicament" ci chiar să se uite în gurile „primitorilor" pentru a fi siguri că pilulele erau înghiţite. Celor ce se sustrăgeau tratamentului cu atebrină li se tăia raţia alimentară.[200]

O dată cu sosirea Regimentului 7, elementele ce-i fuseseră afectate au reintrat în subordinea unităţilor de bază, iar batalioanele de infanterie au fost amplasate pe noi poziţii. Aviaţia lui Geiger, puţină câtă era, oferea suficientă siguranţă contra unei acţiuni importante de desant maritim, iar structurile servind la apărarea plajei au fost încadrate în timpul nopţii cu genişti, pionieri şi echipajele tractoarelor amfibii. Pe uscat, Vandegrift a

[200] First MarDiv „Probleme și experiențele medicale în Operațiunea din Guadalcanal", MarCorps Historical Branch, doc. A 7-19.

ordonat organizarea unui cordon de apărare rezemat la est pe gura râului Tenaru şi la vest pe linia muntoasă de la vest de Lunga. Linia semicirculară astfel constituită se menţinea în general pe zonele înalte. Spre sud, ea includea Edson Ridge şi de la această cotă cobora către bariera de netrecut a râului Tenaru.

Despre o apărare în adâncime nu putea fi vorba, cu excepţia poziţiilor de pe culme. În regiunea joasă, mustind de apă, dintre crestele acoperite de iarba kunai, vegetaţia junglei reducea vizibilitatea până la câţiva yarzi. Curăţarea sectoarelor de tragere pentru armele automate era o muncă vlăguitoare şi fără sfârşit pentru oamenii plini de noroi ce trăiseră din raţii reduse, dormind insuficient. În cursul celor şase săptămâni anterioare. Totuşi, ei au trebuit să sape şi să taie jungla şi au făcut-o.

Adăposturile au fost acoperite cu bârne de cocotier, saci de nisip şi au fost aprovizionate cu muniţii, grenade, raţii suplimentare şi apă. Sârma ghimpată era în sfârşit disponibilă în cantităţi suficiente pentru a împrejmui principalele poziţii de luptă cu câte două valuri duble. Pentru că în sectoarele sudice foarte puţine lucrări de acest gen au putut fi organizate astfel încât ele să se sprijine reciproc, aria înaintată a perimetrului era permanent patrulată de apărători, ca şi de cercetaşii lui Clemens. Fiindcă apărarea era lipsită de adâncime, ea ar fi putut fi uşor străpunsă, dar poziţiile de rezervă, care urmau să fie ocupate la ordin de către trupele din sectoarele învecinate, dădeau destulă siguranţă că pătrunderile puteau fi stăvilite.

Vandegrift nu-şi propunea însă să aibă doar o atitudine pur defensivă. El plănuise o apărare activă. Cu forţele aflate acum la dispoziţie el putea atât să apere ceea ce avea, cât şi să-i izbească pe japonezi prin acţiuni limitate, destinate să menţină inamicul într-o poziţie incomodă, în permanentă încordare. El nu era însă deloc în postura care să-i permită să se aventureze. Anticipa în continuare atacuri puternice. Fiecare mişcare trebuia să şi-o calculeze, astfel încât să-i lovească pe japonezi fizic şi psihic cât mai mult posibil şi fără riscurile unei serioase reduceri a propriei sale forţe. „Al doilea Matanikau“ a fost prima din aceste acţiuni de izbire.

Acţiunea, destinată să zdrobească o concentrare tot mai ameninţătoare ce avea loc între Point Cruz şi Matanikau, a început la 23 septembrie când locotenent-colonelul Lewis B. („Chesty“[201])

[201] Chesty – pieptosul (n. tr.)

Puller, comandantul Batalionului 1 al Regimentului 7 infanterie marină, a pornit pe uscat către cursul superior al acestui râu ameninţător. După o serie de contacte cu avanposturile lui Oka, în care a suferit pierderi minore (7 morţi şi 25 de răniţi), Puller s-a apropiat de Matanikau.

Acolo a găsit vadurile blocate. Toate încercările de a le forţa au fost violent respinse. În dimineaţa zilei de 26 septembrie, Puller a cerut sprijinul aviaţiei şi artileriei, însă japonezii erau bine adăpostiţi, tenaci şi tot atât de hotărâţi să lupte. În speranţa că va forţa o trecere în aval, Puller s-a întors spre nord şi a înaintat de-a lungul unui drum îngust de junglă, către coastă. În drum, coloana sa a fost hărţuită de focul aruncătoarelor grele de pe malul opus şi, obosit, batalionul a atins drumul de coastă la apusul soarelui. Această incursiune a demonstrat clar că, de-a lungul râului, japonezii erau în număr mare şi aveau de gând să se menţină pe malul lui vestic.

În primele ore ale după-amiezii, serviciul de operaţii al diviziei a ajuns la concluzia plină de speranţe că folosind ceva mai multă forţă, inamicul din amonte ar fi putut fi scos din poziţiile pe care le apărase cu succes în cursul dimineţii. Ceea ce a urmat, o acţiune organizată în pripă, a fost în general asemănătoare acţiunii întreprinse în august în aceeaşi zonă. Şi aşa cum s-ar fi putut anticipa, acţiunea avea să întâmpine câteva din dificultăţile care blocaseră şi operaţiunea precedentă. Ambele aveau acelaşi numitor comun: erau planificate şi executate în condiţii de totală necunoaştere a terenului şi a situaţiei inamicului.

În acel moment, japonezii aveau pe linia Matanikaului şi în rezervă, înapoia lui, peste 4.000 de luptători. Unii dintre ei erau înfometaţi, alţii erau bolnavi. Dar primiseră întăriri, şi trupe proaspete erau pe drum. Japonezii nu erau astfel cu totul lipsiţi de îndreptăţire în credinţa lor că ţinta pentru atingerea căreia suferiseră atât de mult era acum la orizont. În orice caz, erau hotărâţi să menţină poziţiile ce le deţineau de-a lungul Matanikaului. Acestea erau circumstanţele în care divizia i-a ordonat lui Merritt Edson, aflat acum la comanda Regimentului 5 infanterie marină, să-şi stabilească un punct de comandă lângă gura Matanikaului şi să coordoneze, de acolo, operaţia planificată. În esenţă, se prevedea:

– Batalionul 1 raideri (locotenent-colonelul Samuel B. Griffith[202]) va înainta în interior (spre sud) de-a lungul malului de est al râului până în apropierea podului de lemn cunoscut sub numele „Podul japonezului”, va forţa trecerea acolo sau pe oriunde va putea să o facă; se va întoarce spre dreapta şi va ataca de-a lungul râului, în aval, către mare. Sprijinul aerian şi de artilerie urma să-i fie pus la dispoziţie la cerere.

– Pentru a ajuta această acţiune de curăţire, Batalionul 2 al Regimentului 5 infanterie marină, sub comanda căpitanului Joseph J. Dudkowski, sprijinit de concentrări de artilerie şi aruncătoare, precum şi de tunurile avioanelor de vânătoare ale forţelor aeriene, avea să atace peste bancul de nisip.

– Simultan, batalionul lui Puller, îmbarcat pe şalupe şi sub escorta navei-bază pentru hidroavioane *Ballard* trebuia să plece către Point Cruz, să debarce la vest de acest promontoriu, să se îndrepte spre stânga şi să atace spre est, în direcţia drumului de coastă.

Încurcăturile au început imediat înaintea prânzului, când raiderii, înşiraţi de-a lungul drumului îngust mărginit la stânga de stânci şi la dreapta de râu, s-au apropiat de „Podul japonezului”. Aici, capul coloanei a fost lovit prin surprindere din faţă cu foc de aruncătoare uşoare şi de arme automate. Din poziţiile lor bine ascunse, japonezii puseseră un dop în gâtuirea junglei, care măsura cam 20 de yarzi între râu şi creastă. În scurta luptă ce a urmat, maiorul Bailey, care câştigase medalia de onoare în bătălia de pe Creastă, a fost ucis, iar mai mulţi oameni au fost răniţi.

Lăsând o companie întărită să ţină în loc forţa inamică de blocare, Griffith a căutat un spaţiu de manevră şi a condus restul batalionului sus, pe o creastă abruptă, acoperită de junglă, de unde putea să coboare în spatele japonezilor. Lenta şi obositoarea desfăşurare a batalionului în şir indian nu s-a putut încheia până către mijlocul după-amiezii şi a fost văzută de japonezii de pe o culme vecină. S-a produs astfel un alt schimb de focuri, în care comandantul batalionului a fost rănit. Încercările de a înainta de-a lungul văii sau pe culme au stârnit reacţia imediată a aruncătoarelor, mitralierelor şi armelor automate. Raiderii erau blocaţi.

[202] Autorul prezentei cărţi (n. tr.).

În acest moment, în transmisiuni a avut loc o zăpăceală de mari proporţii. O serie de mesaje prost transmise i-au determinat atât pe Edson cât şi pe cei de la divizie să tragă concluzia că raiderii ajunseseră într-adevăr dincolo de râu şi erau gata să facă saltul către mare. În consecinţă, Edson a ordonat Batalionului 2 din Regimentul 5 infanterie marină să atace de-a curmezişul bancului de nisip şi batalionului lui Puller (mai puţin acesta însuşi, care rămăsese cu Edson să-l ajute) să debarce conform planului. Atacul la gura râului a fost respins şi puţinii oameni care au ajuns pe malul de vest au fost retraşi.

Între timp, batalionul lui Puller (comandat în absenţa acestuia de maiorul Otho L. Rogers) a debarcat. Rogers a înaintat în interior pregătindu-se pentru manevra spre stânga. Din nefericire, debarcarea s-a făcut drept în faţa zonei în care se afla cantonamentul unui batalion japonez. Alertaţi, japonezii s-au retras şi au permis infanteriei marine să pătrundă cam 400 de yarzi, dar apoi au căzut asupra lor din trei părţi. A urmat o luptă crâncenă şi în mai puţin de 5 minute Rogers şi o jumătate de duzină dintre ai săi au fost ucişi. Pierderile au crescut alarmant pe măsură ce inamicul a manevrat pentru a tăia legătura batalionului cu coasta. Situaţia infanteriei marine era critică şi Edson le-a ordonat să se retragă cerând sprijin aerian.

Înainte ca sprijinul cerut să sosească în zonă, un puternic raid aerian inamic a lovit aeroportul Henderson, întrerupând toate legăturile diviziei. Dar, din fericire, Puller n-a mai tărăgănat-o. În timpul raidului a luat-o iute către Kukum, a rechiziţionat o şalupă şi s-a îmbarcat pe *Ballard.* Cu vedetele de debarcare în siajul lui, *Ballard* s-a deplasat imediat către Point Cruz, a stabilit legătura vizuală cu infanteria marinei înconjurată pe un dâmb acoperit cu kunai, la câteva sute de yarzi de coastă, şi a deschis un foc apropiat, creând un coridor. Ajutat în acest fel, batalionul a început lupta de retragere de-a lungul coridorului trasat de proiectilele trimise de pe *Ballard.* Infanteriştii marini au adus cu ei corpurile a 24 de morţi, 23 de ofiţeri şi soldaţi erau răniţi, dintre care cei mai mulţi au trebuit să fie transportaţi.

Sergentul Robert Raysbrook, care sub focul japonezilor a transmis semnale celor de pe *Ballard,* a primit mai târziu Medalia de Onoare, distincţie conferită postum şi transmisionistului Douglas Munro, din Garda de Coastă. Munro, care a condus vedetele de debarcare la ţărm, a fost lovit de focul Inamicului în

timp ce el însuşi trăgea cu o mitralieră de pe o vedetă pentru a asigura protecţia infanteriştilor ce se îmbarcau. În acest punct, avioane de asalt au apărut pentru a acoperi un al doilea val format din cinci vedete de evacuare şi chiar înainte ca soarele să apună, batalionul lui Puller ajungea la Kukum.

Între timp, Edson ordonase raiderilor să se retragă şi pe la miezul nopţii de 27 septembrie, toată infanteria marină era în interiorul „perimetrului”. „Cel de-al doilea Matanikau“, cum fusese denumită această serie de acţiuni nesăbuite, s-a soldat cu pierderi de aproape 200 de oameni: 67 morţi şi 125 de răniţi; 79 aparţineau batalionului lui Puller.

Aici s-a dovedit din nou că activitatea de coordonare a unui model tactic complicat este aproape imposibilă atunci când acesta implică acţiuni pe poteci înguste prin jungla necunoscută. Se dovedea din nou că acţiunile de cercetare prin luptă, în vederea determinării dislocării şi tăriei aproximative a poziţiilor inamice, sunt o condiţie necesară atacului în junglă, cum de altfel sunt pentru orice atac. Aici, în această acţiune, Edson, ca întotdeauna mult prea încrezător, îşi dispersase la întâmplare forţele pentru a ataca un duşman bine înarmat, bine ascuns şi în fiecare punct superior ca forţă. Al doilea Matanikau l-a făcut pe Vandegrift să înţeleagă că un comandant sau un subordonat care-şi permite să se lanseze în acţiuni fără ţintă, trebuie să plătească[203].

*

Cam în acea vreme, în care Guadalcanalul era într-un echilibru precar, a sosit şi generalul Arnold la Nouméa. El a constatat că ofiţerii de marină de acolo erau „sub o îngrozitoare tensiune” şi „gata de harţă”. Amiralul Ghormley era aşa de ocupat, potrivit lui Arnold, că nu fusese în stare să-şi părăsească nava amiral „timp de o lună". Arnold l-a îndemnat pe amiral să înceteze a purta războiul pe hârtie şi l-a avertizat că nimeni nu putea „sta continuu într-un birou strimt... fără a suferi din punct de vedere intelectual, moral şi nervos". El l-a sfătuit, prin urmare, să facă o schimbare de decor şi, deşi nu a spus-o deschis, chiar aşa, deducţia este că i-a sugerat o vizită în Guadalcanal.

---

[203] Vandegrift, citind Field Service Regulation admite că el a proiectat al doilea Matanikau fără o țintă anumită. „First MarDiv Final Report”, V, p. 9.

Arnold a părăsit cartierul general al amiralului într-o dispoziţie curioasă. „Marina – scria el mai târziu – a luat o bătaie a dracului... Se ţine într-un fir de aţă”. Lipsea „aranjamentul logistic pentru asigurarea succesului”. Marina dăduse insuficientă atenţie dezvoltării aerodromurilor şi aprovizionării cu benzină. Ofiţerii ei superiori din zonă „nu înţelegeau tehnica acţiunilor terestre şi nici pe a celor aeriene”, dar erau „hotărâţi să poarte campania pe acest teatru de acţiuni militare” şi la fel de hotărâţi „să o facă cu cât mai puţin sprijin posibil din partea armatei de uscat. Era lupta lor, a flotei; era războiul lor împotriva japonezilor şi tot ei aveau de gând să-l termine, dacă puteau”[204].

Aceste afirmaţii prezintă totuşi greşit atitudinea comandamentului Flotei din Pacific. Câteva săptămâni înainte ca Arnold să fi părăsit Washingtonul, toţi cei din Pacificul de Sud, inclusiv secretarul adjunct al Departamentului Marinei, Forrestal, ceruseră avioane de vânătoare. King pledase în zadar pentru a obţine aparate cu înalte performanţe ale forţelor aeriene şi abia la 16 septembrie Arnold fusese de acord să-i dea câteva. Multe săptămâni după aceea – şi americanii sunt îndreptăţiţi să se întrebe din al cui ordin – statul major al generalului Arnold a neglijat cu insolenţă să pregătească un răspuns la memorandumul lui King din 17 septembrie. Şi aceasta exact într-un moment când o duzină de avioane de vânătoare de mare altitudine, în plus, ar fi însemnat în Guadalcanal o chestiune de viaţă şi de moarte pentru sute de oameni.

Generalul-maior Alexander Patch, aflat la comanda Diviziei Americal a armatei din Noua Caledonie, a fost capabil să confirme părerea distinsului său vizitator cu privire la inadecvata aprovizionare a flotei şi a posibilităţilor de înlocuire. Într-adevăr, l-a informat el pe Arnold, luase 20.000 de perechi de bocanci din rafturile intendenţei şi le trimisese la Guadalcanal, ca infanteria marină să nu mai fie nevoită să lupte desculţă.

Situaţia serviciilor poate fi cu toată sinceritatea zugrăvită ca o bramburească de proporţii monumentale. La Nouméa, Ghormley era confruntat cu o indescriptibilă dezordine. Practic, lipsea tot ceea ce era necesar descărcării navelor ancorate în port: dane de acostare, macarale mobile, remorchere, şlepuri, camioane, muncitori. Amiralul şi statul său major ajunseseră în pragul nebuniei încercând să găsească mijloacele necesare pentru

[204] Arnold, op. cit. p.348

aducerea materialelor la ţărm. Ghormley era desigur blamat pentru toate, şi el le suporta. Însă vinovaţii erau în spatele birourilor confortabile de la Departamentul din Washington.

Criticile lui Arnold la adresa amiralului Ghormley în legătură cu această problemă erau prin urmare neîntemeiate şi atitudinea lui aproape deplorabilă. Hotărârea de a intra în arhipelagul Solomon, pe care Arnold o ratificase ca membru al Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore, fusese aprobată de preşedintele Statelor Unite. Era în mod clar obligaţia lui Arnold să facă tot ce-i sta în puteri să ajute flota în încercarea de a rezista ameninţărilor care puneau în primejdie succesul primului efort ofensiv din Pacific.

Însă impresiile generalului nu erau cu totul negative, înainte de a părăsi Noua Caledonie, îndreptându-se către statul major al lui MacArthur, din Brisbane, Arnold a vizitat Tantouta, baza aeriană de la care operau avioanele de transport *Douglas* ale colonelului de infanterie marină Perry K. Smith.

„Avioanele de transport ale infanteriei marine, ea şi celelalte unităţi ale acesteia, făceau aici o treabă excelentă. Un lucru cu adevărat magnific! Făceau o călătorie de 800 de mile până în Guadalcanal, transportând destulă benzină pentru zborul de întoarcere şi pe deasupra având 3.000 de livre de încărcătură. Şi mai aduceau de acolo şi răniţi, atâţia câţi încăpeau în avioane”[205].

La Rabaul, generalul-locotenent Masao Maruyama, care conferise cu Hyakutake, a primit de la acesta noi ordine şi a pus la punct aranjamente detaliate privind trimiterea restului de unități ale diviziei sale (Divizia 2 „Sendai”) în Guadalcanal[206]. Transporturile de pe 3, 8 şi 11 octombrie trebuiau să fie asigurate de „Expresul de Tokyo” al lui Tanaka şi de nava-bază pentru hidroavioane *Nisshin* care transporta tunuri, tractoare, tancuri şi camioane. Destinaţia: Tassafaronga. Maruyama propusese să plece cu primul transport.

Hyakutake, totuşi, nu intenţiona deloc să încredinţeze comanda trupelor ce urmau a întreprinde atacul programat pentru 17 octombrie generalului comandant al Diviziei „Sendai”. El nu putea să permită unui alt subordonat tare de cap să repete sacrificiile

[205] Ibidem. p. 343

[206] Maruyama a primit Ordinul de operații nr. 9 – 291500 al Armatei 17, imediat ce a fost emis. Divizia sa era numită „Sendai” deoarece a fost formată în orașul Sendai, prefectura Miyagi, Honshu.

costisitoare făcute de Ilu şi la Ridge. În consecinţă, a programat mutarea statului major al Armatei 17 pe Guadalcanal pentru noaptea de 9 octombrie. După debarcare, el plănuia să-şi asume personal comanda. De asemenea, Hyakutake nu avea nicio intenţie să atace până când nu dispunea de forţe suficiente. Prin urmare, el a ordonat generalului-locotenent Sano să pună imediat în mişcare Divizia 38 în direcţia insulelor Shortland.

Astfel, perechile de căpetenii se constituiseră: Yamamoto, Tanaka şi Hyakutake aveau să se confrunte în curând cu Ghormley, Turner şi Vandegrift într-o serie de bătălii aeriene, terestre şi navale, care, după aprecierea Statului Major General Imperial Japonez ar fi putut foarte bine „să decidă soarta Războiului Marii Asii Extrem-Orientale”.

11. „MĂ SIMT DEPRIMAT ŞI MĂ GÂNDESC LA SATUL MEU NATAL”

În ultima zi a lunii septembrie, jumătate de duzină de infanterişti de marină în nişte haine de bumbac grosolane şi murdare se uitau cu considerabil interes la un B-17 care rula cu greu pe pistă, îndreptându-se prin noroi către un grup de ofiţeri adunaţi sub palmierii zdrenţuiţi, ce se aflau de-a lungul laturii de vest a pistei de aterizare. Soldaţii sperau ca el să fie încărcat cu infirmiere, fete de la Crucea Roşie, sau, cel puţin, cu batoane de ciocolată. O clipă după ce pilotul a oprit motoarele, înainte chiar ca vârtejul sufocant să se fi liniştit, un ofiţer subţirel, cărunt, purtând patru stele pe petliţa de la gulerul cămăşii, a coborât repede scara. Vandegrift a înaintat iute către el şi l-a salutat. Cei doi şi-au strâns mâinile. Nici gardă de onoare şi fanfară, nici semnale cu goarne şi cu toba, şi nici salutul cu 19 salve de tun nu l-au întâmpinat pe amiralul Chester Nimitz, comandantul şef al Zonei Oceanului Pacific, cu ocazia primei sale vizite în Guadalcanal.

Nimitz a zburat de la cartierul său general din Hawaii pentru a afla de la sursă ce se petrecea în Pacificul de Sud. Vandegrift avea multe să-i arate şi încă şi mai multe să-i spună. Între două raiduri aeriene, Nimitz a fost condus la Edson’s Ridge, la punctul ele control al zborului, unde a vorbit cu Geiger şi Woods, şi la spitalul diviziei. Aici, câţiva dintre cei recent răniţi în „al doilea Matanikau” aşteptau încă transferarea, cu avioanele de aprovizionare şi transport ale colonelului Perry Smith, în spitalele de pe insulele mai liniştite din sud. Bolnavilor cu feţe palide şi răniţilor, amiralul le-a spus câteva cuvinte de simpatie şi încurajare. Mai târziu, la punctul de comandă al lui Vandegrift, a fost însă mai puţin bine dispus. Una din calităţile de mare comandant ale amiralului Nimitz – și avea multe – era capacitatea lui, chiar în condiţii de permanent stres, de a rămâne calm şi obiectiv. Nimitz nu era nici optimist nici pesimist. Era realist, conştient nu numai de faptul că stăpânirea Guadalcanului era precară, ei şi că un efort major al japonezilor pentru a-i pune capăt era iminent.

Înainte de a pleca spre Noile Hebride, devreme, în cursul dimineţii următoare, amiralul a înmânat decoraţii unui număr de 24 de ofiţeri şi soldaţi. În timp ce era condus în maşină către Henderson, pe o ploaie măruntă, Nimitz i-a promis lui Vandergrift „sprijin până la limita resurselor noastre”[207].

În timp ce CincPac conferea cu Vandegrift, amiralul Turner era absorbit de întocmirea planurilor de ocupare a insulei Ndeni, din arhipelagul Santa Cruz, cam la 300 de mile în spatele zonei principale de luptă. Această operaţie ordonată de către Comitetul întrunit al Şefilor de State Majore prin instrucţiunile din 2 iulie pentru „Watchtower“, fusese de mai multe ori amânată din cauza neîntreruptelor şi presantelor solicitări de efective pentru fronturi. Însă Ndeni, o diversiune strategică, dacă tot trebuia făcută una, era un plan mult preţuit de amiralul Ghormley şi el abia aştepta să afle recomandările lui Turner.

Comandantul infanteriei marine se opusese întotdeauna ocupării insulei Ndeni. Vandegrift era prins între două focuri; nu vedea niciun rost în dispersarea oamenilor şi materialului pentru această vânzoleală în timp ce aceştia erau atât de necesari pe Guadalcanal. Prin urmare, el privea sugestiile respective cu profundă dezaprobare, aşa cum, în adevăr, el a făcut şi cu alte câteva planuri întocmite la bordul navei comandant al Forţei Amfibii (de desant maritim). Problema permanentă a lui Vandegrift în relaţiile cu superiorii săi ierarhici pe linie de comandă era să-i facă pe cei din Marină să-şi vadă de marea lor.

Încă de la 29 august, Turner, fără aprobare începuse să desfiinţeze rămăşiţele neangajate ale Regimentului 2 infanterie marină, pe care le adusese cu sine la 9 august, când se retrăsese de la Lunga, pentru a forma un „Batalion de raideri“. În acelaşi timp, el l-a informat pe amiralul Ghormley că imediat ce va pune mâna pe regimentele 7 şi 8 infanterie marină îi va propune să ordone ofiţerilor lor comandanţi să constituie batalioane similare. Vandegrift a formulat imediat, în scris, obiecţii puternice şi Nimitz i-a ordonat lui Turner să înceteze să se amestece în organizarea infanteriei marine. Din când în când, Richard Kelly Turner se purta ca un general frustrat.

---

[207] „Corespondentă. Amiralul de flotă Chester W. Nimitz din Marina Militară a Statelor Unite”.

La 3 octombrie, Nimitz a ajuns în Noua Caledonie şi imediat a avut o discuţie între patru ochi cu vice-amiralul Ghormley, ale cărui vederi pesimiste asupra situaţiei au făcut asupra lui – cum aveau să o dovedească evenimentele mai târziu –, o profundă impresie. Când s-a discutat chestiunea întăririi Guadalcanalului, Ghormley a protestat, arătând că ar fi hazardant să se lipsească insulele din zona din spate de garnizoanele lor; el credea că japonezii „puteau să răzbată şi să atace liniile noastre de comunicaţie”[208]. Din fericire, unul din comandanţii din subordinea sa a avut o înţelegere mai precisă a imperativelor momentului decât amiralul Ghormley.

Acesta era generalul maior Harmon[209]. El reflectase asupra situaţiei de o bună bucată de vreme. Recomandările repetate ale lui Kelly Turner privitoare la Ndeni îi cristalizaseră ideile. Deşi nu-şi exprimase părerile în mod oficial, Harmon considera, la rândul său, că îndelung amânata ocupare a arhipelagului Santa Cruz era o totală risipă de energie, în vreme ce întărirea Guadalcanalului era o necesitate urgentă. În sfârşit, la 6 octombrie, s-a adresat superiorului său direct cu un lung şi bine argumentat memorandum.

În acesta – un document hotărâtor în istoria campaniei din Guadalcanal – Harmon şi-a exprimat convingerea sa puternică că inamicul era capabil de a recuceri insula şi avea să o facă în viitorul apropiat dacă poziţia nu era „substanţial întărită”. După prezentarea unei analize complete a situaţiei existente, el recomanda ca operaţia Ndeni să fie temporar suspendată cel puţin până când va putea fi realizată în regiunea insulelor Solomon de jos „o situaţie de acceptabilă stabilitate şi securitate". Sugera apoi ca Guadalcanalul să fie imediat întărit cu o formaţie de luptă de tăria unui regiment de infanterie, iar forţele navale de suprafaţă să-şi intensifice eforturile pentru a împiedica activităţile de hărţuire, tot mai primejdioase, ale „Expresului de Tokyo“ şi ca tot personalul şi materialul disponibil pentru construcţia de aerodromuri să fie trimise în grabă în Guadalcanal[210].

---

[208] Ghormley, op. cit., p. 128–129.

[209] Harmon a fost comandantul general al forţelor armatei de uscat a Statelor Unite din zona Pacificului de sud (USAFISPA) şi a comandat aviaţia armatei de uscat din Pacificul de sud. El a fost din oficiu (ex officio) membru al statului major al lui Ghormley.

[210] Această importantă scrisoare a fost reprodusă ca „Anexa A“ în lucrarea lui John Miller Jr., Guadalcanal: The First Offensive, Departamentul Armatei de Uscat, Washington, DC

Amiralul a aprobat. În ziua următoare, Regimentul 164 infanterie al colonelului Bryant E. Moore din Divizia Americal a lui Patch a fost pus în stare de alarmă pentru îmbarcare imediată.

Între timp, serviciul de operaţii al lui Vandegrift lucra la un alt plan pentru scoaterea inamicului din poziţiile lui aflate de-a lungul Matanikaului. Odată planul isprăvit, generalul a propus stabilirea unei poziţii de luptă avansate lângă Kokumbona, ca un puternic punct care să ţină sub foc gura râului. Aici limba de nisip, care deja înghiţise o mare cantitate din sângele infanteriştilor de marină, asigura singura cale de la est la vest pentru tancuri, artilerie şi autovehicule.

Pentru al treilea Matanikau, serviciul de operaţii al diviziei a desemnat cinci din cele zece batalioane de infanterie disponibile[211]. Planul prevedea ca două din ele să dezlănţuie atacuri de fixare de-a lungul râului în timp ce celelalte trei să-l traverseze şi să pătrundă adânc în interior, să manevreze la dreapta, să se desfăşoare şi să atace, cu sprijin de aviaţie şi artilerie, de-a lungul culmilor, spre mare. Edson a fost însărcinat să comande operaţia. Data: 8 octombrie. Deşi Vandegrift nu ştia desigur acest fapt, generalul locotenent Masao Maruyama tocmai sosise pe insulă, cu o mare parte a Diviziei sale Sendai, şi ordonase un atac limitat în lungul râului la aceeaşi dată. Obiectivul lui era stabilirea unei poziţii de luptă înaintate pe malul de est al râului Matanikau.

Obiectivul comandantului japonez era dublu. Mai întâi, el urmărea să asigure un punct de trecere protejat pentru tancurile ce urmau a fi utilizate la asaltul general din 17 octombrie. În al doilea rând, dorea să acopere şi să asigure poziţii de tragere optime pentru obuzierele calibru 150 mm pe care cei din Rabaul au promis că le vor trimite în curând. Cu acestea, Hyakutake avea

---

1949, p. 357-359.

[211] Trei regimente (1, 5 şi 7) infanterie marină erau acum prezente. Efectivele batalioanelor primelor două regimente nu depăşeau 60% din prevederile ştatului de organizare; Regimentul 7 infanterie marină dispunea de 80% din efectiv. Batalionul suplimentar era comandat de Hunt (din Regimentul 2 infanterie marină, adus de curând de la Tulagi). Batalionul 1 raideri, cu efectivul redus la jumătate din cauza pierderilor în luptă şi a malariei, se mai afla încă în rezerva diviziei, aşteptând evacuarea.
Efectivele japoneze se ridicau în acel moment la 15–16 000 de ofiţeri şi soldaţi, din care aproximativ două treimi erau infanterişti. Această apreciere este probabil moderată. 17th Army Opns, vol II, p. 51 indica, pentru luna octombrie, aproximativ 18.000.

să facă ţăndări aerodromul înaintea atacului care, aşa cum spunea, avea să-i dea pe mână Hendersonul „dintr-o lovitură”.

Prezenţa lui Maruyama a ridicat moralul japonezilor, destul de scăzut în săptămâna anterioară sosirii generalului. Rămăşiţele unităţilor lui Ichiki şi Kawaguchi, trimise în zonele din spate pentru a-şi redobândi sănătatea şi forţele, asigurau apărarea plajelor de la Kokumbona până la Cape Esperance. Niciuna nu se refăcuse pe deplin de pe urma ultimei grele încercări. Mulţi soldaţi erau încă suferinzi din cauza epuizării. Malaria era frecventă, raţiile trupelor de pe liniile de comunicaţie erau, reduse la o ceaşcă de orez pe zi. Un soldat de rând care mărşăluise cu Kawaguchi şi trecuse apoi în refacere lângă Tassafaronga, scria, la 5 octombrie, în cuvinte care, cu toate că ar fi smuls lacrimi şi unei pietre, n-ar fi smuls pici una de la un infanterist marin:

„Proviziile s-au dus şi îmbrăcămintea noastră e numai zdrenţe. Mă întreb cât va mai dura asta şi mă rog să se sfârşească curând. Trăiesc ca o pasăre mică în ploaie. Mă simt deprimat şi mă gândesc la satul meu natal.“

Iar două zile mai târziu:

„De dimineaţă stăm în tranşee. Suntem absolut disperaţi”.

Trupele de pe linia frontului beneficiau de o aprovizionare mai bună. Şi nici nu erau aşa de disperate, ca autorul acestui jurnal.

În timpul primei săptămâni a lui octombrie, mici ciocniri de patrule au marcat fiecare din zilele mohorâte trăite de cele două companii japoneze, adăpostite în tranşee pe o culme ce domina cursul superior al acestui râu, Matanikau, devenit acum tuturor detestabil. În toate aceste scurte ciocniri au fost ucişi şi răniţi infanterişti marini. Pierderile trebuiau însă acceptate: Vandegrift n-avea să mai lovească din nou orbeşte inamicul. Prin patrulare sistematică şi agresivă el s-a gândit să dezorganizeze apărarea japonezilor, urmărind în acelaşi timp să-i cunoască mai exact poziţiile.

În aceeaşi perioadă, „vulturii de mare” imperiali şi-au mărit presiunea asupra Hendersonului. În primele 3 zile ale lui octombrie, raidurile lor erau mult mai violente decât de obicei. La

Rabaul, viceamiralul Yamagata putea să conteze pe un număr de aproape 200 de avioane, jumătate din ele de tip *Zero.* Cu totul alta era situaţia lui Geiger care, la 5 octombrie, de pildă, avea doar 29 *Wildcat,* 16 bombardiere în picaj, trei avioane torpiloare şi şase P-400 de-ale armatei de uscat în stare operativă. Promisele *Lightning* nu sosiseră încă; prin corturile şi prin barăcile din jurul Hendersonului circulau glume amare care spuneau că de fapt avioane de un asemenea tip nici nu existau.

Ziua de 2 octombrie a fost dură pe cerul de deasupra Guadalcanalului. Robert Galer, un as al piloţilor de vânătoare, care în ziua aceea doborâse cel de-al unsprezecelea avion japonez, a fost el însuşi doborât. S-a aruncat cu paraşuta şi a fost apoi recuperat, ca să ia parte la multe alte noi misiuni de luptă.

Apoi şapte zile, începând cu 4 octombrie, japonezii au suspendat atacurile aeriene masive împotriva Hendersonului. „Maşina de spălat Charlie“ şi-a făcut norma sa nocturnă. Tunurile antiaeriene de 90 mm ale colonelului Pepper au încercat în zadar să elimine această ciumă omniprezentă. Şi cu toate că era o glumă obişnuită faptul că bombele ei nu loveau niciodată nimic, posibilitatea ca una să poată lovi totuşi era suficientă să-i forţeze pe infanteriştii marini să iasă din păturile lor jilave, afară, în tranşeele în care apa avea între 5 şi 6 inch adâncime. Perfecţionarea tranşeelor ajunsese în acel timp, o distracţie universală la Guadalcanal.

Deşi secţia de operaţii se interesa, în primul rând, de rezolvarea situaţiei din vest, erau câteva probleme minore şi în est, unde cercetaşii lui Clemens au descoperit, la Gurabusu şi Koilotumaria, detaşamente ale inamicului care acţionau probabil staţii radio. Pe acestea, Vandegrift, din motive evidente, era doritor să le lichideze. În acest scop, el a ordonat la două companii din batalionul de infanterie marină al locotenent-colonelului Robert Hill, din Regimentul 2 infanterie marină, care de la începutul lui august nu mai întreprinseseră decât acţiuni minore de patrulare, să se deplaseze cu şalupe de la Tulagi până în vecinătatea acelei zone, să debarce lângă Gurabusu sub adăpostul întunericului şi să nimicească prin surprindere detaşamentele inamice. Se aprecia că efectivul fiecăruia dintre aceste posturi inamice era în jurul a cincizeci de oameni.

Clemens a părăsit punctul de comandă la 7 octombrie, cu o echipă de radio a infanteriei marine şi cu trei oameni ai poliţiei locale. Şalupa sa, deplasându-se aproape de plajă, a ajuns la Aola după-amiaza şi grupul a debarcat fără a fi detectat. Clemens şi-a camuflat staţia de radio în tufişuri, a luat legătura cu divizia şi şi-a început recunoaşterea. Hill era aşteptat să debarce două zile mai târziu, puţin înainte de miezul nopţii. În noaptea de nouă Clemens şi-a postat cercetaşii pe ţărm, fiecare cu câte o lanternă şi, la ora întâlnirii, Hill şi un mic grup de comando au debarcat. Poziţia restului efectivelor acestui mic grup de asalt era, însă, necunoscută. În zori au apărut două vedete de patrulare (Yippies) cu şalupe Higgins la remorcă. O şalupă a fost pierdută pe drum şi ocupanţii ei probabil se înecaseră. Cu toate acestea, Hill avea încă suficienţi oameni să-şi îndeplinească misiunea.

Atacul de la Gurabusu, lansat în zorii zilei de 11 octombrie, s-a soldat cu un succes spectaculos. Au fost ucişi 32 de japonezi şi doar doi au scăpat cu viaţă. Infanteria marină a avut o singură pierdere, căpitanul Richard T. Stafford, comandantul companiei. În schimb, atacul asupra Koilotumarinei a fost un eşec. Compania desemnată să întreprindă atacul n-a putut ajunge pe poziţii. Când infanteriştii marini au ajuns, au descoperit că, în mod premeditat, cei mai mulţi dintre japonezi plecaseră. Au fost omorâţi numai trei duşmani. Unul dintre cadavre a fost identificat de către cercetaşi ca fiind al unui japonez cu numele de Ishimoto, individul fiind răspunzător de asasinarea, mai înainte, a doi preoţi şi a două călugăriţe de la misiunea romano-catolică de la Ruavatu. Infanteriştii marini au luat cu ei odăjdiile preoţilor şi rasele călugăriţelor, pe care Ishimoto neglijase să le pună în mormintele nemarcate în care le îngropase trupurile.

Pe 7 octombrie, scurt timp după ivirea zorilor, forţa de atac de tăria a 5 batalioane a mărşăluit spre vest de la Kukum, pe drumul guvernamental, de-a lungul coastei, către Matanikau. Curând, două batalioane ale Regimentului 7 infanterie marină, aflate acum sub comanda colonelului Amor Leroy Sims, au ieşit din coada coloanei şi s-au îndreptat către sud-vest, peste culmile accidentate, spre un punct situat în amonte de „Podul Japonezului”. Şi-au stabilit bivuacul pentru noapte la câteva sute de yarzi lângă punctul de trecere ales.

La ora 10,15 a.m., la o jumătate de milă de râu, avangarda Batalionului 3 din Regimentul 5 infanterie marină a fost oprită cu foc de mitralieră. Către prânz însă, inamicul, estimat cam la o companie întărită, a început să se retragă încet pe poziţiile dinainte pregătite. Între timp, Batalionul 2 al Regimentului 5 s-a deplasat în stânga batalionului angajat în luptă şi a înaintat nestingherit către cursul râului. Concomitent, un grup batalionar întărit, sub comanda colonelului William J. Whaling, s-a desprins şi a luat-o către sud, spre o zonă desemnată pentru bivuac, în apropiere de „Podul Japonezului”.

Exceptând neaşteptata rezistenţă întâmpinată de-a lungul drumului de coastă, desfăşurarea forţelor a progresat conform planului şi fără incidente. Însă japonezii, ascunşi acum cam la 200 de yarzi la est de limba de nisip, n-aveau chef să se retragă peste ea. Edson a ordonat unei companii de raideri să-i blocheze acolo, eliberând astfel Batalionul 3 din Regimentul 5 infanterie marină, pentru a-l împinge dincolo de râu în dimineaţa următoare. Dar n-a mai avut loc niciun atac în dimineaţa lui 8 octombrie. Planul a fost dat peste cap de o ploaie torenţială de noapte care a transformat solul moale de pe malurile râului într-o mlaştină adâncă până la glezne. Toate avioanele de pe Henderson erau blocate la sol. Vandegrift a amânat acţiunile cu 24 de ore. Edson însă nu le-a dat niciun răgaz japonezilor înghesuiţi pe partea de est a râului. Cât a fost ziua de lungă i-a supus unor focuri repetate de artilerie şi unui foc metodic de aruncătoare. Aşa că i-a obligat să rămână culcaţi la pământ şi să aştepte. Raiderii, precauţi, şi-au făcut un baraj de sârmă ghimpată şi n-au atras atenţia japonezilor decât în chip sporadic.

Câteva minute după căderea nopţii, japonezii au ajuns la concluzia că înghiţiseră destul. Toţi, ca unul, s-au ridicat din adăposturile individuale şi au pornit la asalt, strigând la raideri. Timp de 45 de minute s-a desfăşurat o luptă crâncenă. Pe cât de repede au început, tot aşa de repede au şi încetat împuşcăturile şi strigătele. A căzut tăcerea, ploaia s-a oprit. Sub pelerinele lor, întinse ca nişte paravane pentru a camufla razele lanternelor, voluntarii, doctorii şi brancardierii au muncit până în zori. Din cei mai puţin de 100 de raideri, 12 au fost ucişi, iar 22 erau răniţi. După răsăritul soarelui au fost ridicate, din gardurile de sârmă ghimpată, cadavrele a 59 de japonezi. Edson i-a trimis apoi pe

raideri înapoi în „perimetru“. „Al treilea Matanikau“ a fost ultima din cele cinci lupte la care au participat în insulele Solomon de jos.

Atacul s-a desfăşurat în continuare aşa cum plănuise Vandegrift. Gruparea lui Whaling a trecut râul prin vad, a ocolit la dreapta şi a înaintat, fără să întâmpine rezistenţă, de-a lungul crestelor, către mare. Ţinându-se cu greu pe urmele grupării, batalionul locotenent-colonelului Herman H. Hanneken din Regimentul 7 infanterie marină a trecut prin acelaşi vad, s-a îndreptat spre o culme cam la 200 de yarzi vest de locul desemnat pentru Whaling, a ocolit la dreapta şi a luat-o şi el spre nord. Puller a extins linia frontului şi mai mult încă spre vest, s-a întors spre nord şi a atacat în direcţia lui Point Cruz.

Din cele 3 batalioane ce înaintau, numai cel al lui Puller a întâmpinat rezistenţă. Înaintând de-a lungul marginilor junglei, lângă fundul unei râpi, patrulele de pe flancurile sale au întâlnit pe japonezii aflaţi, după toate aparenţele, într-o zonă de cantonament. Puller a retras imediat patrulele şi a cerut foc de artilerie. În câteva minute, proiectilele de 105 mm au început să explodeze cu un efect devastator asupra japonezilor, care au fugit din jungla ce îi ascundea către creasta opusă. Pe măsură ce ieşeau din vegetaţia densă, aruncătoarele şi mitraliorii infanteriei marine îi trimeteau înapoi în râpă.

„A fost cea mai eficace modalitate de exterminare metodică, iar Puller şi oamenii lui au ţinut-o aşa până când minele de aruncător au început să li se împuţineze “[212].

Un ordin neaşteptat al diviziei a pus capăt măcelului: toate unităţile se vor dezangaja de îndată, vor trece prin poziţiile Regimentului 5 infanterie marină (care avea ordin să-şi menţină şi să-şi întărească poziţia la gura râului) şi se vor întoarce la Lunga. În această vale a ororii, batalionul lui Puller a lăsat cadavrele a mai mult de 700 de japonezi din Batalionul 3 al Regimentului 4 infanterie. Pierderile infanteriei marine erau cu puţin sub 200 de oameni. Matanikau-ul continua să-şi ia tributul lui de sânge.

În ziua precedentă declanşării atacului infanteriei marine, Maruyama îl trimisese pe Kawaguchi la Rabaul să raporteze asupra situaţiei. El a făcut acolo, în faţa comandanţilor şi statelor

[212] History of Marine Corps Operations în World War II, p. 321.

majore ale armatei de uscat şi marinei, o scurtă expunere asupra dezastrului de la Edson's Ridge şi a antecedentelor lui imediate, asupra metodelor americane de luptă şi asupra terenului insulei „KA". Kawaguchi a subliniat îndeosebi dificultatea de a deschide drum prin junglă. Din nefericire pentru succesul viitoarelor lor acţiuni, ofiţerii de stat major care au asistat la informare nu au dat importanţă deosebită aspectelor neplăcute ale raportului lui Kawaguchi. Generalul s-a îndreptat în aceeaşi seară spre Insulele Shortland, să se întâlnească cu Hyakutake, aflat în aşteptarea unui distrugător care urma să-l transporte pe Guadalcanal[213].

O oră şi jumătate înainte de miezul nopţii lui 9 octombrie, generalul locotenent Hyakutake, însoţit de cel mai vechi ofiţer superior din statul major, colonelul Ilaruo Konuma şi de generalul maior Tadashi Sumuyoshi, comandantul artileriei Armatei 17, au debarcat pe insula de pe care intenţionau să izgonească infanteria marină a S.U.A. Câteva ore mai târziu, punctul lui de comandă a fost aşezat „în valea unui râu fără nume, cam la 3 km vest de Kokumbona". Şeful său de stat major, generalul maior Shuichi Miyazaki, rămăsese la Rabaul pentru a menţine legătura cu flota şi să coordoneze transportul întăriturilor, armelor, hranei, muniţiilor şi altor materiale[214].

Veştile proaste n-au aşteptat sosirea generalului la noul său punct de comandă. I-au venit în întâmpinare. Chiar când păşea pe ţărm, un ofiţer trimis de Maruyama i-a ieşit înainte şi i-a transmis vestea tulburătoare că artileria americană „masacrase" Regimentul 4 infanterie şi că Maruyama a fost obligat să-şi retragă linia frontului spre un punct situat cam la două mile vest de Matanikau[215]. Hyakutake a ordonat imediat o analiză a situaţiei pentru zorii zilei. Situaţia ce i s-a raportat cu acest prilej nu era încurajatoare:

„... Divizia a 2-a se retrăsese şi punctele ei cheie pentru ofensivă, precum şi poziţiile de artilerie pentru bombardarea aerodromului fuseseră pierdute... Atât detaşamentul Kawaguchi cât şi cel al lui Ichiki sunt practic neputincioase..."[216].

---

[213] „Corespondenţa Miyazaki".

[214] Ibidem.

[215] Această informaţie a fost comunicată lui Hyakutake personal prin ofiţerul de stat major Hirama din Divizia Sendai

[216] Seventeenth Army Operations, p. 75.

Hrana şi medicamentele erau puţine, drumurile şi potecile slab amenajate, muniţia de artilerie insuficientă.

Generalul a ascultat în tăcere acest recital şi şi-a anunţat hotărârea: operaţiile ofensive trebuie să se desfăşoare conform planului. El a expediat totuşi un mesaj cu prioritate, ordonând comandantului Diviziei 33 ca un regiment de infanterie şi unul de geniu să se deplaseze imediat din insulele Shortland la Guadalcanal[217]. A informat apoi Statul Major General Imperial că situaţia la Guadalcanal era „cu mult mai gravă decât a fost estimată”[218]. În acelaşi mesaj a stăruit, de asemenea, ca activităţile de asigurare a întăririlor să fie intensificate, încă vreo câteva distrugătoare au fost angajate în cursele de noapte, şi pentru a suplimenta „Expresul" s-au strâns un număr de vedete şi şalupe de debarcare, mari şi mici, pentru a acţiona între insulele Shortland şi Kamimbo. În cursul zilei şalupele se trăgeau în lagune şi în gurile râurilor de pe insulele Vella Lavella, Kolombangara, New Georgia, Vangunu şi Russells. Traseele erau lungi, grele şi primejdioase şi „transportul de furnici", cum numeau japonezii aceste transporturi pe şalupe, avea să fie curând abandonat[219].

Ordinul neaşteptat dat de Vandegrift pentru oprirea operaţiei încununate de succes de la 9 octombrie s-a bazat pe o informaţie de la Ghormley după care era de aşteptat un puternic atac. Coastwatcherii ce observau portul Simpson de Rabaul, ca şi cei ce nu scăpau din ochi activităţile din insulele Shortland, raportau puternice concentrări de crucişătoare, distrugătoare, transportare de trupe şi cargouri. Derutantul „Tokyo Express” devenise, de asemenea, mult mai activ ca de obicei. Documente găsite asupra cadavrelor japonezilor ucişi în acţiunile de patrulare, ca şi jurnalele analizate de căpitanul Moran, conţineau destăinuiri după care încercarea de a ocupa malul de est al Matanikaului era numai o acţiune preliminară a unui atac general care putea include un asalt direct dinspre mare.

Din fericire, un factor care complicase evaluarea direcţiilor de acţiune ale inamicului înainte de confruntarea de la Ridge dispăruse: japonezii nu mai aveau vigoare în est. Vandegrift

[217] Regimentul 228 infanterie din Divizia 38 şi Regimentul 19 geniu independent au primit ordinul să plece în această perioadă

[218] Hattori, op. cit.

[219] Totuşi, acum era posibilă realizarea unei acoperiri aeriene; la 9 octombrie, a fost dat în funcţiune aerodromul aviaţiei de vânătoare de la Buin, din sudul insulei Bougainville.

simţise, prin urmare, că acum, în cadrul reorganizării esenţiale ce trebuia să o facă, putea să menţină fără teamă linia Ilu cu efective minime. Ştia că Regimentul 164 infanterie era pe drum şi că, dacă nu interveneau accidente nefericite, acesta îi va sta la dispoziţie nu mai târziu de 13 octombrie.

Acest regiment întărit (mai puţin un batalion) s-a îmbarcat în grabă la Nouméa pe transportoarele *McCawley* şi *Zeilin,* la 8 octombrie. Turner a expediat cele două nave în dimineaţa următoare. Trei distrugătoare şi trei puitoare de mine le-au asigurat escorta antisubmarină. Ghormley desemnase drept Forţă de acoperire Marea unitate operativă (Task Force) 64 a contraamiralului Norman Scott – două crucişătoare grele, două uşoare şi cinci distrugătoare, şi a trimis la nord două „Forţe de lovire", una constituită în jurul portavionului *Hornet,* iar cealaltă în jurul navei de linie *Washington*[220]. În mod clar, scrisoarea lui Harmon din 6 octombrie îi stârnise lui Ghormley imaginaţia şi insuflase o nouă hotărâre spiritului lui ezitant. Guadalcanal trebuia întărit, fie ce-o fi. Forţele inamice ce aveau să intervină vor fi interceptate şi distruse.

Acest program era pe măsura energicului comandant al Marii unităţi operative (Task Force) 64, care-şi vedea misiunea ca pe o ocazie picată din cer pentru a-şi spăla ruşinea suferită la Savo. Timp de 3 săptămâni, înainte de a primi această misiune, Marea unitate operativă a lui Scott efectuase exerciţii de luptă pe timp de noapte şi atât el cât şi marinarii trăseseră din greu. Aşa că acum simţea că navele şi echipajele lui erau pregătite.

Târziu, în după-amiaza lui 11 octombrie, Scott se afla în marş la sud de Guadalcanal când a primit exact vestea pe care o aştepta: japonezii, sub comanda contraamiralului Aritomo Goto, erau în „The Slot" şi veneau. Forţele lui Goto, aşa cum a informat un avion de cercetare *Fortress,* se compuneau din două crucişătoare şi 6 distrugătoare. În realitate, acestea erau cu mult mal puternice.

Scott s-a grăbit acum să adopte formaţia de luptă pe timp de noapte pe care o plănuise dinainte. În avangardă, 3 distrugătoare din Escadra *(Derson)* 12 a căpitanului Robert G. Tobin *(Farenholt, Duncan, Laffey);* în urma lor veneau nava comandant *San Francisco, Boise, Salt Lake City, Helena.* Încheierea o făceau celelalte două distrugătoare ale căpitanului Tobin, *Buchanan* şi

[220] Task Force 64 de sub comanda lui Scott era formată din crucişătoarele grele (CA) San Francisco (Navă amiral) şi Salt Lake City, crucişătoarele uşoare (CL) Helena şi Boise, şi distrugătoarele Duncan, Farenholt, Buchanan, Laffey şi McCalla.

McCalla. Cu viteză sporită, coloana s-a îndreptat către o poziţie de interceptare lângă Savo. Intenţia lui Scott era să „bareze T-ul“, adică să prindă în foc de baraj de la prova la pupa fiecare navă a coloanei inamice pe cale de a veni. Era acum ora 11,00 p.m. De 35 de minute Scott naviga în drum 050˚ în direcţia insulei Savo. Insula se întrezărea acum ameninţător în prova-tribord, şi la 11,35 amiralul a ordonat coloanei o întoarcere de 180° la stânga ca să vină la drum 230°[221].

Dar, dintr-un motiv oarecare, distrugătorul din prova formaţiei nu a executat imediat manevra ordonată coloanei şi nici comandorul Ralph E. Wilson nu l-a întors pe *Buchanan.* S-a luat după crucişătoare[222]. Tobin, dându-şi seama că a interpretat greşit semnalul, şi-a întors curând colana cu 180° la stânga, a semnalizat viteză maximă şi a încercat să treacă prin tribordul crucişătoarelor, exact partea din care ar fi urmat să apară inamicul, dacă venea. Şi el venea.

Helena, ultimul crucişător din coloană şi singurul echipat cu o staţie de radiolocaţie de cercetare nouă şi sigură, raportase deja, de câtva timp, stabilirea contactului; el a raportat apoi nave străine la vedere şi cu 15 minute înaintea miezului nopţii a cerut permisiunea de a deschide focul.

Un şir de mesaje încurcate şi greşit interpretate a urmat între amiralul Scott, aflat pe nava comandant *San Francisco* şi căpitanul Hoover de pe *Helena.*

Amiralul ezita să dea lui Hoover permisiunea să deschidă focul, acesta din urmă fiind, acum, practic abordat de japonezii care dădeau năvală. Din fericire, totuşi, căpitanul Hoover a dat propria sa interpretare răspunsurilor lui Scott şi un minut mai târziu a

---

[221] O înţelegere greşită a acestui semnal avea să-i coste scump pe americani. Scott intenţiona ca nava directoare a fiecărui divizion să întoarcă simultan la stingă, la drum 230°, iar navele fiecărui divizion să întoarcă succesiv în acelaşi loc cu nava lor directoare (Divisions 230 Corpen), adică „divizioanele să ia drum 230°“. Aceasta în mod automat ar fi inversat rolurile distrugătoarelor. Astfel, cele două nave aflate mai înainte în pupa crucişătoarelor ar fi trecut în avangarda acestora, în timp ce cele trei aflate anterior în avangardă ar fi luat poziţia în pupa crucişătoarelor.

[222] Wilson trebuie să fi interpretat ordinul primit prin radiotelefonie (TBS = Talk between ships) drept „230° Corpen”, ceea ce însemna că întreaga coloană urma să întoarcă la stânga, la drum 230°, fiecare navă întorcând succesiv în acelaşi loc cu nava directoare. În consecinţă, el a continuat să urmeze drumul navei Helena şi a întors acolo unde aceasta a întors.

Sunt îndatorat contraamiralului (ret.) William W. Wilbourne, USN, pe atunci locotenent-comandor şi ofiţer cu artileria pe nava San Francisco, pentru detaliile furnizate în legătură cu „tragica încurcătură” care a urmat puţin timp după semnalul schimbam de drum dat de Scott.

deschis focul asupra unei ţinte aflate la mai puţin de 5.000 de yarzi şi care se apropia repede. A doua salvă a tunurilor *Helenei* a izbit nava amiral a lui Goto, *Aoba.* Două minute mai târziu, aceasta era învăluită de proiectilele trase de pe *Salt Lake City* şi *Boise.* Pe puntea sa de comandă, distrusă, amiralul Goto zăcea rănit mortal. El a trecut comanda căpitanului Kikunori Kijima.

Scott, care în acest timp a stabilit că distrugătoarele lui Tobin îl depăşeau şi navigau între navele sale şi japonezii ce se apropiau, era în încurcătură. Nu cumva navele lui trăgeau asupra distrugătoarelor lui Tobin?[223]. Îi era teamă că da, şi prin radiotelefon a cerut tuturor navelor să înceteze focul şi să se identifice prin semnale luminoase. În acel moment *Furutaka* era cuprins de flăcări strălucitoare; priveliştea pe care i-au dezvăluit-o flăcările i-a sugerat lui Scott că situaţia îi era favorabilă, aşa că a ordonat reluarea focului. Dar întreruperea a 4 minute a fost fatală pentru speranţele pe care şi le făcuse.

Japonezii, după ce iniţial au şovăit, şi-au revenit repede şi au început să execute un foc puternic asupra distrugătoarelor *Farenholt* şi *Duncan.* În schimb, americanii au masat focul asupra distrugătorului *Fubuki,* care a explodat şi a dispărut de pe ecranele radiolocatoarelor de conducere a tragerii. Scott, care după toate aparenţele socotea că acţiunea s-a terminat cu succes, a ordonat în acel moment tuturor navelor, în chip inexplicabil, să înceteze focul înainte de a trece la urmărire. Japonezii însă nu aveau de gând să iasă din scenă fără câteva lovituri de adio. Kinugasa nu fusese încă atinsă; ea s-a alăturat navei avariate Aoba şi iremediabil distrusei *Furutaka* într-un atac concentrat, de pedepsire, asupra lui *Boise.* În felul acesta s-a sfârşit sau aproape s-a sfârşit Bătălia de la Cape Esperance. Ultima ei victimă, distrugătorul *Duncan,* a fost abandonat la orele 2 a.m. și s-a scufundat complet lângă Savo, câteva ore mai târziu.

Brava strădanie a lui Scott a scutit infanteria marină de calvarul unei alte nopţi de bombardament şi a prins bine moralului celor din Statele Unite. Dar victoria lui neconvingătoare, amplificată de presa americană la proporţiile unui adevărat triumf, nu i-a putut împiedica pe japonezi să debarce întăririle. Căci, în timp ce Scott se învârtea după Goto, contraamiralul Takaji Joshima era ocupat cu descărcarea navelor bază pentru hidroavioane *Nisshin, Chitose*

[223] Există motivul să se creadă că unul sau mai multe dintre distrugătoare se aflau acolo. Duncan a primit lovituri în babord.

şi a şase distrugătoare la Tassafaronga. Cu toate acestea, moralul japonezilor era zdruncinat:

„În tot cursul bătăliei de noapte din largul insulei Savo, providenţa ne-a părăsit şi pierderile noastre au crescut. În special de când inamicul a început să utilizeze radarul, care le-a permis să tragă eficient de la prima salvă, fără să mai folosească proiectoare, viitorul a devenit sumbru pentru forţele noastre de suprafaţă, al căror punct forte fusese lupta de noapte”[224].

Amiralul Ghormley a primit cele dintâi rapoarte despre victoria lui Scott pe 12 octombrie şi imediat a redactat un mesaj elogios: „O dată în plus planurile inamicului au fost zădărnicite. Felicitări”[225]. Că această ciocnire i-ar fi zădărnicit planurile, ar fi fost oricum o noutate pentru amiralul Yamamoto.

*

În timpul bătăliei de noapte de la nord-vest de Cape Esperance contraamiralul Joshima descărca tancuri, artilerie, alimente şi muniţii. Turner se grăbea la rândul său. Imediat după răsăritul soarelui, în ziua de marţi, 13 octombrie, transportul său a ajuns în largul capului Lunga (Lunga Point). Aici *McCawley* şi *Zeilin* au ancorat şi au început să debarce pe cei aproape 3.000 de ofiţeri şi soldaţi ai Regimentului 164 infanterie. Personalul de la sol al Brigăzii 1 aviaţie a infanteriei marine a fost şi el debarcat. „Căţeluşii”[226] aduceau jeep-uri, camioane, tunuri antitanc, muniţii, materiale pentru corturi şi raţii complete pentru 70 de zile.

În categoria din urmă, aşa cum aveau să descopere mai târziu infanteriştii marini, erau incluse sute de cutii cu dulciuri asortate şi, în consecinţă, către ora 9,00 a.m. schimbul era în floare pe ţărm. Toţi câţi putuseră găsi o scuză s-o şteargă la Lunga se grăbiseră să o facă prin crângurile de cocotieri, îndreptându-se spre această nesperată „mină de aur“. Cei mai mulţi erau echipaţi cu puşti, săbii, pistoale, steaguri, căşti sau port-harturi ofiţereşti japoneze. O sabie de samurai s-a dat în ziua aceea pe trei duzini

[224] Southeast Area Naval Operations, vol. I, p. 35.

[225] Acest mesaj apare în jurnalul de război al ComSoPac, într-o succesiune corectă, dar îi lipseşte data şi ora când a fost transmis.

[226] Doggies – căţeluşi. Poreclă dată infanteriştilor, (pifani) (n. tr.)

de ciocolate mari Hershey, un steag „chifteluţă“[227], în fabricarea cărora infanteriştii marini erau acum experţi; atunci când cele originale nu mai ajungeau, făcea o duzină.

La ora 11,00 bombardierele japoneze au întrerupt temporar acest înfloritor bazar, însă schimbul s-a reluat la semnalul de încetare a alarmei aeriene: „cer senin”. Interludiul a fost însă scurt. O alarmă dată la prânz pentru starea de pregătire pentru luptă nr. 1 a anunţat un mare număr de bombardiere *Betty* însoţite de avioane de vânătoare *Zero* şi două bombe de câte 500 livre lansate pe plajă au pus capăt acestui târg insolit. Acolo a suferit Regimentul 164 primele lui pierderi. Cinci ore mai târziu, obuzierele calibru 150 mm ale generalului maior Sumuyoshi, recent amplasate, au început şi ele să glăsuiască şi pentru prima dată, dar nu şi pentru ultima oară, au impus deplasarea avioanelor *„Wildcat“* de la Henderson la „Fighter One“, o pistă îngustă, cam la 2.000 de yarzi spre est.

Sosirea Regimentului 164 infanterie a sporit efectivele lui Vandegrift din Guadalcanal la puţin peste 23.000 de oameni, plus alţi 4.500 aflaţi la Tulagi. Însă acest regiment aducea ceva în plus miilor de infanterişti marini murdari şi obosiţi. Sosirea soldaţilor armatei de uscat era un semn că undeva, cineva era cu adevărat interesat în păstrarea Guadalcanalului şi că într-o bună zi, într-un viitor îndepărtat, deşi cu totul neprevizibil încă, ei ar putea părăsi insula asta blestemată. Dacă, desigur, aveau să mai apuce ziua aceea.

Yamamoto, care n-avea deloc de gând să le permită americanilor să mai trăiască atât de mult, organizase soldaţilor o primire călduroasă. Dacă „vulturii de mare” nu reuşiseră încă să scoată Hendersonul din uz, probabil că o puteau face bombardamentele intense de pe *Kongo* şi *Haruna,* aparţinând Diviziei 3 nave de linie a viceamiralului Takeo Kurita. Pentru întărirea tirului, navelor de linie le-au fost alăturate un crucişător şi şapte distrugătoare. Gruparea lui Yamamoto însuşi, incluzând portavioane şi alte nave de linie, aveau să patruleze cam la 100 mile către nord, ca sprijin de la distanţă.

La 13 octombrie orele 11,30 p.m., când cele două uriaşe nave au înaintat cu cutezanţa lor greoaie pe lângă Savo către poziţiile de foc ce le fuseseră indicate pe hartă, „Louie the Louse“ (Louie

[227] Este vorba de steaguri japoneze, capturate şi numite astfel după discul solar roşu din mijloc (n. tr.).

Păduchiosul) a aruncat asupra aerodromului prima dintr-o serie de bombe iluminate. La bordul întunecatelor *Kongo* şi *Haruna* ofiţerii de artilerie s-au pus pe rezolvarea de ecuaţii matematice şi, la ora 1,40 a.m., 16 tunuri de mare calibru au deschis simultan focul asupra Hendersonului. În mai puţin de 70 de minute cele două nave au tras asupra zonei restrânse a aerodromului peste 900 proiectile de 360 mm cu pereţii subţiri şi de mare putere explozivă.

„Tabloul depăşea orice închipuire când focurile şi exploziile produse de proiectilele de 360 mm au lovit aerodromul, au scos din funcţiune avioanele, depozitele de combustibil şi amplasamentele depozitelor de muniţii ale inamicului. Peisajul era iluminat de sus de paraşutele luminoase lansate de avioanele noastre de observare ce zburau deasupra aerodromului, întregul tablou făcând să pară că spectacolul de artificii Ryogoku, în comparaţie cu acesta, era doar un simplu joc de copii. Bezna nopţii fusese transformată de foc într-o strălucire de zi. În mod spontan, pe navele noastre izbucneau ţipete şi strigăte de plăcere”[228].

Timp de 70 de minute, infanteria marină şi soldaţii s-au îngropat cât au putut mai adânc în noroiul tranşeelor şi al adăposturilor, în vreme ce solul se cutremura şi cocotierii erau făcuţi una cu pământul. Pe măsură ce bombele iluminate se lăsau încet asupra pământului, flăcările lacome devorau corturile şi îşi croiau drum către depozitele de combustibil, alimente şi muniţii. Distrugătoarele lui Kurita s-au apropiat de ţărmul de nord şi au început să toarne cu proiectile în mijlocul incendiilor. Puţine bombardamente din cel de-al doilea război mondial l-au egalat pe acesta în privinţa cantităţii de muniţie de mare calibru trasă asupra unui obiectiv aşa de mic, doar într-o oră şi câteva minute.

La 2,50 a.m. canonada a încetat şi oamenii buimăciţi au ieşit poticnindu-se din tranşee şi adăposturi. La Henderson, primele raze au dat la iveală teatrul unui măcel. Plăci zdrenţuite de oţel răsucite diform, provenind de la îmbrăcămintea pistei de decolare, au fost găsite la sute de yarzi de aerodrom unde ele au sfâşiat corturi, pături şi paturi de campanie. Sute de cocotieri erau făcuţi pulbere; o parte a spitalului era complet distrusă. Depozitele de carburanţi în flăcări scoteau încă valuri de fum, bombele şi

[228] Tanaka, op. cit., II, p. 815.

muniţiile explodau la fiecare câteva minute. Un proiectil de 360 mm lovise un depozit cu alimente, făcându-l bucăţi; aşa că încă multe, multe zile aveau să fie culese conserve sparte cu eticheta „Spam“. Conţinutul lor era împrăştiat pe o rază de o jumătate de milă. Şobolanii care infestaseră crângurile de cocotieri n-aveau să mai aibă probleme cu cotrobăitul după hrană pentru mult timp de acum înainte.

Americanii se puteau descurca fără conserve de carne „Spam“, dar nu şi fără avioane. În ajun, marţi 13 octombrie, Geiger avusese în stare de funcţionare 39 SBD-uri; când s-a târât afară din adăpost în zorii zilei următoare avea cinci. Dintre cele 40 de avioane *Wildcat,* 16 erau schelete răsucite. Din 34 rămase, 24 necesitau reparaţii de un fel sau altul: cauciucuri noi, roţi, ampenaje, eleroane sau parbrize. Cele mai multe din avioanele torpiloare ce sosiseră recent erau acum epave. Vandegrift a cerut „imediat” 20 de bombardiere în picaj. Aveau să-i trebuiască. Şi avea nevoie, de asemenea, de avioane de vânătoare, piloţi de schimb, echipaje şi personal de întreţinere. Canonada, concentrată asupra aeroportului, produsese peste 60 de victime, dintre care 41 morţi. Cei mai mulţi dintre ei erau din rândurile personalului de aviaţie, inclusiv 6 piloţi.

Miercuri a fost o zi relativ liniştită pe Guadalcanal. Două din cele 5 SBD-uri, care încă mai puteau zbura, au decolat la mijlocul dimineţii într-o misiune de cercetare către nord-vest. Ceea ce au văzut piloţii lor nu a fost deloc liniştitor. Şase mari transportoare de trupe escortate de crucişătoare şi distrugătoare erau pe drum către Guadalcanal. Şi mai erau, ca de obicei, şi avioane *Zero* şi *Betty.* Mecanicii, piloţii şi echipajele lucrau pentru a pune în stare de funcţionare cât mai multe din bombardierele în picaj care puteau fi reparate imediat. Erau mai puţin de o duzină.

În liniştita Nouméa, Ghormley aprecia situaţia drept gravă şi l-a informat pe Nimitz că întăririle duşmane trebuiau oprite „dacă vrem ca poziţia noastră la Guadalcanal să fie păstrată”[229]. Acest moment de criză a găsit grupul aero-naval, format în jurul portavionului *Hornet,* realimentându-se cu carburanţi, în nordul Noii Caledonii. Marea unitate operativă (Task Force) 64 a lui Scott se afla la Espiritu Santo, unde-şi lingea rănile. Niciuna dintre aceste formaţii nu putea ajunge la timp pe teatrul de acţiune

[229] ComSoPac, către CincPac, 141410, octombrie 1942, ONRL. Conţinutul acestui mesaj l-a afectat profund pe amiralul Nimitz, şi l-a convins „că era necesar un comandant mai tenace” („Corespondenţa” Nimitz).

pentru a intercepta grupul operativ japonez ce se afla în drum spre insulă.

În cursul dimineţii, Geiger a trimis câteva SBD-uri către „The Slot“. Avioanele în picaj au bombardat navele care înaintau în zig-zaguri şi la întoarcere au pretins că au avariat un transportor şi au scufundat un altul. În realitate, bombele lor au căzut toate lângă ţinte şi nu au produs japonezilor nicio avarie. Nici nu au afectat cu ceva hotărârea japonezilor de a trece convoiul prin zonă. În aceste împrejurări, Vandegrift a trimis amiralului Ghormley o scurtă telegramă cu prioritate:

„Este absolut necesar şi urgent ca această forţă să primească maximum de sprijin în unităţi aeriene şi navale”[230].

Înainte de a se primi răspunsul la acest mesaj, Hendersonul a avut de suportat un nou bombardament, de această dată din partea crucişătoarelor Flotei 8, *Chokai* şi *Kinugasa.* În timp ce proiectile cu mare putere explozivă şi cele incendiare trase de tunurile crucişătoarelor cădeau asupra aerodromului, cele şase transportoare japoneze s-au apropiat de Tassafaronga şi au început să descarce. Până în zorii zilei de joi, peste 2.000 soldaţi odihniţi au fost debarcaţi şi mai mult de jumătate din încărcătura navelor – muniţii, raţii, tunuri antitanc, obuziere, materiale medicale – au fost duse la ţărm cu şalupele şi ascunse în crângurile de cocotieri.

Avioanele de pe Henderson au dat o mână de ajutor şi apoi, trei ore mai târziu, după repetate atacuri la mică altitudine, comandantul convoiului a ordonat celor 3 transportoare avariate să eşueze pe ţărm. Comandanţii şi-au proptit tare navele în nisipul ţărmului şi, sub o neîntreruptă ploaie de gloanţe şi bombe, au continuat să descarce. Către ora 10,00 a.m. ei au raportat că 80 la sută din încărcătură a fost debarcată, în siguranţă, pe ţărm. Între timp, cele 3 transportoare rămase s-au retras, precaut, pe o poziţie de aşteptare la nord şi la vest de insulele Russell.

Unde este Flota Statelor Unite? se întrebau cei din infanteria marină. Şi, de fapt, mai exista oare ceva cu numele ăsta? Şi dacă exista, ce dracu făcea? Vandegrift, în mod obişnuit, o fire bine dispusă, era acum profund scârbit şi a încercat din nou să-l facă pe Ghormley să înţeleagă gravitatea situaţiei sale. Artileria grea

[230] ComGen First Mardiv către ComSoPac, 141042, octombrie 1942, ONRL.

continua să tragă asupra poziţiilor sale; navele inamice de suprafaţă se mişcau în voie în apele din jurul Guadalcanalului şi bombardau perimetrul bazei fără teama de a fi pedepsite. Pentru avioanele americane nu mai rămăseseră decât câţiva litri de benzină[231].

De fapt, la faţa locului exista în acel moment un element al Flotei Statelor Unite. Era Escadra 3 Vedete rapide torpiloare (MTB3) care sosise la 12 octombrie la Tulagi. Cele 4 vedete ale locotenentului Alan R. Montgomery fuseseră aduse din Noile Hebride la remorca distrugătoarelor *Hovey* şi *Southard.* Marinarii de larg, înclinaţi să se îndoiască de eficacitatea în luptă a acestor găoace cu temperament, cum le numeau în glumă, ar fi socotit fără îndoială că este umilitor să te laşi remorcat către teatrul de luptă. Dar dacă echipajele lui Montgomery sufereau de un complex de inferioritate, acest lucru nu se vedea: în noaptea de 13–14 octombrie el le-a condus, la adăpostul întunericului, la atac împotriva lui *Kongo* şi *Haruna.*

Această mică, dar hotărâtă „Task Force“ a ieşit în coloană din portul Tulagi, înaintea miezului nopţii, cu motoarele reduse şi s-a îndreptat către Savo. Navele de linie japoneze nu erau greu de descoperit şi vedetele torpiloare s-au desfăşurat pentru lansarea torpilelor. Marinarii japonezi de veghe le-au zărit şi giganţii au întreprins acţiuni de evitare, anihilând atacul torpilelor. Însă japonezii au fost suficient de impresionaţi de îndrăzneala atacului ca să amintească episodul în jurnalul de bord al activităţii de noapte[232].

Toată dimineaţa zilei de joi echipele de întreţinere s-au muncit să scoată benzina de la avioanele distruse (un B-17, împotmolit la Henderson cu o zi înainte, a furnizat peste 400 de galoane) şi să repare *Wildcat-urile.* Geiger, până la prânz, a putut ridica peste 20 de aparate. Pe rând, unele zburau la înălţime, asigurând acoperirea aeriană, în timp ce altele, cu cele 6 mitraliere calibru 50, cu benzile încărcate cu gloanţe trasoare, incendiare şi perforante, loveau transportoarele eşuate şi mitraliau plajele. Benzina pe care japonezii au adus-o la ţărm, cu grijă, în cursul nopţii, s-a transformat în flăcări. Mai multe aparate zburând la joasă altitudine au fost puternic deviate de la direcţie şi aruncate în sus de presiunea undelor exploziei unui depozit de muniţii. Un

[231] ComAirSoPac către ComSoPac, 150921, octombrie 1942, ONRL.
[232] Southeast Area Naval Operations, vol. I, p. 36.

văl de fum negru acoperea coasta de la Kokumbona spre vest până la Doma Cove.

S-a întâmplat ca un grup de distinşi vizitatori să fie martori oculari ai spectacolului. Între ei era şi generalul-maior Harmon. Abia sosit în acea dimineaţă, a privit cum aviatorii infanteriei marine, flotei şi armatei de uscat de sub comanda lui Vandegrift plăteau japonezilor cu aceeaşi monedă pentru groaznica noapte din care scăpaseră.

Şi acum, după-amiază, cu benzina din nou pe terminate, alţii au intrat în acţiune. Aghiotantul lui Geiger, maiorul Jack Cram, a aterizat la Henderson Field, la mijlocul după-amiezii, greoiul amfibiu „Blue Goose“ („Gâsca albastră”) al generalului. Venită de urgenţă, „Gâsca“ aducea acum din Noile Hebride „provizii”: două torpile pentru Escadrila 8 a flotei. Cram insista să-şi monteze cel puţin una din ele, iar un ensign, care muncise o zi întreagă, spunea că maiorul le putea prinde pe amândouă. „Peştii” au fost montaţi astfel încât Cram îi putea lansa trăgând de nişte pârghii improvizate şi a decolat, escortat doar de un singur avion de vânătoare, îndreptându-se spre Kokumbona.

În timpul apropierii prelungi şi planate către ţintă, atât Cram cât şi „Gâsca” au fost scuturaţi puternic de focul antiaerian a cinci distrugătoare japoneze, ale căror proiectile explodau deasupra şi dedesubtul lor. Cram şi-a menţinut drumul şi a lansat ambele torpile. Una a intrat într-un transportor eşuat, a explodat şi l-a rupt în două. „Gâsca” s-a întors apoi încet la Henderson. Cram a venit cu trei avioane *Zero* după el. Antiaeriana şi aviaţia de vânătoare a americanilor le-au gonit, dar nu înainte ca „Gâsca” să fi fost serios găurită. Când Cram a raportat lui Geiger despre succesul misiunii sale, generalul s-a dus să se uite la avionul său de comandă. „Gâsca” avea 50 de găuri în fuzelaj, ampenaj şi aripi. Geiger l-a ameninţat pe Cram cu Curtea Marţială pentru distrugerea deliberată a proprietăţii statului, după care s-a întors în biroul lui şi şi-a propus aghiontantul, care săvârşise unul dintre cele mai îndrăzneţe atacuri din istoria aviaţiei în timp de război, la medalia „Navy Cross”[233].

În Hebride, echipajele lui Saunders „Blondul” şi-au petrecut dimineaţa lui 15 octombrie încărcând cu bombe avioanele *Fortress* (Fortăreţele zburătoare) şi imediat după revenirea lui Cram la bază, o patrulă de B-17 a huruit deasupra Henderson-ului şi s-a

[233] Crucea Marinei. (n. tr.)

îndreptat către vest, la o altitudine de sub 5.000 de picioare. Câteva minute mai târziu ele au lansat un perfect covor de bombe de-a lungul plăjii şi apoi, în curbe maiestuoase, au luat altitudine, începând lungul lor zbor către casă.

Această zi memorabilă se încheiase. Henderson-ul a pierdut 7 avioane în lupta aeriană; piloţii lui Geiger doborâseră 5 avioane Zero şi 3 bombardiere *Betty.*

La miezul nopţii, japonezii s-au răzbunat. De data asta navele care au deschis focul – crucişătoarele *Maya* şi *Miyako* şi două distrugătoare – erau comandate personal de amiralul Kondo. De la distanţe variind între 8.000 şi 10.000 de yarzi, Kondo a pisat aerodromul, timp de peste o oră, cu aproape 1.500 de proiectile. Din nou s-a cutremurat pământul, dar nu cu zguduiturile din cursul „Nopţii" de 13 octombrie. Şi totuşi, din nou au fost omorâţi şi răniţi, din nou flăcările lacome au cuprins depozitele şi schijele de proiectile au pătruns prin aparatele aflate la sol. Numărătoarea din zorii zilei a fost deprimantă: 15 avioane *Wildcat c*omplet distruse. Geiger mai avea numai 27 avioane de diferite tipuri şi jumătate din ele aveau nevoie de reparaţii.

Dar ajutoarele erau pe drum. Smith trimisese mai multe nave de transport din Noua Caledonie cu butoaie de benzină, piese de schimb şi echipaje de întreţinere, iar la 5 după-amiaza locotenent-colonelul Harold Bauer a venit cu Escadrila 212 vânătoare a infanteriei marine – 19 avioane *Wildcat.* Imediat ce aceasta a aterizat, biroul operaţiunilor aeriene a instituit o stare de alarmă numită „Situaţie galbenă": avioane inamice se apropie. Comandantul escadrilei, care încă nu apucase să se prezinte lui Geiger la raport, supraveghea neliniştit echipajele de sol ce alimentau cu benzină o celulă a avioanelor sale. Aparatele s-au îndreptat apoi scuturându-se către pistă şi au luat viteză. Bauer nu stătuse la sol nici 60 de minute. S-a întors apoi pe aerodrom aproape o oră mai târziu. Doborâse 4 bombardiere japoneze. Colegii de zbor povesteau mai târziu, cu admiraţie, acest episod într-un mod lapidar: „Şeful a tighelit 4 dintre ticăloşi de la un cap la altul".

12. „FIECARE OM VA FACE FAŢĂ ÎN MOD ONORABIL”

15 octombrie 1942 a fost o zi însemnată în cariera generalului-locotenent Masao Maruyama, ofiţer cu o viziune profundă a propriei sale importanţe istorice. Ziua începuse bine. Generalul luase cu plăcere un modest mic dejun compus din ceai, saramură de peşte, şi orez. Şi-a curăţit apoi dinţii cu o scobitoare, şi-a clătit gura, şi-a şters faţa cu un prosop înmuiat în apă fierbinte, şi-a încheiat tunica şi s-a aşezat la biroul său de campanie. Un aghiotant prevenitor i-a înmânat un document să-l semneze.

Acest act stabilea ordinea de marş a forţelor lui Maruyama pe o rută acoperită de la Kokumbona către zonele de concentrare de la sud de Henderson Field. De pe aceste poziţii, în „Ziua X”, Divizia Sendai se va desfăşura şi va declanşa, pe înserat, un atac prin surprindere, îi va nimici pe americani şi va cuceri aerodromul. „Ziua X“ fusese orientativ fixată pentru 22 octombrie. Înaintarea prin junglă urma să se desfăşoare pe un drum îngust, care se arcuia la sud de Mount Austen. Generalul precizase că această rută pe care geniştii tocmai o pregăteau, va purta numele de „Calea Maruyama”[234].

Planul de operaţii al generalului Hyakutake prevedea atacuri simultane asupra bazei în trei puncte foarte distanţate între ele. Efortul principal a fost încredinţat generalului Maruyama; efectivul trupelor repartizate pentru lovitura decisivă se ridica la 7.000 de oameni[235]. Maruyama socotea ca suficient acest număr pentru a

---

[234] Sevanteenth Army Operations, p. 85-86.

[235] *History of Marine Corps Operations în World War II* dă 5.600, dar aceasta este o eroare. *17th Army Opns.*, VI, p. 51 dă 20.000 de oameni pe insulă, în jurul datei de 25 octombrie. Forţa lui Maruyama consta din nouă batalioane de infanterie, fiecare având un efectiv mediu de circa 600. În plus, mai erau cu el subunităţi de aruncătoare uşoare şi grele, tunuri de munte şi baterii formate din tunuri cu tragere rapidă, subunităţi de geniu, transmisiuni, medicale şi altele.
În acest timp, întreaga Divizie Sendai (mai puţin un divizion de artilerie şi o parte a batalionului de cercetare) era pe Guadalcanal. Potrivit colonelului Kazuo Taguchi, pe atunci ofiţer cu operaţiile la divizie, efectivele acesteia, aflate pe uscat, la 19 octombrie, erau de 9 372 de ofiţeri şi soldaţi. Colonelul Taguchi a declarat de asemenea că la acea dată fuseseră debarcate 176 piese de artilerie de toate calibrele. Unele dintre acestea (de exemplu, cele douăsprezece tunuri debarcate de Kawaguchi la Taivu) nu mai erau,

covârşi pe apărătorii surprinşi ai unei linii pe care, în mod corect, o presupunea apărată cu forţe puţine, şi pentru a erupe apoi către zonele vitale ce înconjurau aerodromul. Aici erau comandamentul, depozitele de combustibil, de hrană şi de muniţii; centrii nervoşi ai apărării americane. Aici se afla şi artileria. Dar, mai întâi, trebuia spartă coaja pepenelui. Miezul putea fi mâncat apoi fără grabă.

Forţele lui Maruyama constau din două grupări, sau aripi, şi o rezervă. Kawaguchi comanda aripa dreaptă; generalul maior Yumio Nasu, pe cea stângă. Aripa lui Kawaguchi era formată din trei batalioane de infanterie întărite cu tunuri antitanc, aruncătoare de mine, artilerie de munte şi genişti. Aripa lui Nasu dispunea tot de trei batalioane de infanterie cu întăriri de acelaşi fel. Maruyama ţinea în rezervă Regimentul 16 infanterie al colonelului Hitoshi Hiroyasu, cu misiunea de a exploata succesul realizat pe una sau pe alta din aripi. Formaţiunile de asigurare cuprindeau subunităţi de geniu, transmisiuni, sanitare şi de aprovizionare cu apă.

Pentru a sprijini acţiunea decisivă a lui Maruyama, Hyakutake a format un grup alcătuit din infanterie, tancuri şi artilerie aflat sub comanda generalului-maior Sumuyoshi. Sumuyoshi trebuia să execute o acţiune coordonată de diversiune de-a lungul Matanikau-ului, timp în care obuzierele grele ar fi continuat să lovească aerodromul şi instalaţiile lui anexă. Sumuyoshi avea acum o artilerie puternică: 8 obuziere de 150 mm şi tunuri de calibru mai mic, debarcate de pe navele-bază pentru hidroavioane *Nisshin* şi *Chitose* în timpul încăierării lui Scott cu Goto. Mai avea şi 16 tancuri[236]. Ca infanterie, Hyakutake îi încredinţase ceea ce a rămas din Regimentul 4 al colonelului Nomasu Nakaguma, un batalion şi mai multe subunităţi de întărire cu efective incomplete. Nakaguma, sprijinit de tancuri şi de artilerie, trebuia să treacă râul prin punctul bancului de nisip. Omniprezentul colonel Oka, cu Regimentul 124 infanterie (mai puţin un batalion, din organică, dar având în plus un batalion din Regimentul 4 infanterie) avea să treacă, pe ascuns, râul, prin vad, cam la o milă şi jumătate în amonte, să-şi croiască drum către est, să se întoarcă spre nord, să izoleze poziţia americană de luptă de pe Matanikau şi să-i lichideze pe apărătorii ei.

---

desigur, disponibile. („Corespondenţa Taguchi”).

[236] Generalul-maior Tadashi Sumuyoshi nu-şi reaminteşte exact câte tancuri avea, dar crede că „circa şaisprezece” („Corespondenţa Sumuyoshi”).

Bombardierele *Betty,* cu baza la Rabaul, urmau să întreprindă atacuri susţinute asupra Henderson-ului, iar avioanele de vânătoare *Zero,* cu baza la Buin, aveau misiunea să le asigure acoperirea. Sub comanda personală a lui Yamamoto, navele de linie şi crucişătoarele grele aveau să întreprindă un bombardament susţinut cu obuze de mare calibru. Un batalion întărit din Regimentul 228 infanterie, numit „Detaşamentul Koli“, era în stare de alarmă pentru a putea debarca, la ordin, la est de perimetrul bazei americane[237].

Dacă toate mergeau bine, atunci americanii aveau să fie loviţi, concomitent, de pe uscat, din aer şi de pe mare. Pe hârtie, planul se înfăţişa perfect. Dar el fusese întocmit fără o evaluare obiectivă a terenului, a vremii, a inamicului şi fără a lua în consideraţie un alt aspect, poate şi mai important. Acesta, care, după toate aparenţele, nu şi l-au pus nici Hyakutake şi nici Maruyama, era: „puteau fi coordonate aceste acţiuni în timp şi în spaţiu? Existau mijloacele de transmisiuni sigure şi rapide necesare unei astfel de coordonări?“

La prânz, în ziua de 16 octombrie, cercetaşi ai grupului generalului-maior Nasu s-au îndreptat către sud, plecând de pe coastă; se făcea astfel primul pas din lungul marş. Maruyama şi un mic grup din statul lui major s-au alăturat grupării lui Nasu. Urmau în coloană unităţile lui Kawaguchi, Regimentul 16 infanterie al colonelului Hiroyasu, plus serviciile, formau aeriergarda. Hiroyasu primise ordin să înainteze către Lunga superioară la 48 de ore după ce coada coloanei principale avea să elibereze drumul de coastă.

Înainte de a-şi porni coloana, Maruyama a discutat cu Hyakutake. Generalul comandant al Armatei 17 şi-a informat subordonatul că bombardamentele de noapte, întreprinse de navele de luptă se dovediseră „o mare lovitură pentru inamic", a cărui putere şi al cărui moral „slăbeau neîntrerupt". Nici infanteriştii marini, nici soldaţii din armata de uscat şi nici marinarii care suportaseră recentele bombardamente nu puteau nega prima parte a celor afirmate de generalul japonez; unii, cu adevărat, în singurătatea adăposturilor lor individuale, poate au fost de acord şi cu a doua parte.

---

[237] Acest batalion întărit urma să fie debarcat lângă Koli Point şi să cucerească o zonă favorabilă construcţiei unui aerodrom.

În afară de propria sa armă, cartuşele, câteva grenade de mână, echipamentul individual şi raţia pe 12 zile, fiecare ofiţer inferior, subofiţer şi infanterist din coloana lui Maruyama mai căra în spate, legate de raniţă, unul sau mai multe proiectile de artilerie sau mine de aruncător. Soldatul de rând purta o încărcătură de vreo 60 livre. Generalul-locotenent Maruyama conducea deci, un cortegiu formidabil. Însă el nu ştia, cum o ştia deja Kawaguchi, şi încă foarte bine, ce-i rezerva jungla amăgitor de paşnică.

*

Pe măsură ce cele 6 batalioane de infanterie de asalt ale grupului lui Maruyama se răsuceau şi se împleticeau într-o coloană ce şerpuia către Lunga superioară, militarii americani se pregăteau să facă faţă atacului pe care toţi îl simţeau că va fi lansat în curând. Dar unde avea să cadă lovitura principală? Care avea să fie sectorul vizat? Mulţi făceau presupuneri, dar nimeni nu ştia cu exactitate. Bombardierele în picaj şi avioanele de vânătoare au lovit vedetele şi şalupele japoneze, zonele adecvate unor concentrări de trupe situate între Point Cruz şi Esperance, ca şi poziţiile probabile de artilerie.

16 octombrie a fost o zi nefastă pentru americani. Nava bază pentru hidroavioane *McFarland,* ce proteja două şalande încărcate cu butoaie de benzină de avion, trecând prin Canalul Sealark către portul Tulagi, a fost atacată de bombardiere în picaj, pupa i-a fost lovită şi 11 din oamenii ei au fost omorâţi sau răniţi. O altă bombă a lovit o şalandă şi 20 de mii de galoane de benzină superioară au explodat răspândind flăcări în toate direcţiile. Ardea chiar şi marea. În timp ce soarele apunea, o patrulă de bombardiere în picaj a atacat instalaţiile de pe plaja de la Kukum.

În dimineaţa următoare, 19 avioane de tipul *Aichi 99* escortate de 8 avioane de vânătoare *Zero* le-au întrerupt micul dejun. Un mesaj operativ japonez informându-l pe Hyakutake despre acest raid şi conţinând detalii interesante privind ora atacului, ruta de apropiere, precum şi numărul şi tipul avioanelor participante, fusese descifrat din seara anterioară la cartierul general al amiralului Nimitz. Geiger şi-a ridicat vânătoarea în aer la ivirea zorilor şi la ora 7,00 formaţia japoneză frumos aliniată s-a apropiat dinspre nord, la 10.000 de picioare altitudine. Piloţii avioanelor

Wildcat au trecut în regim de zbor orizontal şi au doborât 8 bombardiere în picaj şi două avioane *Zero;* alte 6 avioane japoneze au fost doborâte de focul antiaerian. Un *Aichi* s-a îndepărtat bălăbănindu-se şi scoţând fum. Al doilea raid a avut loc la prânz. Vandegrift a raportat despre acest raid în mod succint:

„15 bombardiere bimotor însoţite de mai multe avioane de tip *Zero* au bombardat poziţia la orele 13,15. Avioanele noastre nu au putut câştiga altitudine la timp pentru intercepţie. Un bombardier a fost probabil doborât. Nu avem pierderi”[238].

La Nouméa, centrul de transmisiuni al amiralului Ghormley lucra peste program. Cereri urgente fuseseră adresate lui MacArthur pentru intensificarea atacurilor asupra aeroporturilor Vunakanau şi Lakunai, iar lui Nimitz pentru noi avioane. CincPac a apelat la rândul lui la King, însă Cominch nu mai dispunea de rezerve. În Pacificul de sud, flota nu mai putea cotrobăi în fundul sacului. Ajunsese deja acolo.

Chiar şi cu ultimele întăriri primite, poziţia lui Vandegrift era fragilă. La sol, apărarea perimetrului se întindea în general de la gura Matanikaului spre sud şi est peste Lunga. De aici, ea o lua spre est, peste culmi, către Ilu, şi la nord, de-a lungul râului, către mare. Arcul de coastă ce-i revenea de la Ilu la Matanikau se întindea pe o lungime de aproape 12.000 de yarzi; semicercul dinspre sud cuprindea alţi 15.000. Pentru acoperirea acestei întinderi de front, Vandegrift dispunea de 13 batalioane de infanterie, şase (trei ale Regimentului 1 infanterie marină, comandat de Cates şi trei ale Regimentului 5 comandat de Edson) erau obosite şi mai mult decât atât decimate de malarie. Regimentul 7 infanterie marină se găsea într-o stare bună, dar soldaţii nu aveau încă experienţă de luptă. Batalionul lui Hunt din Regimentul 2 infanterie marină, aflat acum în rezerva diviziei, avea sub 70 la sută din efectivul de pe ştatul de organizare, de aproape 1.000 da oameni.

Posibilitatea unui asalt nimicitor dinspre mare nu putea fi deloc eliminată, iar poziţiile de pe Ilu şi Matanikau trebuiau păstrate cu orice preţ. Infanteria marină nu avea artilerie capabilă să anihileze marile obuziere ale lui Sumuyoshi. Vandegrift beneficia însă de avantajele inerente unei poziţii cu „linii interioare”. În cursul zilei,

[238] Comgen 1st MarDiv către ComSoPac 170410, oct. 1942, ONRL.

putea deplasa rapid trupele dintr-un sector în altul. Putea masa focul de artilerie în sprijinul sectoarelor ameninţate şi piloţii lui dovediseră că puteau controla spaţiul aerian al zonei. Deşi rău loviţi de aceste avioane, japonezii continuau, noaptea, să aducă la ţărm trupe, tunuri, materiale şi muniţii. Situaţia, aşa cum o vedea CincPac-ul, nu mai permitea nicio amânare. În acest sens Nimitz l-a şi informat pe King şi a adăugat: „Alocarea de noi forţe... este de cea mai mare urgenţă”[239]. Concomitent, Nimitz l-a asigurat pe Ghormley că nu va cruţa nici un efort pentru a-i oferi toate mijloacele necesare apărării Guadalcanalului[240].

La Washington, atât preşedintele Roosevelt cât şi ministrul Knox îşi dădeau seama că se apropiau, din nou, zile hotărâtoare în insulele Solomon. Preşedintele, a cărui preocupare principală era iminenta debarcare aliată în Nordul Africii, îşi petrecea zilnic ore întregi în camera hărţilor de la Casa Albă, unde primea scurte informaţii şi asupra situaţiei din Pacificul de sud. Comandantul suprem al forţelor armate ale Americii era îngrijorat de poziţia din acea regiune, dar nu considera necesar – pentru moment cel puţin – să intervină pe lângă Comitetul întrunit al Şefilor de State Majore.

La o conferinţă de presă oficială, organizată la 17 octombrie, ministrul marinei parase o serie de întrebări stânjenitoare.

Răspunzând unui reporter la întrebarea: „Credeţi că putem păstra Guadalcanalul?“, Knox, de obicei caustic, a refuzat cu precauţie să se angajeze el însuşi: „Desigur, sper acest lucru şi aştept ca el să se petreacă astfel. Nu voi face niciun pronostic, dar fiecare om va face faţă în mod onorabil. Acolo este în curs de desfăşurare o luptă foarte dură şi fiecare speră că noi vom putea să ne menţinem poziţia cucerită”.[241]

Ziarul *„New York Times“* descria Guadalcanalul ca focarul unei bătălii care părea „probabil să ia amploarea uneia dintre operaţiile decisive ale războiului din Pacific”[242]. În cursul acestor zile grele, Radio Tokyo a transmis foarte puţine informaţii despre progresul înregistrat în operaţiile din insulele Solomon.

*

[239] CincPac către Comineh, 180315, octombrie 1942, ONRL.
[240] CincPac către ComSoPac, 180319, octombrie 1942, ONRL.
[241] Ministrul Marinei, Frank Knox. Interviu de presă, 17 octombrie 1942, „New York Times”, 18 octombrie 1942.
[242] „New York Times”, 18 octombrie 1942.

Pe 18 octombrie la ora 2 p.m., un hidroavion cu 4 motoare *Coronado* a coborât încet deasupra oraşului Nouméa şi a virat graţios, deasupra navei comandant *Argonne* a amiralului Ghormley. Pilotul a scos flapsurile, a redus turaţia motorului şi a condus greul hidroavion la amerizare pe apele scânteietoare ale portului. Chiar înainte ca să fie legat la geamandură, s-a apropiat de el o şalupă cu motor. Viceamiralul William F. Halsey a ieşit stângaci din *Coronado* şi a coborât în barca ce se legăna.

Halsey, care se afla într-un tur de familiarizare în Pacificul de sud, în pregătirea preluării comenzii unei mari unităţi operative de portavioane, nu s-a aşteptat să viziteze Nouméa la 13 octombrie. Într-adevăr, programul lui prevedea să se afle la acea dată la Guadalcanal. Dar pe drum el a primit, de la Nimitz, un mesaj surprinzător, prin care i se ordona să se îndrepte imediat către Nouméa.

Încă înainte ca amiralul să ajungă în cabina şalupei, ofiţerul de la comanda acesteia, un tânăr locotenent (j.g.), i-a înmânat un plic sigilat. Halsey l-a deschis, înăuntru era un al doilea plic sigilat, cu menţiunea „secret”. L-a deschis şi pe acesta, a scos un petec de hârtie, pe care l-a citit de două ori şi l-a trecut colonelului Julian P. Brown, confidentul şi consilierul său pentru problemele infanteriei marine. „Isuse Cristoase şi generale Jackson!”, a spus Halsey. „Asta-i cea mai periculoasă sarcină pe care mi-au dat-o vreodată”.

Mesajul, având caracter de prioritate, venea din partea CincPac-ului şi conţinea următorul ordin laconic:

„VEI PRELUA IMEDIAT COMANDA ZONEI PACIFICULUI DE SUD ŞI A FORŢELOR DIN PACIFICUL DE SUD”[243].

O puternică emoţie l-a copleşit pe Halsey; mai târziu, îşi amintea reacţia pe care a avut-o imediat: „de uluială, nelinişte şi regret, exact în această ordine”[244]. Amiralul şi micul lui grup s-au îndreptat în tăcere spre *Argonne.*

Câteva minute după îmbarcarea la bordul navei, Halsey a preluat comanda de la un vechi şi bun prieten al său. N-a avut loc nicio ceremonie oficială de schimbare a comenzii. Nici la Guadalcanal, vestea nu a provocat semne de nelinişte sau regret. Un ofiţer de la postul de informare asupra situaţiei aeriene, care

[243] Amiralul de flotă William F. Halsey şi Bryan J., III, Admiral Halsey’s Story Whittlesey House, McGraw-Hill, New York, 1947, p. 109. Citat cu permisiunea autorilor.
[244] Ibidem.

se împleticea încă de pe urma repetatelor crize de febră, aflând vestea, a scris: „N-am să o uit niciodată! În clipa aceea eram prea slăbiţi de malarie ca să ne târâm afară din adăposturile individuale, iar în minutul următor alergam în jur strigând ca nişte copii“[245].

Imediat ce a luat frâiele în mâinile sale sigure, Halsey i-a ordonat lui Vandegrift să se prezinte la bordul lui *Argonne,* îndată ce situaţia locală îi va permite. Halsey voia o informare de primă mână; nimeni la Nouméa nu i-o putea da. Niciun ofiţer superior din statul major al lui Ghormley nu cunoştea personal situaţia din Guadalcanal. Nici el şi nici şeful său de stat major, contraamiralul Daniel J. Callaghan, nu au fost în stare să-şi găsească în cursul ultimelor 10 săptămâni o zi măcar, în care lăsând hârţoagele, să ia un avion şi, zburând spre nord, să vadă ce se petrece acolo.

Întrunirea convocată de Halsey s-a deschis la bordul lui *Argonne,* în seara lui 23 octombrie, după cină. Lista celor mai de seamă participanţi, în afară de Halsey şi Vandegrift, includea pe generalul-maior Patch, Kelly Turner, Miliard Harmon, şi generalul-locotenent Thomas Holcomb, comandantul Corpului de Infanterie Marină, care vizitase recent Guadalcanalul. Vandegrift a prezentat, pe scurt, situaţia şi apoi a vorbit Harmon.

„Archie Vandegrift şi „Miff“ Harmon şi-au spus poveştile lor amare… Am întrebat: Vom evacua sau rezistăm? Archie a răspuns: Pot să rezist, dar trebuie să primesc un sprijin mai activ decât cel ce mi s-a dat.“[246].

Halsey s-a întors către Kelly Turner. Comandantul Forţei Amfibii (nave de debarcare) avea probleme, de asemenea, şi ele erau multe şi tulburătoare. Îi lipseau navele de transport, ducea mare lipsă de nave de luptă care să protejeze navele de care dispunea. Aviaţia şi submarinele inamice erau o ameninţare permanentă. Halsey a ascultat tăcut acest raport pesimist.

Când Turner a încheiat, Halsey s-a adresat lui Archer Vandegrift: „Întoarce-te. Îţi promit tot ce am“.

În ceea ce priveşte debarcarea de la Ndeni, ComSoPac era categoric: „Contramandeaz-o“.

---

[245] Ibidem, p. 116.
[246] Ibidem, p. 117.

Timp de o săptămână King nu a dat în vileag schimbarea de comandă efectuată. Când ştirea a devenit publică, ea a produs o avalanşă de speculaţii la Tokyo, unde un comentator s-a hazardat să exprime opinia că numirea lui Halsey prevestea „retragerea tuturor forţelor navale americane din Pacificul de sud“[247].

*

În momentul în care Vandegrift primise ordinul de a veni la Nouméa, general-locotenentul Maruyama era de patru zile pe drumul căruia, cu „modestie”, îi dăduse propriul lui nume. Generalul comandant nu era însă cu totul mulţumit de calităţile acestei artere de comunicaţie. Coloana generalului-maior Nasu înaintase încet, iar cea a lui Kawaguchi bătea pasul pe loc. Oamenii înaintau anevoie sub greutatea încărcăturilor pe un teren accidentat, agasaţi mereu de căldura umedă a zilei şi de ploile reci, torenţiale, din cursul nopţii. Tunurile de munte, cele antitanc precum şi aruncătoarele grele erau acum rămase mult în urmă; servanţii care manevrau aceste groaznice poveri peste culmile alunecoase şi prin noroiul nenumăratelor văi ajunseseră la un grad înaintat de epuizare. Una câte una piesele de artilerie erau abandonate de-a lungul drumului plin de făgaşe şi mocirlos, pe marginile căruia erau împrăştiate obuze de artilerie, mine antitanc şi alte stocuri mobile de materiale grele. La 21 octombrie, Maruyama a amânat atacul cu 48 de ore.

Se înainta totuşi cu dârzenie. În timpul acestui marş, soldaţii japonezi, trăind doar cu câteva mâini de orez înmuiat cu apă de ploaie pentru a fi comestibil, au demonstrat încă o dată inegalabilele lor calităţi în ceea ce priveşte tenacitatea şi rezistenţa. Se vor dovedi toate acestea, sporite de spiritul animator *Bushido,* suficiente pentru a asigura victoria? Hyakutake, cel puţin, aşa gândea; la 22 octombrie a dat Detaşamentului Koli ordinul de a se îmbarca în ziua următoare la Shortland, gata să debarce lângă Koli Point, atunci când el avea să lanseze semnalul ce va anunţa capturarea aerodromului. Mesajul trebuia să conţină doar cuvântul: „BANZAI”.

Hyakutake mai avea un motiv să fie optimist. Comandamentul infanteriei marine americane nu avea încă nici cea mai mică bănuială că un atac de mari proporţii ameninţa dinspre sud.

[247] National Archives, Washington D.C., „Monitored Tokyo broadeasts “.

Acţiunile anterioare de lângă gura râului Matanikau au generat ideea stăruitoare, potenţial primejdioasă, că orice acţiune realmente serioasă s-ar fi putut declanşa numai din acea direcţie. O astfel de părere a fost întărită de comportarea lui Sumuyoshi de după 12 octombrie, când obuzierele comandantului artileriei japoneze au început bombardarea spasmodică a aerodromului.

Primul proiectil care a explodat pe pistă, a arătat că inamicul dispunea acum de tunuri de calibre mari. Proiectile echipate cu focoase cu acţiune întârziată explodau frecvent sub pistă, schilodindu-i pe membrii echipelor de reparaţii urgente. Această hărţuială neregulată dar precisă a obligat mutarea aviaţiei americane pe pista „Fighter One“. Soldaţii din infanteria marină, care nu duceau niciodată lipsă de cuvântul potrivit, au botezat această nouă ameninţare „Pistol Pete“. „Pete“ era o ameninţare şi încă una cu efecte multiple. Nu numai că făcuse Hendersonul inutilizabil, dar produsese un puternic sentiment de iritare printre artileriştii lui del Valle, până atunci deplin încrezători în propriile lor forţe. Ei nu-l puteau localiza pe „Pete“. Nu aveau o secţie de cercetare acustico-vizuală[248] şi nici comandantul aviaţiei nu-şi putea permite să consume benzina ca să ţină avioane de observare în aer, timp de câteva ore, doar cu scopul de a încerca să descopere poziţia acestei noi surse de necazuri.

În timp ce aviaţia ataca neîntrerupt regiunea activă a japonezilor de la vest de Matanikau, piloţii şi observatorii raportau despre celelalte zone, în mod constant, că erau „negative” (adică nu prezentau indicii că inamicul s-ar afla acolo). Zilnic batalioanele 3, din Regimentul 1 infanterie marină, şi din Regimentul 7 infanterie marină, care ocupau acum poziţia de luptă de pe Matanikau, aveau schimburi de focuri cu japonezii de peste râu. Sumuyoshi a făcut tot ce era posibil să menţină îndreptată atenţia apărătorilor asupra acestui sector.

La 20 octombrie generalul japonez a trimis în cercetare două tancuri însoţite de infanterie, care, în mod ostentativ s-au pregătit să treacă limba de nisip. Unul a fost lovit şi distrus; celălalt s-a retras în grabă. Sumuyoshi a răspuns cu cea dintâi concentrare de artilerie realizată de japonezi. Infanteriştii marini au învăţat acum ce însemna să te afli pe locul de impact al obuzelor de artilerie grea. În ziua următoare, chiar după apusul soarelui, 9 tancuri

[248] Pentru determinarea poziţiei artileriei inamice pe baza bubuitului tunurilor şi a flăcărilor de la gura ţevilor. (n. tr.)

inamice au atacat în aceeaşi zonă. Din nou focul antitanc a scos un tanc din luptă iar celelalte, cu motoarele ambalate la maximum, au dispărut înainte ca tunarii să le poată prinde în colimator.

Devreme, în dimineaţa lui 23 octombrie, cele două batalioane de asalt ale generalului-maior Nasu au ajuns în zona de adunare din spatele aliniamentului de plecare la atac, generalul raportând lui Maruyama că putea întreprinde atacul conform planului. Trupele lui se odihneau. Călătoria lor îngrozitoare luând sfârşit, acestea se ascundeau acum de observarea aeriană sub umbrarul protector al uriaşilor copaci ai junglei. Moralul le era ridicat. Patrule ofiţereşti au fost trimise cu multă grijă înainte, prin hăţişul vegetaţiei, ca să-şi îndrepte binoclurile asupra aerodromului. Ziua era strălucitor de limpede. Cu emoţie crescândă, observatorii japonezi descriau însoţitorilor lor activităţile obişnuite ce se desfăşurau în interiorul perimetrului. Americanii nu bănuiau încă nimic.

Deasupra, pe cer, era o activitate intensă; japonezii se abăteau rareori de la obişnuitele raiduri de la ora prânzului. În acea zi zburau 20 avioane *Zero* care escortau 18 bombardiere *Betty.* Toate avioanele de vânătoare inamice au fost doborâte, 4 din ele de către un comandant de escadrilă, maiorul Joseph E. Foss, sosit recent pe insulă. Un bombardier a căzut în flăcări şi alte 3 au luat-o şontâc spre vest, lăsând dâre de fum.

Chiar după ce acest raid a fost respins, Maruyama a primit alte veşti proaste. Aripa dreaptă, a lui Kawaguchi, n-ajunsese încă în zona de adunare şi nu putea porni deci la atac la apusul soarelui. Comandantul diviziei nu avea altă alternativă decât să amâne atacul până la ora 5 p.m. ziua următoare. După ce a procedat astfel, el i-a telefonat lui Kawaguchi de la punctul său de comandă de la „Centipede-Shaped Ridge“, înlăturându-l imediat de la comandă şi ordonând preluarea aripii drepte de către colonelul Toshinaro Shoji[249].

---

[249] „Chiar înainte ca atacul de noapte să fie lansat, generalul-maior Kawaguchi a fost schimbat din postul său de comandant al Aripei din dreapta printr-un ordin telefonic al generalului-comandant al Diviziei 2... Se spune că motivul demiterii generalului-maior Kawaguchi a constat în faptul că el a insistat asupra necesităţii schimbării direcţiei atacului mai departe spre dreapta (est) faţă de cea ordonată prin hotărârea comandantului diviziei. Generalul-maior Kawaguchi era un ofiţer foarte capabil şi viteaz, dar el avea obiceiul, uneori, să-şi susţină cu încăpăţânare punctele de vedere. Mai târziu generalului-maior i s-a ordonat să se întoarcă acasă şi a fost trecut pe lista de rezervă. „Corespondenţă" Miyazaki. Kawaguchi a decedat în 1960.

În acest moment au ieşit la iveală şi alte greutăţi inerente oricărui plan de o astfel de complexitate. Legătura radio dintre Maruyama şi Sumuyoshi s-a întrerupt. Maruyama a intrat totuşi în contact cu Hyakutake şi comandantul Armatei 17 a reuşit să-l informeze pe amiralul Yamamoto (a cărui Flotă Combinată trebuia să asigure sprijin cu foc direct şi să taie aşteptata retragere a americanilor) despre amânarea de 24 de ore. Yamamoto, descurajat de această evoluţie a situaţiei, a fixat o întâlnire cu petrolierele de escadră şi şi-a retras forţa sa de atac către nord, pentru realimentarea cu combustibil.

O maximă respectată în flota şi infanteria marină ale Statelor Unite conţine în ea un adevăr militar adânc, şi anume că: „se găseşte întotdeauna un prost căruia nu-i parvine ordinul”. În cazul acesta, „prostul” – şi nu din vina lui – a fost generalul maior Sumuyoshi. Comandantul artileriei, bolnav de malarie, zăcea în acel moment în adăpost, într-un somn letargic. Dacă ultimul mesaj al lui Maruyama, prin care amâna din nou atacul principal a ajuns cândva la comandamentul său de la vest de Matanikau, generalul Sumuyoshi nu l-a văzut niciodată şi nici vreunul din ofiţerii statului său major nu a întreprins ceva pentru a-l face cunoscut[250]. Ca urmare, tancurile mijlocii ale lui Sumuyoshi au plecat la atac câteva minute după ora 18, pe 23 octombrie, exact cum era programat şi s-au îndreptat huruind spre limba de nisip. A fost ultima lor huruială.

Infanteriştii marini atâta au aşteptat. Artileriştii experţi ai colonelului del Valle, mereu gata să răspundă la cererile de a deschide focul, au concentrat focul pe limba de nisip, pe malul râului aflat în mâinile japonezilor şi de-a lungul drumului de coastă. Servanţii tunurilor antitanc amplasate în adăposturi s-au abţinut să tragă atât cât au avut răgazul să numere unu, apoi al doilea, al treilea, al patrulea, al cincilea, al şaselea, al şaptelea, al optulea şi un al nouălea tanc care au ieşit din junglă şi s-au îndreptat spre bancul de nisip. În urma lor au apărut şi câţiva infanterişti, în sfârşit, comandanţii tunurilor, transpiraţi, au primit ordin şi toate piesele, în stare să tragă, au deschis focul. În mai puţin de 3 minute tancurile, cu excepţia unuia, s-au oprit, străpunse. Când proiectilele pătrunse în turelele lor explodau, supravieţuitorii echipajelor săreau afară şi fugeau, pentru a sfârşi împuşcaţi din spate. Infanteria însoţitoare s-a retras în tăcere.

[250] „Corespondenţa” Sumuyoshi.

Un singur tanc a ajuns pe malul de est. Un infanterist de marină atent, a plasat o grenadă de mână în şenila din stânga, atunci când tancul a trecut la o distanţă potrivită de adăpostul lui individual. Explozia a rupt dispozitivul de acţionare şi tancul s-a răsucit spre stânga, îndreptându-se spre limba de nisip. Trei proiectile trase dintr-un tun de 75 mm de pe un autovehicul semişenilat, au plesnit în blindajul lui subţire şi au explodat înfundat. N-a mai ieşit niciun membru al echipajului. Infanteria japoneză nici n-a mai încercat, de fapt, să pornească la atac, şi pe bună dreptate: artileria americană măcelărise 600 dintre ei încă de pe când aşteptau în raionul de concentrare. Focul concentrat de-a lungul drumului de coastă a făcut, de asemenea, bucăţi, alte 3 tancuri japoneze[251].

Cu toate acestea, generalul Sumuyoshi şi-a atins, într-o anumită măsură, scopul. El atrăsese atenţia asupra Matanikaului în dauna celorlalte sectoare. Până acum divizia nu sesizase nicio ameninţare pe direcţia zonei în care, doar peste câteva ore, batalionul lui Puller şi batalionul 2 al Regimentului 164 infanterie aveau să fie puse la grea încercare. Într-adevăr, în ziua precedentă, un batalion, cel al lui Hanneken, din Regimentul 7 infanterie marină, a fost scos din sectorul de apărare sudic şi trimis la Matanikau. Încă în cursul marşului, Hanneken a primit ordin să-şi extindă flancul drept al poziţiei sale de luptă către sud-est. În ziua ce a urmat diversiunii zgomotoase şi costisitoare a lui Sumuyoshi, acest batalion a început să sape tranşee pe o culme care oferea o puternică poziţie defensivă naturală.

Între timp, divizia a trecut în revistă situaţia muniţiilor şi a benzinei cu o îngrijorare justificată. În ultimele 43 de ore tunurile de 75 mm şi obuzierele de 105 mm ale lui del Valle trăseseră practic toate proiectilele de artilerie disponibile pe insulă. Abia dacă mai rămăsese destulă benzină pentru a trimite avioanele de vânătoare într-o singură misiune de interceptare. Mesaje urgente au fost trimise la Nouméa, cerându-se proiectile şi benzină. În seara aceea, avioane de transport *Douglas* au aterizat cu cantităţi suficiente din amândouă pentru a da de lucru artileriei şi pentru a permite aviaţiei să zboare aproximativ timp de două zile.

*

[251] Seventeeth Army Operations.

În cursul zilei, Maruyama a conferit cu subordonaţii săi la punctul de comandă de la sud de Centipede-Shaped Heights şi le-a comunicat ordinul final de atac. Acesta, model de concizie, era destul de vag:

ORDIN CĂTRE DIVIZIA 2
(dat la orele 12,00 din 24 octombrie)

„Divizia a izbutit să ajungă în spatele flancului inamic în condiţii de asigurare a secretului acţiunilor. În concordanţă cu planurile mele, intenţionez să nimicesc inamicul din jurul aerodromului dintr-o singură lovitură. Atât aripa dreaptă, cât şi cea stângă vor porni atacul la orele 17,00 şi vor pătrunde prin liniile inamice. Mă voi afla în locul de faţă până la ora 14,00, după care mă voi îndrepta către aerodrom în spatele unităţii din aripa stângă“[252].

În acel moment a intervenit natura. Exact la orele 3 p.m., când japonezii începuseră să înainteze către aliniamentul de plecare, s-au rupt baierele cerului şi în câteva minute ploaia torenţială a transformat solul junglei într-o mlaştină. Legăturile dintre unităţi au fost pierdute. Comandanţii de batalioane şi-au pierdut companiile, companiile şi-au pierdut plutoanele, iar plutoanele şi-au pierdut grupele. Atacul n-a mai pornit la ora 5 p.m. și timp de două ore a domnit confuzia. Când ploaia s-a oprit, ofiţerii japonezi au început să-şi adune unităţile împrăştiate. Şi cu toate că aripa dreaptă a lui Shoji n-ajunsese încă pe poziţii, nerăbdătorul Maruyama i-a ordonat lui Nasu să pornească la atac cât mai repede posibil. Puţin după miezul nopţii, colonelul Shojiro Ishimiya, aflat în fruntea Batalionului 1 al Regimentului 29 infanterie, a tras o rachetă pentru a da semnalul luptei[253]. Norii acopereau luna şi rafale de ploaie au început din nou să cadă. Primul val al lui Ishimiya a lovit un avanpost al infanteriei marine, l-a înghiţit, şi în două locuri şi-a croit drum prin reţeaua de sârmă ghimpată din faţa uneia din companiile lui Puller. Atacul a fost însă stăvilit şi cei mai mulţi dintre atacatori omorâţi.

Ploaia cădea acum torenţial. Pe măsură ce focul artileriei şi al aruncătoarelor a oprit repetatele asalturi ale japonezilor, divizia americană a început să introducă pe poziţii, în liniile lui Puller,

[252] Ibidem.
[253] Ibidem.

elemente ale Batalionului 3 din Regimentul 164 infanterie (al armatei de uscat). Avea nevoie de ele. Soldaţii, conduşi în mici grupuri la primul lor contact cu inamicul, s-au comportat magnific. Pe grupe şi plutoane ei au astupat golurile, au oprit pătrunderile inamicului şi cot la cot cu infanteria marină aflată sub comanda lui Puller, au respins toate atacurile, cu excepţia unuia.

Acesta a fost aproape în întregime rezultatul acţiunii individuale a comandantului Regimentului 29 infanterie. Ishimiya, însoţit doar de 9 ofiţeri şi soldaţi, cu steagul regimentului împăturit sub veston, a pătruns adânc în poziţiile lui Puller, unde, împreună cu grupul său, care se tot micşora, au rezistat în cursul următoarelor 43 de ore[254]. Înainte de a se crăpa de ziuă, la Hyakutake a ajuns un mesaj după care aerodromul s-ar fi aflat în mâinile japonezilor.

Fără a mai aştepta să verifice acest lucru, Hyakutake i-a raportat mai departe prin radio. Să fi fost oare la baza acestui raport fals fapta vitejească a impetuosului colonel Ishimiya? Acest lucru n-a fost niciodată confirmat, însă în orice caz incursiunea colonelului a întărit hotărârea lui Maruyama. Se va regrupa şi va relua atacul. Comandantul unei divizii mândre nu putea „să se retragă când comandantul Regimentului 29 infanterie purtase steagul Soarelui Răsare… până în mijlocul poziţiilor inamice“[255].

Regimentul 29 infanterie încasase o bătaie groaznică. Aproape 1.000 de cadavre zăceau atât în faţa reţelei de sârmă ghimpată a americanilor, cât şi înăuntrul sau în jurul adăposturilor individuale şi amplasamentelor. Pe măsură ce soarele acelei zile de duminică se ridica, cadavrele au început să se descompună. Era acum evident că atacul dinspre sud constituia acţiunea principală şi duminică de dimineaţă noi unităţi proaspete au început să fie introduse pe poziţii pentru a sprijini infanteriştii marini conduşi de Puller şi pe soldaţii de sub comanda locotenent-colonelului Robert K. Hall, din armata de uscat a Statelor Unite. Câteva baterii de artilerie au fost mutate pe noi poziţii, de pe care puteau întări focul singurului divizion care până atunci sprijinise direct sectorul de sud. În vreme ce soarele arămiu îşi îndrepta razele spre pământ, miasma groaznică a morţii a cuprins înălţimile înverzite pe care infanteriştii marini şi soldaţii se pregăteau pentru o nouă rezistenţă.

---

[254] Ibidem.
[255] Ibidem

Vandegrift aprecia totalul inamicilor uciși la „cel puţin 2.000“ şi adăuga că trupurile îngrămădite în faţa liniilor sale reprezentau o „serioasă problemă ce trebuia rezolvată”. El a raportat că propriile sale pierderi din cursul ultimelor câteva zile se cifrau la 86 de morţi şi 119 răniţi[256].

[256] „First MarDiv Final Report”.

13. „ATACAŢI, REPET, ATACAŢI!“

În zorii acelei zile ce avea să fie cunoscută ca „Duminica adăposturilor”, obuzierele de 6 inch ale generalului Sumuyoshi şi-au reluat focul de hărţuire asupra Hendersonului. În acest timp piloţii, gata de zbor, aşteptau, cu emoţie, ca pista „Fighter One“ să se usuce suficient pentru a le permite o decolare lină. Avioanele de vânătoare de la Rabaul, zburând la mare altitudine, fără teamă, au comunicat imediat, la bază, că aparatele americane erau blocate la sol. Câteva minute mai târziu primul lot de avioane *Zero* a rulat pe pista de la Buin încercând să profite de ocazia mult aşteptată: să-i izbească pe americani fără teama de a fi doborâte de avioanele construite de firma Grumman, care atacau în picaj din înaltul cerurilor.

Pe măsură ce soarele arzător urca pe cer, infanteria marină a lui Puller şi soldaţii lui Hall săpau adăposturi şi întindeau în tăcere sârmă ghimpată. La Centipede-Shaped Heights, Maruyama pregătea ordinul pentru un nou atac de noapte. În portul Tulagi, distrugătoarele cu punte continuă din primul război mondial, *Trever* şi *Zane* (sub comanda locotenent-comandorilor Dwight M. Agnew şi Peyton L. Wirtz) încheiau în linişte livrarea torpilelor, a benzinei superioare, a uleiului şi a muniţiilor pentru cele 4 vedete torpiloare (M.T.B.) pe care le aduseseră la remorcă cu o noapte înainte. Vedeta de patrulare YP *(Yippie) 284* şi remorcherul *Seminole* au părăsit Tulagi îndreptându-se către Kukum într-o cursă de rutină cu pasageri şi încărcătură. Dar această neobişnuită linişte avea curând să fie întreruptă.

La 9,52 a.m. observatorii din gabia lui *Trever* au comunicat că 3 distrugătoare japoneze rapide depăşesc în mare viteză insula Savo şi se îndreaptă către Sealark Channel. Aceste nave transportau Detaşamentul Koli al lui Hyakutake la destinaţie, la est de perimetrul bazei[257]. Viceamiralul Mikawa plănuise cu grijă această acţiune şi dăduse semnalul „BANZAI”, în cursul nopţii precedente, la numai câteva momente după ce primise de la

[257] Distrugătoarele Akatsuki, Ikazuchi şi Shiratsuyu.

Hyakutake informaţia inexactă că aerodromul se afla în mâna japonezilor.

Agnew, de pe *Trever,* n-a mai avut timp să discute cu colegul lui de pe *Zane,* locotenent-comandor Wirtz, măsurile ce trebuiau adoptate în vederea acţiunii. Nu exista decât o singură soluţie: să iasă din portul Tulagi şi asta cât mai repede posibil. Altfel, tunurile de 5 inch ale japonezilor aveau să turtească micile nave americane dacă le găseau în port.

La 10,04, în frunte cu *Trever* ce-şi sporise viteza la 26 de noduri, cele două „tinichele" s-au îndreptat spre Sealark Channel, „luând-o cât mai drept posibil". Din motive greu de explicat – probabil fiindcă toate privirile le erau aţintite, cu îngrijorare, spre cer – japonezii nu le-au observat timp de aproape 15 minute. Când le-a zărit, comandantul distrugătorului japonez din frunte a dat semnalul de atac şi, ordonând viteză maximă, a luat repede un drum de coliziune. Apropiindu-se cu rapiditate la ora 10,33 primele salve ale distrugătoarelor japoneze au încadrat navele americane care fugeau şi ale căror puşcoace de 3 inch nu puteau să bată până la urmăritori. Un proiectil a explodat pe tunul de la pupa lui *Trever,* avariindu-l împreună cu cambuza, omorând 3 marinari şi rănind 9. „În acest moment, scăparea părea imposibilă", însă Agnew a întors imediat, brusc, la stânga şi din nou brusc la dreapta şi a intrat în Nggela Channel, o strâmtoare presărată cu stânci de corali. *Trever* şi *Zane* mergeau cu 29 de noduri, viteză la care cămaşa căldării numărul 2 de pe *Trever* s-a ars. În acest moment, 3 *Wildcat*-uri care tocmai au reuşit să decoleze de bine de rău de pe „Fighter One", au atacat cu soarele în spate obligându-i pe japonezi să întoarcă spre vest[258].

Urmărite de aparatele de vânătoare care le dădeau roată şi prinse într-o furtună de gloanţe perforante şi incendiare, distrugătoarele japoneze au pintenat remorcherul *Seminole* şi vedeta *Yippie* 284. Cei doi inocenţi tocmai sosiseră în radă la Kukum când i-au văzut pe japonezi. Ambele au întors şi s-au îndreptat greoi înapoi spre Tulagi. Distrugătoarele rapide japoneze au ripostat imediat cu toate gurile de foc. *Yippie 284* s-a scufundat în mai puţin de 2 minute iar *Seminole,* încărcat cu benzină de aviaţie, s-a aprins instantaneu, de la prova la pupa. Tunurile de 5 inch ale colonelului Pepper, amplasate lângă Lunga Point au

[258] . O dare de seamă detaliată despre acţiunile navelor americane (USS) Trever şi Zane în.. Combat Narratives, Miscellaneous Actions in the South Pacific, 8 August 1942—22 January 1943". ONRL, document nr. 2533.

intervenit şi au găurit primul dintre „răufăcători”. O formaţie hibridă, de avioane *Wildcat* şi bombardiere în picaj SBD, s-a ridicat între timp în aer pentru a-i bombarda şi mitralia pe japonezi. Bombardierele în picaj au izbutit două lovituri directe şi inamicul a plecat, cu punţile însângerate, în direcţia Savo.

Sprijinirea cu foc a debarcării Detaşamentului Koli, acţiune născută moartă, trebuia să fie asigurată de crucişătorul uşor *Yura* şi de alte 5 distrugătoare. Înainte de a ajunge la Savo, aceste 6 nave au luat-o drept spre nord-est pentru a putea urma coasta de nord a insulei Florida. După ce au depăşit extremitatea de est a insulei au cotit spre sud şi, cu cea mai mare viteză, au luat-o către Indispensable Strait. Pe când navele „goneau” de-a lungul Floridei, un avion neînarmat de recunoaştere l-a văzut pe Yura şi pe „puradeii” ce-l însoţeau, a raportat imediat, şi s-a întors la bază. Înregistrat la biroul de operaţii aeriene, grupul inamic va fi interceptat imediat ce avioanele SBD puteau decola cu plinul de bombe făcut.

Piloţii lui Geiger l-au atacat pe Y*ura* la 12,55, când locotenent-comandorul Eldridge, în fruntea primului val de atac, a pătruns prin focul dens al antiaerienei pentru a planta o bombă de 500 de livre pe teuga crucişătorului. Bomba a străpuns puntea şi a aruncat o bucată din ea peste extremitatea provei. *Yura* a întors anevoie îndreptându-se în larg, spre nord de Santa Isabel. În cursul după-amiezii crucişătorul a fost din nou atacat de trei patrule de avioane, din care ultima, condusă tot de Eldridge, l-a lăsat în flăcări şi aplecat într-o parte. Distrugătorul *Akizuke* a fost şi el avariat. În amurg, câteva avioane B-17 de la Espiritu şi un alt grup de avioane de bombardament în picaj SBD cu baza la Henderson au lovit din nou crucişătorul obligându-l pe comandantul acestuia să ceară permisiunea de a eşua nava pe ţărm. Dar *Yura* se scufunda şi echipajul a părăsit nava ajunsă o epavă[259]; în cele din urmă, l-a torpilat distrugătorul *Yudachi.*

Submarinul *Amberjack* a observat, prin periscop, toate aceste imagini caleidoscopice. Prezenţa lui în regiune sublinia, încă o dată, dramatismul lipsei de combustibil. Transformat în grabă la Espiritu Santo în vederea transportării a 9.000 galoane de benzină de avion, *Amberjack* avea tancurile pline cu această preţioasă încărcătură, plus 200 de bombe de 100 de livre stocate în compartimentele din prova pentru torpile. A rămas nemişcat, chiar

[259] Sherrod, op. cit., p. 104 şi SE Arca Naval Opns., op. cit, p. 41.

imediat sub suprafaţa apei în Sealark Channel, aşteptând răbdător ca lucrurile să se potolească. A aşteptat timp de 24 de ore.

În vreme ce apele din jurul Guadalcanalului erau în plină agitaţie, sus, pe cer, furtuna era la intensitatea maximă. În primele ore ale după-amiezii au sosit 16 bombardiere *Betty* şi 27 avioane *Zero*. 17 *Zero*-uri au fost doborâte dintre care 4 de către maiorul Foss, care-și egalase scorul zilei precedente. Doi dintre piloţii de pe aparatele Grumman au sărit cu paraşutele şi au fost culeşi din apă. Patru dintre *Wildcat*-uri au aterizat forţat, pe burtă, ca buştenii. Alte 6 s-au sfărâmat încercând să decoleze de pe solul încă înşelător. Patru avioane bimotoare *Betty* au căzut în flăcări în Sealark Channel; un altul s-a zdrobit de pământ la mai puţin de o milă de Henderson. O oră mai târziu, 9 bombardiere *Aichi* escortate și-au irosit bombele în cimitirul de vechituri al lui Geiger.

După această „aversă”, „Alarma roşie”, care fusese în vigoare încă din zorii dimineţii, a fost, în sfârşit, ridicată şi cei care erau în stare s-o facă au fugit să vadă epava bombardierului *Betty* doborât. În seara zilei de duminică, bombardierul arăta ca o pasăre jumulită de pene.

La Rabaul, viceamiralul Mikawa, pe bună dreptate tulburat de evenimentele zilei şi „având în vedere circumstanţele”, a decis să-şi retragă forţele în ape mai sigure „până când recapturarea aerodromului de la Guadalcanal avea să fie anunţată în mod cert”[260].

*

Raidurile şi încăierările aeriene care au punctat „Duminica adăposturilor” au servit de minune scopului urmărit de Maruyama. El a fost lăsat în pace şi şi-a petrecut ziua reorganizându-şi cele două aripi în vederea unui „atac de noapte hotărâtor, sfidând moartea”. Acest asalt, început după căderea întunericului, s-a soldat cu un nou măcel. În timpul asaltului, generalul maior Nasu, colonelul Hiroyasu şi patru comandanţi de batalion au fost ucişi. În această încleştare au fost ucişi sau grav răniţi jumătate din ofiţerii Diviziei Sendai.

„Comandantul diviziei nu a păstrat nicio rezervă; nu mai era niciun fel de hrană şi nici nu mai era de aşteptat alta… chiar dacă

[260] Southeast Area Naval Operations, p. 41.

ar fi murit toţi luptând, ar fi fost imposibil să străpungă poziţiile inamicului. Nu mai era nicio speranţă”[261].

Maruyama i-a dat ordin lui Shoji să-şi deschidă drum către est, spre Taivu. În fruntea rămăşiţelor diviziei sale, generalul a făcut cale întoarsă pe acelaşi drum căruia, cu optimism, îi dăduse, la 15 octombrie, propriul nume. I-a raportat apoi generalului-locotenent Hyakutake intenţia sa de a constitui o bază puternică, pe cursul superior al râului Lunga, pentru pregătirea viitoarelor operaţii ofensive.

Ce a făcut colonelul Oka, la 24 octombrie, în timpul atacului lui Maruyama cu care ar fi trebuit să-şi coordoneze acţiunile? Oka, deplasându-se spre poziţia de pornire la atac, a avut surpriza de a intra într-un teren impracticabil, deşi avusese posibilitatea să efectueze o recunoaştere a zonei, măsură de prevedere firească pe care a neglijat-o. Oamenii săi au fost obligaţi să defrişeze fiecare metru de drum, astfel că i-au fost necesare două zile pentru a parcurge mai puţin de două mile. El şi-a lansat atacul cu întârziere, în zorii dimineţii de 26 octombrie, într-un moment în care gâsca lui Maruyama era complet prăjită. În aceste condiţii şi unităţile lui Oka au fost respinse, suferind mari pierderi. După ce a întreprins un atac violent asupra poziţiilor lui Hanneken, reuşind să pătrundă în acestea, contraatacat de un detaşament constituit ad-hoc din rândul bucătarilor, muzicanţilor din fanfară şi curierilor a fost obligat să se retragă. Momentul culminant a fost atins şi depăşit în cele câteva minute crâncene în care s-a desfăşurat contraatacul menţionat, soldat cu 25 de morţi şi 14 răniţi dintre infanteriştii marini[262]. S-a răspândit curând chiar zvonul că unul din bucătari a doborât, cu o tigaie, un ofiţer japonez.

*

Ofensiva terestră japoneză de la sfârşitul lui octombrie a eşuat nu numai datorită mobilităţii artileriei americane şi a focului ei precis, sau fiindcă infanteria marină şi unităţile armatei de uscat au luptat cu îndemânare şi hotărâre. Aceştia au fost într-adevăr factorii hotărâtori. Dar, pe lângă ei, concepţia japoneză asupra

[261] Seventeenth Army Operations. P. 98.

[262] Colonelul Oka a fost supărător de bârfit în istoriile americane. Superiorii săi îl considerau însă un ofiţer capabil şi viteaz.

operaţiunilor a contribuit la rândul său la înregistrarea eşecului. Din nou, acelaşi, model tactic a capotat datorită complexităţii operaţiei, a întreruperii transmisiunilor, a sprijinului necorespunzător cu foc şi a lipsei de coordonare în timp şi spaţiu.

Dezastrul suferit mai înainte de Kawaguchi ar fi trebuit să constituie un avertisment pentru generalul-locotenent Hyakutake. Pentru a avea şanse de victorie, ar fi fost necesar ca japonezii să adopte un plan relativ simplu, care nu numai să excludă deplasarea de mari efective, la mari distanţe prin junglă, dar care, de asemenea, să permită artileriei, aruncătoarelor de mine şi tunurilor antitanc cu tragere directă să sprijine acţiunile infanteriei. Impetuozitatea inamicului, aroganţa şi inflexibilitatea lui tactică s-au transformat în avantaje pentru Vandegrift, care a profitat de ele, în trei ocazii.

Poziţiile – pe care japonezii au încercat, în zadar, să le străpungă – au fost apărate cu bravură de către batalionul de infanterie marină comandat de Puller, în sprijinul căruia au intervenit şi subunităţi dintr-un regiment al armatei de uscat. Mărşăluind prin întuneric şi prin ploaia torenţială, infanteriştii şi-au ocupat poziţiile într-un moment critic şi, împreună cu infanteriştii marini, au salvat aerodromul Henderson, aşa cum acesta fusese salvat, înainte cu 6 săptămâni, la Edson’s Ridge.

Acţionând în prima sa luptă, Regimentul 164 infanterie şi-a câştigat tot respectul infanteriei marine. Înainte de miezul nopţii de 24 octombrie, cuvântul „doggie“ era folosit de infanteriştii marinei în sens peiorativ, atunci când se refereau la cei din armata de uscat a S.U.A. După lupta cu Divizia Sendai însă, oamenilor colonelului Bryant Moore li s-a conferit, cu deplin respect, apelativul de „soldat”. Îl câştigaseră cinstit. La câteva zile de la „Duminica adăposturilor" colonelul Clifton Bledsoe Cates, comandantul Regimentului 1 infanterie marină, îi scria lui Moore:

„Ofiţerii şi soldaţii Regimentului 1 infanterie marină vă salută pentru cea mai minunată izbândă... Transmiteţi, vă rog, sincerele noastre felicitări tuturor celor în cauză. Suntem onoraţi de a ne face datoria alături de o unitate ca aceea a dumneavoastră"[263]!

[263] National Archives, Alexandria, Va. „Unit History, 164th Infantry, Americal Division, 300 inf“ (164) 02 (2342).

Pierderile înregistrate de americani în cursul acţiunilor terestre de la sfârşitul lui octombrie au fost uşoare în comparaţie cu cele suferite de japonezi: mai puţin de 200 soldaţi din trupele de uscat şi infanterişti marini ucişi; alţi 200 au fost răniţi.

Câţi dintre membrii Diviziei Sendai au murit în timpul retragerii spre cursul superior al râului Lunga nu se va şti niciodată, – însă ei s-au numărat cu sutele, fiindcă în ultimele zile ale lui octombrie coloana pusă pe fugă a lui Maruyama suferise tot atât de mult ca şi subunităţile lui Kawaguchi cu vreo 6 săptămâni mai înainte. Din nou, soldaţii japonezi au mâncat scoarţă de copac sau rădăcini, au băut din bălţoace stătute şi şi-au ros curelele puştilor. Dar au putut să suporte – şi mulţi vor mai suporta încă multe greutăţi pentru a lupta din nou.

*

Deşi apogeul ofensivei din octombrie s-a consumat la sud de Henderson Field, pe culmile arse de căldură şi în junglă, mai rămânea totuşi un ultim act din această dramă aparte. Scena lui a constituit-o marea şi cerul de deasupra, la mai mult de 300 mile est de Guadalcanal. Yamamoto îşi trimisese în această regiune „Forţa de Sprijin Guadalcanal" – constituită din flotele 2 şi 3. Misiunea ce le-a fost încredinţată consta în interceptarea convoaielor care aduceau întăriri sau, aşa cum gândea Yamamoto că era mai probabil, să lichideze încercările americanilor de a fugi de „baionetele mântuitoare" ale victorioasei armate imperiale. Ofiţerul comandant al grupului de flote (OTC)[264] era viceamiralul Nagumo.

FLOTA 3
(viceamiral Chuichi Nagumo)
Portavioane grele: *Shokaku, Zuikaku*
Portavion uşor: *Zuiho*
Nave de linie: *Hiei, Krrishima*
Crucişătoare grele: *Suzuya, Kumano, Tone, Chikuma*
Crucişător uşor: *Nagara*

[264] Morison, op. cit., p. 206, îl indică pe Kondo la comandă, dar USSBS nr. 75, „Interogatorii", din care este extrasă Ordinea de bătaie japoneză, îl numeşte pe Nagumo. / **O.T.C.** — Officer în Tactical Command – ofiţer cu comanda tactică – comandant al unui grup tactic naval (n. tr.).

Distrugătoare: 12

FLOTA 2
(viceamiral Nobutake Kondo)
Portavion greu: *Junyo*
Nave de linie: *Kongo, Haruna*
Crucişătoare grele: *Atago, Takao, Chokai, Maya, Miyako, Haguro*
Crucişător uşor: *Jintsu*
Distrugătoare: 12

Pentru a înfrunta puternicele flote ale lui Yamamoto, Halsey avea la dispoziţie Marea unitate operativă (Task Force) 61 (contraamiralul Thomas C. Kinkaid), care era aşteptată să ajungă în regiune, venind de la Pearl Harbor, la 24 octombrie. El i-a ordonat lui Kinkaid să se întâlnească, la data menţionată, la nord de arhipelagul Noile Hebride cu Marea unitate operativă (Task Force) 17 a contraamiralului George D. Murray şi să preia comanda tactică. În acelaşi timp, din ordinul lui Halsey, contraamiralul Willis Augustus Lee acţiona separat, cu Marea sa unitate operativă (Task Force) 64 (nava de linie *Washington,* trei crucişătoare şi şase distrugătoare).

MAREA UNITATE OPERATIVA (TASK FORCE) 61
(contraamiral Thomas C. Kinkaid, OTC)
Portavion greu: *Enterprise*
Navă de linie: *South Dakota*
Crucişătoare: *Portland, San Juan*
Distrugătoare: 3

MAREA UNITATE OPERATIVA (TASK FORCE) 17
(contraamiral George D. Murray)
Portavion greu: *Hornet*
Crucişătoare: *Horthampton, Pensacola, San Diego, Juneau*
Distrugătoare: 6

Nagumo comanda deci o forţă capabilă, dacă era manevrată cu îndemânare, să obţină victoria decisivă urmărită în zadar de Yamamoto încă de la 7 decembrie 1941. Japonezii au concentrat 4 portavioane cu 212 avioane, americanii aveau două, cu 171 avioane; patru nave de linie japoneze – una americană; 12

crucişătoare japoneze – 6 americane; 24 de distrugătoare japoneze – 14 americane. Nagumo avea toate motivele să fie optimist. La 25 octombrie şi-a realimentat navele, la 450 mile nord de insulele Santa Cruz, şi s-a îndreptat către sud. Echipajele de întreţinere ale aparatelor de zbor desfăşurau o intensă activitate pentru ca acestea să fie gata să lovească imediat navele americane pe care avioanele de recunoaştere le-ar fi descoperit.

Între timp, forţele lui Kinkaid, mult inferioare ca număr şi în ansamblu mai slabe, înaintau către nord. Aşa cum se întâmplase şi altădată, fiecare amiral era convins că portavioanele inamice erau, sau aveau să fie curând, la o distanţă fatală de ale sale. Problema care îi preocupa era aceeaşi: să-l descopere pe inamic şi să-i lovească punţile de decolare, de dorit înainte ca acesta să-şi ridice aparatele în zbor. La 11 minute după miezul nopţii, pe 25 octombrie, un hidroavion de cercetare *Catalina,* din forţele aeriene, cu baza la sol, aparţinând contraamiralului Aubrey Fitch, a dat americanilor răspunsul la întrebări. Sunase, astfel, gongul primei runde a „Bătăliei din insulele Santa Cruz“[265].

Pilotul care a reperat marea unitate operativă inamică a iluminat-o cu rachete de semnalizare, a raportat cu privire la compunerea şi poziţia aproximativă a japonezilor şi a lansat apoi o bombă pe direcţia lui *Zuikaku.* Japonezii au schimbat direcţia întorcându-se spre nord. Pilotul hidroavionului (PBY) i-a urmărit îndeajuns pentru a avea timpul necesar să transmită prin radio aceste informaţii, dispărând apoi în noapte[266].

Câteva ore mai târziu, Halsey a transmis comandanţilor din subordinea sa un mesaj din trei cuvinte.

„ATACAŢI, REPET, ATACAŢI!”[267]

Această comunicare imperativă şi-a făcut efectul. Înainte de ivirea zorilor, aparatele americane de bombardament în picaj şi avioanele torpiloare s-au ridicat de pe punţi pentru a descoperi şi lovi portavioanele lui Nagumo. Prima lor victimă a fost *Zuiho.* Un

[265] Contraamiralul Aubrey Fitch îl înlocuise la 20 septembrie 1942, pe McCain, care era bolnav, în funcţia de comandant al Aviaţiei Pacificului de Sud, ComAirSoPac.

[266] Eu nu am fost în măsură să stabilesc dacă pilotul hidroavionului PBY sau unul dintre colegii săi a fost acela care a trimis clasicul mesaj: „Văzut o mare unitate operativă de portavioane inamică în punctul cu latitudinea „a“, longitudinea „b", în drum „c“, cu viteza „d”, în formaţie de marş. Rog anunţaţi rudele apropiate”.

[267] „Mesajul lui Halsey către toate marile unităţi operative din Pacificul ele Sud“, 25 octombrie 1942.

pilot american i-a plasat cu precizie o bombă pe puntea de zbor. Câteva minute mai târziu, portavionul era în flăcări şi comandantul lui raporta că nava sa „nu este în stare să primească sau să trimită avioane”.

Din acest moment, marile portavioane au început să se lovească reciproc. La ora 7,27 a.m., SBD-urile americane i-au aruncat un pachet de bombe de 1.000 de livre lui *Shokaku.* Şapte din ele i-au perforat puntea de zbor, au explodat în hangare, distrugând lifturile, conductele de alimentare şi cablurile. 100 de oameni din echipaj erau morţi sau răniţi. 20 de avioane în picaj s-au aruncat asupra crucişătorului *Chikuma,* care, după 5 lovituri în plin, a încetinit s-a întors către nord şi s-a îndepărtat cu greu, înclinat pe o parte. Kinkaid lovise în plin 2 portavioane şi un crucişător greu ale inamicului[268].

Două ore și jumătate mai târziu, Nagumo a avut plăcerea să lovească şi el un portavion american. Acesta era *Hornet*. Între 10,10 şi 10,20 a.m. nava a încasat pe puntea de zbor 2 bombe de 500 de livre. Două bombe, căzute foarte aproape, au străpuns blindajele laterale ale navei, un avion torpilor fără încărcătură i s-a prăbuşit pe punte, explodind, iar două torpile i-au perforat coca. Un bombardier în picaj probabil primul *kamikaze* înregistrat s-a zdrobit de suprastructură. În mai puţin de 10 minute *Hornet* a fost lovit de două bombe, două torpile și două avioane.

Portavionul era în derivă, dar ofiţerii şi echipajul au încercat cu curaj să-şi salveze nava. În timp ce echipele de înlăturare a avariilor şi pompierii se străduiau să pună în funcţiune motoarele şi să localizeze incendiile, doctorii şi echipele sanitare îi adunau pe cei arşi, pe răniţi şi pe muribunzi, începând bătălia lor pentru salvarea vieţilor. Crucişătorul *Northampton* s-a apropiat de portavion, a dat parâme de remorcare şi a început să-l tragă după el. În timpul acestei zgomotoase agitaţii, submarinul japonez I-21 a scufundat distrugătorul *Porter.* 15 marinari au fost prinşi în compartimentul căldărilor şi s-au dus la fund împreună cu nava lor.

Nagumo nu era încă sigur dacă în regiune se afla şi un al doilea portavion american. În câteva minute însă, interceptarea unor indiscrete transmisii în clar i-a risipit îndoielile şi la 10,30 a.m., amiralul japonez a ordonat lansarea unei formaţii de cercetare şi atac de la bordul lui *Zuikaku.* 40 de minute mai târziu, aceste

[268] Lovituri date navelor japoneze, așa cum sunt redate în USSBS nr. 75.

aparate l-au descoperit pe *Enterprise* şi apoi, timp de o oră şi jumătate, „Marele E” a luptat să respingă repetate atacuri. Primul val format din 14 bombardiere în picaj, s-a repezit asupra lui din norii ce se împrăştiau; portavionul a încasat trei lovituri. O bombă a căzut neliniştitor de aproape. Din fericire, niciuna din aceste trei bombe nu a afectat motoarele sau cârma. Foarte curând şi-au făcut apoi apariţia şi 17 avioane torpiloare. Nouă dintre atacatori s-au apropiat de portavion, cinci dinspre tribord, patru dinspre babord. Căpitanul Osborne B. Hardison a întreprins o acţiune de evitare în mare viteză şi tunurile lui antiaeriene au avut grijă de restul. Cele nouă avioane au fost doborâte.

Până în acel moment, Kinkaid nu se întâlnise cu portavionul *Junyo,* dar avioanele acestuia au început, în curând, să-i dea de furcă[269]. Cu câteva minute înaintea prânzului, patrulele de bombardiere în picaj de pe portavionul japonez au tăbărât asupra navei de linie *South Dakota* şi a distrugătorului *Hughes.* Un avion torpilor s-a prăbuşit pe puntea distrugătorului *Smith.* Zece avioane au fost ciuruite de antiaeriana navelor.

Americanii ar fi putut spune că erau chit, dar nu şi Nagumo. El a lansat o altă serie de lovituri. Între orele 12,20 şi 12,45, 20 de bombardiere au întreprins atacuri prin planare asupra portavionului *Enterprise* şi 24 de avioane au lovit crucişătorul *San Juan.* Crucişătorul a încasat o lovitură directă şi a fost zguduit de 5 lovituri căzute foarte aproape. La 4,20 a.m. Avioanele lui Nagumo au lovit, din nou, portavionul *Hornet.* Toate atacurile au fost dirijate, cu hotărâre, asupra ţintei[270].

În vreme ce *Northampton* dezlega cablurile de remorcare, căpitanul Charles P. Mason a dat ordinul de abandonare a lui *Hornet.* Membrii echipajului au părăsit, cu inima îndoită, nava lovită. Era pe moarte dar nu voia să piară. Aşa cum făcuse şi *Wasp,* se agăţa de viaţă. Apa mişuna de submarine inamice şi Kinkaid a decis, cu înţelepciune, că *Enterprise,* singurul portavion american rămas în Pacificul de Sud, nu mai putea fi pus în primejdie. Ca urmare, a dat ordin distrugătoarelor *Mustin* şi

---

[269] Nava Junyo era afectată „Forţei de avangardă” a lui Kondo, dar grupul său de aviaţie era sub comanda operativă a lui Nagumo. Acest grup de aviaţie consta din 24 de avioane de vânătoare, 21 bombardiere şi 10 avioane torpiloare.
Avioane disponibile la Santa Cruz: Avioane de vânătoare 70-SUA, 87-Jap; Bombardiere în picaj 72-SUA, 68-Jap; Avioane torpiloare 29-SUA, 57-Jap; Total 171-SUA, 212-Jap.

[270] Amănunte privitoare la atacurile aeriene japoneze, aşa cum rezultă din „Narrative of Japanese Anti-Shipping Attacks, 1941 - 43“, AID nr. 3 – Part II, august 1943. Air Information Division, Office of the Chief of Naval Operations.

Anderson să scufunde portavionul *Hornet.* Aşa cum rezistase bombelor japoneze, această navă robustă, a şaptea în marina Statelor Unite purtând numele de *Hornet*, a rezistat acum cu aceeaşi încăpăţânare proiectilelor şi torpilelor plasate în bordajele ei sfâşiate[271]. În cele din urmă, Kinkaid a ordonat lui *Mustin* şi *Anderson* să se retragă. Din cei peste 200 de oameni morţi şi răniţi, 108 răniţi au fost salvaţi. *Hornet* a fost găsit şi scufundat, în zorii zilei următoare, de distrugătoarele japoneze.

Între timp, *Enterprise* şi-a recuperat propriile avioane şi majoritatea celor de pe *Hornet.* Dar cum puntea de zbor îi era aglomerată, portavionul n-a mai putut oferi adăpost ultimei serii de 13 bombardiere în picaj. Interzicându-le apuntarea, le-a ordonat să se îndrepte spre Espiritu Santo. Acolo au aterizat în siguranţă, cu o rezervă de benzină care le mai permitea doar un zbor de cinci minute.

---

[271] Trista istorie a torpilei americane Mark 14 cu aparatul de aprindere Mark 6 („un arhi-recidivist în melodrama proastei funcţionări") a fost relatată în amănunt de către Theodore Roscoe în semioficialul United States Submarine Operations în World War II, United States Naval Institute, Annapolis, Md „1949. Pe scurt, această torpilă de 21 de inch, cu un con de război ce transporta o încărcătură de 507 livre de TNT (trinitrotoluen) (torpila japoneză de 24 de inch transporta circa 1.000 de livre), era aproape în totalitate lipsită de siguranţă în funcţionare. Mecanismul de fixare a imersiunii era imprecis şi torpila se deplasa prea adânc, cu valori cuprinse între 10 până la 15 picioare. De exemplu, o torpilă reglată pentru o imersiune de 15 picioare trecea pe sub o ţintă cu pescajul de 25 de picioare. Aparatul de aprindere prin influenţă, conceput să funcţioneze prin inducţie când torpila trecea prin câmpul magnetic generat de o navă, nu funcţiona de cele mai multe ori. Aparatul de aprindere cu acţiune la impact funcţiona doar când capul torpilei lovea ţinta sa într-un unghi ascuţit. Mai departe, datorită unei alte particularităţi de construcţie, existau multe explozii „premature", adică torpila exploda înainte să lovească ţinta.

Abia după opt luni de la Pearl Harbor şi atunci doar ca rezultat al intervenţiei energice a amiralului Ning, au putut ofiţerii grupului de submarine operative să forţeze Direcţia de Armament să admită că torpila Mark 14 mergea prea adânc. În cele din urmă, un an mai târziu, comandanţii care lucrau pe submarine au reuşit să convingă Direcţia de Armament că trebuiau luate măsuri drastice pentru a realiza o torpilă sigură în funcţionare.

Faptul că, în ciuda acestei arme, ce funcţiona cu defecţiuni, submarinele americane au obţinut rezultate bune în primul an şi jumătate al celui de-al doilea război mondial, este o dovada de netăgăduit a priceperii şi tenacităţii ofiţerilor şi marinarilor din flota de submarine. Recunoaşterea şi rectificarea în cele din urmă a greşelilor de proiectare au constituit un omagiu adus hotărârii nestrămutate a contraamiralilor Robert H. English (ComSubsPac = comandantul submarinelor din Pacific) şi Charles A. Lockwood Jr. (pe atunci comandant al submarinelor din Pacificul de Sud-Vest, ComSubsSouWesPac). Aceştia, „după sute de ore irosite în cercetări infructuoase şi după ce multe mii de dolari au fost aruncaţi la canal" (Roscoe, op. cit., p. 146), au obţinut în final o torpilă care avea să facă ceea ce torpilele se presupunea că fac: să scufunde navele inamice. Dacă astfel de torpile ar fi fost disponibile în toamna lui 1942, „Expresul de Tokyo" care mergea spre Guadalcanal ar fi fost în permanenţă deraiat.

Din punct de vedere tactic, la Santa Cruz a fost o confruntare nedecisă. Flota combinată japoneză s-a întors la Truk iar americanii la bazele lor din Noile Hebride şi Nouméa. Bătălia aceasta a avut însă un rol însemnat în lupta pentru stăpânirea aerodromului Henderson. Ea a contribuit foarte mult la slăbirea forţei aeriene a marinei japoneze. După episodul de la Santa Cruz, 69 de piloţi experimentaţi nu s-au mai întors pe punţile lor de zbor. Într-un interval de 10 zile, care culminase cu această încleştare, japonezii au pierdut 200 de avioane. Fie că au căzut în apă sau în junglă, aceste aparate au antrenat în căderea lor piloţi, ochitori, mitraliori, navigatori şi transmisionişti. Începând cu ultima săptămână a lui august, Forţele Aeriene Navale Japoneze au pierdut aproape 500 de avioane în luptele din Pacificul de Sud şi ca rezultat direct al lipsei de experienţă a noilor piloţi.

Nicio informaţie asupra adevăratei situaţii nu a străbătut până la publicul japonez. Flota, care-şi ţinea ca de obicei gura, a lăsat chiar şi armata de uscat să bănuiască doar situaţia. Emisiunile radio în chineză, japoneză, franceză şi engleză au anunţat că la Santa Cruz „Flota invincibilă”, din nou „a obţinut strălucite rezultate în luptă”, care marcau „noi recorduri în analele războiului naval”[272]. Într-o expunere, rezumativă, din 28 octombrie, purtătorul de cuvânt al flotei anunţa că de la începutul ostilităţilor au fost scufundate 609 nave inamice de luptă şi de transport, 131 au fost avariate şi 9 capturate... El a putut furniza de asemenea o cifră privitoare la avioanele aliaţilor, doborâte sau distruse până în acel moment, şi anume: 3.702.

Statul Major General Imperial Japonez n-a fost, totuşi, pe deplin înşelat de cele declarate de propriul său serviciu de informare publică. Continua epuizare a forţelor sale pe uscat, pe mare şi în aer l-a forţat să întreprindă o reevaluare a situaţiei. Optimismul caracteristic aprecierilor anterioare ale Tokyo-ului nu se evaporase în întregime; chiar după evenimentele acestei ultime săptămâni a lui octombrie, secţiile armatei de uscat şi flotei nu au putut să privească în faţă, cu obiectivitate, întâmplările dezagreabile. Faptul că armata invincibilă a împăratului încasase o serie de bătăi, că „vulturii ei de mare“ au fost incapabili să-şi impună superioritatea aeriană asupra Guadalcanalului şi că flota nu a putut sprijini eficient operaţiile armatei de uscat, nu erau

[272] Monitored Japanese Broadcasts, op. cit.

considerate subiecte nimerite de discuţie în cadrul statului major general.

În realitate, Statul Major General Imperial era din nou dezinformat de rapoartele comandanţilor marilor unităţi operative ale flotei. Aşa cum la Midway, aceştia ţinuseră în secret propriile pierderi şi le umflaseră pe acelea ale americanilor, şi după Santa Cruz şi-au înşelat din nou superiorii din Tokyo. Santa Cruz, spuneau ei, îi costase pe americani două nave de linie şi trei portavioane scufundate, împreună cu alte nave grav avariate[273].

În consecinţă, armata de uscat a socotit posibilă continuarea ofensivei printr-o „sistematică concentrare a forţelor de luptă“ al căror atac să fie sprijinit de tunurile navelor, de bombardamentul aerian şi de focul artileriei terestre. Politica „atacurilor prin surprindere executate din apropiere” a trebuit să fie abandonată în favoarea unei acţiuni masive, directe[274]. Potrivit cu această decizie, Statul Major General Imperial a desemnat Brigada mixtă independentă 21 (mai puţin un batalion cu garnizoana în insula Wake) să intre în compunerea Armatei 17 şi a ordonat Diviziei 51 să plece la Rabaul. Colonelul Takushiro Hattori, şeful Direcţiei operaţii din Statul Major General (GHQ) a fost numit ofiţer de legătură pe lângă comandamentul lui Hyakutake. Noile planuri prevedeau concentrarea tuturor forţelor pe Lunga de sus şi la vest de Matanikau. Colonelul Shoji, care se afla lângă Koli Point cu cei peste 2.000 de oameni din aripa dreaptă a lui Maruyama, care fuseseră salvaţi, a primit ordin, la 3 noiembrie, să înceapă un marş împrejurul bazei.

Dar un număr de ofiţeri japonezi, aflaţi pe front, au început să aibă îndoieli crescânde în succesul oricărui plan care nu prevedea neutralizarea forţei aeriene americane din raionul obiectivului. Ei erau convinşi că atacurile de bombardament repetate şi masive, cu o puternică acoperire în avioane de vânătoare, erau singurele mijloace de a pune capăt rezistenţei americane. Aceste opinii au

[273] În Seventeeth Army Operations, p. 100, se afirmă că aceste cifre asupra pierderilor americane au fost date în emisiunile posturilor de radio americane. Afirmaţia este greşită, iar dacă ar fi fost corectă ar fi constituit o justificare uluitoare pentru optimismul continuu al armatei imperiale. În realitate, lucrurile trebuie să se fi întâmplat astfel: puţin după revărsarea zorilor, la 26 octombrie, un avion de cercetare de pe crucişătorul Tone a raportat reperarea unei forţe americane formată din trei portavioane, două nave de linie, cinci crucişătoare şi douăsprezece distrugătoare. Această informaţie a fost desigur transmisă lui Yamamoto. „Obrazul” lui Nagumo cerea ca după bătălie să raporteze că toate navele principale ale inamicului au fost scufundate. De aici ficţiunea care a indus în eroare pe planificatorii armatei de uscat.

[274] Ibidem

fost acum înaintate Statului Major General Imperial. Modalitatea de a se acţiona, susţinută fără succes de amiralul Mikawa, consta în suspendarea oricăror întăriri, până când nu se constituia la Rabaul o mare grupare de bombardiere, şi nu era trimis la Buin un număr de avioane de vânătoare *Zero.* „Spre regretul nostru, totuşi, Comandamentul Suprem a insistat, cu stăruinţă, să trimită întăriri la Guadalcanal... "[275]*.*

*

Flota îi dăduse lui Halsey tot ce a putut şi cu toate acestea, la Guadalcanal, situaţia aviaţiei de vânătoare era încă precară. Marshall şi Arnold ezitau să contribuie cu şi mai multe avioane. Amândoi erau angajaţi în acţiunile de concentrare a forţelor în Marea Britanie (BOLERO)[276] şi cu pregătirea iminentei operaţii TORCH[277]. Hotărârile privind transferarea unor forţe americane în insulele britanice şi invadarea Africii de nord fuseseră luate de preşedinte şi de primul ministru britanic, în concordantă cu strategia adoptată, conform căreia se prevăzuse lichidarea Axei europene înaintea organizării unei ofensive majore în Pacific. Marshall şi Arnold erau puşi în cea mai neplăcută situaţie[278]. De o parte se afla insistentul amiral King, iar de cealaltă Roosevelt şi Churchill, sprijiniţi în întregime de şefii statului major britanic[279].

În cursul lungilor săptămâni ale lui octombrie, Roosevelt urmărise evoluţia situaţiei din insulele Solomon cu o preocupare crescândă; în cele din urmă îngrijorat de opoziţia Comitetului

[275] Tanaka, op. cit., p. 818.

[276] Bolero – Denumirea codificată a acţiunilor pregătitoare pentru deschiderea frontului în Europa. (n. tr.)

[277] Torch – operaţia de debarcare a trupelor anglo-americane în Africa de nord franceză. (n. tr.)

[278] Chiar şi astăzi, infanteriştii marini pot să exagereze în legătură cu ceea ce unii numesc „trădarea" de la Guadalcanal. Primii vinovaţi, după cum demonstrează cei care susţin acest punct de vedere (de obicei fără temei), erau MacArthur, Arnold şi Marshall. Dar şi Halsey avea autoritate deplină să scoată avioanele de vânătoare din zonele din spate, ceea ce el nu a făcut. O problemă de bază, de obicei trecută cu vederea, era capacitatea existentă a aerodromurilor de la Guadalcanal de a primi avioane suplimentare. Aceasta ar fi putut fi rezolvată prin realizarea unor poduri aeriene pentru transportul materialului şi personalului din din Noua Caledonie. Dar din nou se punea problema asigurării avioanelor navetă de transport cu baza acolo. Proviziile de combustibil de pe insulă erau limitate, iar condiţiile de lucru relativ primitive

[279] Şefii britanici nu erau în acel moment decât vag interesaţi în Pacific. Ei îl considerau pe Hitler inamicul care trebuia eliminat în primul rând.

întrunit al şefilor de State Majore de a aloca mijloacele necesare asigurării acestei importante poziţii, el i-a adresat, la 24 octombrie, următoarea instrucţiune:

„Privitor la Pacificul de Sud sunt preocupat ca tot armamentul disponibil să ajungă în această regiune pentru a păstra Guadalcanalul şi, o dată menţinut, doresc să fiu sigur că muniţiile, avioanele şi echipajele vor fi expediate pentru a putea profita de succesul nostru“[280].

Statul Major General Imperial Japonez îşi dăduse seama, ca şi Washington-ul de altfel, că valoarea Guadalcanalului depăşea pe aceea a unei poziţii strategice, în accepţia dată acestui termen în limbajul militar comun. În ambele capitale, insula devenise un simbol, iar stăpânirea ei o chestiune de prestigiu naţional.

Marţi 27 octombrie 1942, „New York Times” informa că nimeni dintre cei cu autoritate la Washington „nu s-ar aventura să speculeze asupra rezultatului bătăliei în curs de desfăşurare”, dar că toţi sunt de acord că va trebui dusă „până la un deznodământ clar”, aici decizându-se, probabil, cursul „războiului în Pacificul de Sud-Est în anul viitor” Knox a refuzat să comenteze, iar King, care-i detesta pe ziarişti cu aceeaşi patimă arătată de generalul William Tecumseh Sherman în timpul războiului civil american, a păstrat obişnuita sa tăcere de gheaţă. La Pearl Harbour, Nimitz s-a mulţumit, în remarcile sale, să arate că nu se ajunsese încă la o situaţie de criză.

O atitudine mai puţin pesimistă era însă evidentă în Guadalcanal. Serviciul de operaţii al diviziei întocmea planuri pentru împingerea japonezilor la vest de râul Poha şi pentru stabilirea unei poziţii înaintate de luptă la Kokumbona.

[280] Sherwood, op. cit., p. 622—623.

14. „CÂT TIMP O MAI POT ŢINE AŞA?“

Au fost luate unele măsuri pentru întărirea poziţiilor americane din Pacific chiar înainte de instrucţiunea adresată de Roosevelt, la 24 octombrie, Comitetului întrunit al Şefilor de State Majore. La 19 octombrie generalul Marshall a alertat Divizia 25, comandată de generalul-maior J. Lawton Collins, care avea în mod obişnuit garnizoana în Hawaii, ordonându-i să fie în măsură să se îndrepte, la ordin, fie către zona lui Halsey, fie către cea a lui MacArthur. În ziua următoare, Halsey a anulat operaţia Ndeni şi a ordonat Regimentului 147 infanterie, detaşat anterior din Divizia 37 şi desemnat drept forţă de ocupaţie, să fie gata să plece mai departe.

Un eşalon înaintat al Diviziei 43 a armatei de uscat, aflat şi el în curs de mutare, a fost reţinut pe drum. La 26 octombrie, *Preşedintele Coolidge,* un transatlantic de pasageri, transformat, care transporta unul din regimentele diviziei la Espiritu Santo, s-a lovit de două mine americane şi s-a scufundat chiar la intrarea în port. Au fost puţine pierderi de vieţi omeneşti, dar toată tehnica regimentului s-a dus la fund o dată cu nava.

Această nenorocire a fost, însă, fără urmări grave. Alte trupe se îndreptau spre insulă, între acestea şi Regimentul 8 infanterie marină întărit (al colonelului Richard H. Jeschke) din Samoa, subunităţi de artilerie, geniu marină (Seabee) şi Batalionul 2 raideri al infanteriei marine, comandat de locotenent-colonelul Evens F. Carlson. Avioanele şi piloţii de înlocuire aveau să sosească în curând. În împrejurările existente, piloţii şi avioanele erau mai necesare decât trupele de uscat, deoarece, la 26 octombrie, forţele lui Geiger constau din 29 de avioane de luptă: 12 avioane *Wildcat,* 11 bombardiere în picaj *SBD,* 3 avioane *P-400* şi 3 avioane *P-39*[281]*.* Cele mai multe dintre acestea necesitau reparaţii.

*

[281] Sherrod, op. cit., p. 110.

În timp ce coloana decimată a lui Maruyama se târa prin jungla neîndurătoare către sud de Mount Austen, iar colonelul Shoji se lupta să o străbată la est, către Koli Point, Vandegrift făcea planuri pentru încă un atac peste Matanikau. Regimentul 2 infanterie marină întărit, al colonelului John M. Arthur (mai puţin un batalion de infanterie) a fost transportat, pe apă, de la Tulagi, pentru a participa la această străpungere către Poha, cam la o milă şi jumătate vest de Kokumbona. Regimentul 5 infanterie marină şi Batalionul 3 întărit din Regimentul 7 – „grupul Whaling“ – au fost puse în stare de alarmă. Atacul, programat să pornească în zorii zilei de 1 noiembrie, urma să fie sprijinit de concentrări de artilerie, de bombardiere în picaj şi de focul de pe nave.

De data aceasta nu se mai încerca din nou o trecere sângeroasă a Matanika-ului pe la bariera de nisip. În loc de a forţa prin acel punct, Regimentul 5 infanterie marină avea să treacă apa în amonte pe poduri pentru infanterie construite de genişti din panouri întinse pe butoaie de combustibil goale. Grupul Whaling urma să treacă prin vad, la ramificaţia râului, să atace către vest şi să protejeze flancul stâng al Regimentului 5. Acţiunea avea să o comande colonelul Edson, care-şi trăise o bună perioadă de timp în aceste neplăcute vecinătăţi.

Un plan mai imaginativ ar fi impus ca Regimentul 2 infanterie marină (sprijinit de un batalion al Regimentului 164) şi Grupul Whaling, manevrând în flancul dinspre uscat al lui Arthur, să pătrundă de-a lungul drumului de coastă, în vreme ce încercatul Regiment 5 al lui Edson adus pe mare, să se fixeze în regiunea vitală pentru japonezi, dintre Kokumbona şi Tassafaronga. Această schemă, sau una similară ei, a fost într-adevăr luată în consideraţie, dar diferiţi factori au intervenit împotriva adoptării ei.

Mai întâi, lui Vandegrift şi celor pe judecata cărora el se baza cel mai mult – Thomas, Twining, Cates, del Valle şi Edson – le era clar că trebuia profitat cât mai repede posibil de înfrângerea lui Maruyama. O acţiune de fixare pretindea o cercetare prealabilă, detaliată, a regiunii de coastă către vest până la Doma Cove. La sfârşitul lui septembrie, tocmai din cauza necunoaşterii situaţiei adversarului şi a terenului, puţin lipsise ca Vandegrifl să bage batalionul lui Puller în gura leului, exact printr-o manevră de acest gen. Acum nu mai avea de gând să repete greşeala anterioară.

În al doilea rând, acest atac introducea în luptă unitatea lui Arthur şi câtă vreme o unitate, indiferent care, nu a trecut prin foc măcar o dată, evaluarea adevăratei ei eficienţe este greu de făcut. Avea să fie comandantul ei excesiv de precaut, ezitant, oscilant? Ori avea să fie, dimpotrivă, pripit, nechibzuit, fără grija flancurilor sale? Aceste întrebări şi altele asemănătoare au condus la ideea ca Regimentul 2 infanterie marină să intre în luptă, pentru prima oară, sub protecţia Regimentului 5.

Şi, în sfârşit, putea o acţiune de fixare să fie sprijinită continuu de pe mare şi din aer? Aceasta era cheia problemei. Iar hotărârea la care s-a ajuns, bazată pe situaţia la zi a flotei şi pe inventarul aparatelor de zbor, era cea mai justă. Împrejurările impuneau un atac direct.

Ca urmare, sâmbătă 31 octombrie, la miezul nopţii, geniştii au început să amenajeze 3 punţi de trecere peste Matanikau. Spre zori ei îşi îndepliniseră misiunea şi cinci minute mai târziu tunurile lui del Valle au deschis prima pregătire de artilerie plănuită în zona de acţiune a Regimeritului 5 infanterie marină. SBD-urile şi P-urile 39 zburau de-a lungul drumului de coastă. 19 aparate B-17 de la Espiritu Santo au lansat 350 bombe de 100 livre asupra Kokumbonei, iar crucişătoarele *San Francisco* şi *Helena* şi distrugătorul *Sterrett,* care în timpul nopţii împiedicaseră trecerea pe şoseaua de coastă, s-au apropiat de Point Cruz pentru a-l supune unui foc de distrugere de la mică distanţă.

Trecerea râului s-a desfăşurat conform planului şi atacul a început la ora 7 a.m. Japonezii erau însă bine adăpostiţi în tranşee. De-a lungul coastei, Batalionul 1 din Regimentul 5 a întâmpinat o rezistenţă îndârjită. La stânga lui, Batalionul 2 al maiorului Lewis W. Walt înainta în ritm crescut, în timp ce, mai adânc, în interiorul insulei, Grupul Whaling a întâlnit numai grupuri izolate de japonezi. În urma Regimentului 5 infanterie marină, genistii au amenajat peste râu un pod pentru vehicule de până la 10 t. Înainte de a se întuneca, la 1 noiembrie, Edson s-a oprit foarte aproape de Point Cruz, luând măsuri pentru cantonamentul de noapte. Subunităţile lui dispuneau de o bună poziţie în vederea declanşării atacului plănuit pentru ziua următoare.

În zori, Edson i-a ordonat lui Walt, unul dintre cei mai agresivi comandanţi de batalion pe care-i dăduse campania din Guadalcanal, să-şi întoarcă batalionul cu 90 de grade la dreapta şi să atace în direcţia mării. Spre mijlocul dimineţii, companiile de

asalt ale lui Walt au ajuns la coastă, la vest de Point Cruz. Japonezii, estimaţi cam la un batalion, erau acum prinşi în cursă. Edson a trimis imediat înainte Regimentul 2 infanterie marină al lui Arthur. În coloană de batalioane ei au ocolit Regimentul 5 şi au ajuns la drumul ce ducea spre vest. Edson angajase în luptă toate forţele de care dispunea, dar ar fi avut nevoie de şi mai multe ca să obţină, repede, rezultatele pe care le spera. Divizia i-a mai pus la dispoziţie Batalionul 1 din Regimentul 164 infanterie de sub comanda locotenent-colonelului Frank C. Richards, o subunitate din care Edson şi-a constituit rezerva.

În ziua de marţi, 3 noiembrie, Regimentul 5 a lichidat încercuirea de la Point Cruz: au fost număraţi peste 300 de japonezi ucişi şi s-au capturat 12 tunuri antitanc, un obuzier şi 34 de mitraliere. Conform ordinului diviziei, după îndeplinirea misiunii, Edson a trecut comanda lui Arthur, iar Regimentul 5 s-a întors în perimetru.

Japonezii au făcut eforturi disperate pentru a opri înaintarea spre vest. Maruyama era „departe, pe cursul superior al râului Lunga“ şi niciun ajutor nu putea fi aşteptat din acea direcţie. Hyakutake umplea golurile în linia de luptă cu personalul comandamentelor, cu bolnavi, răniţi, oameni din serviciile armatei; oricine era în stare să se ţină pe picioare, dintre cei din spatele frontului, a fost trimis în grabă să lupte[282].

Către seara celei de a treia zi a atacului, americanii au reuşit să împingă forţele inamice pe o poziţie situată cam la o milă vest de Point Cruz. Hyakutake a cerut imediat ajutoare. În insulele Shortland, generalul maior Takeo Ito, aflat la comanda Grupului de infanterie al Diviziei 38, anticipase deja acest ordin şi a început îmbarcarea comandamentului său şi a Regimentului 228 infanterie (fără Batalionul 3) la câteva minute după ce primise comunicarea. În cursul nopţii, 17 distrugătoare i-au transportat trupele, în deplină siguranţă, la Kamimbo şi Tassafaronga. Ito n-a pierdut niciun moment; imediat ce debarcau, oamenii lui intrau în formaţii de marş şi porneau către est.

În timp ce la vest de Matanikau atacul continua, se crease o nouă situaţie la Tetere, la 12 mile est de perimetru, unde colonelul Shoji sosise cu o grupare de aproximativ 2.500 de ofiţeri şi soldaţi, aparţinători ai aripii drepte, care supravieţuiseră atacurilor de noapte din ultimele zile ale lui octombrie. La Tetere, Shoji găsise

[282] „Corespondentă Miyazaki“.

131 de răniţi rătăciţi. Îi lipseau personalul medical şi proviziile, dar a putut acorda răniţilor o îngrijire sumară. Când colonelul s-a pus în mişcare către ţărm, i s-a spus să aştepte ajutoarele ce aveau să debarce lângă Koli cam la miezul nopţii lui 3 noiembrie. În noaptea lui 2 noiembrie Shoji a distribuit oamenilor săi înfometaţi o porţie dublă de orez[283].

În aceeaşi zi, secţia cercetare a amiralului Halsey i-a comunicat lui Vandegrift că „Expresul" va sosi în noaptea următoare şi va descărca la est de Koli[284]. Divizia a scos din dispozitiv batalionul lui Hanneken, cu experienţă de luptă dar obosit, şi i-a ordonat să se îndrepte către est. Târziu, în după-amiaza lui 3 noiembrie, după 12 ore de marş, Hanneken a trecut prin vad Metapona, cam la 3 mile est de Koli Pont, şi a organizat primirea „oaspeţilor" ce veneau de pe mare. La mai puţin de 1 milă către est, la Gavaga Creek, Shoji se pregătea şi el să salute sosirea trupelor proaspete, a orezului şi a muniţiilor. Niciunul din cei doi comandanţi nu ştia de prezenţa celuilalt.

Aproape de miezul nopţii, infanteriştii marini americani puşi ca observatori pe ţărm au distins siluetele a 5 nave pe care le-au identificat corect a fi un transportor, un crucişător şi 3 distrugătoare[285]. Navele au ancorat şi au început să descarce, însă la Gavaga. Era o noapte fără lună şi Hanneken nu a putut interveni. El n-a putut nici să confirme diviziei această situaţie ce fusese anticipată, fiindcă staţiile sale de radio, udate de ploaie şi de numeroasele treceri prin bălţile de maree şi râurile ce le traversase cu batalionul său, nu mai puteau face legătura cu comandamentul. Cu toate acestea, el a hotărât să atace în zori. În momentul în care companiile lui de asalt au dat să pornească atacul, ele s-au izbit de un grup de japonezi în marş către Koli.

---

[283] „Corespondenţă General-maior Toshinaro Shoji".

[284] Mesajele operative japoneze erau în mod frecvent interceptate şi decriptate la Pearl Harbor şi Washington.

[285] Potrivit lucrării Seventeenth Army Operations, p. 101-102, aceste nave japoneze au adus la Gavaga Creek o companie de infanterie, două tunuri de câmp şi un detaşament de transmisiuni, plus muniţia, provizii diverse şi raţii necesare pentru 2.000 de oameni pe timp de 10 zile. Proviziile erau destinate să asigure coloana lui Shoji în timpul marşului spre Lunga superioară, unde el urma să înceapă acţiunile de îndată ce va sosi. Generalul-maior Takeo Ito, comandantul infanteriei Diviziei 38, a declarat mai târziu că în această perioadă nu au fost debarcate trupe. Miller, op. cit., p. 198, Hough, Ludwig, Shaw, op. cit., spun (p. 347) că au fost debarcate trupe însumând 1.500 de oameni dar citează, de asemenea, nota lui Miller. Eu mă bazez în primul rând aici pe informaţiile pe care mi le-a furnizat cu multă amabilitate fostul general-maior Toshinaro Shoji.

Ambele părţi şi-au revenit din surpriza iniţială, dar japonezii au reacţionat primii şi în câteva minute infanteriştii marini erau prinşi sub focul obuzierelor uşoare şi al aruncătoarelor de 90 mm. Pe măsură ce lupta se înteţea, batalionul lui Hanneken a fost lovit prin surprindere din spate şi obligat să se retragă. În cursul următoarelor 6 ore Hanneken a condus, cu succes, acţiunea de retragere. După-amiaza, târziu, batalionul lui a ajuns pe malul de vest al râului Nalimbiu şi, în sfârşit, operatorii radio au comunicat că legătura cu divizia a fost stabilită.

Vandegrift a acţionat imediat pentru soluţionarea situaţiei. Aviaţia a fost trimisă să bombardeze şi să mitralieze zona de coastă de la est de Nalimbiu, iar crucişătoarele şi distrugătoarele, care cu câteva zile mai înainte bombardaseră Point Cruzul, au pornit acum, cu viteză maximă, spre est. Că avioanele nu au făcut în ziua aceea o treabă prea bună ne-o sugerează următoarea serie de mesaje trecute în jurnalul de operaţii al diviziei:

„17,17. Avioanele noastre mitraliază şi bombardează.
17,35. Avioanele ne bombardează pe noi. Opriţi-le.
17,55. Cerem ca toate avioanele să înceteze bombardarea până când lucrurile se limpezesc”.

În timp ce avioanele americane omorau şi răneau soldaţi americani, batalionul lui Puller s-a îmbarcat în şalupe de debarcare, la Kukum, iar Regimentul 164 infanterie al lui Moore (mai puţin batalionul lui Richard, angajat în flancul de vest) a ieşit din perimetru pentru învăluirea inamicului dinspre sud.

*

În timp ce unele subunităţi de infanterie marină şi din trupele de uscat curăţau terenul de prezenţa inamicului, la vest de Point Cruz, iar altele luptau de-a lungul lui Nalimbiu, la Aola Bay, cam 30 mile est de Koli, Kelly Turner ducea una dintre cele mai stupide acţiuni din întreg războiul Pacificului. De vreo două luni, Turner era preocupat să stabilească la Aola o poziţie de „rezervă”, care să aibă un aerodrom. Vandegrift, Geiger, Woods, McCain şi Fitch au privit acest proiect cu unanimă dezaprobare, dar Turner, la fel de persuasiv pe cât era de încăpăţânat, reuşise să-i plaseze ideea mai întâi lui Ghormley, iar apoi şi lui Halsey.

În consecinţă, la 4 noiembrie, când a adus Regimentul 8 infanterie marină la Lunga, Turner a lăsat la Aola Batalionul 2 raideri al lui Carlson, Batalionul 1 din Regimentul 147 infanterie, 500 militari de geniu marină (Seabee) (de care era mare nevoie la piste şi la alte construcţii în interiorul perimetrului), subunităţi de artilerie antiaeriană şi de coastă din rândul trupelor de infanterie marină şi o baterie de artilerie a Diviziei Americal cu ordinul de a amenaja o pistă. Militarii de geniu marină s-au apucat de lucru cu îndemânare, dar solul mlăştinos pe care i-a debarcat Turner era cu totul impropriu construirii unui aerodrom. La aceeaşi concluzie ajunsese anterior şi o echipă de cercetare a geniştilor infanteriei marine care studiase zona.

Abia o lună mai târziu şi doar ca urmare a altor proteste venind din partea lui Vandegrift, Harmon, Geiger şi Fitch, Halsey a anulat această operaţie născută moartă. Între timp, trupele care ar fi putut fi utilizate cu mult folos în altă parte, au pierdut câteva săptămâni aşteptând să fie scoase din acel loc mizerabil. De fiecare dată când Turner a pus deoparte sextantul pentru a lua, în schimb, în mână, bastonul de general a făcut o remarcabilă greşeală, iar Aola n-a fost o excepţie de la această regulă.

*

Dezamăgit de ritmul acţiunii din vest şi exasperat de aventura lui Turner de la Aola, Vandegrift s-a decis să-i lichideze, cel puţin, pe japonezii de la est. La 4 noiembrie, el a suspendat, temporar, acţiunea de la Point Cruz şi a ordonat lui Rupertus, de la Tulagi, să preia comanda la Koli. După ce a ascultat rapoartele lui Hanneken şi a prelucrat informaţiile primite de la cercetaşii băştinaşi, comandantul diviziei a tras concluzia că în vecinătate erau mai mulţi japonezi decât anticipase. Înainte de a-şi lansa atacul s-a decis să aştepte lângă Koli venirea lui Moore.

Pe când soldaţii treceau râul la aproximativ 3.000 de yarzi de la vărsare şi înaintau spre nord, prin junglă, colonelul Shoji a primit ordinul să se retragă către regiunea superioară a râului Lunga[286]. A luat-o deci înapoi, către Tetere şi a lăsat înapoia sa o ariergardă cam de 500 de oameni ca să-i „distreze” pe americani la Gavaga Creek, în timp ce el se deplasa spre sud. Pierderile sale în acţiunea de la Nalimbiu fuseseră uşoare. Între timp, divizia i-a ordonat lui

[286] „Corespondenţa Shoji“.

Carlson (aşa cum avea să se dovedească, cu întârziere) să pornească pe drumul de la Aola şi să-i atace, din spate, pe japonezi.

Sâmbătă 7 noiembrie, după ce au întâlnit în cale doar o mână de japonezi, şi după ce a avut cu ei o ciocnire nedecisă, de noapte, fără vărsări de sânge, dar în schimb zgomotoasă, cele două batalioane ale lui Moore au atins ţărmul mării. De aici, această forţă combinată a început o înaintare precaută către Metapona[287]. Când a căzut noaptea, subunităţile s-au îngropat în tranşee pentru respingerea unei posibile debarcări, care însă nu s-a produs. În ziua următoare, forţele lui Moore au încercuit poziţia de la Gavaga şi au declanşat lupte crâncene, purtate la mică distanţă. În acest stadiu al lucrurilor, Rupertus a căzut bolnav de friguri şi generalul de brigadă Edmund B. Sebree din cadrele armatei de uscat, care l-a însoţit pe Moore ca observator, a preluat comanda[288].

Amiralul Halsey şi-a petrecut ziua de duminică pe Guadalcanal. El dorise să viziteze insula încă de la numirea sa în funcţia de comandant al ComSoPacu-lui însă a fost în mai multe rânduri obligat să-şi amâne călătoria. Evident, Halsey a folosit fiecare minut, sau aproape fiecare minut, al scurtei sale şederi aici. L-a însoţit Vandegrift, într-un jeep, la „Tenaru", la Ridge, la Henderson şi la Matanikau, adică în locurile care aveau o semnificaţie deosebită pentru general, cum de fapt aveau pentru fiecare om din subordinea sa.

În timpul nopţii „Maşina de spălat Charlie" a impus o alarmă de rutină, iar distrugătoarele au bombardat Hendersonul. Imediat ce Halsey şi Vandegrift au intrat în adăpostul generalului, a coborât o încărcătură iluminantă. Proiectoarele lui Pepper şi-au început căutările lor încrucişate, tunurile antiaerienei au început să bubuie şi „Charlie" şi-a oprit motorul. Au urmat câteva interminabile secunde, iar apoi o bombă de 250 de livre a explodat înăbuşit.

„Trainică construcţie ai tu aici, n-am ce zice, Archie", a remarcat Halsey în timp ce bătea cu mâna lui păroasă unul din sacii de protecţie umpluţi cu nisip. Nisipul a început să curgă încet pe sol; o altă încărcătură iluminantă a înflorit pe cer, o altă bombă a explodat. „Charlie" a luat-o bâzâind leneş către vest. Apoi a sunat

[287] Miller, op. cit., p. 198.

[288] Sebree, locţiitorul comandantului Diviziei „Americal", l-a însoţit pe Moore, aşa cum spunea el mai târziu, „ca să observe şi să înveţe". Sebree sosise recent la Guadalcanal pentru a pregăti drumul pentru restul Diviziei „Americal".

încetarea alarmei. În timp ce Halsey se strecura afară din adăpost, sacul putred cu nisip a plesnit. Profeţii diviziei, nu mai puţini de 15.000 la număr, l-au considerat un semn bun.

În dimineaţa următoare, înaintea micului dejun, Halsey a înmânat câteva zeci de decoraţii şi a ţinut o scurtă conferinţă de presă. Un corespondent nerod l-a întrebat pe amiral cât timp crede că va mai dura războiul. „Tu cât crezi că o mai pot ţine aşa?“ i-a replicat sec Halsey[289].

Un alt reporter l-a întrebat pe amiral cum îşi propune să câştige campania în Pacificul de Sud, la care Halsey a răspuns: „Să omor japonezi, apoi să omor japonezi, şi s-o ţin tot aşa mereu omorând japonezi".

Înainte de a se întoarce la Nouméa, comandantul ComSoPac-ului i-a spus lui Vandegrift că pe Guadalcanal întâlnise „cea mai superbă gaşcă” pe care „o cunoscuse vreodată”.

La 8 noiembrie, un nou comandant, cel al forţelor aeriene, generalul de brigadă Louis Woods, din infanteria marină, s-a prezentat la raport înaintea lui Halsey. Woods îl înlocuise pe Geiger şi moştenise de la el, numai cu o zi mai înainte, titlul neoficial de „ComairCACTUS“[290]. În cursul săptămânii ce a precedat preluarea comenzii, Brigada 1 de aviaţie primise întăriri importante. Spre sfârşitul lui octombrie Grupul 2 aviaţie al infanteriei marine (aflat sub comanda locotenent-colonelului William O. Brice) sosise în Noua Caledonie. Comandantul grupului începuse, deja, să-şi trimită piloţii şi aparatele în zonă. În prima zi a lui noiembrie, maiorul Joseph Sailer jr., care avea să devină unul dintre cei mai aprigi piloţi de bombardament în picaj ai celui de-al doilea război mondial, a sosit cu Escadrila 132; la 2 noiembrie, maiorul Paul Fontana a venit în zbor cu 9 din piloţii de vânătoare ai escadrilei (VMF) 112. Mult aşteptatele avioane de vânătoare *Lightning* nu ajunseseră încă, dar sosise o escadrilă de avioane torpiloare ale infanteriei marine comandată de locotenent-colonelul Paul Moret.

Două avioane de cercetare foto pilotate de experţi au completat ridicarea cartografică a întregii jumătăţi de vest a Guadalcanalului. La o săptămână după ce piloţii şi-au terminat treaba, hărţi exacte ale acestei porţiuni a insulei erau, în sfârşit, disponibile. Iar la începutul lui noiembrie, subunităţile de geniu marină au amenajat

[289] Halsey, interviu de presă la Guadalcanal, 9 noiembrie 1942.

[290] Comandantul grupării de aviaţie din zona Guadalcanal (zonă denumită codificat CACTUS) (n. tr.).

o nouă pistă de decolare – „Fighter Two“ – smulsă junglei de la vest de Kukum.

Prin sosirea celor două baterii de tunuri de 155 mm, artileria putea şi ea să tragă în adâncimea dispozitivului japonez. Alte tunuri şi obuziere au fost, de asemenea, debarcate şi del Valle, acum general de brigadă, avea, în sfârşit, la dispoziţia sa, o grupare de artilerie suplă şi multifuncţională.

În timpul acestei perioade, japonezii urzeau în tăcere. La 2, 5, 7, *8,* 9 şi 10 noiembrie, două crucişătoare şi 65 de distrugătoare aduseseră pe insulă trupe şi provizii[291]. La 7 noiembrie, 11 dintre distrugătoarele lui Tanaka au debarcat, la Tassafaronga, peste 1.300 de ofiţeri şi soldaţi ai eşalonului înaintat al Diviziei 38; două nopţi mai târziu, „Expresul” a adus cu bine pe comandantul diviziei, generalul locotenent Tadayoshi Sano, pe cei din statul său major şi personalul comandamentului împreună cu peste 600 de soldaţi[292]. Aviaţia de la Henderson a atacat ambele grupuri în timp ce se apropiau de insulele Russell, dar fără consecinţe importante pentru ele.

Hora era în toi.

[291] Southeast Area Naval Operations, p. 45.
[292] Tanaka, op. cit., p. 829.

15. „NECRUŢĂTOARE, SÂNGEROASĂ ŞI DEFINITIVĂ”[293]

În timp ce japonezii erau încercuiţi la Gavaga, divizia a ordonat lui Arthur să reia înaintarea cu Regimentul 3 infanterie marină către Poha. Regimentul lui Jeschke (mai puţin un batalion), care tocmai sosise, i s-a alăturat ieşind din perimetru, luni, 9 noiembrie. În ziua aceea, ploaia a căzut fără încetare, iar atacul lui Arthur progresa în pas de melc[294].

Marţi, soarele strălucea cu o intensitate neobişnuită pentru ofiţerii şi trupa Regimentului 8 infanterie marina, dar batalioanele proaspete ale lui Jeschke, care trecuseră deja linia frontului, în cursul dimineţii, nu au mai reuşit să înainteze. În văile lipsite de aer, soldaţii supraîncărcaţi îşi trăgeau cu greu sufletul. Înaintau încet, târându-se peste creste acoperite cu iarbă de kunai, ducând, o dată cu ei, mitralierele şi aruncătoarele de mine. În acest timp soarele arzător le încingea, până la incandescenţă, căştile de oţel şi ţevile armelor. În ziua următoare, arşiţa a fost şi mai puternică. Regimentul nu înaintase decât 400 de yarzi[295].

---

[293] O frază folosită mai demult într-un editorial al ziarului „New York Times”, la fel de potrivită şi aici.

[294] National Archives, Alexandria, Va., „Report of First (sic) Matanikau Engagement” 164th Infantry, Dosar 300-Inf. (164) - 0323808. În realitate, aceasta era a 5-a luptă de la Matanikau. Deşi, în mod ciudat, „First Mardiv Final Report“ menţionează (p. 31) că această acţiune a fost reluată la 10 noiembrie, totuşi, În conformitate cu jurnalul de război al ComSoPac (Com Gen 1st MarDiv to ComSoPac 082245 and 092235), atacul a fost declanşat la 9 noiembrie.

[295] Împrejurările în care acest regiment a fost angajat în luptă pentru prima dată reflectă improvizaţia operativă, caracteristică a întregii campanii. Jeschke nu a primit niciun ordin de avertizare; lui nu i s-a dat posibilitatea să facă o cercetare proprie; nu i s-au dat fotografiile aeriene detaliate, care erau atunci disponibile. Plângerile comandantului de regiment erau justificate. În plus, statul major al diviziei era foarte nehotărât, iar situaţia cerea o acţiune rapidă.

Regimentul lui Jeschke era insuficient informat şi instruit asupra condiţiilor din junglă şi a luptei în junglă, deoarece „nicio informaţie nu fusese primită cu privire la învăţămintele trase de alte unităţi de infanterie marină în acţiunile de pe Guadalcanal, în timpul ultimelor trei luni până la debarcarea Regimentului 8 infanterie marină” (8th Marines), „Report of Operations, Guadalcanal”. Historical Branch, G—3, Hq „USMC, document A24—I.

Statul major al Corpului de Infanterie Marină a fost deosebit de neglijent în perioada primelor şase luni ale celui de-al doilea război mondial în ceea ce priveşte obligaţia sa de

„Programul de sărbători” nu s-a simţit deloc pe Guadalcanal. În ziua de 11 noiembrie, când se aniversa armistiţiul ce pusese capăt ostilităţilor din primul război mondial, au avut loc două raiduri, japonezii scăpând cu pierderi puţin mai mari decât cele pe care le-au produs – 11 avioane *Zero,* faţă de 7 *Wildcat.* „Vulturii mărilor" îşi pierduseră acum mult din entuziasmul afişat pe timpul pregătirii în vederea executării raidurilor asupra Guadalcanalului. Atitudinea echipajelor de pe Betty-uri, mai ales a celor care zburau la marginea formaţiei (întotdeauna primele „înjunghiate" de avioanele de vânătoare W*ildcat,* ce veneau în picaj) era una de stoică aşteptare a unui sfârşit amânat mereu cu 24 de ore.

Ritmul acţiunilor de la vest de Cruz, cât şi informaţiile cu privire la deplasarea navelor în „The Slot”, îl îngrijorau pe Vandegrift. Ca urmare, îndată ce a primit o sinteză informativă pregătită de statul major al lui Halsey, s-a decis să-şi retragă trupele de la vest de Matanikau, ca să-şi întărească linia frontului şi să se pregătească pentru măcelul ce părea inevitabil. În după-amiaza lui 11 noiembrie, el i-a ordonat lui Arthur să se retragă. Infanteriştii marini au adus cu ei 11 obuziere şi tunuri antitanc, 32 de mitraliere şi 23 de aruncătoare de mine capturate de la inamic. Trupele ce fuseseră angajate în luptă au avut 65 de morţi şi 125 de răniţi[296]. Pierderile japonezilor, în cursul ultimei faze a acestui atac, nu au fost niciodată stabilite.

Către est, japonezii de la Gavaga au întreprins încercări repetate de a ieşi din încercuire. Unii au reuşit să o facă. Însă grosul forţei era întâmpinat cu foc din sud, din est şi din vest, iar spre nord erau apele mării. Pentru ei viaţa se socotea acum în ore şi minute, şi la 12 noiembrie, ultimii apărători îndârjiţi au căzut în luptă ori s-au sinucis. 450 japonezi zăceau neîngropaţi în locul în care luptaseră, însă sacrificiul lor i-a permis lui Shoji, cu cei 2.000 de oameni ai săi, să se retragă spre sud şi vest. Cercetaşii lui Clemens au raportat despre această deplasare şi Carlson, grăbindu-se spre vest, către Tetere, a primit ordin să treacă prin junglă şi să-l intercepteze pe Shoji. El a înaintat deci către cursul superior al râului Balesuna.

Pierderile americanilor la Gavaga au fost de 40 de morţi, iar 120 de ofiţeri şi soldaţi, inclusiv puternicul Puller, erau răniţi. Captura includea o mare cantitate de orez, două obuziere, aruncătoare de

---

a furniza, oportun, unităţilor din spatele frontului „Rapoarte de acţiune” şi dări de seamă cu privire la învăţămintele trase.

[296] „First MarDiv Final Report”, faza V, p. 30.

mine, mitraliere, arme automate şi 50 de bărci de debarcare pliante. Sebree a primit ordin să distrugă imediat toată hrana şi materialele capturate şi să se întoarcă la bază[297].

Cu cei 71 de morţi şi dispăruţi, 193 de răniţi înregistraţi în luptele din vest şi 160 de morţi şi răniţi la Nalimbiu şi Gavaga, pierderile primelor zece zile din noiembrie depăşeau cifra de 400. Acesta era un preţ relativ ridicat, deoarece în vest nu fusese realizat niciun obiectiv durabil. Pe de altă parte, acţiunile din flancul de est eliminaseră posibilitatea oricărei primejdii imediate din această direcţie.

Când s-a privit retrospectiv asupra primelor 11 zile ale lui noiembrie, unii dintre cei care trecuseră prin ele au descris insula lor drept „liniştită". Aşa a fost, în comparaţie cu agitatele zile şi nopţi ale lui septembrie şi octombrie, sau cu cele care aveau să vină în curând.

*

Când Halsey s-a întors la Nouméa, la 9 noiembrie, şeful său de stat major l-a primit anunţându-i vestea că elemente ale Flotei Combinate au plecat de la Truk, că alte nave de luptă se adunau la Rabaul, că transportoarele se strângeau în Simpson Harbor şi că se semnala o activitate neobişnuită în insulele Shortland. Rapoartele coastwatcherilor cât şi cele ale observatorilor de pe submarine şi avioane de cercetare confirmau mesajele decodificate ale japonezilor. Nu mai era nicio îndoială că această concentrare de trupe anunţa o acţiune de o amploare pe lângă care ofensiva de la sfârşitul lui octombrie putea fi socotită minoră.[298]

Noul plan japonez era mai simplu decât fuseseră cele anterioare. La 12 noiembrie, la miezul nopţii, o parte din Flota 2 a lui Kondo, comandată de viceamiralul Hiroaki Abe, avea să se apropie de coasta de nord a Guadalcanalului şi să facă ţăndări Hendersonul, avioanele parcate în jur şi instalaţiile adiacente. Gruparea lui Abe era formată din navele de linie *Hiei* şi *Kirishima,* crucişătorul *Nagara* şi 14 distrugătoare.[299] Ca şi mai înainte, puternicele nave de luptă urmau să folosească artileria de mare

[297] Ibidem.

[298] Halsey, op. cit., p. 124.

[299] Southeast Arca Naval Operations, p, 46.

calibru şi avea să fie folosită pentru prima dată pulberea fără flacără, pe care japonezii o şi inventaseră.

Restul flotei lui Kondo urma să patruleze cam la 150 de mile nord de Savo, ca grupare de acoperire îndepărtată[300]. Aceasta cuprindea portavioanele *Junyo* şi *Hiyo,* cu aproape 100 de avioane de vânătoare, bombardiere, în picaj şi avioane torpiloare, navele de linie *Kongo* şi *Haruna,* 4 crucişătoare şi 19 distrugătoare[301].

Comandantul-şef al Flotei 8, viceamiralul Mikawa, avea să asigure sprijinul apropiat al debarcării Diviziei 33 a generalului-locotenent Sano, lângă Tassafaronga. Mikawa avea disponibile şase crucişătoare şi un număr egal de distrugătoare[302], Mikawa a pus trei crucişătoare şi patru distrugătoare sub comanda contraamiralului Shoji Nishimura şi i-a comunicat să bombardeze, la ordin, litoralul.

Contraamiralului Tanaka, care îşi reluase postul de comandant al Forţei de întărire, i s-au încredinţat 12 distrugătoare. Ele vor escorta un convoi de 11 transportoare pe care era îmbarcat grosul diviziei veterane a lui Sano. O forţă navală combinată de debarcare, special constituită din aproape 3.000 de ofiţeri şi soldaţi, trebuia să debarce, simultan, pe litoral. O acoperire aeriană efectuată cu aviaţia de vânătoare de la bazele terestre şi de pe portavioane avea să asigure că aceşti marinari, plus cei 11.000 din trupele lui Sano împreună cu tehnica de luptă din dotare, vor ajunge pe plajă fără a fi prea mult deranjaţi de avioanele americane. De data aceasta, nu se presupunea nicio ameninţare din partea Hendersonului şi a celor două piste satelite ale lui; aceste aerodromuri şi avioanele de pe ele aveau să fie neutralizate de focul tunurilor navelor de linie ale lui Abe. „Ora Zero“, pentru debarcare, a fost fixată pentru 13 noiembrie la 10,00 p.m. În timpul debarcării, crucişătoarele şi distrugătoarele lui Mikawa aveau să desăvârşească distrugerea tuturor instalaţiilor aeriene americane de pe Guadalcanal. Toate avioanele americane de vânătoare care ar fi supravieţuit bombardamentelor distrugătoare aveau să fie, în grabă, lichidate de „Vulturii mărilor”.

Trei ore după miezul nopţii lui 12 noiembrie, Kondo s-a separat de grupul lui Abe, care s-a îndreptat spre Savo. La ora 6 în acea

---

[300] Flota 3 a lui Naguma s-a reîntors în imperiu după bătălia de la Santa Cruz, pentru reparaţii şi pentru a primi noi escadrile de avioane.

[301] Morison, op. cit. p. 233-34, 234, n. 7. 8.

[302] Crucişătoarele grele Chokai, Kinugasa, Stizuya, Maya şi crucişătoarele uşoare Isuru, Tenryu.

seară, Tanaka, aflat pe nava comandant – distrugătorul *Hayashio* („Valul care goneşte repede") – şi-a condus transportoarele de trupe şi escortele lor în largul portului din Insulele Shortland. Amiralul nu era prea bucuros; nu era sigur în ce direcţie avea să meargă valul şi se întreba câte dintre navele lui aveau să supravieţuiască.[303]

Aşa cum propusese amiralul Mikawa în memorandumul său de la sfârşitul lui august, o forţă importantă, o forţă capabilă să-i distrugă pe americani era în sfârşit pornită la drum „toată deodată, cu nave mari". Au fost alocate suficiente avioane pentru a cuceri şi păstra supremaţia aeriană deasupra navelor de debarcare şi zonelor de plajă unde aveau să fie debarcate trupele şi materialele.

*

Secţia cercetare a lui Halsey făcuse o evaluare uluitor de exactă a forţei şi posibilităţilor inamice; ComSoPac-ul ştia că el, Halsey, trebuie să pună la bătaie tot ce avea, de la singurul lui portavion până la bărcile de la Tulagi, pentru a-i stăvili pe japonezi. De la portavion la MTB-uri (vedetele torpiloare), forţele aflate la dispoziţia lui Halsey erau slabe şi dispersate.

Marea unitate operativă (Task Force) 61 aflată sub comanda lui Kinkaid *(Enterprise,* două nave de linie, două crucişătoare şi 8 distrugătoare) se afla la Nouméa, unde electricienii, sudorii şi mecanicii roiau pe portavion, reparând distrugerile suferite la Santa Cruz. În ciuda tuturor strădaniilor lor, liftul din prova continua, cu încăpăţânare, să rămână blocat în poziţia „Sus", ceea ce însemna că toate avioanele trebuiau aduse pe punte din hangar şi coborâte dedesubt cu liftul de la pupa. Din cele două nave de linie, una *(South Dakota)* era, în parte, schilodită.

Grupul operativ (Task Group) 62.4 al contraamiralului Norman Scott (crucişătorul *Atlanta* şi 4 distrugătoare), care sosise în radă la Lunga cu o zi înainte se mai afla încă acolo. Kelly Turner, cu cea mai importantă grupare a forţelor combatante ale Regimentului 182 infanterie din Divizia Americal, sub comanda colonelului Daniel W. Hogan, îmbarcat pe 4 nave de transport, era pe drum de la Nouméa către Guadalcanal, sub escorta lui *Portland* şi a 4 distrugătoare. În cursul după-amiezii, el s-a întâlnit la sud de San

[303] Tanaka, op. cit., II, p. 820.

Cristobal cu Grupul operativ (Task Group) 67.4, „Grupul de sprijin” al contraamiralului Daniel J. Callaghan: două crucişătoare grele, unul uşor şi 6 distrugătoare.

Când Turner a ancorat în dimineaţa următoare în radă la Kukum, soldaţii din armata de uscat şi întăririle infanteriei marine s-au grăbit să debarce şi primul dintr-un şir de mesaje de avertisment provenind de la aviaţia şi submarinele proprii a sosit la punctul de comandă de pe „Wacky Mac”. După-amiază, Turner avea deja o imagine destul de precisă, deşi parţială, a situaţiei inamicului. Gruparea lui Abe fusese reperată spre jumătatea dimineţii, cu puţin peste 300 de mile la nord de Guadalcanal, iar compunerea ei fusese corect raportată.[304] De data aceasta, Turner nu credea că planul inamicului era să stabilească o bază de hidroavioane. El aprecia, în mod corect, că Abe intenţiona să bombardeze aerodromul şi i-a ordonat lui Callaghan să-l împiedice să facă acest lucru.

Pentru a-l întări pe Callaghan, Turner i-a afectat gruparea lui Scott, mai puţin un distrugător. Totodată, el i-a luat lui Callaghan două distrugătoare care duceau lipsă de combustibil. Această schimbare a asigurat Grupului operativ (Task Group) 67.4 un potenţial mai mare în privinţa tunurilor şi a torpilelor. Dar dacă forţa de foc suplimentară a adăugat şi eficienţă combativă reală grupării lui Callaghan, este o chestiune îndoielnică. Aici, încă o dată, împrejurările au obligat la improvizaţie şi, cum s-a mai întâmplat mai înainte (şi avea să se mai întâmple), nave care niciodată nu acţionaseră una cu cealaltă aveau să lupte împreună într-o bătălie de noapte.

Echipajele tuturor acestor nave erau obosite. Se bucuraseră, într-adevăr, de desfătări ce nu erau la îndemâna celor pe care aveau misiunea să-i asalteze; singura lor raţiune de a fi era de a se găsi acolo unde se aflau. Ei nu asudau şi nici nu tremurau rând pe rând, din cauza malariei şi nici nu-şi petreceau ore nesfârşite în tranşeele noroioase. Însă cei mai mulţi dintre ei se aflau acum pe mare de luni întregi. Unele nave aveau personal atât de puţin încât ofiţerii şi marinarii făceau în mod obişnuit „cart după cart“; patru ore de serviciu, patru libere. Iar „alarma generală”, în vigoare cel puţin o jumătate din timpul de când o navă ieşea din Noile Hebride şi până când se reîntorcea acolo, lăsa echipajelor

[304] Hiei şi Kirishima au fost considerate „două nave de linie sau două crucişătoare grele". Aprecierea lui Turner (comunicată lui Callaghan). Menţionează două nave pe linie japoneze.

puţin timp liber pentru a se bucura de somn, de baie şi de hrana caldă, pe care infanteriştii marini şi soldaţii din trupele de uscat le râvneau aşa de mult. Continua încordare psihică lăsa urme. Numai în trei luni, Turner îmbătrânise vizibil, iar unii de sub comanda lui, îndeosebi transmisioniştii, aproape că nu se mai ţineau pe picioare.

Callaghan nu constituia nici el o excepţie. Cu două săptămâni mai înainte fusese înlocuit în funcţia de şef al statului major al lui Halsey de către căpitanul Miles Browning, şi de atunci, de când a preluat comanda grupului operativ, „el n-a mai avut aproape niciun fel de odihnă. Amiralul era într-o avansată stare de epuizare fizică”[305].

La bordul navelor, după-amiaza zilei de 12 noiembrie nu a fost chiar liniştită. Marinarii erau încă la masa de prânz, când a fost anunţată „situaţia galbenă“ (aviaţie inamică) şi s-a dat „alarma generală”. La patruzeci de minute după aceea, soseau japonezii: 25 de bombardiere torpiloare, însoţite de 9 avioane de vânătoare *Zero*, care le asigurau acoperirea. Piloţii infanteriei marine şi ai armatei terestre au atacat această formaţie, iar navele lui Turner au umplut văzduhul cu oţel. Aviaţia de vânătoare a doborât 16 bombardiere *Betty,* iar artileria antiaeriană, 4. Un alt bombardier s-a prăbuşit pe puntea de comandă de la pupa a crucişătorului *San Francisco,* ucigând 30 de oameni şi rănind alte peste două duzini. În acest timp, avioanele *Zero* mitraliau, la joasă altitudine, aerodromul Henderson.

În seara aceea, Callaghan a escortat navele de transport acum goale ale lui Turner prin canalul Lengo, în drumul lor către Noile Hebride. La ora 10 p.m., el îi urează în clar, prin radio, lui Turner „drum bun“ şi, împreună cu cele 5 crucişătoare şi 8 distrugătoare, se înapoiază spre apele întunecate care spală în tăcere ţărmurile insulei Savo.

Contraamiralul Dan Callaghan ştia că merge împotriva a două nave de linie inamice dotate cu tunuri de 14 inch. Trebuia să-l surprindă pe inamic şi să-şi folosească torpilele şi salvele artileriei principale mai înainte ca uriaşele nave ale lui Abe să-l fi descoperit, iar tunurile acestora să-i fi distrus, în tihnă, crucişătoarele. Singura lui şansă era să se apropie, în ascuns, cu rapiditate şi să deschidă focul mai înainte ca inamicul să-i

[305] „Corespondenţă” contraamiral (în retragere) William W. Wilbourne, USN. Wilbourne, pe atunci locotenent-comandor, era ofiţer cu artileria pe nava-comandant San Francisco.

bănuiască măcar prezenţa. „Noi le vrem pe cele mari“, l-a conjurat pe ofiţerul cu artileria de pe nava-amiral *San Francisco.* Dar era *oare* suficientă atitudinea hotărâtă a acestui amiral curajos?

Formaţia de marş ordonată de Callaghan, pentru lupta de noapte la care îşi conducea navele, scoate în evidenţă faptul că el nu analizase cu grijă experienţa amiralului Scott, din luna trecută, în timpul luptei de la miezul nopţii cu Goto. Aşa cum a făcut şi Scott, Callaghan şi-a dispus navele în formaţie de şir (coloană) şi şi-a împărţit distrugătoarele, plasând patru în avangarda celor cinci crucişătoare şi patru în ariergardă. Dar aceasta nu era cea mai bună formaţie de adaptat pentru condiţiile situaţiei cu care avea să se confrunte. Prin aceasta şi-a privat în mod automat distrugătoarele de orice posibilitate de a efectua un atac prin surprindere, coordonat de la mică distanţă, cu torpile.[306]

El, ca şi Crutchley, nu a dat instrucţiuni specifice luptei de noapte. Nici nu a definit rolul pe care dorea să-l joace distrugătoarele sale. Într-adevăr, căpitanul Robert G. Tobin, comandantul celor patru distrugătoare din ariergardă, n-a primit niciun ordin de la amiral. Callaghan era astfel pe punctul de a-şi arunca forţele împotriva unui duşman superior, fără a-şi fi luat cele mai elementare măsuri ca să-şi asigure un minimum de control. Este posibil ca el să fi considerat acele instrucţiuni ca superflue, că lupta de la mică distanţă navă contra navă era inevitabilă. Chinezii au, pentru astfel de situaţii, un proverb: „trebuie să mergi în bârlogul tigrului pentru a-i prinde puii”. Unii dau buzna, alţii sunt mai vicleni. Circumstanţele s-au combinat astfel, încât l-au forţat pe acest amiral să se arunce direct „în bârlogul tigrului”.

Formaţia stabilită de Callaghan i-a sporit dificultăţile: aşezându-şi navele într-o coloană lungă, el n-a dat nicio atenţie posibilităţilor radiolocaţiei de a cerceta suprafaţa mării. Şi-a dat el oare seama că aceste radiolocatoare erau principala garanţie a asigurării surprinderii la care se gândea? Evident, nu. Dar cu o lună mai înainte, căpitanul Hoover, de pe *Helena,* i-a acordat radarului

[306] În marina militară a S.U.A., concepţia privind utilizarea în luptă a distrugătorului era bine conturată în acel timp, dar torpilele disponibile erau scandalos de imprecise şi de lipsite de siguranţă în funcţionare. Cele mai multe dintre ele mergeau prea adânc şi se poate argumenta că, chiar dacă Callaghan şi-ar fi postat distrugătoarele în avangardă şi le-ar fi permis să execute un atac prin surprindere şi o retragere imediată (conform concepţiei oficiale) rezultatele ar fi fost neglijabile. Se poate presupune, totuşi, că s-ar fi putut ca ele să aibă norocul să lovească navele inamice cu câteva torpile care să explodeze.

toată încrederea, spre totala zăpăceală a japonezilor. Dintre distrugătoarele din avangardă, numai *O'Bannon* avea ultimul tip de radiolocator de cercetare. Era al patrulea în coloană. Din cele cinci crucişătoare, *Helena* avea cea mai modernă instalaţie de radar, dar el era al patrulea crucişător din coloana care era condusă de *Atlanta,* navă cu un radiolocator primitiv. *San Francisco* urma după *Atlanta.* El era orb. Alegerea crucişătorului *San Francisco* drept navă-amiral nu a fost înţeleaptă. Deşi avea artileria principală şi artileria antiaeriană dirijate prin radar, nu avea radiolocator pentru cercetarea de suprafaţă[307].

La puţin timp după ce distrugătoarele de avangardă ale lui Callaghan au dublat Lunga Point, pe ecranele radarului crucişătorului *Helena* au apărut nişte „puncte" identificate ca fiind ale inamicului. *Helena* le-a raportat imediat. După şase minute, la ora 1,24 a.m., *Helena* a anunţat toate navele că inamicul se află în prova-babord, la distanţă de 14.500 yarzi, navigând cu viteza de 23 de noduri, în drum 105°.[308] Semnalele de pe ecranele lui *Helena* indicau că cele două forţe se apropiau cu aproximativ 1.000 yarzi pe minut. De pe nava-amiral nu venea încă niciun cuvânt. Într-adevăr, de pe nava-amiral nu a venit, încă multe alte minute, niciun cuvânt.

La 1,41 a.m., distrugătorul *Cushing,* conducătorul coloanei americane, a executat o întoarcere bruscă de 90° la stânga, pentru a evita ciocnirea cu *Yudachi,* distrugătorul din fruntea coloanei japoneze comandate de amiralul Abe. În sfârşit, Callaghan a spus ceva. Dar când a vorbit, n-a fost pentru a da întârziatul ordin de deschidere a focului.

„Ce faceţi voi?" l-a întrebat în clar, prin radio, pe comandantul lui *Cushing.*[309] Acum, cu fiecare secundă trecută, amiralul american îşi permitea să risipească imensul avantaj al surprinderii pe care o realizase. Avantajul ei se risipea asemenea nisipului scurs printre degetele larg răsfirate. Secundele treceau pulsând,

---

[307] Pentru apărarea amiralului Callaghan, ar pleda faptul că cea mai mare parte a ofiţerilor superiori din marină nu erau conştienţi, în acele zile de început, de avantajul extraordinar pe care-l conferea radiolocaţia părţii care-o poseda. Această lacună s-a datorat nu doar amiralilor din zona luptelor. Ministerul a categorisit atunci datele despre radiolocaţie şi a ţinut informaţiile referitoare la radiolocatoarele de cercetare navală şi conducerea tragerii tot atât de secret ca datele despre fuziunea nucleară, că mulţi dintre aceia care ar fi trebuit să fi fost informaţi complet asupra posibilităţilor şi servituților lor aveau doar o idee vagă, despre problema respectivă.

[308] Morison, op. cit., p. 239.

[309] Ibidem, p. 242.

una câte una, pe ceasul din punctul de comandă blindat al crucişătorului *San Francisco.* În sfârşit, la 24 de minute după ce *Helena* a reperat, cu exactitate, navele inamice care se apropiau, Callaghan a dat un ordin:

„Atenţie, fiţi gata să deschideţi focul!“[310]

Era prea târziu. Observatorii japonezi îi văzuseră pe americani. *Atlanta,* nava-amiral a contraamiralului Norman Scott, a fost prima lovită de proiectile şi torpile, şi înainte chiar ca amiralul Callaghan să fi dat ordinul de deschidere a focului, carena i-a fost perforată de cel puţin o torpilă. Forţa exploziei „i-a ridicat din apă corpul care apoi a căzut avariat, vibrând din toate încheieturile”.[311]

În următoarele şase-şapte minute, două distrugătoare americane, *Cushing* şi *Laffey,* au atacat nava de linie *Hiei.* Pe când nava de linie japoneză a schimbat de drum ca să ocolească torpilele lor, le-a trimis în schimb o salvă de proiectile explozive de 14 inch. *Laffey* a pornit către fundul lui Ironbottom Bay[312].

Următoarele două distrugătoare din coloană, *Sterrett* şi *Q’Bannan,* l-au atacat pe *Hiei* cu torpile şi foc de artilerie. Torpilele lor au mers, probabil, prea adânc sau, dacă au lovit, n-au explodat. Distrugătoarele americane, asaltând mijlocul formaţiei lui Abe, au trecut atât de aproape de *Hiei,* încât au fost gata să-l abordeze. Acest atac susţinut l-a speriat pe amiralul japonez. El a ordonat navelor de linie să se retragă.

Callaghan era încurcat, dar nu şi-a pierdut sângele rece şi nici nu avea intenţia să se retragă. Şi-a dat totuşi seama că, în învălmăşeală, turnurile americane trăgeau în navele americane. (Aşa şi era!), Amiralul a ordonat prin radio, în clar: „Opriţi bombardarea navelor proprii!“[313] Într-o acalmie subită, tunarii americani stăteau în aşteptare. La fel şi cei japonezi. După o pauză de câteva minute, care a părut cât un secol, un tun de 5 inch a tras. Japonezii au îndreptat imediat reflectoarele spre *San Francisco.* În mai puţin de 2 minute, câteva salve, bine ţintite, au distrus puntea de comandă a lui *San Francisco,* ucigând pe loc pe

---

[310] Ibidem, Ordinul „Atenţie” a fost dat la 1: 45 a.m.

[311] Ibidem, p. 243.

[312] Ironbottom Bay sau Fond de Feraille – poreclă dată zonei cuprinse între insulele Guadalcanal, Savo şi Florida, unde în cursul luptelor navale dintre japonezi şi americani s-au înregistrat numeroase nave scufundate (n. tr.).

[313] Ibidem, p. 246.

Callaghan şi alţi trei membri ai statului său major şi rănind mortal pe căpitanul Cassin Young, comandantul navei. *San Francisco* era condus acum de timonierul de cl. A III-a Floyd A. Rogers. Toate mijloacele de transmisiuni erau distruse, iar ofiţerul cu artileria, locotenent-comandorul Wilbourne, „s-a îndreptat imediat spre puntea de comandă, trecând printre dărâmături, cadavre, sânge şi incendii provocate de scurt-circuite. Din conductele de incendiu sparte ţâşnea apă...“[314]

Portland şi *Helena,* următoarele două crucişătoare din coloană, s-au alăturat sângeroasei ciocniri, dar *Portland* nu avea să mai fie, curând, capabil de luptă. Bateria sa principală avea o ţintă, dar comandantul unui distrugător japonez a prins crucişătorul în aparatul director pentru lansarea torpilelor. Nava japoneză a lansat către crucişătorul american patru torpile. Doar una a lovit pupa. A fost suficient. Explozia a distrus cea mai mare parte din pupa lui *Portland* şi două dintre cele patru elice. Nava n-a mai putut cârmi şi a început să se rotească nebuneşte. *Helena* a avut mai mult noroc. Comandantul său, Gilbert C. Hoover, şi-a condus nava prin învălmăşeală într-un mod excepţional şi principala sa baterie a dat lovituri succesive şi eficiente navelor inamice. În pupa lui *Helena,* tunurile de pe *Juneau* au început să fulgere. După câteva momente, a fost lovit de o torpilă, care a explodat în compartimentul căldări nr. 1. A început să ia apă, şi-a pierdut direcţia şi a continuat să înainteze în virtutea inerţiei până s-a oprit.

Cele patru distrugătoare ale căpitanului Robert G. Tobin – Escadra 12 Distrugătoare – (Desron 12) nu erau încă angajate în luptă. După cum am văzut, Callaghan nu-i dăduse ordine de luptă lui Tobin, iar nava sa comandant, *Aaron Ward,* avea radiolocatoare

---

[314] Sunt îndatorat contraamiralului (în retragere) William W. Wilbourne din Marina Militară a Statelor Unite, pentru o relatare a întâmplărilor trăite de el în timpul acestei bătălii. Singura relatare competentă publicată de un participant este The San Francisco Story, de contraamiralul (în retragere) Bruce McCandless din Marina Militară a Statelor Unite. Acest articol a apărut în „US Naval Institute Proceedings”, Annapolis, Md., noiembrie 1958. Articolul conţine un relevant tabel statistic al daunelor suferite de către navă şi echipajul său. a. Nava a „încasat” 45 de lovituri de la tunurile japoneze (de la 5 inch la 14 inch).

b. Echipajul a luptat cu 22 de incendii mari, pe care le-a pus sub control şi în cele din urmă le-a stins.

c. 86 de ofiţeri şi marinari au fost ucişi şi 106 răniţi grav, dintr-un număr de 1.050 îmbarcaţi la bord.

Daca la aceste cifre sunt adăugate pierderile suferite în timpul atacului aerian de la 12 noiembrie, se ajunge la 110 morţi şi 151 răniţi, sau 25% din efectivul aflat la bord.

de cercetare învechite. Tobin era, din mai multe puncte de vedere, în întuneric, dar *Aaron Ward* a deschis focul, de la distanţa de 7.000 de yarzi, asupra navelor identificate de el ca fiind inamice. În pupa lui, *Barton* a lansat patru torpile contra unei ţinte aflate în travers la babord, dar a fost lovit numaidecât de două. La câteva secunde s-a rupt în două, luând cu el 90% din echipaj. *Monssen* a rezistat doar câteva minute mai mult. Ultimul dintre distrugătoarele lui Tobin, *Fletcher*, s-a descurcat mai bine, poate din cauză că avea radiolocatoare noi, sau poate pentru că comandantul său era familiarizat cu acestea şi se baza pe ele. Oricum ar fi fost, comandantul, comandorul William M. Cole, şi-a condus nava cu încredere şi siguranţă prin tot acest măcel.[315]

„Pentru că vizibilitatea era slabă, bătălia s-a transformat în dueluri din apropiere şi încăierări feroce, fiecare navă acţionând independent". Aşa sună raportul japonez.[316]

*

În zori piloţii care executau cercetarea au zburat de pe Henderson către tăcuta Savo, deasupra unei mări liniştite pe care, ca şi după victoria lui Mikawa, se aflau împrăştiate lăzi de portocale, scânduri şi plute de salvare, şi pe care aproape 1.000 de oameni epuizaţi, mulţi arşi şi răniţi, se întrebau cât timp jachetele de salvare de un galben cenuşiu, cărora le încredinţaseră viaţa, vor continua să-i ţină deasupra. Sub aviatori se aflau opt nave, trei japoneze şi cinci americane. La o milă nord-vest de Savo se târa gigantul *Hiei* însoţit de credinciosul distrugător *Yukikaze. Yudachi,* veteran al altor lupte, stătea nemişcat pe apă. *Akatsuki,* ceva mai devreme, se scufundase ducând cu el cea mai mare parte din echipaj. *Amatsukaze* şi *Ikazuchi* s-au retras avariate.

La ivirea zorilor, Wilbourne s-a dus din nou la punctul de comandă distrus al crucişătorului *San Francisco.* O căldare producea abur şi crucişătorul a putut înainta încet către Lunga

---

[315] Relatarea lui Morison asupra acestei bătălii este singura demna de încredere. Sursele japoneze sunt sărace şi incoerente. Versiunea dată aici este doar o reflecţie palidă a descrierii detaliate şi pline de măiestrie făcută de amiralul Morison acestei îngrozitoare bătălii navale.

[316] Sontheast Area Naval Operations, p. 47.

Point. Wilbourne a găsit cadavrul amiralului Callaghan în partea dinspre tribord a punţii de comandă.

„O dâră de ţigarete Philip Morris ducea, dintr-un pachet deschis, din mâna sa către adăpost. După câte se părea, când o singură lovitură a fost trasă, el a ţâşnit din cabina sa…“[317]

În acel moment începuse măcelul.

Această victorie a fost asemănată cu cea a lui Pirus; marina americană nu-şi mai putea permite o alta. *Atlanta, Cushing, Laffey, Barton* şi *Monssen* se scufundaseră sau erau pe punctul de a se scufunda; *San Francisco, Juneau, Portland, Helena, Sterrett, O'Bannon* şi *Aaron Ward* erau avariate. Numai *Fletcher* a scăpat fără o zgârietură. Cel puţin 700 de ofiţeri şi marinari care au mers la bătălie, sub comanda lui Callaghan şi Scott, nu au mai trăit să vadă răsăritul soarelui zilei de 13 noiembrie.[318] În ceea ce priveşte pierderile în vieţi şi nave, cele americane depăşeau cu mult pe cele japoneze. Din nou flota Statelor Unite încasase o bătaie teribilă. Dar ea a câştigat, totuşi, această bătălie necruţătoare şi sângeroasă, caracterizată de amiralul King ca „una dintre cele mai furioase bătălii navale care a fost purtată vreodată”[319], pentru că Abe a fugit şi nu a bombardat Hendersonul.

În timp ce căpitanul Hoover, la bordul crucişătorului *Helena,* aduna rămăşiţele Grupului Operativ (Task Group) 67.4 al lui Callaghan care mai erau încă în stare de navigaţie, crucişătorul *Portland* era ajutat, tras şi împins către portul Tulagi, unde vă sta în doc, în apa adâncă de lângă Florida, pentru a i se face reparaţii. Hoover a trecut prin canalul Lengo cu *Juneau, San Francisco, O'Bannon, Sterret* şi *Fletcher.* În spatele lui, zeci de mici bărci, trimise de la Lunga şi Tulagi, navigau încet, culegând oameni din apa uleioasă. Ca şi înainte, practic toţi supravieţuitorii japonezi au preferat să moară şi celor mai mulţi li s-a permis să facă acest lucru. După ce s-au luptat pentru a evita salvarea, treizeci şi ceva au fost aduşi cu forţa în bărci pentru a fi interogaţi.

---

[317] „Corespondenţă Wilbourne”.

[318] „Corespondenţă, Direcţia de Medicină şi Chirurgie”, Departamentul Marinei, Washington, DC, nu susţine această cifră. Dar documentele acestei direcţii sunt atât incomplete, cât şi incorecte. Vezi nota 28 de mai jos.

[319] General de armată George C. Marshall, general H.H. Arnold, amiral de flotă Ernest J. King, „War Reports”, p. 537

Între timp, grupul lui Hoover a continuat retragerea către est. Cu puţin timp înainte de ora 11, navele lui au fost reperate de submarinul japonez I-26. La 10,59 el a lansat torpilele de la prova şi la 11,01 o torpilă a lovit pe *Juneau.* Crucişătorul s-a dezintegrat. În mai, puţin de două minute el a dispărut.

Hoover trebuia să facă faţă unei hotărâri înspăimântătoare. Putea el să rişte cu o navă – poate chiar două – pentru a culege supravieţuitorii, dacă ar mai exista vreunul? A optat şi a transmis acest mesaj unei „fortăreţe" care tocmai îl survola.

Juneau torpilat şi dispărut în punctul Lat. *10°32'5",* Long 161°2' E la 1109. Supravieţuitori în apă. Raportaţi ComSoPac [320]*.*

Mesajul nu a ajuns niciodată la Halsey. Din 100 de oamenii care au supravieţuit, într-un mod sau altul, exploziei, numai 10 au trăit pentru a povesti despre ea. Aproximativ 700 au pierit.[321]

---

[320] Mesajul lui Hoover, aşa cum este dat de Morison, op. cit., p. 258. Halsey la înlăturat pe Hoover de la comandă. Mai târziu, el a revizuit cu multă grijă cazul, schimbând judecata anterioară. În Admiral Hlalsey's Story, p. 133-134, amiralul recunoaşte că a făcut „o greşeală dureroasă"; acţiunile de salvare ar fi invitat „aproape cu siguranţă" la un al doilea atac cu torpile. Şi „în acel moment critic, pierderea unei alte nave – şi poate a mai multora – ar fi putut pune în pericol întreaga campanie".
Contraamiralul McCandless în The San Francisco Story povesteşte, ca martor de pe puntea crucişătorului San Francisco, dezintegrarea lui Juneau. Crucişătorul „nu s-a scufundat – el a explodat cu toată furia unui vulcan care erupe. A fost o teribilă lovitură de trăsnet şi un jet de apă albă care a fost ascunsă de o emisferă uriaşă cafenie de o mie de yarzi diametru, de unde au venit sunetele a mai multor explozii... Când norul întunecat s-a ridicat din apă, după un minut sau mai multe, noi nu am mai putut vedea nimic din acest crucişător de 6.000 de tone sau din cei 700 de oameni pe care-i avea la bord" (p. 51).

[321] Şeful Direcţiei de Medicină şi Chirurgie a declarat („Corespondenţă", iunie, 1962) că documentele indică o pierdere de 377 de oameni. Aşa cum a subliniat Morison (op. cit., p. 258, nota 2) efectivul complet al crucişătorului Juneau era de peste 700 oameni. O astfel de greşeală evidentă, pe care Direcţia nu a corectat-o niciodată, aruncă îndoieli în legătură cu exactitatea tuturor cifrelor referitoare la pierderi date de Direcţia de Medicină şi Chirurgie.
Contraamiralul F. P. Gilmore, înlocuitorul chirurgului general al marinei, scria („Corespondenţă personală", 28 iunie 1962) că datele privind pierderile nu au fost înregistrate ca date precise de către Direcţia de Medicină şi Chirurgie şi de aceea „cifrele pentru atacul din noaptea din 12-13 noiembrie nu sunt disponibile".
Direcţia Personalului Naval nu a adunat cifre privitor la bătăliile din cel de-al doilea război mondial.

16. „LE-AM TRAS O MAMĂ DE BĂTAIE TICĂLOŞILOR!“

În timp ce Callaghan naviga, pe o noapte fără lună, spre întâlnirea ce avea să-i fie fatală, Flota Combinată i-a ordonat lui Tanaka să se întoarcă şi să-şi conducă transportoarele în apele sigure ale insulelor Shortland. La amiaza zilei de 13 noiembrie se afla deja în zona ordonată. La o oră după aceea, i s-a comunicat să pornească din nou spre Guadalcanal. Comandantul forţei de întărire „a avut presimţirea că îi aşteaptă o soartă nenorocită“[322]. Americanii erau hotărâţi să adeverească presimţirile lui Tanaka.

Enterprise brăzda marea către nord cu o viteză de 26 de noduri, cu ascensorul din faţă încă blocat în poziţia „sus“ (nici Halsey însuşi n-ar fi îndrăznit să apese pe butonul „jos“). La bord, echipele de reparaţii încă mai lucrau, cu frenezie, pentru a pregăti marele portavion în vederea acţiunilor aeriene de luptă. Marea unitate operativă (Task Force) 64 a lui Willis Augustus Lee, formată din navele de linie rapide *Washington, South Dakota* şi patru distrugătoare, îl însoţea.

Între timp, piloţi de pe Henderson şi bombardiere B-17 de pe insula Espiritu Santo îl bombardau, în reprize, pe *Hiei.* Primii piloţi torpilori ai aviaţiei infanteriei marine din Pacificul de sud (din Escadrila VMSB-131 a locotenentului-colonel Paul Moret) au exersat îndelung în acea zi. Dar tunurile antiaeriene de pe *Hiei* încă mai trăgeau. Cinci distrugătoare, navigând în jurul lui, lansau perdele groase de fum negru şi aruncau o grindina de oţel asupra fiecărui atacant care îndrăznea să se apropie. 8 avioane *Zero,* trimise să acopere operaţiunile de salvare, au fost repede doborâte. Dar piloţii americani erau perseverenţi: voiau să scufunde cu orice preţ pe *Hiei.* Târziu după-amiază, imensa navă care încasase tot ce se putea, chiar înainte de a apune soarele, cu pavilioanele de luptă fâlfâind, a început să se scufunde de la pupa.

Pe când la nord-vest de insula Savo apele spălau puntea principală a lui *Hiei,* amiralului Halsey, aflat în Nouméa, i-a ajuns ştirea că forţele lui Tanaka erau iarăşi la drum. Se estima în mod

[322] Tanaka, op. cit., II, p. 321.

corect că nave mai mari vor acoperi intrarea lui în Ironbottom Bay. ComSoPac-ul a dat ordin lui Kinkaid să trimită grupul lui Lee înainte, spre Capul Esperance, şi să le intercepteze. Dar vânturi contrare au amânat şi mai mult acţiunile aeriene de rutină, dependente încă de un singur ascensor. Kinkaid n-a putut efectua drumul plănuit şi navele lui Lee n-au putut atinge obiectivul la miezul nopţii.

Mai devreme, Kinkaid lansase opt bombardiere în picaj, cu o escortă de şase avioane de vânătoare, comandantul formaţiei având ordinul de a se alătura piloţilor lui Woods, pentru a-l ataca pe *Hiei* şi de a ateriza apoi pe aerodromul Henderson. Au mai sosit şi alte avioane pentru a întări capacitatea de apărare şi de atac a lui Woods. Dale Brannon. Avansat maior, a condus prima patrulă a mult aşteptatelor avioane *Lightning*; curând, după aterizarea lor, au mai sosit încă alte opt avioane de acelaşi tip, venind din zona lui MacArthur. Harmon a mutat două escadrile de bombardiere B-26 din Noua Caledonie la Espiritu Santo. La 13 noiembrie, când întunericul s-a lăsat pe pistele de aterizare, generalul Woods a numărat 53 avioane de vânătoare de mare altitudine, 30 SBD-uri, 19 avioane torpiloare şi 2 P-400[323]. Pe Guadalcanal, pentru prima oară în istoria agitată a insulei, se aflau peste 100 de avioane de luptă în stare operativă. Dar starea aceasta fericită de lucruri nu avea să dureze mai mult de *7* ore.

Pentru că misiunea contraamiralului Shoji Nishimura era, în această noapte, să neutralizeze puterea aeriană americană, adică să facă ceea ce Abe nu reuşise cu o noapte înainte. La câteva minute după miezul nopţii, crucişătoarele lui, *Maya* şi *Suzuya,* cu tunuri de 8 inch, au ajuns în apele care, de la 8 august înainte, s-au deschis ca să înghită atât de multe nave îndrăzneţe. Crucişătoarele lui Nishimura n-au întâlnit însă niciun inamic – cel puţin în primele 50 de minute. În acest timp, ele au lansat, pe îndelete, aproape 1.000 de proiectile peste Henderson, pe pistele „Fighter One“ şi „Fighter Two“.

„Louie the Louse“ a lansat din nou, metodic, materialul ce părea inepuizabil, cerut pentru furnizarea luminii necesare. Erau lansate foarte des 3-4 bombe luminoase şi când se stingea o lumină, era aprinsă alta. Spre cer ţâşneau din nou flăcări, şi din nou bubuiturile tunurilor de 90 mm care spărgeau urechile punctau melodia sumbră cântată de explozia obuzelor de pe crucişătoarele

[323] The Army Air Forces în World War II, vol. IV, p. 59.

lui Nishimura. În timpul scurtelor acalmii, uruitul motoarelor-jucărie ale „maşinii de spălat a lui Charlie”, reamintea infanteriştilor marini, soldaţilor din trupele de uscat şi celor peste 700 de marinari salvaţi în cursul zilei, ca nu cumva să slăbească contactul cu noroiul în care zăceau, aşteptând cu ochii larg deschişi. Oamenii tremurau în această noapte, chiar dacă aerul nu era rece.

Tot atât de brusc cum s-a dezlănţuit, tirul s-a oprit; cu excepţia trosnetului făcut de focul care cuprindea corturile, latrinele şi barăcile din apropierea pistelor, totul era tăcut. Nishimura, atacat de vedete torpiloare (MTB), s-a retras. Distrusese 18 avioane[324]. Pistele de aterizare nu au suferit decât stricăciuni superficiale.

Chiar înainte de revărsatul zorilor zilei de 14 noiembrie, în timp ce flăcările mistuiau depozitele detonând muniţia încinsă, piloţii avioanelor de vânătoare şi de bombardament în picaj au alergat la avioanele pregătite de zbor. Cea mai mare flotă de debarcare japoneză, „expresul de Tokyo“, se afla în strâmtoarea „The Slot“, îndreptându-se spre sud-est.

*

Când au sosit primele informaţii la comandamentul acţiunilor aeriene, Tanaka se afla la 150 mile nord-vest de Esperance, deplasându-se spre Guadalcanal cu o viteză de 11 noduri şi cu o acoperire asigurată de o duzină de avioane *Zero.* Cele 11 transportoare ale sale înaintau pe patru coloane. Distrugătoarele, dispuse în forma unui vast „V“, asigurau apărarea antisubmarină pe direcţia de marş şi pe flancuri. Amiralul nutrea însă certitudinea că principalul pericol nu va veni de la submarine. Avea dreptate.

În jurul orei 8,30 a.m., formaţia a fost ţinta a două mici atacuri; avioanele *Zero* revendicau cinci atacanţi doborâţi[325]. Următorul val de avioane a trecut mult mai la sud şi mai la vest de transportoare. Ţinta acestei „mari formaţii”, pe care Tanaka a văzut-o pe la ora 9,45 a.m., erau forţele care se retrăgeau în grabă ale lui Mikawa, aflate acum la sud de Noua Georgie şi

[324] Sherrod, op. cit, p. 115. Cifrele lui Morison, care sunt cu mult mai mari, sunt incorecte. Morison, op. cit., p. 263.

[325] Tanaka, op. cit., p. 821, indică cifra cinci. Morison a spus că nu au fost înregistrate pierderi în aceste atacuri desfăşurate la începutul dimineţii, dar că cinci avioane americane au fost doborâte în timpul zilei.

îndreptându-se spre vest. Grupul de atac al locotenent-comandorului James R. („Bucky”) Lee, de pe portavionul *Enterprise,* avansa direct spre crucişătoarele care le scăpau. Avea destul timp ca să se ocupe şi de Tanaka.

Kinugusa fusese deja găurit de două ori de avioanele torpiloare cu baza pe Henderson, iar Lee l-a mai atacat o dată[326]. Piloţii s-au năpustit acum asupra lui *Chokai, Maya* şi *Isuzu* şi le-au avariat pe toate trei, înainte de a termina bombele. Grupul de atac al lui Lee a zburat spre sud-vest şi Mikawa a profitat de întrerupere pentru a se reorganiza, zbătându-se să ajungă la insulele Shortland.

Cu excepţia câtorva ineficace avioane de vânătoare de tip *Zero*, Tanaka era lipsit de acoperire aeriană. Navigând la numai 150 de mile mai încolo, Kondo era într-o vizibilă stare de agitaţie. Avioanele pe care le trimisese în formaţii mici ca să acopere transportoarele au fost doborâte, iar grupele de atac reunite ale marinei şi infanteriei marine de pe *Enterprise* și Guadalcanal au declanşat asalturi aproape fără împotrivire asupra nenorocitei turme a lui Tanaka. Atacurile au fost ucigătoare. Americanii au lovit la 11,50, 12,45 a.m. 2,00, 3,40 p.m. și la apusul soarelui. De la Espiritu Santo au zburat bombardiere B-17, ca să se alăture măcelului. Pentru că, în realitate, măcel a fost. Au fost scufundate şase transportoare; un al şaptelea, avariat, *Sado Maru,* s-a târât înapoi, spre insulele Shortland, escortat de distrugătoare.

„În această zi, în şase atacuri,... inamicul a scufundat şase transportoare... Echipajele erau aproape epuizate... Transportoarele care au mai rămas şi-au petrecut cea mai mare parte a zilei în acţiuni de evitare, mergând în zigzag, cu maximum de viteză, şi acum erau dispersate în toate direcţiile"[327].

Tanaka şi-a adunat însă navele de transport dispersate şi a înaintat cu îndărătnicie spre Tassafaronga. Trei distrugătoare escortau acum patru transportoare. Binevenita noapte a învăluit, în cele din urmă, „jalnicele rămăşiţe” ale forţei care plecase din Shortland[328].

---

[326] Este imposibil să reconciliezi cifrele revendicate de piloţi pentru luptele din acea zi. Morison, op. cit., este înclinat să dea piloţilor de pe portavionul Enterprise un credit prea mare. Rămâne cert faptul că au fost suficiente ţinte lovite pentru toţi participanţii.

[327] Tanaka, op. cit., p. 822.

[328] Ibidem.

*

Acelaşi întuneric care a ascuns „rămăşiţele jalnice” ale contraamiralului Tanaka l-a luat sub scutul său şi pe Kondo, care venea din nord cu nava de linie *Kirishima,* crucişătoarele *Atago, Takao, Sendai* şi *Nagara,* precum şi cu 9 distrugătoare. Kondo, care era hotărât să răzbune pagubele aduse lui Abe, Mikawa şi Tanaka, se aştepta la rezistenţă. Era gata să-i facă faţă. „Situaţia ajunsese la un asemenea stadiu, încât nu se mai putea amâna bombardarea Guadalcanalului şi sprijinirea convoaielor... aşa că Flota lui Kondo... a înaintat cu hotărâre spre sud”[329]. Cu aceeaşi hotărâre, contraamiralul Lee, la bordul navei de linie *Washington,* cu nava de linie *South Dakota* în pupa, şi însoţit de patru distrugătoare, a înaintat spre nord. O coliziune gigantică părea iminentă.

Primul care a ajuns la Ironbottom Bay a fost Lee. Radiolocatoarele sale de cercetare nu au indicat nimic până la 11,15 p.m., când au semnalat, deodată, trei „siluete”, identificate ca o posibilă navă de linie şi două crucişătoare, aflate la aproximativ 19.000 de yarzi. Radiolocatoarele de artilerie de pe navele lui Lee s-au fixat asupra ţintelor. Turelele au fost orientate spre azimutul indicat, ţevile tunurilor au fost înălţate. La punctele de comandă de artilerie, ofiţerii au apăsat cheile de dare a focului. Marile tunuri din turelă au vorbit. Prima salvă a încadrat inamicul; radiolocatoarele l-au arătat întorcându-se şi retrăgându-se. La 11,21 p.m., după şase minute de la declanşarea focului, navele de linie au încetat focul. Tunurile lor de 16 inch au dispersat perdeaua formată din crucişătoarele lui Kondo.

Lee a luat acum un drum de 300° (adică vest-nord-vest) pentru a trece la sud de insula Savo, care se zărea, întunecată, la tribordul său. De îndată ce formaţia a luat acest nou drum, distrugătoarele sale din avangardă au reperat ţinte, la 5.000 yarzi în faţă. O a doua formaţie inamică, de data aceasta de distrugătoare – cădea peste americani. Cele patru distrugătoare ale lui Lee au deschis focul. Japonezii au fost surprinşi şi buimăciţi, dar numai preţ de o clipă, căci, în câteva secunde, apa era plină de torpilele lor şi, ca de obicei, multe şi-au atins ţinta. În minutul următor, artileria a deschis focul. Toate cele patru distrugătoare americane au fost lovite de proiectile japoneze; o torpilă a lovit şi

[329] Southeast Area Naval Operations, p. 49.

a spulberat teuga lui *Walke* până la puntea de comandă. L-au cuprins flăcările şi şi-a început călătoria către adâncuri. La 11,34 p.m., *Preston* s-a scufundat. Lee le-a ordonat lui *Gwin* şi *Benham,* avariate, să se retragă. Voia câmp liber, pentru a treia rundă.

Când ceasurile de pe puntea de comandă indicau exact miezul nopţii, cele două nave de linie americane se apropiaseră, cu o viteză de 26 noduri, de principala forţă a lui Kondo – alcătuită din trei crucişătoare, urmate de nava de linie *Kirishima.* La 8.500 yarzi, *Washington* a deschis focul cu bateria principală asupra navei de linie japoneze. Primele salve au lovit ţinta. Un crucişător japonez, apoi altul şi apoi al treilea, au iluminat nava de linie *South Dakota.* Bateriile sale secundare au distrus reflectoarele, dar nu înainte ca suprastructura navei de linie să fie ciuruită de un uragan de proiectile care a distrus radiolocatoarele de cercetare şi pe cele de conducere a tragerii, cu excepţia unuia. Antenele radio au fost distruse. *South Dakota,* surdă, mută şi oarbă, nu mai era activă, ci doar un spectator pasiv şi, la 12,10 a.m., comandantul său „a decis, în mod înţelept, să se retragă, spre marea uşurare a comandantului Marii unităţi operative”[330]. Kondo s-a retras spre nord cu nava de linie *Kirishima* avariată, lăsându-l pe Lee stăpân pe câmpul de luptă, la bordul maiestuoasei nave de linie W*ashington.*

Amiralul american s-a hotărât acum să pornească în căutarea celorlalte nave de transport ale lui Tanaka. În momentul respectiv, acestea tocmai trecuseră prin dreptul insulelor Russell, cam la 60 de mile vest de Esperance. Prin urmare, căutarea s-a dovedit fără folos. Contraamiralul Lee, convins că zdrobise planurile lui Kondo pentru noaptea aceea şi că vestea va ajunge la cunoştinţa lui Tanaka în cursul dimineţii următoare, s-a deplasat Către sudul Guadalcanalului.

Modest, comandantul Marii unităţi operative (Task Force) 64, a atribuit meritul acestei victorii decisive tuturor, cu excepţia lui însuşi. N-a neglijat, de asemenea, să amintească despre calităţile de luptă demonstrate de japonezi:

„Au intrat în această acţiune încrezători că vor putea lovi mai bine ca inamicul. Din momentul în care ei s-au retras după primele

[330] „Report of Night Actions, Task Force 64“, ONRL, Dosar 47371. Relatarea este bazată în primul rând pe excelentul raport narativ al contraamiralului Lee. Din cele patru distrugătoare angajate doar Gwin a ajuns în port. Benham a fost abandonat şi scufundat puţin înainte de asfinţit, la 15 noiembrie.

noastre salve, am ştiut că soarta japonezilor fusese pecetluită. Ne-am dat atunci seama, şi nu trebuie să uităm nici acum, că ceea ce ne-a asigurat o marjă de superioritate s-a datorat aproape în întregime radarului. Desigur, nu-i întrecem pe japonezi în experienţă, îndemânare, antrenament şi capacitatea personalului”[331].

Când a aflat de fuga dezordonată a lui Kondo, Tanaka, comandantul forţei de întărire, a înţeles că era la ananghie. El n-ar fi putut ajunge la Tassafaronga cu mult înainte de a se face lumină, în ziua de 15 noiembrie, şi i-a cerut, prin radio, lui Mikawa, permisiunea de a-şi pune pe uscat navele de transport de îndată ce va sosi. Mikawa a telegrafiat concis: „NU!“. Kondo a trecut însă peste ordinul lui Mikawa:

„Pune navele pe uscat şi debarcă trupele”.

Această „aprobare hotărâtă” a unei cereri fără precedent până atunci a fost „primită cu recunoştinţă” şi, în zori, patru nave transportoare se îndreptau spre plajă.[332]

Piloţii lui Woods, în zbor încă de când mijiseră zorii, aveau de zburat doar 15 mile până la locul sângeroaselor acţiuni din acea zi, la care participau avioane ale armatei de uscat, ale marinei şi ale infanteriei marine. Del Valle şi-a deplasat, în grabă, cele 8 tunuri de 155 mm la Matanikau, pentru a bombarda navele eşuate pe plajă, în timpul scurtelor intervale dintre valurile atacurilor aeriene. Dintre avioane, unele lansau bombe brizante şi incendiare asupra navelor neajutorate, punţile lor fiind roşii de sânge; altele atacau la mică altitudine, pentru a mitralia. Pe la ora 9,00 a.m., carenele celor patru nave erau distruse, iar suprastructurile ardeau în vâlvătăi. Atacurile continuau însă. În ciuda grindinii de proiectile și de gloanțe și a focului de care erau cuprinse navele, 2.000 de soldați japonezi au ajuns cu bine la ţărm. Ei au reușit să transporte 260 de lăzi de muniţie și 1.500 de saci de orez[333]. Pe la mijlocul dimineţii, distrugătorul *Meade* a ieșit din portul Tulagi ca să dea „lovitura de grație” navelor eșuate,

[331] Ibidem. Comentarii, paragraful 7.

[332] Tanaka. op. cit., p. 824. Aproximativ în acel timp, comandantul navei *Kirishima* a dat ordinul de sabordare. Cu cârma rupta, Kirishima era la fel de neajutorată, aşa cum fusese şi *Hiei*.

[333] Southeast Avea Naval Operations, p. 49.

lucru pe care l-a făcut cu uşurinţă: apoi, înaintând încet, distrugătorul a adunat 264 ofiţeri şi marinari de pe *Walke* şi *Preston,* care petrecuseră aproape 12 ore în apă.[334]

*

Primele rapoarte fragmentare despre această serie de acţiuni îndârjite de noapte, care au culminat pe 15 noiembrie cu distrugerea ultimelor rămăşiţe ale transportoarelor lui Tanaka şi sabordarea navei *Kirishima* de către comandantul ei, au fost primite cu oarecare rezervă la Washington. Dar pe măsură ce confirmările erau primite, starea de spirit s-a transformat într-un optimism încrezător.

La Tokyo, Statul Major General Imperial a anunţat o altă mare victorie. Sub protecţia marinei, armata de uscat imperială „afluia" pe ţărmul Guadalcanalului; nenumărate nave americane au fost trimise la fund; altele, „învăluite în flăcări", pluteau fără ţintă în apele aflate în stăpânirea „eroicei" flote a lui Kondo. Victoria finală era aşteptată dintr-o clipă în alta.[335] Era, cu toate acestea, o mică problemă: americanii erau încă *acolo,* ei încă mai aveau în mod inexplicabil nave şi avioane. Şi, lucrul cel mai straniu dintre toate, ei păreau încă dornici să lupte! Dar spiritul impetuos care-i anima pe soldaţii, marinarii şi piloţii japonezi va învinge cu siguranţă. Americanii, popor ce se baza în întregime pe maşinile lor de război, vor fi curând îngropaţi în noroiul „insulei fără importanţă, locuită numai de băştinaşi". Japonezii care ştiau adevărul erau înspăimântaţi. Amiralul Tanaka scria mai târziu: „Îngrijorarea şi frământarea mea în legătură cu această aventură s-au dovedit pe deplin motivate"[336].

Luni, 16 noiembrie, când rapoartele finale fuseseră primite, ministrul Knox era aproape jovial. Pentru prima oară de luni de

---

[334] Morison, op. cit., acordă credit celor 17 avioane de pe Enterprise pentru distrugerea navelor transportoare eşuate pe ţărm şi continuă să declare că rolul de „stea a spectacolului" din acea zi a fost jucat de distrugătorul Meade, care „a ţâşnit din portul Tulagi" pentru a deschide focul „de la o distanţă de 12.500 yarzi" (!)
Meade ar fi fost însă mai bine folosit dacă s-ar fi apucat imediat de culegerea oamenilor care pluteau pe apă, mulţi dintre ei fiind răniţi şi arşi. Ofiţerii şi echipajul de pe Meade merită toată lauda pentru munca de salvare, dar, în ceea ce priveşte distrugerea transportoarelor, contribuţia sa a fost redusă.

[335] Extrasele citate sunt după înregistrările ascultărilor emisiunilor de radio în limbă japoneză. (National Archives, Washington, D.C.)

[336] Tanaka, op. cit., p. 824.

zile. Declaraţiile făcute de el presei au fost concise: „Îi putem ciomăgi. Eu nu am nicio rezervă în această privinţă. Îi vom înfrânge”[337]. Vandegrift i-a comunicat lui Halsey că oamenii de pe Guadalcanal şi-au „scos căştile lovite”, „în semn de adânc omagiu pentru jertfa contraamiralilor Callaghan, Scott, Lee, Kinkaid şi forţelor acestora”[338]. Hanson Baldwin, expert militar al ziarului New-York Times, scria: „Stă în puterea noastră să ne făurim viitorul”[339].

În Nouméa, Halsey citind telegramele, s-a întors către statul său major, rânjind cu gura până la urechi: „Le-am tras o mamă de bătaie ticăloşilor!“[340].

Dacă se compară doar pierderile în nave de luptă, aşa cum o făcea Radio Tokyo, bătăliile navale de la mijlocul lui noiembrie ar putea fi considerate ca favorabile japonezilor. Dar nicio bătălie nu poate fi judecată cu o unitate de măsură atât de limitată. Pentru că, în afara celor două nave de linie, a unui crucişător şi a trei distrugătoare, flota japoneză pierduse cea mai mare parte a celor 3.000 de soldaţi ai Forţei Navale de Debarcare şi zece preţioase transportoare. Armata de uscat pierduse cel puţin jumătate din Divizia 38 infanterie, cu tot armamentul greu şi toată tehnica din dotare.

Mai important chiar, cei doi amirali japonezi, Mikawa şi Kondo, îşi pierduseră definitiv ceva din superioritatea şi elanul lor. Cum altfel s-ar putea explica faptul că amiralul Kondo nu şi-a angajat aviaţia de vânătoare în zilele de 13, 14 şi 15 noiembrie? Cum altfel se poate explica părăsirea în grabă de către Mikawa a teatrului de luptă? Şi mai rămâneau şi alte întrebări. De ce nu a ordonat Kondo o retragere generală, în afara zonei de acțiune, a aviaţiei cu baza la Henderson, mai devreme, la 14 noiembrie, înainte ca cea mai mare parte a convoiului lui Tanaka şi preţioasa lui încărcătură să fie distruse? De ce n-a luat Tanaka iniţiativa şi n-a recomandat retragerea în vederea reorganizări? Primele atacuri aeriene care i-au lovit convoiul, pe 14 noiembrie, ar fi trebuit să-i spună tot ceea ce avea nevoie să ştie: că bombardamentul lui Nishimura din noaptea precedentă eşuase în încercarea de a neutraliza Hendersonul.

---

[337] „New York Times marţi 17 noiembrie 1942.
[338] Ibidem, miercuri 18 noiembrie 1942.
[339] Ibidem.
[340] Halsey, op. cit., p. 130.

Însă comandanţii japonezi au preferat din nou, aşa cum o făcuseră şi la Tenaru, la Edson’s Ridge şi în atacurile din octombrie, să insiste cu încăpăţânare într-o direcţie ce-şi dovedise deja ineficacitatea.

CARTEA A PATRA

17. IMPAS

În tot cursul zilei de 16 noiembrie, „Patrulele de asalt” de la Henderson au lovit epavele navelor pe care le „închiriaseră” cu o zi înainte. Pe epavele eşuate, flăcări pâlpâind ardeau pereţii de metal, iar din magazii se’ scurgea un fum gros, uleios. Din când în când, de-a lungul drumului de coastă, aflat la vest de Tassafaronga, explozii violente marcau distrugerea muniţiei şi a carburantului aflat în butoaie debarcate cu un preţ atât de ridicat în vieţi omeneşti şi nave. Vandegrift a hotărât că acesta era momentul propice să organizeze o nouă acţiune spre apus pentru a ajunge la Poha şi a lichida ceea ce mai rămăsese din Armata 17 a lui Hyakutake, care, după câte se părea, abia îşi mai trăgea sufletul. Divizia a constituit o puternică grupare de atac pentru comandantul sectorului de vest, generalul de brigadă Sebree: Regimentul 182 infanterie comandat de Hogan (mai puţin un batalion); Regimentul 164 comandat de Moore; Regimentul 8 infanterie marină comandat de Jeschke. În rezerva sectorului era dispus Regimentul 1 infanterie marină comandat de Cates. Del Valle şi-a organizat astfel artileria încât să poată asigura un sprijin cu foc direct şi general.

Sebree şi-a propus să traverseze râul Matanikau în zorii zilei de 18 noiembrie. Avea să ocupe, în aceeaşi zi, o linie de plecare întinzându-se spre sud de la Point Cruz la Cota 66 (circa 2.500 yarzi în interior) şi să înceapă atacul în ziua următoare. El propunea ca apoi să înainteze spre vest pe un front larg, să-i scoată pe japonezi din sistemul muntos dominant şi să asigure linia din zona Poha. În cursul celei, de-a doua săptămâni din noiembrie, o jumătate de duzină de patrule de cercetare (una dintre ele condusă personal de Sebree) nu au întâlnit prezenţe inamice în zona dintre Matanikau şi Point Cruz. Sebree anticipa că vor fi; puţine dificultăţi în ocuparea poziţiei de pregătire a atacului. Dar Hyakutake avea propriile sale păreri. Acestea nu includeau retragerea pe linia râului care era obiectivul lui Vandegrift. Ministrul Knox. Şi amiralul Halsey „neglijaseră” să-I informeze pe comandantul Armatei 17 că el şi luptătorii săi înfometaţi erau înfrânţi.

Membrii secţiunilor armatei de uscat şi marinei din Statul Major General, spre deosebire de general, erau mai optimişti în ceea ce priveşte refacerea avantajului în favoarea Japoniei. Mai mult, succesiunea luptelor costisitoare care au culminat eu sabordarea lui *Kirishima,* a forţat Statul Major General Imperial Japonez să reevalueze situaţia critică a desfăşurării evenimentelor din insulele sudice ale arhipelagului Solomon. Concluzia la care au ajuns experţii din Tokio a fost aceea că „era indispensabil pentru instaurarea unei situaţii favorabile în Asia de răsărit să, se zdrobească contraatacul Statelor Unite... şi să se menţină sub control importantele zone ale insulelor Solomon şi Noii Guinei“[341].

În scopul realizării acestui obiectiv, Maiestatea Sa Imperială l-a înlocuit „la 16 noiembrie, pe viceamiralul Nagumo de la comanda Flotei 3 şi l-a numit în acest post pe viceamiralul Jisaburo Ozawa. Simultan, Statul Major General a creat Armata 8 Zonală cu sediul la Rabaul şi l-a numit pe generalul locotenent Hitoshi Imamura în funcţii de comandant al acesteia[342]. În aceeaşi zi, Secţia armatei de uscat din Statul Major General a creat Armata 18 şi desemnat la comanda ei pe generalul locotenent Hatazo Adachi, aflat în subordinea lui Imamura. Misiunea lui Adachi era de a înviora şi a scoate din lâncezeală operaţia din Noua Guinee, fără ca să i se repartizeze însă, în această perioadă, trupe proaspete.

Hyakutake, subordonat şi el lui Imamura, continua în noua organizare, să deţină comanda Armatei 17. Misiunea sa era de a recuceri Guadalcanalul. Începând cu ultima perioadă a lunii august, acest efort a absorbit atenţia generalului şi înghiţit cel puţin 75 la sută din resursele disponibile din zona de sud-est. Din punctul său de comandă din junglă, aflat în apropiere de Kokumbona, Hyakutake nu putea controla evenimentele din Noua Guinee, unde poziţia japonezilor cunoştea de la un timp o tendinţă uşoară, dar constantă, de deteriorare sub presiunea crescândă a Aliaţilor. Crearea unui cartier general de zonă şi a unei armate însărcinate în mod special cu operaţiile de acolo, ar fi permis, fără îndoială, comandantului Armatei 17 să restabilească situaţia pe

---

[341] „Southeast Area Operations Record“, partea a IV-a (revizuită). Eighth Area Army Opus, OCHM 8-5.1 AC 127, p. 3, 4.

[342] Imamura nu a preluat comanda la Rabaul decât la 26 noiembrie. Anterior acestei date, „generalul comandant al Armatei 8 Zonale a primit ordine la Statul Major General Imperial din Tokyo, unde a făcut pregătirile necesare; a părăsit Tokyo la 20 noiembrie şi a sosit cu avionul la Rabaul la 22 noiembrie. Tn drum spre Rabaul, el l-a întâlnit pe amiralul Yamamoto, comandantul Flotei Combinate, pe insula Truk“. („Corespondenţa Miyazaki“).

insula „Ka“[343]. Dar noile măsuri, oricât erau de dorit din punctul de vedere al lui Hyakutake, nu au satisfăcut nevoia imperioasă de unificare a direcţiei efortului la nivelul zonei, pentru că Imamura şi Yamamoto vor funcţiona în calitate de comandanţi de acelaşi grad, având misiuni de coordonare.

Generalul Imamura, înainte de a părăsi Tokyo, a primit aceleaşi instrucţiuni trimise şi amiralului Yamamoto[344]. Acestea prevedeau că armata de uscat şi marina vor coopera pentru a grăbi construirea unor noi baze aeriene în insulele Solomon şi a consolida instalaţiile aeriene existente acolo. Această măsură a fost, în mod evident, mult întârziată. De la începutul lui septembrie, câţiva ofiţeri japonezi cu funcţii relativ înalte în forţele aeriene navale au încercat, cu puţin succes, să lămurească Statul Major General Imperial că stăpânirea spaţiului aerian de deasupra Guadalcanalului şi a apelor din împrejurimi era vitală. În ciuda înfrângerilor din septembrie, octombrie şi de la jumătatea lui noiembrie, armata de uscat a refuzat să vadă adevărul. Întreaga răspundere pentru acţiunile aeriene în zona de sud-est aparţinuse flotei. Forţele aeriene ale armatei de uscat japoneze au fost angajate pe continentul asiatic, în Indonezia şi în Malaya. Armata de uscat nu contribuise nici măcar cu un singur avion pentru campania din Guadalcanal. Dar acum, în sfârşit, Statul Major General a capitulat sub presiunea insistentă a flotei. Forţele aeriene ale armatei de uscat vor coopera.

În timp ce forţele aeriene erau în curs de concentrare, Armata 17 avea misiunea de a asigura poziţiile cheie pentru operaţiile ofensive viitoare, iar flota de a folosi „toate mijloacele” pentru a împiedica întărirea inamicului şi de a-l sprijini pe Hyakutake. După ce puterea aeriană americană va fi fost neutralizată, flota urma să transporte întăririle. Ulterior, la o dată neprecizată de Statul Major General Imperial, armata de uscat şi flota urmau să organizeze un efort unit pentru a recuceri aerodromurile de pe Guadalcanal şi a nimici pe apărătorii acestora.

Trupe terestre, proaspete, pentru armata zonală au fost desemnate imediat în vederea unei deplasări grabnice către

---

[343] Titlul prescurtat pentru Guadalcanal, „KA“, este pronunţat în japoneză exact ca ideograma „KA“ „însemnând „foame". Această coincidenţă nu a scăpat la acel timp generalilor Hyakutake, Kawaguchi şi Miyazaki şi, într-adevăr, miilor de alţi japonezi care au luptat acolo.

[344] Daikaishi Dai Hyakugojikyo-go, Imperial GHQ, „Directiva Marinei Nr. 159“ din 18 noiembrie 1942.

Rabaul. Acestea includeau pe lângă unităţi de artilerie, tancuri, transport şi geniu, diviziile 51 şi 6 infanterie şi Brigada 21 mixtă[345]. Adăugiri substanţiale pentru forţele sale aeriene au fost de asemenea promise lui Imamura, dar Divizia 6 aeriană (a armatei de uscat) rămânea să fie constituită şi desfăşurată[346].

Imamura a estimat că toate pregătirile preliminare pot fi încheiate, eu succes, pe la începutul lui ianuarie şi a stabilit data de 15 a acestei luni pentru reluarea ofensivei generale menită să scoată pe americani din Guadalcanal şi să captureze oraşul Port Moresby. În fixarea acestei date, Imamura a neglijat, în mod vizibil, să consulte flota. Cea mai mare parte a unităţilor trecute în ordinea de bătaie a Armatei 8 erau la o distanţă apreciabilă faţă de Rabaul: în imperiu, în Coreea, Manciuria şi China de Nord. Iar ceea ce Statul Major General şi comandantul Armatei 8 Zonale anticipau (sau se temeau) că americanii ar putea să facă pentru a-şi îmbunătăţi propriile lor poziţii în decursul acestor 8-9 săptămâni, nu era nicăieri menţionat, nici chiar în termeni generali.

*

În timp ce unităţile lui Sebree stăteau la coadă, în cadrul perimetrului, pentru a primi relaţiile de luptă, muniţia suplimentară, tabletele de sare şi atebrină, un batalion al infanteriei marine continua să opereze în afara limitelor acestuia. Era Batalionul 2 raideri (comandat de Evans Carlson), a cărui deviză „Gung Ho“ („Să muncim împreună”) avea să devină, în curând, fraza etalon în vocabularul neoficial al Corpului de infanterie marină[347]. Desprins din Forţa Aola, cu aproape două

[345] În realitate, Brigada 21 mixtă independentă (generalul-maior Tsuyuo Yamagata) a fost inclusă în ordinea de bătaie a Armatei 17 la 28 octombrie. Divizia 51 (din sudul Chinei) fusese repartizată cu o săptămână mai devreme, dar generalul-locotenent Hidemitsu Nakano nu primise încă nave pentru transportarea unităţilor sale.

[346] Avea să fie înfiinţată la Rabaul, la 27 noiembrie, sub comanda generalului-locotenent Giichi Itahana, având în înzestrare 54 de bombardiere uşoare, 84 avioane de vânătoare şi 9 avioane de cercetare. Grupurile aeriene alocate erau în acel timp în Indiile Olandeze, Malaya şi sudul Chinei.

[347] Carlson a fost, mai înainte, observator pe lângă Armata 8 a comuniştilor chinezi în timpul marelui marş şi adoptase de la ei această expresie care însemna „munceşte în spirit de colaborare” sau „munceşte împreună”. Tot de la ei a preluat Carlson conceptul său de „Grup de luptă" ca organizare a grupei în cadrul Corpului de infanterie marină. În fiecare „grup" el a plasat o armă automată. Această organizare a conferit grupei o supleţe tactică fără precedent. Aşa cum a fost modificată mai târziu în cadrul

săptămâni mai înainte, cu ordinul de a merge spre Koli şi a ataca forţele de sub comanda lui Shoji din spate, Carlson fusese apoi trimis să intercepteze coloana japoneză care se retrăgea. El şi-a tăiat imediat drum spre interior în direcţia cursului superior al râului Balesuna. Pe data de 10 noiembrie a stabilit o bază în satul, părăsit Biniu. Aici el a fost atacat de două companii ale ariergărzii lui Shoji şi în următoarele 48 de ore cei 400 de raideri ai săi au făcut faţă la o avalanşă de atacuri japoneze. La puţin timp după ce ultimul dintre aceste atacuri a fost respins, sergentul major Vouza, în fruntea unui grup de cercetaşi autohtoni selecţionaţi şi a unui detaşament de cărăuşi, s-a alăturat lui Carlson.

Vouza, refăcut acum complet de pe urma rănilor căpătate la sfârşitul lunii august şi purtând cu mândrie medalia „Steaua de Argint“ pe care Vandegrift i-o decernase personal pentru vitejia de care dăduse dovadă în lupta contra duşmanului comun, era gata de plecare. Gata erau şi raiderii. La 12 noiembrie, Vouza a condus detaşamentul de-a lungul îngustelor poteci naturale, prin junglă, spre Asimana, un sat situat pe cursul superior al râului Metapona. Aici, Carlson a înconjurat, în ascuns, o companie de japonezi neatenţi, cei mai mulţi dintre ei fiind la baie. Masacrul a durat doar câteva minute. Nu au existat supravieţuitori şi raiderii nu au zăbovit să îngroape pe cei 120 de morţi.

Conduşi de cercetaşii lui Vouza şi ducând cu ei raţiile grele de orez, struguri, ceai şi slănină, ei au pornit spre pantele de sud ale muntelui Austen în urmărirea lui Shoji. Dar colonelul japonez, de asemenea, a manevrat cu fermitate şi deşi raiderii au localizat şi au prins în ambuscade o jumătate de duzină de grupuri inamice rătăcite, ei nu au reuşit să prindă din urmă forţele principale aflate într-o stare de epuizare totală[348].

*

Rapoartele privitoare la situaţia efectivelor primite la Statul Major al Armatei 17, pe la mijlocul lui noiembrie, nu erau prea

---

Batalionului 1 raideri, grupa a fost mărită la trei „echipe de foc" de câte patru oameni fiecare, plus comandantul grupei. Această ultimă organizare a devenit repede standard în Corpul de infanterie' marină.

[348] Acţiunile de patrulare ale lui Carlson au redus efectivele inamicului cu circa 450 de oameni, cu pierderi proprii ce s-au ridicat la 34 oameni (din care 17 ucişi în luptă). Povestea marşului în junglă al Batalionului 2 raideri a fost relatată, în amănunt, de căpitanul Herbert L. Merillat, USMCR în The Island, Houghton Mifflin Co., Boston, 1944.

plăcute la lectură. Din aproximativ 10.000 de ofiţeri şi soldaţi ai Diviziei Sendai, debarcaţi în octombrie şi noiembrie, Maruyama număra acum cu puţin sub 5.500 de combatanţi. Divizia 38 nu era într-o formă mai bună, Sano pierzând jumătate din trupele sale în prăpădul nimicitor care surprinsese cel din urmă „Expres“ al lui Tanaka. Rămăşiţele Regimentului 28 al colonelului Ichiki (două batalioane cu efectivele incomplete) şi Brigada 35 a lui Kawaguchi au completat lista infanteriei disponibile. Cu toate acestea, la timpul respectiv, pe ţărmul insulei Guadalcanal se aflau 30.000 de militari japonezi din toate armele trupelor de uscat şi din marină[349].

Hyakutake nu putea, totuşi, conta pe această cifră impresionantă doar la prima vedere. Ea includea mii de oameni suferind de malnutriţie, răniţi şi bolnavi. Serviciile medicale din armata de uscat japoneză erau nesatisfăcătoare în comparaţie cu cele existente în vest, iar la Guadalcanal chiar şi nivelurile lor scăzute erau de neimaginat. N-a fost făcută nicio încercare organizată de a evacua pe răniţi în zonele din spate, cu excepţia celor în stare gravă; cei mai puţin grav răniţi şi bolnavii se îngrijeau singuri sau erau ajutaţi de tovarăşii lor.

„Trupele de pe linia frontului erau astfel împărţite încât cei care nu puteau să meargă datorită bolilor sau rănilor îşi asumau sarcina apărării poziţiilor; aceia care erau capabili să meargă folosind un baston îşi asumau sarcina transportului şi preparării hranei. În zona din spate, iar cei care erau relativ sănătoşi aveau sarcina de a ataca inamicul din spate pentru a-l hărţui“[350].

Dar trupele lui Sebree aveau să descopere, curând, că voinţa de a lupta a inamicului era inegalabilă. Pentru că militarii de rând din această armată, care refuzau să accepte înfrângerea, îşi dăruiau, în aceeaşi măsură, viaţa pentru „uşurarea grijilor” împăratului lor.

Această hotărâre era întărită de respectul relativ scăzut pe care japonezii îl aveau faţă de luptătorii americani. Victoriile americane, continuau să creadă japonezii, puteau fi atribuite în întregime superiorităţii materialului de război. Dar acest avantaj material era fără consistenţă; în balanţa bătăliei, hotărâtoare trebuia să fie, în cele din urmă, superioritatea calităţilor spirituale.

---

[349] Seventeenth Army Operations, vol. II, p. 51. Include personalul naval.
[350] Ibidem, vol. I, p. 122.

Comandanţii japonezi de pe insulă erau conştienţi – spre deosebire de americani care încă nu înţeleseseră – că Armata 17 nu mai poseda niciun potenţial ofensiv. Ceea ce puteau să spere, în cel mai bun caz, era să menţină o poziţie cât mai departe posibil spre est. Ei nu disperau procedând aşa; terenul îi favoriza. În amenajarea lucrărilor genistice japonezii nu erau doar inventivi, ci şi harnici. Ei păreau să aibă un instinct al terenului (care lipsea aproape în întregime americanilor). Acesta, deriva, fără îndoială din faptul că armata japoneză era în primul rând o armată de ţărani. Aceştia erau experţi în camuflaj, calitate ce se explică prin faptul că făceau parte dintr-un popor de artişti înnăscuţi. Jungla furniza un teren unic şi nelimitat pentru punerea în aplicare a măiestriei individuale şi colective.

Complexul de poziţii puternic întărite şi bine mascate de pe panta opusă, pe care Armata 17 îl pregătea acum, la, vest de Matanikau, adăpostea mitraliere grele şi uşoare, aruncătoare de mine, aruncătoare de grenade şi tunuri de munte de 77 mm. Aceste arme de infanterie sau de „însoţire“, la care se adăuga puţină artilerie pentru care exista o cantitate foarte limitată de muniţie, era tot ce avea la dispoziţia Armatei 17 pentru a ţine piept americanilor până când era organizată noua ofensivă pusă la cale de Imamura pentru jumătatea lunii ianuarie.

La câteva minute după ivirea zorilor, în ziua de miercuri 18 noiembrie, batalionul locotenent-colonelului Bernard R. Twombley, din Regimentul 182 infanterie, a traversat râul Matanikau pe o punte construită de genişti şi a pornit în coloană câte unul într-un marş pe teren neamenajat pentru a străbate teritoriul până la Cota 66, situată la extremitatea interioară a liniei de plecare ce fusese aleasă. Acest marş pe un drum desfundat ar fi pus la încercare şi un batalion-excelent pregătit. Iar cel al lui Twombley era departe de a fi unul din acelea. Trupele lui, care debarcaseră numai cu şase zile mai înainte, „nu erau încă obişnuite cu căldura umedă... Ele transportau norma completă de muniţie, apă şi hrană. Mulţi din cei care nu au înghiţit tablete de sare erau epuizaţi...“[351]. Dar, o dată cu înserarea, soldaţii atinseseră obiectivele fixate şi în timp ce întunericul se lăsa încet peste văile din împrejurimi, ei organizau cota 66 pentru apărare. Anticipatul atac de noapte nu a avut loc.

[351] Miller, op. cit., p. 204.

În dimineaţa următoare, comandantul regimentului a trimis Batalionul 1 peste râu şi, pe la amiază, companiile de asalt ale locotenent-colonelului Francis F. MacGowan se aflau pe creste săpând la tranşee, la mai puţin de 100 de yarzi est de Point Cruz. Între flancul stâng al lui MacGowan şi cel drept al lui Twombley exista un spaţiu liber de aproape o milă presărat cu movile, creste abrupte şi râpe înăbuşitoare.

Vineri, la primele licăriri ale zorilor, japonezii şi-au dovedit din nou strania abilitate de a sesiza punctele slabe, atacând flancul stâng al poziţiei lui MacGowan. În câteva minute, un puternic schimb de focuri a cuprins frontul său de 700 de yarzi. În timp ce presiunea japoneză creştea, batalionul se retrăgea. În această situaţie ce putea să devină critică, Sebree i-a ieşit în întâmpinare. Generalul a găsit batalionul „într-o oarecare măsură zgâlţâit“, dar intervenţia sa personală, eforturile şefului operaţiilor, locotenent-colonelul Paul A. Gavan şi îndemnurile comandantului de batalion au fost suficiente pentru a opri retragerea. Soldaţii repliaţi au trecut la atac şi au înaintat dincolo de liniile stabilite în cursul dimineţii[352]. Artileria şi aruncătoarele japoneze au oprit însă acest nou efort[353].

Sebree a angajat acum Regimentul 164 în spaţiul rămas liber între MacGowan şi Twombley, dar japonezii erau decişi să nu-i lase pe americani să înainteze. Tot atât de îndârjit era şi Sebree şi, în consecinţă, a chemat în ajutor Regimentul 8 infanterie marină. Concomitent, el a ordonat soldaţilor să se retragă 300 de yarzi, iar artileria a executat timp de 30 de minute, un violent bombardament. Imediat după încetarea focului de artilerie, batalioanele de asalt ale lui Jeschke au trecut prin rândurile

---

[352] Ibidem, p. 205.

[353] Aruncătorul de mine batalionar japonez de 90 mm a rost o armă extrem de precisă şi eficace, care depăşea bătaia aruncătoarelor americane de 81 mm. Pe o rază de zece iarzi de la centrul exploziei, efectul suflului în cazul unei mine cu perete subţire şi cu exploziv puternic era îngrozitor. Servanţii japonezi care mânuiau aruncătoarele erau experţi; ei reuşeau de regulă să găsească poziţii bune pentru observatorii lor şi schimbau în mod frecvent poziţiile aruncătoarelor. Aruncătoarele americane nu le puteau atinge şi când focul de artilerie era concentrat asupra presupuselor lor amplasamente, aruncătoarele japoneze de 90 mm răspundeau invariabil cu o concentrare precisă asupra liniilor frontului american şi apoi îşi schimbau amplasamentele. Impresia imediată – că propria noastră artilerie trăgea prea scurt – producea cu exactitate reacţia anticipată : apeluri disperate de genul „încetaţi focul asupra propriilor noastre trupe". Infanteriştii marini şi soldaţii din trupele de uscat aveau să fie expuşi acestui şiretlic de multe ori înainte ca ei să-şi fi dat seama exact de ceea ce se întâmplă.

Regimentului 164. Dar infanteriştii marini nu au fost la înălţimea optimismului afişat de general.

„Infanteriştii marini au avut o surpriză neplăcută. Ei au mers la atac încrezători, pentru a arăta armatei de uscat cum să-şi facă datoria şi s-au întors de le sfârâiau călcâiele“[354].

Atacul a fost oprit în plină desfăşurare; la data de 23 noiembrie, Vandegrift i-a ordonat lui Sebree să suspende operaţiile şi să sape tranşee pe aliniamentul atins.

Aceasta era linia de plecare pentru ofensiva sa spre Poha.

*

Joi, 26 noiembrie, generalul Imamura a preluat în mod oficial comanda Armatei 8 Zonale. În Noua Guinee şi pe insula Guadalcanal perspectivele erau destul de îngrijorătoare; până la sosirea întăririlor promise, japonezii nu aveau o altă alternativă decât de a se apăra cu tenacitatea lor obişnuită. Noul lor comandant îi implora să o facă.

„CUVÂNT CĂTRE TOŢI OFIŢERII ŞI SOLDAŢII
Dând ascultare ordinului imperial, prin prezenta preiau comanda Armatei 8 Zonale.

Toţi ofiţerii şi soldaţii de sub comanda mea, care au fost angajaţi în operaţii în zona arhipelagului Solomon şi în partea de răsărit a Noii Guinee, luptă, de la începutul operaţiilor, în bătălii necruţătoare, înfruntând vitregia naturii şi foamea, străbătând jungla şi munţii abrupţi, sub atacul necruţător al avioanelor inamice. Astfel voi aţi reuşit să zădărniciţi contraofensiva forţelor americane şi australiene, punându-le pe fugă.

Loialitatea şi vitejia voastră sunt suficiente pentru a-i face şi pe zei să verse lacrimi. Doresc să exprim din toată inima respectul meu personal şi recunoştinţa mea, vouă, ofiţeri şi soldaţi care luptaţi cu vitejie și, în acelaşi timp, regretul meu sincer pentru sufletele acelora care au murit din cauza rănilor şi a bolilor. Rezultatul războiului Marii Asii de Est care va decide soarta imperiului nostru depinde numai de armata din această zonă.

[354] Richard W. Johnson. *Follow Me! The Story of the Second Marine Division in World War II*, Random House, New York, 1984. P. 1G6

Sunt ferm hotărât, ca de altfel voi toţi ofiţerii şi soldaţii, să înfrângem inamicul prin depăşirea tuturor dificultăţilor, printr-un spirit de luptă arzător şi neînfricat.

Voi toţi ofiţerii şi soldaţii vă veţi da seama de responsabilitatea ce revine armatei acestei zone şi veţi face tot ceea ce depinde de voi pentru a executa obligaţiile voastre în spiritul loialităţii şi patriotismului, pentru a linişti sufletul Maiestăţii Sale.

Acesta este cuvântul meu către toţi”.[355]

În aceeaşi zi de joi s-a sărbătorit Thanksgiving Day[356] pe insula Guadalcanal, şi Halsey a avut grijă să fie din belşug carne de curcan şi sos de afine pentru toţi oamenii. În timp ce militarii diviziei lui Vandegrift îşi molfăiau porţiile, îi aduceau mulţumiri. Şi pe bună dreptate. Divizia 1 infanterie marină primise ordin de plecare. Ea urma să părăsească „Insula“ pe la începutul lunii decembrie şi să pornească spre Australia pentru odihnă şi reorganizare. Pentru a o înlocui, generalul Marshall ordonase Diviziei 25 a armatei de uscat, aflată în zona de sub comanda lui MacArthur, să pornească spre Guadalcanal. Acest aranjament a fost încheiat în mod satisfăcător doar după negocieri serioase, MacArthur voia o divizie de desant maritim: el oferise Divizia 25 în locul Diviziei 1 infanterie marină. Dar dacă ComSouEesPac ar fi cunoscut în ce stare se găseau trupele lui Vandegrift, era puţin probabil că ar fi luat în considerare schimbul. Pentru că Divizia 1 infanterie marină nu mai era o forţă de luptă efectivă. Era istovită şi decimată de malarie.

Statisticile medicale nu spun întreaga poveste, dar cifrele vorbesc: în octombrie, aproape 2.000 militari atinşi de malarie; până în ultima săptămână a lui noiembrie, (exclusiv), încă 2.500 de cazuri. Cifrele reflectă doar cazurile tratate la spitalele diviziei; alte sute de soldaţi înghiţeau capsule de chinină distribuite doar pentru cazurile aflate în criză la infirmerie. Mulţi soldaţi, care în împrejurări mai puţin presante ar fi avut un statut de „scutit de serviciu “ sau „cu sarcini uşoare”, munceau, patrulau şi luptau[357]. O sută trei grade Fahrenheit (39,4^{0}C) era o temperatură critică.

---

[355] Eight Area Operations, p. 14.

[356] *Thanksgiving Day* – Ziua Recunoştinţei se sărbătoreşte în ultima joi a lunii noiembrie, în amintirea primilor colonişti care s-au stabilit în America. Prima sărbătorire a fost în 1621 la Plymouth (n. tr.).

[357] First MarDiv Final Report, anexa T (medicală), p. 5-7.

Aceia a căror febră cobora sub această cifră nu erau consideraţi bolnavi.

Ca un singur om, divizia tremura, transpira, înghiţea chinină şi aştepta.

18. TANAKA DIN TASSAFARONGA

Contraamiralul Raizo Tanaka, care nu a celebrat sărbătoarea americană, şi-a petrecut ziua la bordul navei sale amiral în portul Shortland, întocmind ordine pentru următorul „Expres”. Ştiri despre activităţile japonezilor au ajuns, mai înainte, la Vandegrift, atât de la Halsey cât şi de la coastwatcheri, ceea ce l-a determinat pe general să anuleze atacul lui Sebree. Pentru a evalua amploarea acţiunii care, în mod evident, se punea la cale, Vandegrift a ordonat lui Woods să menţină strâns „The Slot” sub observare permanentă. Aviatorii nu au descoperit ţinte.

Halsey, care a primit de „Thanksgiving Day“ cea de a patra stea, avea suficiente nave de suprafaţă pentru a face faţă oricărui atac pe care japonezii l-ar fi putut iniţia. Necazul era că navele sale se găseau, ca de obicei, dispersate. Probabil că atacul de la Pearl Harbor i-a învăţat pe amirali o lecţie pe care ei nu o puteau uita. Dar, dintr-un motiv sau altul, această criză le-a găsit pe *Enterprise, Washington* şi un crucişător uşor ancorate liniştit la Nouméa; la Nandi, în insulele Fiji, *Saratoga* lenevea cu navele de linie *North Carolina, Colorado* şi *Maryland;* la Espiritu Santo, sau pe cale de a ajunge curând acolo, se aflau crucişătoarele *Northampton, Pensacola, New Orleans, Minneapolis, Honolulu* şi patru distrugătoare.

Halsey îi ordonase lui Kinkaid, cu câteva zile mai înainte, să zboare de la Nouméa la Espiritu, pentru a prelua comanda acestei grupări operative de crucişătoare adunate în grabă şi de a iniţia planuri de a opri iminenta tentativă de întărire a trupelor japoneze. Kinkaid s-a apucat imediat de lucru. A schiţat un plan de operaţie care prevedea o deplasare spre Ironbottom Bay şi bătălia de noapte pe care el o considera inevitabilă. În timp ce definitiva acest plan, în ziua de 23 noiembrie a fost detaşat, din ordinul amiralului King, şi contraamiralul Carleton H. Wright a preluat comanda.

În aceste împrejurări, Halsey putea, deplin justificat, să ceară o amânare de câteva zile pentru detaşarea lui Kinkaid, întrucât „nu

existau sarcini presante pentru el în altă parte”[358]. De ce Halsey nu a procedat aşa rămâne un mister. Kinkaid era acum veteran al luptelor din Pacificul de sud şi ştia la ce să se aştepte. Pe când Wright era un amiral neexperimentat, prelua comanda unor nave pe care nu le cunoştea dar pe care trebuia să le conducă în ape străine şi să le angajeze, acolo, probabil, într-o bătălie de noapte cu un inamic experimentat, în condiţii cu totul potrivnice pentru amiralul american.

După ce a studiat ordinul de luptă pregătit de Kinkaid, pe care l-a adoptat – în totalitate, cu excepţia unui detaliu vital – şi s-a sfătuit cu comandanţii din subordine, contraamiralul Wright a catapultat hidroavioanele crucişătoarelor şi le-a ordonat să se îndrepte către Tulagi, unde să fie gata pregătite pentru ca, la ordin, să decoleze şi să ilumineze. În timp ce ultimele minute ale zilei de sâmbătă, 29 noiembrie, erau pe sfârşite, el a ordonat Marii unităţi operative (Task Force) 67 să iasă în mare. Halsey îl informase în acea seară că un grup inamic, estimat la opt distrugătoare şi şase transportoare, era aşteptat, în apropiere de capul Esperante, pe la miezul nopţii ultimei zile a lunii.

*

Cu câteva ore mai înainte, amiralul Tanaka plecase din insulele Shortland. Faza „critică” a trecut, anunţa prematur Nimitz la 22 noiembrie. Avea oare dreptate?

Dar acum, misiunea lui Tanaka nu era aceea de a debarca trupe, ci una mult mai prozaică, de a executa o acţiune urgentă de aprovizionare. Armata imperială de pe insula Guadalcanal era ameninţată cu dezastrul:

„...în ultima parte a lunii... toate stocurile principale fuseseră consumate. Soldaţii erau nevoiţi să mănânce plante şi animale sălbatice. Toţi oamenii erau la limita foametei, listele cu bolnavi creşteau şi chiar cei sănătoşi erau epuizaţi"[359].

Aşa avea să scrie Tanaka mai târziu. Situaţia, destul de sumbră, nu era încă catastrofală. Dar nişte încercări îndrăzneţe erau în

[358] Morison, op. cit., p. 294.
[359] Tanaka, op. cit., II, p. 82,3.

mod evident necesare şi Tanaka s-a dovedit a fi un amiral deosebit de înzestrat atât cu curaj cât şi cu ingeniozitate.

Metoda de aprovizionare pe care el s-a gândit să o inaugureze a fost, desigur, neobişnuită. Iată cum o descria el măi târziu:

„Bidoane mari sau butoaie de metal au fost sterilizate şi apoi umplute cu medicamente sau produse alimentare de bază, în special cereale, lăsând spaţiu suficient pentru a le asigura flotabilitatea. Încărcate pe distrugătoare, cu destinaţia Guadalcanal, aceste butoaie erau legate împreună cu o parâmă rezistentă. La sosire, în timp ce distrugătorul îşi continua mersul, toate butoaiele erau împinse peste bord. O şalupă cu motor prindea capătul parâmei prevăzut cu o baliză şi îl aducea pe plajă, de unde trupele trăgeau butoaiele pe ţărm. Prin acest mijloc, timpul de descărcare era minim iar distrugătoarele se reîntorceau la bază, practic fără întârziere“[360].

Şase din cele opt distrugătoare ale sale aveau puntea încărcată cu aceste butoaie; pentru a le găsi un loc adecvat, toate torpilele, în afară de una pentru fiecare tub, erau scoase. Doar propria sa navă-amiral, *Naganami,* precum şi cea a comandantului de divizion, *Takanami,* nu cărau butoaie.

În cursul dimineţii de 30 noiembrie, Tanaka a redus viteza la 24 de noduri pentru a se ţine departe de raza de acţiune a bombardierelor de pe aerodromul Henderson, dar la începutul după-amiezii el a intrat într-un front atmosferic şi a mărit viteza la 30 de noduri. În acelaşi timp, un avion japonez de cercetare ce se reîntorcea la Buin a raportat că o formaţie de nave de luptă şi transportoare americane se apropiau de Guadalcanal.

Puţin înainte de ora 10 p.m. ploaia a încetat, cerul s-a luminat şi vizibilitatea s-a îmbunătăţit de la aproape zero la patru mile. Navele lui Tanaka au trecut, 45 de minute mai târziu, pe la sud de Savo. La bordul lor, echipajele au armat tunurile şi lansatoarele de torpile, amiralul „îndemnându-şi“ comandanţii de nave în aceşti termeni:

„Există o mare posibilitate de a ne întâlni cu duşmanul în această noapte. Într-o astfel de eventualitate, este necesar să

[360] Ibidem.

depuneţi eforturi maxime pentru a-l distruge pe duşman fără a ţine seama de proviziile nedescărcate”[361].

În acelaşi timp, Tanaka a ordonat navelor sale să nu tragă cu tunurile de 5 inch, ci să atace numai cu torpile. Tanaka era gata de luptă. Era oare gata şi Wright?

*

În întuneric, Marea unitate operativă (Task Force) 67 a depăşit Aola unde i s-au alăturat distrugătoarele *Lamson* şi *Larder.* Contraamiralul Wright le-a îndreptat către ariergarda coloanei sale. În avangardă, cu misiunea de a executa un atac cu torpile pe baza datelor radiolocației, Wright a repartizat divizionul de distrugătoare al comandorului William M. Cole, format din *Flechter, Perkins, Maury* şi *Drayton.* Planul lui Kinkaid prevedea ca două dintre acestea să fie plasate mult în faţă pentru a anunţa, din timp, prezenţa inamicului. Wright a neglijat această precauţie înţeleaptă. În spatele distrugătoarelor, crucişătoarele navigau în coloană: *Minneapolis, New Orleans, Pensacola, Honolulu, Northampton,* urmându-le, fără niciun ordin, *Lamson* şi *Lardner.*

Cu o oră înainte de miezul nopţii, Wright intra în Ironbottom Bay; şase minute mai târziu primele „semnale” apăreau pe ecranele radarelor, indicând inamicul la o distantă de 23.000 de yarzi. Wright a întors puţin stânga şi s-a îndreptat spre ele. La 11 şi 16 minute, Fletcher avea în mod clar coloana lui Tanaka pe ecranele sale şi comandantul divizionului a cerut permisiunea de a ataca cu torpile. În timp ce Wright întârzia să ia o decizie, coloana lui Tanaka, pe o direcţie opusă şi aproape paralelă, îl depăşea la o distanţă de 7.000 de yarzi. Distanţa, care până în acest moment se micşorase, acum creştea repede şi când Wright a dat lui Cole permisiunea să lanseze torpilele era prea târziu.

În timp ce torpilele americanilor ţâşneau din tuburi şi înainte ca artileria lor să deschidă focul, observatorii lui Tanaka au raportat şapte „distrugătoare” inamice. Amiralul a semnalizat pe loc: „Opriţi descărcarea. La posturile de lupta”. O clipă mai târziu, în timp ce proiectile iluminante explodau deasupra navelor sale, el a semnalizat „Apropiaţi-vă şi atacaţi!“ Tanaka a ordonat comandantului navei amiral să-l întoarcă pe *Naganami* pe un drum

[361] Ibidem.

paralel şi să ridice viteza de 40 de noduri. Nicio ezitare aici; nicio şovăială. Hotărâre. În câteva minute, nava amiral se deplasa alături de americani şi când ei se aflau la travers, comandantul a lansat torpilele. Proiectile au explodat în apă în jurul navei *Naganami* fără s-o atingă însă.

Detaliile acestui meci cu lovituri puternice nu pot fi reconstituite cu acurateţe. Dar ţintaşii lui Tanaka au dat lovituri, în timp ce torpilele spintecau crucişătoarele *Minneapolis* şi *New Orleans* şi aruncau în aer bucăţi întregi din prova acestora, flăcări ţâşneau pe suprastructura navei *Pensacola.* Japonezii „chiuiau de bucurie”[362]. Dar şi tunurile navelor lui Wright îşi găseau ţinte. Aceasta nu era greu: trei crucişătoare americane şi un distrugător japonez ardeau. Şi astfel bătălia navă contra navă continua cu toată furia. *Northampton*, crucişătorul care încheia coloana, a fost ultima victimă. Două torpile l-au lovit şi i-au făcut o gaură cât o casă în carenă. El a început imediat să ia apă şi s-a aplecat în mod periculos într-o parte. Nicio măsură de lichidare a avariilor, oricât de eroică, nu putea să-l salveze: el avea să se scufunde câteva ore mai târziu. *Honolulu* a scăpat de o soartă asemănătoare doar datorită manevrei abile a ofiţerului său de cart, locotenent comandorul George F. Davis[363].

Şi acum, pe la 11,50 p.m., după o acţiune ce a durat mai puţin de 30 de minute, amiralul japonez a ordonat distrugătoarelor sale să se retragă. Tanaka făcuse o livrare, dar nu de orez în butoaie. În spatele său, *Takanami* şi patru crucişătoare americane se mişcau anevoie. *Pensacola*, *Minneapolis* şi *New Orleans* erau scoase din luptă pentru aproape un an. Încă o dată, flotei Statelor Unite ale Americii i s-a administrat o lecţie severă.

Cum de a putut să se întâmple acest prăpăd, pentru care există chiar mai puţine scuze decât pentru cei de la Savo? Aici, americanii înzestraţi cu radiolocaţie au realizat din nou surprinderea, dar încă o dată ei au arătat că nu ştiu ce să facă cu ea. Wright a pus să se confrunte patru. Crucişătoare grele, al căror armament principal îl constituiau 37 de tunuri de calibru 3 inch, contra opt distrugătoare uşor protejate[364]. El ar fi trebuit să arunce în aer „Expresul” lui Tanaka. Şi de această dată, în condiţii cu totul

---

[362] Ibidem.

[363] Morison, op. cit., p. 30G.

[364] Minneaipolis, New Orleans şi Northampton aveau fiecare la bord câte 9 tunuri de 8 inch; Pensacola. 10 tunuri. Honolulu avea 15 tunuri de 6 inch. Cele cinci crucişătoare dispuneau, împreună, de treizeci şi două de tunuri de 5 inch.

potrivnice lor, marinarii japonezi şi-au confirmat superioritatea ca navigatori şi torpilori[365]. Aici, ca şi la Savo, curajul, singur, tiu a fost suficient. Din această bătălie, Tanaka a ieşit în evidenţă alături de Mikawa, ca unul dintre puţinii comandanţi de elită pe care marina japoneză i-a avut în timpul celui de-al doilea război mondial.

Fireşte, era necesar un ţap ispăşitor căruia să i se pună în seamă critica oficială pentru catastrofa care a înghiţit Marea unitate operativă (Task Force) 67 şi, din fericire, un candidat potrivit era disponibil. Aşa cum probabil era de aşteptat, acesta nu a fost contraamiralul Carleton H. Wright, U.S.N., care s-a scos pe sine însuşi din încurcătura sângeroasă în care şi-a băgat navele, acceptând amabil „deplina responsabilitate pentru avariile provocate de torpile“[366]. Singurul ofiţer criticat a fost comandorul William M. Cole, care de pe nava comandant *Fletcher* a condus avangarda de distrugătoare.

Victoria lui Tanaka a inaugurat ultima luptă a anului 1942, imprimându-i o notă de amărăciune. Dar cu toate acestea, la statul major a lui Halsey nu era prea mult pesimism. Şi, în mod sigur, nu exista aşa ceva la al lui Vandegrift. Generalul şi-a petrecut primele zile ale lui decembrie trecând în revistă trupele şi pregătindu-se să-şi predea atribuţiile generalului-maior Patch. Şeful său de stat major, colonelul Thomas, şi secțiile pe care el le-a coordonat, pregăteau pe ofiţerii armatei de uscat desemnaţi pentru a-i înlocui. Medicul şef al diviziei, căpitanul Warwich T. Brown şi ofiţerul comandant al spitalului, comandorul Don Knowlton, ah efectuat un control medical general al personalului marii unităţi a lui Vandegrift pentru a determina condiţia fizică generală. Această verificare a dezvăluit că mai mult de o treime din ofiţeri şi soldaţi erau inapţi pentru vreo misiune de luptă[367].

---

[365] „Precizia ochitorilor marinei în acea noapte a fost îngrozitoare". (Morison, op. cit., p. 313).

[366] Ibidem,

[367] La data plecării sale, cifrele pentru pierderile avute de Divizia 1 infanterie marină întăritâ indicau 152 de ofiţeri şi 1.186 de soldaţi ucişi (sau dispăruţi) în luptă ori decedaţi din cauza rănilor primite. În plus, 275 de ofiţeri şi 3.625 de soldaţi au fost evacuaţi, răniţi sau bolnavi. Din totalul bolnavilor, mulţi erau de malarie. Documentele spitalelor arată că au fost înregistraţi 5 749 ele oameni atinşi de malarie. Dintre aceştia, mai mult de 3 200 de cazuri au fost diagnosticate în noiembrie. „First Mardiv Final Report”. Anexa X, (Sumarul numeric al pierderilor).

În ziua de 7 decembrie, un an după Pearl Harbor, Vandegrift şi-a salutat divizia şi pe toţi acei oameni care luptaseră împreună cu ea, în aer, pe mare şi pe uscat:

„Părăsind comanda acestei zone sper să vă pot transmite într-o mică măsură sentimentele mele de mândrie pentru minunatele dumneavoastră realizări, mulţumirile mele pentru neţărmurita dumneavoastră credinţă, pentru spiritul de sacrificiu fără margini şi marele curaj care au făcut posibile aceste fapte de arme.

Soldaţilor şi infanteriştilor marini, care au înfruntat inamicul în crâncenele lupte de noapte; piloţilor din rândul forţelor aeriene ale armatei, infanteriei marine şi flotei, ale căror fapte extraordinare au făcut din numele de „Guadalcanal" un sinonim pentru cuvântul „moarte" şi „dezastru" în limbajul inamicului nostru; acelora care au muncit şi au trudit din greu în interiorul liniilor la îndeplinirea a tot felul de sarcini uriaşe şi vitale; bărbaţilor care de la bordul vedetelor torpiloare au izbit inamicul în atacuri de noapte; micului nostru grup de aliaţi devotaţi care au contribuit cu mult mai mult decât proporţional cu numărul lor; forţelor de suprafaţă ale flotei care a împărtăşit cu noi marile lor triumfuri, vreau să vă spun că întotdeauna aţi înfruntat fără să vă clintiţi ceea ce inamicul a putut să trimită mai rău împotriva noastră.

S-ar putea foarte bine ca această operaţie modestă, începută acum patru luni, să fi fost, prin eforturile dumneavoastră, plină de succes în zădărnicirea scopurilor pe scară mare ale inamicului nostru în Pacific. Bătălia pentru insulele Solomon nu a fost încă câştigată, dar „indiferent de unde ar veni valul" ştiu că dumneavoastră, ca oameni viteji şi de bunăvoinţă, vă veţi ţine capul sus şi că veţi învinge în viitor, aşa cum aţi învins în trecut".

(semnat) A.A. VANDEGRIFT
General-maior din Corpul infanteriei
marine al Statelor Unite[368].

Două zile mai târziu, Vandegrift a păstrat câteva minute de reculegere, la. Cimitirele unde zăceau corpurile soldaţilor ucişi în prima ofensivă americană din cel de-al doilea război mondial. Apoi, într-o ceremonie simplă, a trecut comanda zonei CACTUS-RINGBOLT (Guadalcanal-Tulagi) generalului-maior Alexander M. Patch. În timpul acestor ore, Regimentul 5 infanterie marină al lui

[368] Merillat, op. cit.

Edson mărşăluia pentru ultima dată la Guadalcanal. Destinaţia lui, în acea zi, era Kukum şi nu Matanikau.

Îmbarcarea nu a fost aşa de rapidă cum anticipaseră comandanţii de nave. Unii dintre oameni erau aşa de slăbiţi încât nu puteau să urce pe plasele cargourilor ce se legănau şi de pe care coborâseră, într-o dimineaţă fierbinte, cu 125 de zile înainte. În timp ce ajungeau pe punţile transportoarelor şi îşi scoteau de pe umeri raniţele, fiecare căuta să stea liniştit, o clipă, într-un loc curat şi uscat şi să aibă o privelişte cât mai bună asupra insulei unde el a simţit, măcar vag, că a contribuit la făurirea istorici americane.

Ordin de zi în numele
Preşedintelui Statelor Unite
DIVIZIEI 1 INFANTERIE MARINĂ ÎNTĂRITĂ
sub comanda
generalului-maior Alexander A. Vandegrift, U.S.M.C.

Ofiţerii şi soldaţii Diviziei 1 infanterie marină întărită au demonstrat în zilele de 7-9 august 1942 o vitejie şi hotărâre remarcabile în executarea cu succes a unor debarcări prin lupte violente împotriva puternicelor poziţii apărate de japonezi pe insulele Tulagi, Gavutu, Tanambogo, Florida şi Guadalcanal, din Arhipelagul britanic Solomon, înfrângând complet toate forţele inamice şi punând stăpânire pe cea mai valoroasă bază şi pe aerodromul din cadrul zonei inamice de operaţii din sudul Oceanului Pacific. De la data amintită şi până la 9 decembrie 1942, această divizie întărită nu numai că a reuşit să apere importantele ei poziţii strategice, în ciuda atacurilor hotărâte şi repetate ale japonezilor de pe mare, din aer şi de pe uscat, dar printr-o serie de operaţii ofensive împotriva unei puternice rezistenţe inamice a îndepărtat pe japonezi din vecinătatea aerodromului şi le-a provocat mari pierderi prin atacuri terestre şi aeriene. Curajul şi hotărârea dovedite în aceste operaţiuni au fost de un însufleţitor exemplu.

FRANK KNOX
Ministrul Marinei Militare[369]

[369] Unităţile care au format, Divizia 1 infanterie marină (întărită) în zona insulelor Solomon, între 7 august şi 9 decembrie 1942. În perioada pentru care marea unitate a fost distinsă prin citare cu Ordinul de zi al preşedintelui sunt arătate mai Jos. Lista este cea dată de Jane Blakeney, Heroes’; US Marine Corpi 1861— 7955, Armed Forces

19. ARMATA DE USCAT PREIA CONTROLUL

După trecerea în revistă a forţelor aflate la dispoziţia sa, generalul Patch, a cărui misiune era de a menţine aerodromurile şi de a nimici Armata 17 a lui Hyakutake, în momentul în care ar fi

---

Awards, Flags, Reference Book. Washington, DC.. 1957.

Unităţi de infanterie marină

Regimentul 1 infanterie marină; Regimentul 2 infanterie marină; Regimentul 5 infanterie marină; Regimentul 7 infanterie marină; Regimentul 8 infanterie marină întărit; Regimentul 10 infanterie marină; Regimentul 11 infanterie marină; Regimentul 17 infanterie marină (geniu); Regimentul 18 infanterie marină (geniu); Batalionul 1 geniu, clin trupele speciale ale diviziei; Batalionul 2 geniu; Batalionul de stat major al diviziei; Batalionul 1 servicii; Batalionul 2 servicii; Batalionul 1 medical; Batalionul 2 medical; Batalionul 1 tractoare amfibii; Batalionul 2 tractoare amfibii; Batalionul 1 arme speciale; Batalionul 1 tancuri; Batalionul 2 tancuri; Batalionul 1 paraşutişti; Batalionul 1 raideri al infanteriei marine, IMAC (Corpul 1 de desant al infanteriei marine); Batalionul 2 raideri al infanteriei marine; Batalionul 1 geniu de aviaţie, FMF (Fleet Marine Force Infanteria marină a flotei); Escadrila 3 baloane de baraj, IMAC Batalionul 3 apărare, FMF; Batalionul 14 apărare, FMF; Divizionul de obuziere de 155 mm; Grupul antiaerian, IMAC; Unitatea de infanterie marină nr. 290—A; Batalionul 6 geniu marină; Vedetele de patrulare Jamestown, YP 239, 346 şi 284

Unităţi ale flotei

Unitate Cub One, din Flota Statelor Unite (unitate de întreţinere a bazelor aeriene ale flotei); Escadra 2 vedete rapide torpiloare Escadra 3 vedete rapide torpiloare

Unităţi ale armatei de uscat - Divizia „Americal”

Unităţi de aviaţie ale infanteriei marine

Escadrila de stat major FMAW – Escadrila de stat major; MAG 14 – Escadrila de întreţinere; MAG 14 – Escadrila de stat major; MAG 23 – Escadrila de întreţinere; MAG 23 VMF – 112, Escadrila de vânătoare a-infanteriei marine, MAGII; VMF – 121, Escadrila de vânătoare a infanteriei marine MAG 14; VMF – 122, Escadrila de vânătoare a infanteriei marine, MAG 11; VMSB – 131, Escadrila de cercetare aeriană şi bombardament a infanteriei marine, MAG 14; VMSB – 132, Escadrila de cercetare aeriană şi bombardament a infanteriei marine, MAG 11; VMSB – 141, Escadrila de cercetare aeriană şi bombardament a infanteriei marine, MAG 14; VMSB – 142, Escadrila de cercetare aeriană şi bombardament a infanteriei marine, MAG 11; VMF – 212, Escadrila de vânătoare a infanteriei marine, MAG 23; VMF – 223, Escadrila de vânătoare a infanteriei marine,MAG 23; VMF – 224, Escadrila de vânătoare a infanteriei marine; VMSB – 231, Escadrila de cercetare aeriană şi bombardament a infanteriei marine, MAG 23; VMSB – 232, Escadrila de cercetare aeriana şi bombardament a infanteriei marine, MAG 23; Escadrila de stat major, MAG 11; Escadrila de stat major, MAG 25; Escadrila de întreţinere, MAG 25; VM.T – 152. Escadrila auxiliară a infanteriei marine, MAG 25; VMD – 154, Escadrila de fotografiere aeriană a infanteriei marine, FMAW; VMO – 251, Escadrila de observare aeriană a infanteriei marine; VMJ – 253, Escadrila auxiliară a infanteriei marine, MAG 25

Unităţi de aviaţie ale forţelor navale

VS – 3, Escadrila de cercetare; VS – 4 Escadrila de cercetare; VS – 5 Escadrila de cercetare; VB – 5 Escadrila de bombardament; VF – 5; Escadrila de vânătoare; VB – 6,

avut efective suficiente atţigerii acestui obiectiv, a ajuns la concluzia că executarea de noi atacuri trebuia amânată până la sosirea Diviziei 25. El a apreciat – corect – că forţele inamicului număralu circa 25.000 de oameni. Forţele sale (inclusiv unităţile afectate) ar fi depăşit 35.000 de oameni, după sosirea diviziei lui Collins. Generalul a intuit că japonezii aveau dificultăţi în apărarea poziţiei lor, dar nu putea afla că doar o mică parte a trupelor lui Hyakutake era capabilă să poarte o acţiune ofensivă. El ştia că posibilităţile lor defensive fuseseră suficiente pentru a opri ofensiva lui Sebree, din noiembrie, şi nu a văzut nicio raţiune de a hrăni cu mai mulţi oameni maşina de tocat carne de la vest de Matanikau până când nu va fi suficient de sigur de un succes decisiv.

Victoria obţinută de Tanaka în confruntarea cu Wright indica faptul că flota japoneză constituia încă un factor puternic. Acţiunile „Rat“ către Kamimbo au continuat regulat, fără ca americanii să încerce, în mod serios, să le stăvilească. Halsey, cu un deficit minor de crucişătoare, îşi păstra navele de linie în perspectiva unui viitor atac decisiv. Vedetele rapide torpiloare au făcut tot ce au putut pentru a hărţui şi a distruge „Expresul”, dar cu toate acestea el a continuat să funcţioneze. Şi Patch nu avea nicio posibilitate să descopere ce aduceau distrugătoarele. Presupunerea sa, greşită, că erau în curs de debarcare întăriri se justifica pe deplin prin experienţa anterioară.

Pe hârtie, Patch avea, la dispoziţie, cinci regimente de infanterie; dintre acestea, doar trei erau experimentate. Regimentul 164, al lui Moore, era redus la un efectiv de 2.000 de oameni faţă de numărul de 3.325 stabilit prin statul de organizare. El a pierdut aproape 500 de oameni în lupta de la sfârşituriui octombrie. Alţi 500 de oameni erau consideraţi prea bolnavi pentru a lupta şi fuseseră deja evacuaţi. Printre cei rămaşi malaria făcea ravagii. Regimentul 2 infanterie marină al lui Arthur nu

---

Escadrila de bombardament; FTU – 6, Unitatea pentru întreținerea torpilelor pe uscat; VT – 8, Escadrila de avioane torpiloare; VS – 10, Escadrila de cercetare; VB – 10, Escadrila de bombardament; VF – 10, Escadrila de vânătoare; VT – 10, Escadrila de avioane torpiloare; VS – 54, Escadrila de cercetare; VS – 55, Escadrila de cercetare; VS – 71, Escadrila de cercetare; VF – 72, Escadrila de vânătoare.

Unităţi de aviaţie ale armatei de uscat

Grupul 5 bombardament (greu); Grupul 11 bombardament (greu); Escadrila 13 pentru transportul trupelor; Escadrila 67 de vânătoare (SE); Escadrila 68 de vânătoare (SE); Escadrila 70 bombardament (mediu); Escadrila 339 de vânătoare (TE) (Task Element – element tactic); Grupul de vânătoare 347, statul major

luptase în aceeaşi măsură ca soldaţii lui Moore, dar oamenii săi se aflau în zonă de la 7 august. Pe lângă oboseala acumulată, acest regiment era, de asemenea, decimat de malarie. Şi nici Regimentul 8 infanterie marină al lui Jeschke, care a stat luni de zile în Samoa înainte de a fi trimis pe Guadalcanal, nu era într-o condiţie fizică excelentă. Începând cu acţiunea sa de la Matanikau, unde 103 ofiţeri şi soldaţi au fost ucişi şi răniţi, datorită patrulărilor permanente şi în adâncime el a pierdut încă 111 oameni[370]. Moralul era ridicat; toţi infanteriştii marini erau încrezători că Regimentul 8 va face faţă în mod onorabil. Dar în fiecare zi, nouă sau zece oameni veneau la infirmerie cu umflături dureroase sub braţ sau vintre. Aceste umflături erau primele semne ale lui „mumu“ – filariasis (elephantiasis) – contractată în timpul şederii în Samoa.

Regimentul 182 infanterie era „berc“, îi lipsea un batalion întreg – aproximativ 1.000 de ofiţeri şi soldaţi – din efectiv, iar capacitatea sa de luptă nu fusese încă serios încercată. Regimentul 132, rămas din Divizia „Americal”, sosise cu numai două zile mai înainte pe vasele care acum navigau spre sud cu infanteriştii marini ai lui Vandegrift. Aceşti soldaţi aveau nevoie de timp ca să se aclimatizeze. Mai mult, trebuiau să câştige un minimum de experienţă în ceea ce priveşte acţiunile de patrulare în junglă înainte ca ei să poată fi trimişi să lupte împotriva îndârjiţilor japonezi. Ei nu erau pregătiţi nici psihic şi nici fizic să ducă acţiuni de luptă prelungite.

Regimentul 147 infanterie era ocupat în întregime cu serviciul de garnizoană la Koli, unde asigura apărarea în zonă a activităţilor subunităţilor de geniu marină (Seabee) şi a celorlalţi genişti angajaţi în construcţia unei piste pentru bombardiere pe câmpiile

---

[370] 8th Marines, Report of Operations, Guadalcanal“, Historical Branch, G 3. Div. Hq „USMC A24—1 dă 78 ucişi şi 140 răniţi în lupta, pentru această perioadă, în total 218. Chiar şi astăzi este imposibil să fie puse de acord cifrele pierderilor date în diferite documente oficiale şi în surse secundare, după cât se pare, demne de încredere. De exemplu, „First Mardiv Final Report", anexa X, lista numerica a pierderilor înregistrate de unităţile Diviziei 1 infanterie marină întărită arată pentru Regimentul 8 infanterie marina (până la 10 decembrie inclusiv) 56 ucişi în acţiune, 11 dispăruţi în luptă (probabil morţi) şi 207 „evacuaţi". Întrucât răniţii şi bolnavii erau puşi laolaltă în acelaşi capitol, această statistică este de mică valoare pentru analiza pierderilor. Richard W. Johnson, într-o istorie neoficială a Diviziei 2 infanterie marină, intitulată Follow Me, dă cifre pentru pierderile Regimentului 8 infanterie marina care diferă, nu numai de cele citate în raportul oficial al regimentului, dar şi de acelea date în anexa X la raportul diviziei. Evidenţa mecanizată a statului major al Corpului de infanterie marină diferă de toate cele trei surse de încredere citate mai sus.

înverzite de lângă Volinavua, exact zona pe care Vandegrift o recomandase, cu câteva luni mai înainte, lui Turner pentru construcţia unui nou aerodrom[371]. Batalionul 2 raideri al lui Garlson, după eroica acţiune în junglă, care a durat aproape 30 de zile, şi în cursul căreia a ucis 450 de japonezi, se întorsese la bază, dar fusese programat pentru prima evacuare.

Forţele aeriene de pe Guadalcanal (Cactus Air Force) erau într-o situaţie mai bună şi instalaţiile lor tehnice se îmbunătăţeau în mod rapid, mai ales după ce Batalionul 1 geniu pentru aviaţie, din infanteria marină, al maiorului Thomas F. Riley, a sosit pe teatrul de luptă. Pista „Fighter. One“, acolo unde nici Batalionul 6 geniu marină nu a putut rezolva problema drenajului, a fost abandonată. La mijlocul lui noiembrie a fost dată în folosinţă pista „Fighter Two“. Woods număra aproape 200 de avioane, din care 100 de avioane de vânătoare. Moralul era ridicat, aşa cum fusese mereu.

Din Noua Caledonie, Comandamentul pentru transporturile aeriene de luptă din Pacificul de Sud, SCAT (South Pacific Combat Air Transport Command), al colonelului de infanterie marină Perry Smith, continua să efectueze zboruri obişnuite de aprovizionare şi misiuni de evacuare, către şi de pe insulă[372]. Până la 10 decembrie, avioanele de transport cu două motoare, *Douglas DC-3,* au transportat aproximativ 3.000 de ofiţeri şi soldaţi răniţi şi bolnavi, de trei ori mai mult decât numărul răniţilor evacuaţi pe mare[373]. Aceste avioane sigure în funcţionare şi multifuncţionale, pilotate de aviatori talentaţi ai infanteriei marine şi forţei aeriene, operau pe orice vreme şi livrau totul, de la muniţie, butoaie cu benzină, bombe, dulciuri şi sârmă ghimpată până la cupoanele de pânză de bumbac cu modele extravagante din care cercetaşii lui Clemens, care mânuiau acul şi aţa cu aceeaşi îndemânare cu care mânuiau puştile, îşi confecţionau acea îmbrăcăminte confortabilă

---

[371] „First Mardiv Final Report”, Anexa N, Intelligence p. 16. Unele elemente ale garnizoanei Volinavua fuseseră debarcate cu o luna mai înainte în golful Aola şi sufereau acum din cauza bolilor obişnuite, dizenteria şi malaria.

[372] O mână de piloţi selecţionaţi din Grupul 25 aerian al infanteriei marine al lui Smith au învăţat navigaţia astronomică în primăvara lui 1942 prin eforturile căpitanului (în retragere) P.V.H. Weems, USN, pe cheltuiala acestuia. Piloţii s-au întors, de la cursul său intensiv de la Annapolis, la San Diego pentru a-i învăţa şi pe al ţi ii Când prima escadrilă a lui Smith a părăsit Coasta de vest pentru Noua Caledonie, în august, exista un navigator aerian pe deplin calificat în fiecare avion de transport „Corespondenţă, generalul-locotenent în retragere Louis Woods”. Doar un singur avion clin Comandamentul pentru transporturile aeriene de luptă din Pacificul de Sud (SCAT) a fost pierdut din cauza unei greşeli de navigaţie.

[373] First Mardiv Final Report, annex T („Medical”).

şi răcoroasă numită „lava-lava“ pe care ei o preferau în mod deosebit pantalonilor din pânză grosolană”.[374]

Condiţiile de viaţă nu s-au îmbunătăţit, totuşi, vizibil faţă de primele zile. Meniurile rămâneau îngrozitor de monotone: cârnaţi vienezi conservaţi, cartofi deshidrataţi, conserve de carne, orez (care aşa cum era preparat de bucătarii şefi ai infanteriei marine şi armatei de uscat semăna cu papul şi era groaznic la gust), fasole verde, morcovi fără gust, prune uscate, praf de ouă. Uneori, navele lui Turner debarcau raţii, pentru câteva zile, de mere, portocale, varză şi bucăţi îngheţate de carne de vită sau de oaie din Australia (clasificate imediat drept „ţap mort” şi detestate de toată lumea). Dar comandanţii şi echipajele de pe navele de transport, fără excepţie, donau în mod generos din stocurile bordului. Nimănui nu-i lipsea, acum, tutunul sau dulciurile. Ofiţerii cu aprovizionarea şi sergenţi isteţi de la popotă dirijau un comerţ activ cu marinarii. Mitralierele „Nambus”, steagurile „chifteluţă de carne”, pistoalele Luger şi săbiile samurai se schimbau pentru cartofi adevăraţi, ouă adevărate, şuncă, slănină şi pui îngheţaţi. Unii mâncau mai bine decât alţii, dar nimeni nu era flămând.

Aşa cum făcuseră şi predecesorii lor, soldaţii şi infanteriştii marini de sub comanda lui Patch locuiau în corturi necorespunzătoare, erau preocupaţi fără încetare de hrană, de noroi şi de ploaie, se lăudau cu isprăvi sexuale imaginare, blestemau prostia comandanţilor lor, ocărau flota Statelor Unite şi pe MacArthur, se scărpinau din cauza muşcăturilor de ţânţari, vizitau frecvent latrinele şi nimereau în tranşeele lor noroioase în fiecare noapte când „Maşina de spălat Charlie” le transmitea complimente[375]. Trei sau patru avioane de vânătoare de noapte ar

---

[374] Aviatorii infanteriei marine au făcut eforturi speciale pentru a-i aproviziona pe cercetaşii şi poliţiştii autohtoni-cu modele variate de ţesături din bumbac şi pachete de tutun negru răsucit. Aceşti oameni – şi sătenii loiali – au cules din apă zeci de aviatori ai infanteriei marine şi flotei, i-au ascuns de japonezi, i-au îngrijit dacă’ erau răniţi sau bolnavi şi i-au dus în cele din urmă înapoi la Guadalcanal cu canoea, goeleta sau barca cu motor. Nimeni niciodată nu a oferit autohtonilor bani ca recompensă, dar ei au acceptat cu recunoştinţă ţesături şi tutun.

[375] Alegerea de către cei care au luptat pe Guadalcanal a lui MacArthur drept ţap ispăşitor nu este de-antregul rezonabilă. Nu a existat posibilitatea ca MacArthur să dea vreun sprijin substanţial celor de pe Guadalcanal. El avea probleme chiar în zona sa. În ceea ce priveşte asigurarea tehnico-materială, MacArthur se afla chiar la capătul liniei; vastul fluviu al materialului de război care urma să curgă spre el mai târziu nu reprezenta în acel timp mai mult decât o picătură.

fi eliberat cerul de această pacoste. Aceste avioane fuseseră adesea solicitate; niciunul nu era încă disponibil[376].

Mai întâi de toate, soldaţii doreau să pună capăt cât mai curând spectacolului interminabil de la Guadalcanal şi nu au savurat hotărârea lui Patch de a aştepta sosirea de trupe proaspete înainte de a organiza atacul final. Această hotărâre, aprobată de Halsey, de Nimitz şi de forurile de la Washington, prevedea reluarea operaţiilor la jumătatea lunii ianuarie. Încă o dată, planurile americane şi japoneze păreau să fie pe fază.

*

Deşi Tanaka, având altă ocupaţie în noaptea de 30 noiernbrie, eşuase în a livra proviziile, distrugătoarele sale îşi continuau eforturile de a debarca pe ţărm butoaiele plutitoare încărcate cu hrană. Aceste butoaie n-au fost, totuşi, o soluţie prea reuşită, iar la începutul lui decembrie flota combinată a inaugurat o formă suplimentară de transport, având numele de cod „Mouse“. „Şoarecii” erau submarinele flotei; „sistemul a evoluat favorabil” până când „vedetele torpiloare rapide ale duşmanului au început

[376] Încă din ianuarie 1942, Direcţia de Aeronautică din cadrul Departamentului Marinei a recomandat de urgenţă un program pentru dotarea cu avioane de vânătoare de noapte a Corpului de infanterie marină. Dar „când autorizaţia a fost emisă în martie de la cabinetul comandantului Corpului de infanterie marină... programul pentru avioanele de vânătoare de noapte părea ceva pentru generaţiile viitoare...” (Sherrod, op. Cât., p. 159). Datorită eforturilor maiorilor E. Colston Dyer şi Frank H. Schwable, comandantul a fost de acord în cele din urmă să grăbească elaborarea programului. Dar a trecut aproape un an întreg (1 noiembrie 194.1) până când un pilot al infanteriei marine să facă prima interceptare de noapte în Pacificul de Sud (vezi Sherrod, op. Cât., capitolul 11, „Intră vânătorii de noapte”, p. 158-160).
Generalul de brigadă (în retragere) Colston Dyer, USMC, a furnizat următoarea informaţie referitoare la acest program:
„Cu privire la avioanele de vânătoare de noapte, Sherrod este foarte precis. Eu am auzit pentru prima dată despre vânătorii de noapte şi acţiunile lor, la o şcoală de radiolocaţie şi controlori de zbor pentru aviaţia de vânătoare, în Anglia, în 1941. La reîntoarcerea mea acasă, am reuşit să obţin includerea câtorva escadrile în Planul de înzestrare – 1945; a fost lucrul cel mai bun pe care am putut să-l fac, plasând totodată comenzi pentru aparatura de conducere fie la sol.
Cândva, la începutul lui 1943, amiralul Halsey a intervenit vehement pentru avioanele de vânătoare de noapte şi E. J. King a dorit să cunoască ceea ce făceam noi. Planul de înzestrare s-a schimbat, spre bine, rapid!...
Dar noi nu puteam să utilizăm avioanele de vânătoare de noapte până nu aveam aparatura de conducere de la sol, aparate radio VHF (pe frecvenţă foarte înaltă) adecvate, radiolocatoare pentru interceptarea ţintelor etc., fără să mai menţionez oamenii antrenaţi să opereze şi să asigure întreţinerea. Era o problemă de succesiune a priorităţilor." („Corespondenţa Dyer“).

să intervină... şi metoda în mod treptat a devenit inoperantă”[377]. La 9 decembrie, o vedetă torpiloare rapidă din Tulagi „a intervenit” în aşa măsură încât a dus la scufundarea submarinului I-9 al flotei, în timp ce acesta ieşise la suprafaţă, în largul capului Esperance, pentru a începe descărcarea. Scufundarea a arătat în mod clar că operaţiunile „Mouse“ trebuiau să fie suspendate.

Japonezii erau acum aproape înnebuniţi. Orice improvizaţie posibilă era născocită pentru a livra chiar cantităţi minime de hrană, medicamente şi muniţie pentru armamentul individual şi aruncătoarele de mine. Zburând la joasă înălţime, avioanele *Betty* încercau să arunce saci cu orez şi cartuşe; când întâmplător un avion reuşea să scape de avioanele de vânătoare, pachetele sale cădeau fie în mare, fie adânc în junglă, astfel că şi acest program a fost repede abandonat. Nave cu vele şi mici bărci cu motor au fost atunci rechiziţionate; acestea coborau lanţul de insule sub acoperirea întunericului şi staţionau în timpul zilei. D. G. Kennedy, un maior din Forţele de Apărare a Insulelor Solomon, a cărui bază era lângă Segi în Noua Georgie, urmărea cu atenţie traficul acesta. De la statul său major din junglă, Kennedy conducea o forţă specială de desant formată din băştinaşi care, în canoe de luptă de 12 oameni, stăteau la pândă în golfurile, lagunele şi golfuleţele insulei şale de la apusul până la făsăritul soarelui. Serviciul de informaţii al lui Kennedy nu era nici plasă, dar nici chiar ciur[378]; pur şi simplu foarte puţine din ambarcaţiunile japoneze descoperite de cercetaşii săi au reuşit să scape. „Băieţii lui Kennedy”, aşa cum îşi spuneau ei cu mândrie, luau prizonieri numai dacă erau instruiţi să facă astfel. Ei ucideau repede şi metodic. Decapitau cadavrele inamice cu o singură lovitură dată cu săbiile de samurai capturate, pe care mulţi le purtau atârnate de centuri şi diagonale de ofiţeri japonezi încinse peste cămăşile „lava-lava“.

Bărbaţii care alcătuiau organizaţia coastwatcherilor din zona centrală şi de jos a insulelor Solomon au trecut printr-o perioadă foarte agitată timp de şase săptămâni, între prima zi a lui noiembrie şi jumătatea lui decembrie. Japonezii descoperiseră existenţa reţelei comandorului Feldt şi în nordul şi centrul insulelor Solomon patrulele lor făceau eforturi disperate să prindă albii care continuau să raporteze mişcări de nave şi avioane. La Guadalcanal, Martin Clemens plecase pentru o meritată şi

[377] Southeast Area Naval Operations, p. 54.

[378] Joc de cuvinte intraductibil. În limba engleză, *net* înseamnă atât reţea (de spionaj), cât şi plasă (n. tr.).

necesară odihnă[379]. David Trench l-a schimbat[380]. Dick Horton şi Henry Josselyn, care debarcaseră cu Batalionul 1 raideri la Tulagi, au rămas la datorie, Horton ascuns pe insula Russell și Josselyn pe Vella Lavella. K. D. Hay a al său din Gold Field Ridge, sus în munţi, supraveghind câmpia de la Lunga. Singurul său tovaraş era o călugăriră în vârstă care supravieţuise unui masacru săvârşit mai înainte de o patrulă japoneză[381].

*

La câteva zile după ce Patch preluase comanda, Harmon zbura spre Guadalcanal pentru a discuta planurile ofensivei din ianuarie. Harmon intenţiona ca Mount Austen să fie cucerit la o dată cât mai apropiată. Patch considera, de asemenea, capturarea acestei mase deluroase dominante ca o etapă preliminară, esenţială, pentru dezvoltarea cu succes a unei operaţiuni ulterioare. Schema, de manevră, în două faze, pe care Patch a prezentat-o superiorului său, era cea clasică. În prima fază urma să cucerească Mount Austen, iar în a doua preconiza să înainteze spre vest pe un front larg, cu flancul drept rezemat pe litoral. Flancul stâng reprezenta flancul de manevră.

Câţiva ofiţeri de stat major au exprimat obiecţii discrete faţă de acest proiect, care, din start era extrem de dificil de susţinut, costisitor şi cronofag. Terenul la vest de Matanikau era străbătut de la nord la sud de o serie de culmi abrupte pe care atacatorul ar fi trebuit să le ia prin asalturi succesive. Japonezii îşi orientaseră apărarea împotriva unei înaintări dinspre est spre vest şi organizaseră pantele opuse ale culmilor cu reţele puternice de amplasamente care se sprijineau reciproc cu foc. Aici apărătorii

[379] Decorat cu Legiunea Americană de Merit pentru excepţionalele sale servicii şi acum membru de onoare al Asociaţiei Diviziei 1 infanterie marină şi al Asociaţiei Raiderilor lui Edson. După o carieră remarcabilă în serviciul colonial, Clemens s-a pensionat (1960) pentru a deveni fermier în Australia.

[380] Acum (noiembrie 1962) înalt comisar al Insulelor Solomon britanice şi stabilit pe Guadalcanal.

[381] Aceasta nu este singura barbarie comisă de japonezi pe Guadalcanal. Din fericire, se pare că cei răspunzători de asemenea crime au fost mai târziu uciși în luptă sau au murit din cauza rănilor. Asemenea acţiuni nu au fost ordonate nici de către generalul-locotenent Hyakutake şi nici de şeful statului său major, generalul-locotenent Miyazaki. Amândoi erau oameni onorabili şi niciunul nu ar fi trecut cu vederea un astfel de comportament dacă ar fi avut cunoştinţă despre aceasta. Aceşti generali au ieşit din cel de-al doilea război mondial cu reputaţii personale complet neîntinate.

erau aproape imuni la focul de artilerie. Cu excepţia unei fâşii înguste, de-a lungul coastei, terenul era impropriu pentru tancuri sau traficul vehiculelor pe roţi. Aprovizionarea cu alimente, muniţii şi apă pentru flancul din interiorul insulei, precum şi evacuarea răniţilor de aici ar fi ridicat probleme deosebit de mari.

Acestor ofiţeri le-a venit ideea că un cap de pod de desant maritim, sau o serie de asemenea capete de pod formate în spatele japonezilor, nu numai că preveneau dificultăţile fizice inerente ale unui atac peste coridor, dar ar fi realizat o surprindere tactică, ar fi tăiat liniile de aprovizionare ale japonezilor de la Kamimbo-Esperar. Ce la Kokumbona şi ar fi simplificat în mare măsură problemele de asigurare tehnico-materială. Alţii, optând pentru o lovitură chiar mai decisivă decât cea posibilă prin operaţii de desant maritim cu rază scurtă de acţiune, au sugerat o debarcare masivă pe partea de sud a coastei care să fie imediat urmată de un atac spre vest către Capul Esperance. Aceasta, coordonată cu un atac de-a lungul coastei de nord, situau pe japonezi „între două focuri”. Ei susţineau că putea fi găsit un număr suficient de nave şi avioane de luptă pentru a acoperi şi sprijini astfel de operaţii[382].

În termeni simpli, întrebarea era dacă trebuie să dărâmi o serie de ziduri de piatră au să forţezi poarta de la grădină. Şi, aşa cum se întâmplă adesea în război, sfaturile lipsite de imaginaţie prevalează. Motivul invocat pentru respingerea ideii abordării indirecte în favoarea celei directe a fost lipsa de crucişătoare, de distrugătoare şi de mijloace de debarcare. Dar rămânea aproape o lună întreagă înaintea proiectatei zile „Z“, şi dacă ar fi fost făcut un efort concentrat aceste nave şi micile şalupe şi echipaje ar fi putut fi adunate. Aceasta ar fi şifonat, fără îndoială, rutina administrativă în zonele din spatele frontului, dar crea perspectiva unei lichidări rapide a inamicului cu un preţ relativ scăzut. Probabil că spectrul înfrângerii în lupte răzleţe domina aceste consilii, aşa cum se întâmplase în mod frecvent cu cele ale predecesorului generalului Patch. În timpul când fusese comandant Vandegrift au existat motive mai serioase pentru a lua acest factor în consideraţie.

[382] O debarcare a fost în cele din urmă executată pe coasta de sud, dar nu a avut niciun rezultat tactic important, deoarece până la data aceea ofensiva de-a lungul coastei de nord ajunsese la Capul Esperance.

*

În ziua de 10 decembrie, generalul de brigadă Sebree, locţiitorul comandantului Diviziei „Americal“, a ordonat comandantului Regimentului 132 infanterie să trimită o companie pentru „a ocupa” Mount Austen. În timpul frecventelor lor patrulări, raiderii lui Carlson au trecut la sud de această complicată masă ramificată de creste şi ridicături care dominau terenul, şi de pe care inamicul observa activitatea din perimetru. Ei au sesizat trăinicia instalaţiilor defensive japoneze, dar acestea, după cum au raportat, nu erau apărate puternic. Sebree a judecat superficial că o singură companie era suficientă pentru această misiune. În schimb, a spus colonelului Leroy E. Nelson să folosească chiar „şi un batalion dacă o singură companie s-ar dovedi insuficientă”[383]. În ziua de 16 decembrie, compania Love (L) şi-a început misiunea.

La 17 decembrie, compania L a stabilit contactul cu inamicul; în ziua următoare, Nelson a trimis pe linia de contact restul Batalionului 3. În aceeaşi după-amiază, generalul Sebree a făcut o recunoaştere personală în zonă şi a ajuns la concluzia că Nelson ar putea folosi încă un batalion în scopul realizării cu succes a acţiunii; ca urmare, a pus la dispoziţia comandantului de regiment Batalionul 1 (mai puţin o companie). A doua zi, Batalionul 3 a raportat că 200-300 de japonezi deţineau o poziţie bine organizată în faţa dispozitivului său[384]. Timp de trei zile – pe 19, 20 şi 21 decembrie – atacuri limitate, sprijinite cu foc de artilerie şi cu bombardamente ale avioanelor SBD, au fost oprite de către mitraliorii japonezi. Focul de artilerie a avut un efect slab asupra cazematelor din buşteni în care se adăpostea inamicul, iar observatorii din SBD-uri nu puteau, pur şi simplu, să-l descopere. Nereuşita aviatorilor nu era surprinzătoare din moment ce nici soldaţii de pe pământ nu erau capabili să-i descopere pe japonezi.

În ziua de 21 decembrie, Nelson a cerut să i se repartizeze Batalionul 2. El avea dificultăţi privind aprovizionarea cu hrană şi apă. Trupele sale neaclimatizate încă, aflându-se într-o stare fizică deplorabilă, nu mai erau capabile să reziste căldurii arzătoare, aşa cum făcuseră infanteriştii marini ai lui Cates în ziua de 7 august. Dar Batalionul 2, al său, nu era disponibil. El avea sarcina să

[383] National Archives, Alexandria, Virginia. „Unit Journal 132nd Infantry Regt“. 300—INF (132) – o.7.No. 236-23
[384] Ibidem.

ocupe fortificaţiile de pe plajă. Sebree a vorbit pe şleau: „Nu mai face cereri pentru Batalionul 2. Decizie finală”[385]. Nelson a înghiţit refuzul în tăcere. Totuşi, el şi comandanţii săi de batalioane învăţaseră o lecţie: informaţia veche, aşa cum era cea a lui Carlson acum, rămâne foarte rar veridică.

Pentru atacul din dimineaţa următoare, Nelson a cerut o pregătire de artilerie susţinută în zona de acţiune a Batalionului 3. Cererea sa a fost aprobată şi colonelul a ordonat imediat batalionului să se retragă cu 1.000 de yarzi[386]. În dimineaţa următoare, artileria armatei de uscat şi a infanteriei marine a executat cel mai puternic bombardament din istoria Guadalcanalutui, iar avioanele au lovit poziţiile presupuse ale inamicului, Când focul de artilerie a încetat şi avioanele s-au îndepărtat, colonelul a ordonat batalionului să se reîntoarcă pe linia de plecare şi să pornească la atac. Mişcarea către poziţia deţinută anterior a durat întreagă zi. O mare cantitate de muniţie de artilerie şi un număr foarte mare de bombe au fost irosite fără niciun rezultat.

În ziua de Crăciun, soldaţii de pe Mount Austeh au mâncat fasole rece. Dar patrulele lor au crezut că au descoperit limitele poziţiei pe care japonezii o numeau „Gifu“[387]. Nelson a ordonat Batalionului 1 să se deplaseze într-o nouă zonă de adunare şi să atace, pe 27 decembrie, pentru a reduce la tăcere acest punct important al apărării inamice. Batalionul s-a desfăşurat în jungla deasă, a înaintat către linia de plecare la atac unde a fost din nou oprit. Pe la amiaza celei de a 14-a zi a acţiunii, care degenerase într-un eşec sângeros, Patch a pus la dispoziţia comandantului de regiment Batalionul 2[388]. Aceste trupe proaspete au sosit pe teatrul de luptă la 31 decembrie.

Aproximativ în acelaşi timp, colonelul Nelson, bolnav de malarie, îngrijorat de pierderi şi nemairezistând presiunii nervoase, a cerut să fie schimbat. De la 19 până la 30 decembrie, batalioanele 1 şi 3 au pierdut, în luptă, 132 de oameni. În plus, 131 de ofiţeri şi soldaţi fuseseră evacuaţi, mulţi aşa de istoviţi de

---

[385] Ibidem.

[386] Ibidem.

[387] Relatare bazată pe „Report, 132nd Infantry (Amerlcal Division)” 300-INF (132) – 0.3, Nr. 23417. „Gifu“ a fost numit de către japonezii de acolo după numele unei prefectura din insula Honshu. În realitate, întinderea punctului „Gifu“ a fost în cele din urmă determinată de cercetaşii Batalionului 2 din Regimentul 35 infanterie al Diviziei 25.

[388] „Unit Journal”, op. cit.

malarie sau dizenterie, sau amândouă, că nu mai puteau să stea în picioare. Moralul era foarte scăzut. Atacurile rău concepute şi prost executate s-au soldat doar cu o jumătate de duzină de japonezi morţi, fără să realizeze vreo pătrundere în poziţia „Gifu“.

Aici, armata de uscat a Statelor Unite a repetat greşeala pe care o făcuseră mai înainte atât infanteriştii marini cât şi japonezii: atac fără o cercetare preliminară amănunţită. Aceasta ia timp şi necesită personal curajos, calificat şi experimentat. Dacă s-ar fi alocat realizării proiectului patru sau cinci zile și fotografiile aeriene necesare ar fi fost făcute şi analizate, „Gifu“ ar fi putut probabil să fie redusă la tăcere, în mod economic, în câteva zile. A doua eroare a constat în angajarea unui regiment nou sosit împotriva unei poziţii puternic amenajate. Argumentul că tăria lui „Gifu“ nu a fost apreciată la timpul respectiv nu poate rezista; patrulele ar fi trebuit să determine forţa şi proporţiile poziţiilor japoneze, înainte ca atacul să fi fost declanşat. Pentru a desăvârşi aceste erori fundamentale, divizia încredinţase misiunea unui comandant, iar apoi nu i-a mai pus la dispoziţie prompt mijloacele necesare executării ei. În cele din urmă, marşul şi contramarşul ridicol la care Nelson a supus batalionul poate ar fi sugerat că numirea unui comandant de regiment, mai puţin timid, era necesară.

În timp ce operaţia foarte sângeroasă de pe Mount Austen se prelungea în ianuarie, devenea vizibil că atât generalul-maior Patch cât şi adjunctul său la comanda diviziei trebuiau să se dezbare de multe lucruri şi, probabil, trebuiau chiar să înveţe şi mai mult.

20. IANUARIE 1943

Cam în acelaşi timp când Regimentul 132 infanterie începea acţiunile împotriva poziţiei „Gifu“, la Statul Major General Imperial Japonez se desfăşurau consfătuiri la fel de nehotărâte în esenţă. Pe parcursul ultimei decade a lunii noiembrie şi la începutul lui decembrie, membri ai secţiunilor armatei de uscat cât şi ai marinei îşi exprimaseră, în mod discret, teama crescândă că Hyakutake nu mai putea fi sprijinit. Acest pesimism, justificat, era considerat de eşaloanele superioare ale ierarhiei ca defetist; „Nimeni nu îndrăznea să prezinte sau să discute deschis o astfel de opinie"[389].

Ofiţerii de marină, care reprezentau categoria de forţe armate răspunzătoare de aprovizionarea şi întărirea Armatei 17, au adoptat un punct de vedere mult mai realist asupra situaţiei, decât au făcut-o colegii lor din Secţia armatei de uscat. Pierderile în nave de luptă şi în special în distrugătoare au provocat o îngrijorare crescândă forţelor navale. De o acuitate deosebită era problema înlocuirii avioanelor, a piloţilor şi a echipajelor. Pe la jumătatea lui decembrie, chiar şi cei mai optimişti planificatori vedeau cu puţină speranţă posibilitatea ca poziţiile japoneze din insula „KA“ să fie întărite în mod efectiv. În consecinţă, Statul Major General Imperial a trimis un grup de legătură pentru a sonda opiniile celor de la Flota combinată, Armata 8 Zonală, Flota Zonei de Sud-Est şi Flota 8. „Concluzia ultimă a fost aceea că nu existau şanse de succes”[390]. Cu această apreciere descurajantă s-au întors delegaţii Statului Major General Imperial la Tokio, unde un studiu ulterior nu a făcut decât să confirme concluzia la care au ajuns în timpul călătoriei.

Aprovizionarea şi redesfăşurarea forţelor larg dispersate în teritoriile cucerite sau înnămolite în interminabila campanie din China s-au dovedit a fi griji mereu crescânde pentru Statul Major General. „Din ce în ce mai multe nave erau necesare... dar numărul total al navelor disponibile descreştea zilnic datorită unei

[389] „Corespondenţa Imoto“.
[390] Ibidem

rate neaşteptat de înalte de pierderi”[391]. Campania angajată de submarinele americane împotriva liniilor de comunicaţii dintre imperiu şi „zona resurselor” din sud-est începuse să plătească frumoase dividende, diminuarea disponibilităţilor de nave japoneze fiind astfel nu numai o consecinţă a succeselor obţinute de americani şi aliaţii lor la Guadalcanal şi Noua Guinee.

La 31 decembrie, generalul Gen Sugiyama şi amiralul Osami Nagano, îmbrăcaţi în uniformă de ceremonie, s-au prezentat de urgenţă la Palatul Imperial. Aici ei au obţiţinut aprobarea Tronului pentru retragerea din Guadalcanal. Secţiunile armatei de uscat şi ale marinei au redactat apoi obişnuitul „Acord Central” şi ofiţerii de stat major au început să elaboreze ordine pentru comandanţii interesaţi. În momentul acela, Comandamentul Suprem a recunoscut că hotărârea marca „o cotitură majoră a războiului în această zonă”[392].

La 4 ianuarie, un curier special, generalul maior Ayabe, a predat generalului locotenent Hitoshi Imamura, la statul său major din Rabaul, un exemplar înregistrat al ordinului strict secret al armatei. Timp de câteva zile, Imamura a ezitat situându-se la limita insubordonării. Numar când s-a lămurit că această directivă neplăcută primise consimţământul împăratului s-a decis să o execute.

Ofiţerul comandant cel mai înalt în grad al forţelor navale la Rabaul, viceamiralul Jinichi Kusaka, a avut obiecţii serioase la ordinele primite[393]. El îşi dădea seama că o evacuare ar fi subminat poziţia strategică a Japoniei în sud-est şi ar fi demoralizat armata de uscat şi marina, în plus, retragerea ar fi trecut iniţiativa în mâinile americanilor, dându-le tot mai multă încredere şi posibilitatea „să înceapă acţiuni îndrăzneţe împotriva punctelor noastre slabe"[394]. Dar, întrucât nu exista „nicio speranţă pentru a restabili situaţia", amiralul a decis până la urmă, fără convingere, să coopereze cu armata de uscat şi „împreună să epuizeze toate mijloacele posibile pentru evacuarea forţelor din Guadalcanal în perioada cuprinsă între sfârşitul lui ianuarie şi începutul lui februarie"[395].

---

[391] „Imperial GHQ Army High Command Record”, p. 76.
[392] Ibidem, p. 77.
[393] „Imperial GHQ Navy Staff Section Directive No. 184’, 4 ianuarie 1943.
[394] Southeast Arca Naval Operations, p. 59.
[395] Ibidem.

Deşi Guadalcanal urma să fie abandonat, generalul Ayabe a explicat că operaţiile în Noua Guinee vor fi intensificate. Bazele operative de la Lae, Salamaua, Madang şi Wewak urmau să fie întărite pentru a susţine un nou atac asupra lui Port Moresby[396]. Construcţia de aerodromuri în nordul insulelor Solomon urma să fie accelerată iar insulele Noua Georgie şi Santa Isabel apărate cu fermitate. Acest sumar al proiectelor de viitor nu a înflăcărat spiritele de la Rabaul şi, cu un dezgust egal cu cel al amiralului Kusaka, comandantul Armatei 8 a abandonat „hotărârea fermă de a nimici inamicul pe Guadalcanal" şi a trecut la pregătirea planului pentru „o misiune pe care niciodată mai înainte armata de uscat japoneză nu a întreprins-o ", şi anume o retragere pe mare.

*

Între timp, la Guadalcanal, fuseseră făcute câteva schimbăm. Generalul-maior J. Lawton Collins a sosit cu Divizia 25 infanterie. Regimentul 6 infanterie marină întărit (comandant colonel Gilder T. Jackson), îşi amenaja tabăra sub arborii de cocos desfrunziţi. Odată cu sosirea lui, Divizia 2 infanterie marină era completă.

S-a petrecut însă, o întâmplare ciudată. Cineva a descoperit că generalul-maior John Marston, U.S.M.C., comandantul diviziei, era mai vechi în grad decât generalul Patch. Dar Halsey îi promisese lui Patch comanda când preluase responsabilităţile de la Vandegrift, aşa că Marston a fost schimbat de către locţiitorul său, generalul de brigadă Alphonse de Carre[397]. În timp ce se clarifica situaţia generalului Marston, generalul Marshall crea Corpul XIV armată, iar Harmon numea pe Patch comandant al corpului. Sebree prelua comanda Diviziei „Americal".

Patch avea acum pe insulă trei divizii: un efectiv total, pe hârtie, de circa 40.000 de oameni. Dar această cifră era înşelătoare; ea includea mulţi inapţi, în special în Divizia „Americal". Trupele lui

[396] Fighth Area Army Operations, p. 17.

[397] În realitate, generalul-maior C. Barney Vogel, USMC, l-a informat pe Marston că aceste aranjamente fuseseră făcute de eşalonul superior. Vogel fusese cu câtva timp înainte desemnat să comande un nou comandament la Nouméa, Corpul 1 desant al infanteriei marine (1MAC). Acest comandament de corp era doar administrativ. Toate unităţile infanteriei marine din Pacificul de Sud erau sub controlul operativ al amiralului Halsey. Acţiunea lui Vogel l-a iritat pe generalul Holcomb şi a fost de prisos să mai spunem, o mare dezamăgire pentru generalul-maior Marston care a declarat că ar fi fericit să renunţe la toate problemele de grad şi să servească la comanda diviziei sale sub ordinele generalului Patch.

Collins erau proaspete, aşa cum erau şi cele ale Regimentului 6 infanterie marină. Dar nicio companie de puşcaşi din cele nouă regimente de infanterie nu avea efectivul complet prevăzut în statele de organizare, iar o parte dintre acestea se găseau la un nivel mult scăzut faţă de capacitatea stabilită. Aceştia erau ofiţerii şi soldaţii care trebuiau, ca întotdeauna, să ducă greul, să facă toate corvezile, să sape tranşee, să zacă noaptea în noroi şi dimineaţa să deschidă drumuri. Iar ei, cei care trebuiau să asude şi să rabde de sete, să descopere mitralierele japoneze, apoi să le reducă la tăcepe una câte una, se aflau încă, aşa cum se întâmplă întotdeauna, la capătul liniilor de aprovizionare.

Câteva zile înainte de înfiinţarea corpului de armată, Woods a predat funcţia sa de comandant al forţelor aeriene „Cactus” (Com AirCACTUS) generalului de brigadă Francis P. Mulcahey, din Corpul de Infanterie Marină al Statelor Unite (U.S.M.C.). Mulcahey a moştenit un organism în funcţiune. Hendersonul, mărit substanţial, era acum un aerodrom cu pistele complet îmbrăcate, capabil să permită executarea de misiuni pe orice vreme, şi de pe care avioanele B 17 plecau să bombardeze Rabaulul. Sosiseră, de asemenea, bombardiere cu două motoare, iar pentru cercetarea îndepărtată exista o escadrilă cu echipaje din Noua Zeelandă şi având avioane *Hudson* fabricate, de firma Lockheed.

Ambarcaţiuni auxiliare, de toate tipurile, se îngrămădeau în portul Tulagi, unde aproape două duzini de vedete torpiloare erau pregătite să întrerupă acţiunile „Rat”, „Mouse” şi „Ant” ale inamicului. La începutul lui ianuarie 1943, „The Island” (Insula) era în plină dezvoltare[398]. Din când în când vizionau filme. Despre femei, nu putea fi vorba. Surorile din forţele navale, care veneau pe avioanele DC-3 ale lui Smith, trebuiau să îndure asalturi din toate părţile dacă simţeau nevoia să viziteze „toaleta” („latrina”[399]) bine păzită pe care geniştii o construiseră, special, pentru ele. „Mângâierea” era că scaunele fuseseră şlefuite cu o grijă drăgăstoasă.

În timp ce săptămâna de linişte din cea de a şasea lună de Guadalcanal se sfârşea, Regimentul 35 infanterie al colonelului Robert B. McClure ieşea din perimetru pentru a prelua asediul puternicului punct „Gifu” şi a-i respinge pe japonezi de pe colină –

[398] Expresia aparţine lui Robert Sherrod.

[399] Aici autorul foloseşte cuvântul „head“ care în funcţie de context poate însemna „cap“ dar şi „fortificaţie“. Iar în limbajul argotic al soldaţilor înseamnă „latrină” sau „femeie tânără ușor accesibilă” (n. tr.)

„Sea Horse” (Calul de mare) – la aproximativ 1.000 de yarzi vest de „Gifu”. Acestea două erau singurele poziţii cu o apărare organizată din timp pe care inamicul le deţinea la est de Matanikau. Japonezii de pe aceste poziţii, elemente ale regimentelor 124 şi 228 infanterie, nu constituiau o ameninţare serioasă pentru americani. Dar din amplasamentele lor de pe acest teren dominant, japonezii puteau să desfăşoare incursiuni în spatele frontului, să hărţuiască aprovizionarea şi coloanele de evacuare, să tragă cu armele cu lunetă şi în general să provoace neplăceri americanilor.

Era de dorit, în mod evident, ca întâi să fie izolaţi de camarazii lor aflaţi la vest de râu şi apoi să fie lichidaţi. Generalul american spera să realizeze acest din urmă scop prin capitularea apărătorilor. Dacă ei n-ar fi acceptat, trebuia să li se răspundă printr-un bombardament metodic, continuu, de exterminare. Pentru îndeplinirea rapidă a acestor misiuni a fost repartizat regimentul colonelului McClure. În timp ce elementele alese pentru a începe atacul spre vest intrau în poziţie, unul din batalioanele sale înainta pentru a comprima „Gifu”, iar altele răzbateau cu greu în dispozitiv pentru a ataca „Sea Horse“ dinspre sud.

Japonezii pe care se pregăteau să-i atace, se aflau într-o situaţie jalnică. La dispoziţia lui Hyakutake nu mai era decât o armată scheletică. Toţi, inclusiv generalul şi şeful statului său major, erau flămânzi. Dispuneau însă de gloanţe şi hotărâre. Ei vor lupta, în continuare, până când nu vor mai avea putere să împingă în lăcaşuri încărcătoarele mitralierelor *Nambus,* să lase să cadă minele pe ţevile aruncătoarelor şi să armeze închizătoarele. Sunt de admirat ofiţerii şi soldaţii din această armată rău schilodită, dar în niciun caz demoralizată[400].

Împotriva acestor oameni, care se aşteptau să moară în amplasamentele lor, generalul maior Patch a lansat, în dimineaţa zilei de 10 ianuarie 1943, Corpul XIV armată.

---

[400] Miller, op. cit., p. 254. Nu este, în schimb, de acord cu cifra de 23.000 arătată pe graficul efectivului la p. 51 din 17th Army Opns. Aceasta indică faptul că japonezii suferiseră pierderi de aproape 7.000 de morţi în luptă şi din cauza bolilor, începând de la jumătatea lui noiembrie când rapoartele lor privind efectivele dădeau o cifră de aproximativ 30.000. Această cifră este greu de acceptat, deoarece nu au avut loc lupte de mare amploare pe uscat între data indicată şi jumătatea lui ianuarie. Pe de altă parte „dacă ar fi să luăm pierderile lui Shoji drept punct de referinţă cifrele pot fi corecte. Forţa sa de 3.000 de oameni fusese redusă, la Gavaga de raiderii lui Carlson şi ca urmare a eforturilor, la circa 1.000, din care doar o mică parte erau apţi pentru acţiuni ofensive.

*

Corpul de armată şi-a început atacul pe flancul din stânga (interior) la ora 5,50 a.m. când şase diyizioane de artilerie au tras 6.000 de proiectile asupra unui teren aflat la vest de Matanikau, numit „Galloping Horse“ (Calul care galopează). Acest bombardament intens a durat exact 30 de minute. Imediat după ce ultimele obuze au explodat, 12 avioane de vânătoare au lansat, fiecare, câte o bombă de un sfert de tonă asupra presupuselor amplasamente japoneze. Această escadrilă a fost urmată de alte 12 avioane SBD care, în picaje succesive, au aruncat 30 de încărcături de câte 325 de livre împotriva poziţiilor inamice pe care aruncătoarele le marcaseră cu mine conţinind fosfor alb.

Batalionul 1 din Regimentul 27 infanterie a înaintat rapid şi nu a avut probleme în cucerirea primului obiectiv al poziţiei „Galloping horse”. La stânga sa, Batalionul 3 a întâmpinat o rezistenţă sporadică, atingând totuşi, către sfârşitul după-amiezii, obiectivul stabilit. În dimineaţa următoare, după un bombardament preliminar, cele două batalioane au atacat din nou. Dar Batalionul 3 a avut necazuri. Soldaţii nu mai aveau apă proaspătă şi niciun transport nu a ajuns la ei până către mijlocul zilei. Între timp, câteva zeci de oameni arşi de soare, deshidrataţi şi epuizaţi, se prăbuşeau sub un soare de alamă. Batalionul a reuşit să facă un mic progres, şi pe la jumătatea după-amiezii, comandantul său, locotenent colonelul George E. Bush, a hotărât să retragă elementele avansate în spatele unor poziţii care puteau fi apărate. Această zi, în întregime nesatisfăcătoare pentru batalionul lui Bush, a atins punctul culminant când aruncătoarele japoneze de 90 mm au bombardat câteva grupuri de soldaţi în retragere.

În dimineaţa următoare, Batalionul 2 a înlocuit Batalionul 3 şi a atacat, imediat, de-a lungul unei culmi acoperite cu kunai ţepos, o poziţie japoneză bine camuflată şi puternic apărată aflată la capătul sudic al crestei cunoscută sub numele „Cota 53“. Batalionul nu putea să ştie, în momentul în care companiile sale începeau atacul, că lupta sa izolată de pe această culme dezolantă îi va aduce o meritată distincţie pentru el, regiment şi Divizia 25.

Pe toată desfăşurarea sa, campania de la Guadalcanal s-a divizat într-o serie de acţiuni de pluton, companie şi batalion. În afară de solicitarea focului de artilerie, luarea de măsuri pentru

executarea atacurilor aeriene sau angajarea rezervei sale, comandantul de regiment sau chiar comandantul de batalion – putea să exercite un control minim asupra luptei angajate. Astfel, tinerii ofiţeri – comandanţi de companii, de plutoane – şi subofiţerii înzestraţi cu capacitatea de a pregăti combinaţii tactice pline de imaginaţie, fiind şi în măsură să le conducă, aveau o mare posibilitate să-şi pună în aplicare talentele. Dar talentele nu erau în număr aşa de mare cum se crede în mod frecvent. Oricum, acţiunile desfăşurate pentru creasta sudică a poziţiei „Galloping Horse" aveau să se transforme în ziua de 13 ianuarie tocmai într-o astfel de luptă, care să fie dusă şi decisă, în ultimă instanţă, la o atât de mică distanţă încât grenadele de mână erau aruncate de o parte şi de cealaltă de la mai puţin de 20 de yarzi.

Prima problemă cu care s-au confruntat locotenent-colonelul Herbert V. Mitchell, locţiitorul său, căpitanul Charles W. Davis şi statul său major, a fost să descopere centrul rezistenţei de unde mitralierele uşoare şi grele trăgeau asupra oricărui soldat care se expunea. Două companii, una pe fiecare parte a crestei, au încercat, în timpul acelei zile fierbinţi, să se apropie de mai multe ori de vârful sudic al crestei. Dar de fiecare dată ele au fost oprite şi, pe la amiază, soldaţii, cu îmbrăcămintea înnegrită de sudoare şi noroi, cu gâturile uscate ca glaspapirul, erau în pragul epuizării. Dar o patrulă formată din trei ofiţeri, condusă de căpitanul Davis a descoperit în obiectivul fixat lui Mitchell, „Cota 53", amplasamentele japoneze care se sprijineau reciproc. Davis era sigur că ar putea să-l ocupe pe cel mai important dintre ele numai cu o mică patrulă.

Pe 13 ianuarie, înainte de prânz, el şi patrula sa formată din cinci oameni aşa au şi făcut; mai întâi s-au târât pînă la zece yarzi de poziţia duşmană, apoi i-au potopit pe japonezi cu grenade de mână şi în cele din urmă luând cu asalt poziţia au ucis cea mai mare parte a inamicilor aflaţi acolo. Câţiva soldaţi buimăciţi au ieşit din amplasamentul de luptă împiedicându-se şi au fugit spre junglă. Această „acţiune îndrăzneaţă" fost urmărită de sute de soldaţi de pe culmile învecinate; succesul i-a îndemnat să atace şi să invadeze poziţiile japoneze rămase sub controlul acestora din zona „Galloping Horse"[401]. Flancul stâng al Corpului XIV armată era acum în mod ferm ancorat la aproape 4.500 de yarzi de ţăimul mării, iar Collins avea spaţiul de manevră necesar.

[401] Miller, op. cit., p. 270. Căpitanului Davis i s-a decernat mai târziu Medalia de Onoare.

Japonezii şi-au dat seama imediat că un efort decisiv era în curs de realizare, dar tot ceea ce Hyakutake putea să facă era să-şi îndemne trupele sale să reziste. El nu avea rezerve nici pentru a contraataca, nici pentru a opri pătrunderile americane. La 10 ianuarie, prima zi a atacului, Armata 17 şi-a ars dosarele secrete, pregătindu-se să-şi mute statul-major la Tassafaronga[402].

Ultimul lot de provizii care a ajuns la aceşti oameni dârji, care apărau puternicul punct „Gifu“, a fost livrat la 13 ianuarie, când un mic detaşament de transport a reuşit să-şi facă drum printre liniile americane. În acelaşi timp, Armata 17 a ordonat ca poziţia să fie abandonată. Este foarte posibil ca japonezii izolaţi să fi ignorat în mod deliberat acest ordin sau că ofiţerul cel mai mare în grad, aflat la comanda acestor rămăşiţe de subunităţi, să fi crezut că încercarea de retragere nu avea sorţi de izbândă. Indiferent de motiv, ei au rămas şi au continuat timp de câteva zile să respingă fiecare atac declanşat împotriva lor de Batalionul 2 din Regimentul 35 infanterie[403].

La 14 ianuarie, contraamiralul Koniji Koyanagi, care-l înlocuise la 29 decembrie pe Tanaka la comanda Forţei de întărire, a trimis un important „Express” prin strâmtoarea „The Solt“[404]. Noaptea era întunecoasă, vizibilitatea slabă şi distrugătoarele s-au apropiat încet de Capul Esperance. După descărcarea pasagerilor şi a materialelor cu iuţeala obişnuită, navele au început o retragere în mare viteză. Dar japonezii nu erau singuri în aceste ape biciuite de intermitente rafale de ploaie. Şapte vedete torpiloare îi aşteptau. „Focurile de artificii” au durat doar câteva minute; timp în care comandanţii navelor japoneze au trăit momente critice, reuşind totuşi să scape teferi din încurcătură. În pofida faptului că două, şalupe torpiloare au fost avariate în încăierare, echipajele acestor mici nave de luptă au câştigat o bine meritată laudă de la

---

[402] Seventeenth Army Operations. P. 150.

[403] Miller, op. cit., p. 293 şi p. 293 n, spune despre colonelul Oka, comandantul regimentului (al cărui stat major se afla în pădurile care înconjurau cursul superior al râului Matanikau), că potrivit unor relatări „ar fi părăsit trupele sale în jurul datei de 14 ianuarie”. În realitate, colonelului Oka i s-a ordonat la acea dată, să se retragă pe noi poziții. Când el a acţionat în acest sens purtătorul drapelului regimentului nu l-a însoţit și a fost ucis. Ulterior colonelul a aflat că drapelul regimentului fusese părăsit. A mers personal sa-l recupereze. În timp ce se întorcea cu drapelul, a fost ucis pe drumul de coastă în cursul unui atac aerian. Oka a fost înaintat post-mortem la gradul de general-maior așa cum fusese şi colonelul Ichiki „Corespondenţa Miyazaki”.

[404] Contraamiralul Morison, după câte se pare, nu cunoştea că aceasta schimbare la comandă fusese efectuată; el consideră că Tanaka era conducătorul acţiunii respective. (Morison, op cit p 339).

japonezi: „Duşmanul a folosit vedetele torpiloare în mod agresiv... din cauza lor multe din navele noastre au avut de înghiţit câte o pastilă amară – sunt multe exemple despre modul în care vedetele lor au făcut transportul proviziilor mai mult decit dificil"[405].

Un grup de atac decolat în zori de pe Henderson i-a descoperit pe japonezi în largul coastei Noii Georgii, dar nu a reuşit, aşa cum s-a întâmplat şi cu vedetele torpiloare, să deraieze cursa „Expresului". Totuşi, ziua de 15 ianuarie 1943 urma să fie una memorabilă în analele aviaţiei infanteriei marine, pentru că, în acea zi, Foss a doborât trei avioane japoneze şi a devenit primul pilot din istoria aviaţiei americane cu 21 de avioane inamice distruse în luptă[406].

În aceeaşi zi, un prim eşalon al Regimentului 2 infanterie marină a spus, în cele din urmă, adio insulei. Evacuarea unităţii respective a redus Divizia 2 infanterie marină la două unităţi combatante, dintre care una, Regimentul 8, avea nevoie de odihnă. Generalul Pateh a retras-o în perimetru şi a creat o divizie mixtă compusă din unităţi ale armatei de uscat şi infanteriei marine, numită Composite Army Marine Division (CAM), alcătuită din statul major al Diviziei 2 infanterie marină, Regimentul 6 infanterie marină, Regimentul 182 infanterie şi Regimentul 147 infanterie. Această divizie improvizată urma să atace de-a lungul ţărmului în cea de-a doua ofensivă a acestui an nou, programată să înceapă la 22 ianuarie 1943.

*

Sarcina neplăcută de a-i preda lui Hyakutake ordinul lui Imamura de a evacua insula „KA" şi de a-i explica planurile, fusese încredinţată locotenent-colonelului. Kumao Imoto[407]. El împreună

[405] Citat de Morison, op. cit., p. 363-369.

[406] Un pilot al infanteriei marine, un pilot al forţelor navale şi cinci piloţi ai forţelor aeriene au depăşit mai târziu acest record. Expresia „în luptă" este un calificativ esenţial aici, deoarece forţele aeriene considerau un avion inamic ca fiind „distrus" chiar şi atunci când pilotul american îl lovea la sol. Flota şi Corpul de infanterie marina luau în considerare doar avioanele duşmane distruse în lupta aeriană. (Sherrod, op. cit, p. 121 n 23 24). Lui Foss i s-a decernat Medalia de onoare şi este acum (noiembrie 1962) membru al Comisiei de conducere a Ligii de Fotbal american. El a declarat de câteva ori că această funcţie îi cauzează mai multe neplăceri decât i-au creat piloţii japonezi.

[407] Aceste citate referitoare la predarea ordinelor de evacuare mi-a fost furnizată de generalul-locotenent (în retragere) Kumao Imoto, cel care le-a predat, și căruia îi sunt foarte îndatorat.

cu câţiva ofiţeri din secţia de operaţii a Armatei 8 Zonale şi o echipă de soldaţi au debarcat la Capul Esperance la 14 ianuarie, cu câteva minute înainte de miezul nopţii. După un scurt răgaz au pornit spre punctul de comandă al Armatei 17. Fiecare ofiţer şi soldat transporta un pachet cântărind aproximativ 100 livre care conţinea „darurile de consolare” – mici sticle de whiskey, peşte uscat şi ţigări.

Imediat după apariţia zorilor, avioanele americane au sosit să bombardeze şi să mitralieze drumul de coastă. Colonelul şi tovarăşii săi s-au adăpostit în spatele arborilor căzuţi. Pe timpul marşului către râul Bonegi, ei au observat cadavrele „multor soldaţi care muriseră din cauza foametei şi a bolilor şi au remarcat că posibilităţile de spitalizare erau deplorabile”. Călătoria deprimantă şi frecvent întreruptă de-a lungul coastei a necesitat 18 ore.

Când detaşamentul a ajuns istovit la gura râului Bonegi, scurtul crepuscul tropical dispărea în noapte. Deasupra capetelor, avioanele huruiau îndreptându-se spre Henderson. Un ghid a apărut pentru a-i conduce pe vizitatori de la gura râului în susul apei către zona statului-major. Aici ei au fost somaţi, au răspuns, s-au legitimat şi au cerut să fie conduşi la şeful de stat-major. În timp ce bâjbâiau pe drumul ce ducea spre cortul generalului Miyazaki, acesta l-a strigat adresându-i-se lui Imoto pe nume. Imoto a intrat în cortul slab luminat de o lumânare care se topea.

Colonelul Haruo Konuma, ofiţerul cel mai înalt în grad din statul-major al Armatei 17, era întins pe un pat făcut din nuiele. Miyazaki a stins lumânarea şi în bezna cortului, Imoto a început să explice misiunea sa. Cei doi ofiţeri, uluiţi, îl ascultau într-o tăcere apăsătoare. Amândoi, în mod evident, se aşteptau ca el să fi adus ordine pentru o nouă ofensivă. Când Imoto a terminat, Miyazaki a spus apăsat, „armata nu poate să se retragă în împrejurările de faţă, indiferent de ordin”. Imoto asculta în timp ce şeful de stat-major şi locţiitorul său explicau în detaliu situaţia armatei.

„Dacă – a spus Miyazaki – noi trecem la ofensivă după ce ne vom fi întărit şi aprovizionat în mod suficient, s-ar putea schimba situaţia. Dar dacă armata nu poate fi întărită şi suficient aprovizionată, atunci nu ne mai rămâne altă alegere decât de a ne tăia drum prin liniile duşmanului pentru a aduce drapelelor noastre ultima picătură de glorie“. Aceasta fusese hotărârea la care ajunsese Hyakutake şi ofiţerii săi superiori. Să te retragi, a

încheiat şeful de stat major, ar fi „mai dificil decât să străbaţi mările furioase". Discuţia a durat până când soarele a răsărit. Cu lumina zilei au venit avioanele, patrulând pe cer „precum şoimii care caută vânatul" şi de la est veneau „sunete continue şi înăbuşite de tiruri violente de artilerie". Câteva minute mai târziu, Imoto a fost chemat pentru a-l întâlni pe generalul comandant.

„L-am găsit şezând pe o pătură într-o cavitate care fusese săpată sub rădăcinile unui arbore mare. I-am înmânat ordinul de retragere şi planurile referitoare la aceasta, precum şi o scrisoare personală de la generalul Imamura. El a ascultat explicaţiile mele cu ochii închişi, iar când am terminat, a spus foarte rar: Problema este foarte gravă. Vreau să reflectez puţin asupra ei, în linişte, şi singur. Te rog să mă laşi singur până te chem eu”.

La amiază, Imoto a fost convocat la adăpostul lui Hyakutake. Generalul a vorbit rar:

„Este o sarcină foarte dificilă pentru armată să se retragă în actualele împrejurări. Cu toate acestea, ordinele Armatei zonale, bazate pe ordinele Împăratului, trebuie să fie aduse la îndeplinire cu orice preţ. Prin urmare, mă supun cu respect condiţiilor ordinului”.

Era acum sarcina sa de a explica ordinul ofiţerilor superiori şi inferiori din statul-major. El a avut de înfruntat o audienţă ostilă. Când a terminat, unul dintre ei a spus: „Nu este într-adevăr nimic altceva de făcut decât să ne facem drum printre liniile inamicului şi să murim cu onoare”. Imoto a remarcat că nu acesta era obiectul acţiunii propuse. După o discuţie generală care a durat câtva timp, toţi cei prezenţi s-au angajat „să depună toate eforturile pentru a realiza coordonarea necesară”.

În acea după-amiază, colonelul Konuma a mers pe front pentru a explica generalilor maiori Maruyama şi Sano ordinele primite. El s-a reîntors în seara următoare, pe data de 18 ianuarie, cu ştirea că şefii celor două divizii „deciseseră să respecte hotărârea generalului comandant al Armatei 17“[408].

*

[408] Aceste citate, împreună cu acelea în paragrafe precedente, sunt extrase din scrisorile generalului Imoto.

În aceeaşi zi. Corpul XIV armată ocupa un teren dominant la 1.000 de yarzi vest de Matanikau. Aici infanteriştii marini ai lui Carre şi soldaţii lui Collins erau ocupaţi cu consolidarea poziţiilor pe crestele accidentate, care se întindeau de la ţărm, 4.500 de yarzi în interior, către extremitatea cea mai de sud a punctului „Galloping Horse”. Mulţi dintre aceşti americani şi mai mulţi japonezi aveau să moară în mod violent în cursul ultimelor două săptămâni ale acestei bătălii finale de pe „Insula Morţii”.

Aici, ofensiva care înghiţise mai înainte Malaya, Guam, Filipinele, Hong Kong, Indiile olandeze şi arhipelagul Bismarck atinsese punctul ei final. Aici, pentru prima dată în cel de-al doilea război mondial, o armată japoneză, care a controlat şi a deţinut un teritoriu, a fost oprită, ţinută în loc şi împiedicată să-şi atingă obiectivul, se pregătea să abandoneze câmpul de bătaie. Dar nu fără a riposta.

Comandantul său, care nu a făcut-o de ocară, se pregătea acum să salveze ceea ce nu mai putea fi salvat din Armata 17 şi să treacă cu ea „peste mările furtunoase”.

EPILOG

Faptul că armata executa o repliere pregătitoare, înainte de a se retrage de pe insulă, era ţinut în secret pentru toţi, cu excepţia comandanţilor superiori şi principalilor lor ofiţeri de stat-major. Soldaţilor de rând li s-a spus că trupele urmau să fie reamplasate în vederea unei viitoare ofensive[409]. Sosirea unui batalion proaspăt de la Rabaul pe data de 15 ianuarie, urmată imediat de desfăşurarea companiilor sale pe poziţiile cele mai ameninţate ale liniei frontului confirma, în aparenţă, acest lucru. Între timp, mici detaşamente, compuse din oameni într-o condiţie fizică relativ mai bună decât cei mai mulţi dintre cei aflaţi pe linia frontului, se infiltrau în faţă, pentru a înlocui acum soldaţii aşa de slăbiţi, încât abia puteau să-şi tragă picioarele. Toate aceste manevre erau făcute noaptea.

Instrucţiuni detaliate au fost emise pentru îngroparea sau distrugerea în ultimul moment a pieselor de artilerie, camioanelor şi tractoarelor. Toată muniţia – cu excepţia celei necesare armamentului individual – pentru mitraliere uşoare sau grele, aruncătoare, tunuri antitanc şi obuziere urma să fie scufundată în mare sau îngropată în junglă. Raţiile de urgenţă debarcate de pe distrugătoare, au fost stocate la Kokumbona, Tassafaronga, Esperance şi Kamimbo. Bolnavii erau adunaţi în vecinătatea Capului Esperance. Urmau să fie abandonaţi aceia dintre ei care nu aveau şanse de supravieţuire. Era poate o măsură crudă, dar salvarea a ceea ce se mai putea salva din Armata 17 era de o importanţă supremă.

Pe măsură ce japonezii se retrăgeau încet, Corpul XIV înainta spre vest. În fiecare zi, concentrări masive de artilerie izbeau poziţiile japoneze; în fiecare zi, avioanele de vânătoare şi bombardierele în picaj mitraliau şi bombardau crestele din interiorul insulei şi drumul de coastă: în fiecare zi americani şi japonezi mureau. Pe flancul stâng (de sud) două regimente de infanterie înaintau rapid de-a lungul crestelor şi, în ziua de 22 ianuarie, batalionul 1 din Regimentul 27 infanterie privea în vale

[409] Seventeenth Army Operations, vol. II, p. 16.

spre Kokumbona. În această fază a ofensivei corpului de armată, divizia lui Collins pierdea exact 300 de oameni[410]. Între timp, Divizia CAM, atacând cu flancul drept rezemat pe drumul de coastă, a luat cu asalt o serie de poziţii pe care japonezii le-au apărat până la ultimul soldat. Aici, un comandant de companie cu o mustaţă fioroasă, căpitanul Henry P. Crowe, a determinat un nou atac al infanteriştilor marini care fuseseră respinşi de japonezi, adresându-li-se cu următoarele cuvinte: „Ridicaţi-vă, voi pui de căţea! Niciodată n-o să fiţi decoraţi cu Inima de Purpură[411] zăcând în aceste blestemate de tranşee“[412].

Şi acum, în ultimele zile ale lui ianuarie 1943, în timp ce „vulturii de mare" pregăteau o nouă ofensivă aeriană împotriva aerodromurilor de pe Guadalcanal, coastwatcherii raportau din nou despre concentrările de nave de luptă din Simpson Harbor şi din insulele Shortland, şi că Flota Combinată iar ieşea din Truk. Aceste semne au fost interpretate de amiralul Halsey şi generalul Patch ca indicii clare ale unui nou efort japonez pentru întărirea poziţiilor din Guadalcanal. Patch a suspendat ofensiva şi a chemat înapoi Divizia 25 pentru a apăra aerodromurile împotriva unui atac dinspre mare.

Acţiunea aceasta a fost obiectul unei critici aspre, dar care nu era pe de-a-ntregul întemeiată. Din punct de vedere psihologic, japonezii îi împinseseră pe americani, exact unde ei doreau. Poate că greşeala a fost determinată de faptul că cei doi comandanţi responsabili au încercat din nou să ghicească intenţiile inamicului fără ca să-i analizeze posibilităţile. Americanii se temeau că, având grosul efectivelor de infanterie angajate în vest, inamicul ar fi putut lovi unul din punctele lor vitale. Probabil o comandă mai îndrăzneaţă ar fi jucat situaţia pe ambele cărţi. Dar aici Halsey şi Patch au considerat că prudenţa este recomandabilă.

*

La ora 9,30 p.m., în noaptea de 1 februarie 1943, primii din cei 2.316 ofiţeri şi soldaţi epuizaţi, toţi câţi au mai rămas din cei

[410] 74 ucişi în luptă, 226 răniţi în luptă, Miller, op. cit., p. 335.

[411] „Purple Heart" (Inimă de Purpură); decoraţie ce se acordă celor răniţi în luptă (n. tr.)

[412] Pierderile Diviziei 2 infanterie marină: 278 ucişi şi dispăruţi în luptă; 932 răniţi. Aproape 50 la sută din pierderi au fost suferite de către Regimentul 2 infanterie marină. Johnston, op. cit, p. 81. First MarDiv Final Report, anexa X.

aproape 8.000 câţi a adus generalul maior Tadayoshi Sano pe insulă, se târau cu greu prin apă, în tăcere, către rampele şalupelor puse cu prova pe uscat lângă Capul Esperance. În mai puţin de două ore, formele neclare ale distrugătoarelor ce formau „Express-ul” contraamiralului Tomiji Koyanagi se îndepărtau de acest „Cap al Nădejdii” devenit atât de familiar loc de debarcare pentru comandanţii care luptaseră sub comanda amiralului Tanaka[413].

Trei nopţi mai tirziu, nucleul principal al Diviziei Sendai, comandată de Maruyama, s-a îmbarcat fără incidente, în acelaşi timp, generalul Hyakutake şi ofiţerii superiori ai statului său major, urcau cu un aer obosit schela care scârţâia şi zăngănea ritmic lovindu-se de bordajul pătat al distrugătorului *Hamakaze.* Generalul a răspuns în grabă salutului comandantului navei şi s-a dus imediat spre cabina sa, fără a mai privi înapoi. În ziua de 7 februarie, ariergarda colonelului Matsuda, cu puţin mai mult de 3.000 de oameni, a plecat din Kamimbo.

În aceste trei nopţi, marina a transportat de pe insulă aproape 11.000 ofiţeri şi soldaţi. În urma sa, armata lăsa circa 21.000 de morţi[414]. Mulţi zăceau neîngropaţi acolo unde proiectilele de artilerie sau avioanele de bombardament i-au secerat. Alţii, obosiţi şi flămânzi, se îngrămădeau unii peste alţii în ţesătura protectoare a rădăcinilor copacilor uriaşi. Aici ei strângeau cu mâinile osoase, peste care pielea pergamentoasă era întinsă la maximum, ţevile ruginite ale puştilor cu care nu vor mai putea trage niciodată. Capătul de vest al insulei devenise un amfiteatru tăcut al morţii în putrefacţie, unde singurele lucruri vii erau păsările din junglă şi harnicele batalioane de furnici. Din totalul efectivului japonez, 8.500 au fost ucişi în luptă, iar mai mult de 12.300 au murit din cauza rănilor, bolilor şi a foametei. Dintre cei evacuaţi, şase sute au murit înainte ca ei să fi putut primi o îngrijire medicală adecvată; alţi 3.000 au fost recuperaţi, cu greutate, în spitalele din zonele din spatele frontului.

Că acest mic Dunkirk[415] caracterizat de către şeful statului-major al Armatei 17 ca un „miracol rar“, a fost dus la bun sfârşit fără a pierde un om, este un omagiu remarcabil adus modului

---

[413] Aşa cum s-a observat anterior, Tanaka fusese înlocuit la comanda Forţei de întărire. La 29 decembrie 1942 s-a întors în Japonia pentru o perioadă de odihnă.

[414] „Corespondenţa Miyazaki”. Aceste cifre sunt extrase (scrie generalul Miyazaki) din izvoarele cele mai demne de încredere care există şi i-au fost accesibile în Japonia.

[415] Forma englezească a lui Dunkerque. (n. tr.)

meticulos de planificare al japonezilor, priceperii şi îndemânării deosebite a marinarilor lor. Singurul lucru de care se temeau mai înainte de toate japonezii, la sfârşitul lui ianuarie, era că americanii îi vor presa puternic şi că vor transforma o retragere organizată într-o debandadă sângeroasă. Dar posibilitatea de a distruge armata lui Hyakutake a fost ratată şi 10.000 de veterani ai armatei japoneze de uscat şi ai trupelor din Forţa de debarcare au trăit pentru a lupta într-o altă zi.

*

Din perspectiva rece a istoriei, importanţa relativă a unei campanii militare nu trebuie judecată prin statistici. Că un număr mai mare sau mai mic de oameni au fost ucişi sau mutilaţi, sau că atât de multe nave au fost scufundate, că atâtea avioane au fost doborâte, sau că atâţia prizonieri au fost luaţi sunt criterii desigur, dar acestea sunt efectul final pe care bătălia, sau seriile de bătălii laolaltă, îl exercită asupra ducerii sau rezultatului războiului şi tocmai acest efect trebuie luat în consideraţie.

Bătălia pentru Guadalcanal a durat aproape şase luni. În acest interval s-au dat şase bătălii navale şi şaizeci şi cinci de nave de luptă au fost scufundate[416]. Pierderile aviaţiei japoneze au fost uluitoare; cu toate că cifrele exacte n-au fost niciodată calculate, între 7 august 1942 şi 7 februarie 1943, forţele aeriene ale marinei au pierdut mai bine de 800 de avioane şi 2.362 de piloţi şi membri ai echipajelor[417]. Forţele terestre japoneze, după spusele generalului-maior Kawaguchi, nu erau singura categorie de forţe armate „îngropată în cimitirul de la Guadalcanal”.

Această bătălie, îndelungată şi amară, a subminat bastionul aroganţei care împiedica înaltul comandament japonez de a lua contact cu o realitate neplăcută. Pentru prima dată, câţiva ofiţeri

[416] Nu toate, desigur, în bătălii navale. Cifra include şaptesprezece transportoare de desant, din care şaisprezece erau japoneze. Morison, op. cit., p. 372, nu include transportoarele, dar trece pe listă două nave de linie, trei portavioane, douăsprezece crucişătoare, douăzeci şi cinci de distrugătoare şi şase submarine. Submarinele erau toate japoneze.

[417] Kawaguchi, op. cit.; Tanaka, op. cit., p. 831, menţionează „mai bine de o sută de avioane”. Cifra este, în mod evident, o greşeală de tipar. Documentele oficiale japoneze arată că ei au pierdut numai la Santa Cruz 69 de avioane. Alte surse japoneze dau pierderile de avioane în primele trei zile (7, 8, 9 august), de la 25 la 30. Kawaguchi dă 893 pentru întreaga campanie, o cifră care probabil include avioanele pierdute din motive tehnice şi în cursul luptelor.

superiori din Tokyo şi comandanţi ai unor unităţi combatante au încercat, în mod serios, să evalueze perspectivele de viitor. Cel puţin, acum, câţiva ştiau că visele înşelătoare ale imperiului veşnic, înglobând insule ciudate, mereu calde, luxuriante din mările sudului, nu vor deveni niciodată realitate. După Guadalcanal, ei puteau să spere doar că această ultimă bătălie nu va fi fatală. Pe această „neînsemnată insulă, locuită doar, de băştinaşi" aceia care nu erau orbi cu totul înţeleseseră că nu pot câştiga:

„Fără îndoială că soarta Japoniei fusese pecetluită o dată cu terminarea bătăliei de la Guadalcanal"

Raizo Tanaka.

La rândul lor americanii au învăţat că jungla poate fi prieten sau duşman, că războiul insular va cere tot ceea ce soldaţii, marinarii, infanteriştii marini şi aviatorii puteau să dea. Că drumul spre victorie asupra Imperiului japonez va fi lung şi sângeros. Guadalcanalul le-a înlăturat toate îndoielile. Acolo ei au demonstrat, în mod convingător, că pot să câştige.

Nu trebuie decât să priveşti harta vastului Pacific de Sud şi central pentru a-ți da seama că cucerirea şi apărarea cu succes a Guadalcanalului avea o mare importanţă strategică pentru cauza aliată. Nu numai că această victorie a îndepărtat ameninţarea ce plana asupra lungilor linii de comunicaţie spre Australia şi Noua Zeelandă, dar forţele aliate bazate pe insulă aveau flancul pe linia Palau-Truk-Insulele Marshall, linia exterioară a apărării imperiului, în spatele căreia se adăposteau insulele Mariane. De la Guadalcanal, Divizia 1 infanterie marină avea să plece într-o zi pentru a cuceri insulele Palau; Divizia 3 infanterie marină, mai întâi va scoate duşmanul din Bougainville, şi apoi va recuceri insula Guam. De pe aerodromurile din Guadalcanal, avioanele au zburat, în 1943, pentru a sprijini direct operaţiile împotriva Noii Georgii şi Bougainville. Şi de pe aceste aerodromuri au fost organizate atacurile aeriene susţinute care au redus la neputinţă baza japoneză de la Rabaul.

Într-o zi, spuneau băştinaşii, americanii se vor întoarce. Atunci nu vor mai veni cu tunuri, ci vapoare încărcate cu tutun negru, tare, răsucit şi cupoane de pânză din bumbac pentru cămăşi lava-lava.

La 7 august 1962, sergentul-major Vouza a trimis următorul mesaj Asociaţiei Diviziei 1 infanterie marină:

„Spuneţi-le că îi iubesc pe toţi. Sunt un om bătrân acum şi nu mai arăt bine. Dar n-am să uit niciodată”.